292/B/9

ANCA BALACI

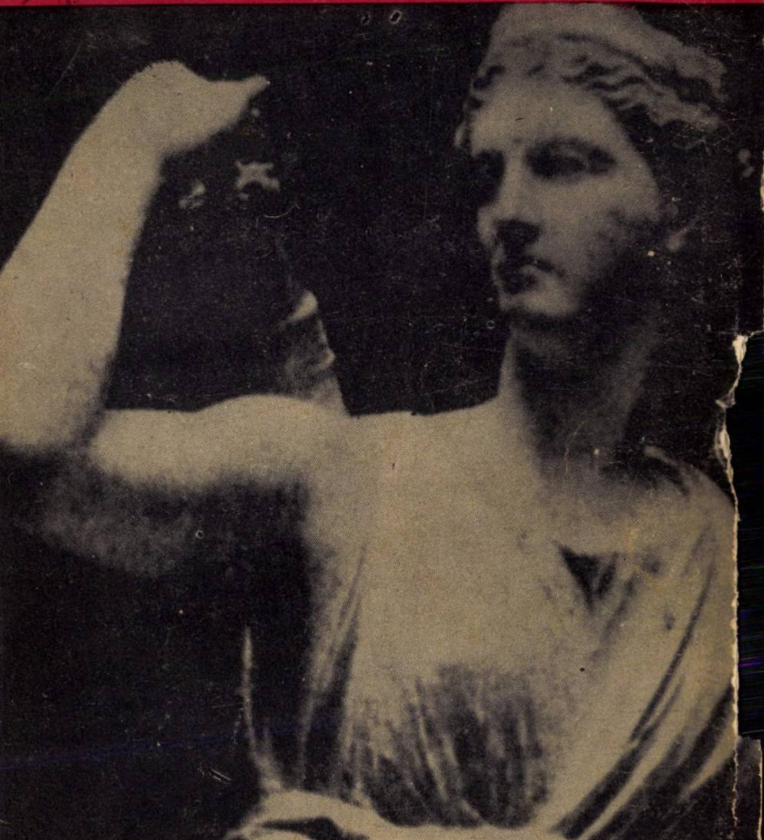

mic
dicționar mitologic
greco-roman

292/B.19

ANCA BALACI

Mic dicţionar mitologic greco-roman

Y. 48021

Editura Ştiinţifică
1966

Controlul ştiinţific a fost efectuat de
EUGEN DOBROIU

Indicele a fost întocmit de
CECILIA BURGHELEA

Coperta şi supracoperta de
VAL MUNTEANU

Cuvînt înainte

Lucrarea de față, de proporții restrînse și cu pretenții modeste, se adresează unui public foarte larg căruia își propune să-i pună la dispoziție o serie de noțiuni și de cunoștințe necesare pentru o informare succintă cu privire la majoritatea personajelor pomenite în mitologia greacă și în cea romană.

Pornind de la acest punct de vedere, din mulțimea personajelor ne-am oprit mai ales la acelea care se întîlnesc mai des — fie în marile opere ale Antichității ca Iliada, Odiseea *sau* Eneida, *fie în celelalte lucrări, clasice sau contemporane ale literaturii universale, care conțin aluzii la fapte sau personaje mitologice — sau la cele care au intrat în diverse formule metaforice ale vorbirii curente. De exemplu, se aud adesea formulări de tipul:* iute ca Ahile, puternic ca un Hercule, credincioasă ca Penelopa, mi-a povestit toată Odiseea lui, Pegasul lui e nărăvaș, e un adevărat Parnas, a trecut prin chinurile lui Tantal, are un aer olimpian *etc., formulări care, pentru unii, sînt necunoscute, iar pentru alții mai greu de înțeles. Ele vor fi ușor descifrate după o consultare rapidă a dicționarului și după o cunoaștere sumară a personajului pomenit.*

Din multitudinea legendelor și a miturilor s-au selecționat cele mai cunoscute, mai semnificative, încercîndu-se totodată o coordonare și o prezentare unitară a lor pentru a se înlătura, pe cît e posibil, contradicțiile și inadvertențele generate, de la un personaj la altul, de diversele variante, frecvent întîlnite în mai toate lucrările de specialitate existente.

Nu s-au indicat decît pe scurt atributele unuia sau altuia dintre personaje, nu s-au indicat aproape de loc noțiuni legate de cult, ritual, sau cu caracter istoric. Ele ar fi complicat, credem, expunerea și ar fi depășit și cadrul modest al lucrării de față.

O dificultate specifică oricărei lucrări privind Antichitatea o constituie alegerea formei *în care sînt redate numele proprii.*

Majoritatea numelor proprii mitologice sînt grecești sau din lumea veche mediteraneană dar acomodate la pronunția grecească. În această formă ele au fost preluate de către romani care, la rîndul lor, le-au latinizat, mai mult sau mai puțin.

Vehiculate de cultură de-a lungul timpului, pe toate meridianele, aceste nume au devenit larg cunoscute în forma lor latină, literatura latină fiind, cum se știe, mult studiată în școala de cultură generală în decursul istoriei.

Deoarece redarea ideală a formelor grecești ca atare nu ni s-a părut posibilă și nici indicată, în cazul și pentru proporțiile lucrării de față, în vederea obținerii unui tot închegat, s-a adoptat transcrierea latină a numelor.

Ne-am ghidat, în alegerea acestui principiu, mai ales după faptul că ele au ajuns pînă la noi venind din latină uneori prin filieră franceză. În școala românească cele mai multe personaje mitologice grecești s-au făcut cunoscute prin intermediul literaturii latine (epopei, poeme, Metamorfozele lui Ovidiu etc.) și au circulat în formă latinească.

Faptul că limba noastră, ea însăși de origine latină, are mai multe afinități cu o pronunție latină, a constituit un argument în plus.

Ca toate limbile moderne, limba română și-a adaptat și ea la sistemul ei numele mai importante. Ca și-n alte părți, adaptarea constă fie în acomodarea integrală a numelui la

fonetismul nostru, fie în acomodarea lui parțială — ca terminație (lucru cerut și de nevoile flexiunii), în rest respectîndu-se etimologia chiar dacă pronunția nu corespunde grafiei.

Multe dintre oscilațiile de acest fel s-au permanentizat. La ora actuală singurul act normativ în vigoare este lista publicată la sfîrșitul Îndreptarului ortografic, ortoepic și de punctuație *(ed. 1965, pag. 221 și urm.), listă incompletă dar care, fără îndoială, e bine să servească drept punct de plecare deoarece dă soluțiile cele mai simple și mai conforme uzului.*

Prezentul dicționar adoptă transcrierea latină pentru concretizarea căreia ne-am oprit la cîteva principii de bază:

1. Numele grecești masculine, terminate în -os, *au terminația latină* -us. *De exemplu:* **Academus** (gr. **Akademos**), **Priamus** (gr. **Priamos**).

Se termină în -os *doar cîteva nume, ca* **Minos** *sau* **Pandareos**, *care au în greacă* o *lung.*

Numele feminine, terminate în greacă în -os *(cu* o *scurt) în latină rămîn la fel. De exemplu:* **Aglauros**.

2. Numele terminate în grecește în -ros *au terminația latinească* -er. *De exemplu:* **Alexander** (gr. **Alexandros**), **Meleager** (gr. **Meleagros**).

3. La numele grecești cu sufixul -ōn *— care în literatura latină apar fie integral latinizate, deci cu nominativul în* -ō, *fie parțial, deci cu nominativul în* -ōn, *— s-a adoptat ultima formă ca fiind mai apropiată de cea grecească pe de o parte, iar pe de altă parte, pentru a se evita confuzia cu numele feminine terminate în* -ō *(gen.* -ūs) *(ca* **Erato**). *S-a dat, de exemplu:* **Alcmaeon** *etc.*

4. Pentru situațiile în care grafia e înșelătoare, ea nediferențiind diftongii de vocale silabice în hiat, distincția s-a făcut cu ajutorul tremei (¨) *(de exemplu:* **Aërope**, **Pasiphaë**, **Callirrhoë**).

5. În sfîrșit, alte deosebiri în pronunția și transcrierea latină a numelor grecești ar fi: i *(lung) sau* e *(lung) pentru* ei *(numai la terminațiile* -eia *sau* -eias); *de exemplu s-a dat:* **Chiron** (gr. **Cheiron**), **Polynices** (gr. **Polyneikes**), **Medea** (gr. **Medeia**), **Amalthea** (gr. **Amaltheia**), **Iphigenia** (gr. **Iphigeneia**); *apoi* ae *pentru* ai *și* oe *pentru* oi *— de exemplu:* **Aeetes** (gr. **Aietes**), **Gaea** (gr. **Gaia**), **Oeneus** (gr. **Oineus**), **Phoenix** (gr. **Phoinix**).

6. Corespunzător unor practici mai vechi din transcrierea cuvintelor latine se obişnuieşte uneori să se redea i *consonantic (sau semivocalic) prin* j. *În lucrarea de faţă am evitat această soluţie şi am inclus numele scrise de obicei cu* j *la litera* i (*de exemplu:* **Iason**, **Iocasta**, **Iuno**, **Iupiter**).

■

Ca şi numele personajelor, numirile geografice care apar în cuprinsul articolelor au fost date numai în forma lor latinească. S-a dat de pildă Thebae *(şi nu* Teba*)*, Athenae *(şi nu* Atena*)*, Phocis *(şi nu* Focida*) etc. (Pentru forma lor românească folosită curent a se consulta indicele de nume de la sfîrşitul dicţionarului.)*

Numele personajelor transcrise aşa cum s-a arătat mai sus în forma lor latină şi tratate ca atare, au fost înregistrate în cuprinsul dicţionarului şi în forma lor românească, în majoritatea cazurilor aşa cum apar în literatura de specialitate. Formele româneşti n-au constituit însă nicăieri articole de bază, ci s-a făcut (prin semnul =) trimitere la forma latinească (De exemplu: **Penteu** = P e n t h e u s ; **Argonauţi** = A r g o n a u t e s ; **Hidra din Lerna** = H y d r a L e r n a e a *etc.).*

În afară de forma de trimitere menţionată mai sus (şi redată prin semnul =) s-au mai folosit alte două sisteme:

— cînd se trimite total de la un cuvînt la altul şi deci cînd trimiterea este absolut necesară, se dă forma v. . . . (*de exemplu:* **Eumenides** *v.* E r i n y e s, *sau* **Iphianassa** (2) v. I p h i g e n i a).

— cînd trimiterea are caracter de completare, nefiind absolut indispensabilă, dar dezvoltînd sau reluînd o idee, un fapt, sau furnizînd lămuriri suplimentare, se dă forma (v. *şi* . . .) (*de exemplu:* **Eurystheus** . . . v. *şi* H e r a c l e s) *etc.*

Pentru marea majoritate a personajelor, care au două numiri diferite în greacă şi în latină, s-au constituit articole de bază cu transcrierea în limba care atestă forma cea mai veche sau în care circula legenda cea mai veche.

Aici s-a făcut încă o diferenţiere:

a) atunci cînd faptele atribuite personajului respectiv se suprapun total, atît la greci cît şi la romani, ele sînt tratate o singură dată şi anume la numirea pe care o poartă

personajul la poporul în ale cărui legende are prioritate. De exemplu: **Iuventas** ... v. H e b e (*tratarea se face la* **Hebe**);

b) atunci cînd există numai în linii mari identitate de atribute și de fapte, sau cînd într-o perioadă tîrzie două divinități sînt conjugate, s-a adoptat următoarea formulă: se pomenesc, de pildă, la zeitatea romană atributele și faptele preliminare conjugării personajului cu cel din mitologia greacă și se tratează complexul evenimentelor la cel de-al doilea articol (v. **Iuno — Hera, Diana — Artemis** *etc.).*

ANCA BALACI

A

Abaeus, denumire purtată de zeul Apollo, care avea un templu şi un oracol la Abae, în Phocis.

Abantiades, patronimic purtat de urmaşii lui Abas, mai ales de Acrisius şi de Perseus.

Abantiadul = *Abantiades.*

Abanul = *Abaeus*

Abaris, vestit prezicător care, graţie lui Apollo, făptuia vindecări miraculoase. Printre altele, a făcut să înceteze o epidemie de ciumă care bîntuia la Sparta.

Abas 1. Al doisprezecelea rege al Argosului, fiul lui Lynceus şi al Hypermnestrei, considerat ca

întemeietor al cetății Abae din Phocis. A avut doi fii gemeni: pe Acrisius și pe Proetus. **2.** Centaur vestit pentru îndemînarea sa la vînătoare.

Abeona, divinitate romană care-i ocrotea pe călători. I se aduceau jertfe la plecare (v. și *Adeona*).

Abia 1. Doica lui Hyllus, fiul lui Heracles. **2.** Localitate situată în Messenia. Era una dintre cele șapte cetăți făgăduite lui Achilles de către Agamemnon.

Aborigeni = *Aborigines.*

Aborigines, cei mai vechi locuitori ai Italiei. Cînd Aeneas a sosit în Latium, ei s-au amestecat cu troienii alcătuind poporul latin de mai tîrziu. Acest neam își trăgea numele de la regele lor, Latinus.

Absirt = *Absyrtus.*

Absyrtus, fiul lui Aeetes, regele Colchidei, și fratele Medeei. Fugind cu Iason după ce furaseră Lîna de Aur, Medea l-a luat cu ea și pe Absyrtus. Ca să zădărnicească urmărirea lui Aeetes, care se luase după fugari, ea și-a tăiat fratele în bucăți și le-a aruncat în urma ei, în mare (v. și *Medea*).

Abyla, promontoriu situat în Mauritania. Împreună cu muntele Calpe, din Hispania, alcătuia actuala strîmtoare a Gibraltarului, pe care cei

vechi o cunoşteau sub denumirea de „Coloanele lui Heracles". Legenda spune că cei doi munţi, iniţial uniţi, au fost separaţi de erou, care în felul acesta a făcut să comunice apele Mediteranei cu cele ale Atlanticului.

Academus, erou grec care le-a ajutat dioscurilor Castor şi Pollux s-o găsească pe sora lor Helena, ascunsă în Attica de către Theseus. De la el îşi trăgea numele vestita *Academie* ateniană.

Acamante = *A c a m a s.*

Acamas 1. Fiul lui Theseus şi al Phaedrei. A participat la războiul troian, fiind trimis în solie împreună cu Diomedes s-o ceară pe Helena de la troieni. Ulterior, ascuns în pîntecele calului de lemn, pe care-l născocise Odysseus, Acamas a luat parte la cucerirea cetăţii. **2.** Fiul lui Antenor şi unul dintre cei mai viteji troieni, doborît în luptă de către Meriones. **3.** Erou trac, ucis în războiul troian de către Aiax, fiul lui Telamon.

Acarnan, unul dintre epigoni, fiul lui Alcmaeon şi al lui Callirrhoë. Era socotit întemeietorul Acarnaniei.

Acast = *A c a s t u s.*

Acastus, fiul lui Pelias, regele din Iolcus, şi unul dintre argonauţi. A luat parte la vînătoarea mistreţului din Calydon. După ce Pelias a fost ucis de propriile lui fiice la îndemnul Medeei,

Acastus s-a urcat pe tronul tatălui său. În timpul jocurilor funebre organizate în amintirea acestuia, soția lui Acastus, Hippolyte (*sau* Astydamia), s-a îndrăgostit de Peleus, pe care a încercat să-l seducă. Respinsă de erou și ca să se răzbune, Hippolyte l-a învinuit ulterior, pe nedrept, în fața soțului ei că ar fi vrut s-o violeze. Pretextînd o vînătoare, Acastus l-a dus pe Peleus pe muntele Pelion și l-a părăsit acolo în timp ce dormea, pradă fiarelor sălbatice. Salvat de centaurul Chiron, Peleus s-a întors în cetate și, drept răzbunare, i-a ucis pe Acastus și pe soția acestuia.

Acca La(u)rentia, nevasta păstorului Faustulus și doica lui Romulus și Remus, pe care i-a crescut alături de ceilalți doisprezece copii ai ei. Romanii o cinsteau ca pe o divinitate.

Aceste = *Acestes.*

Acestes, rege mitic al Siciliei, născut din zeul apei Crimisus și din troiana Aegesta (*sau* Segesta). Era considerat întemeietorul orașului Segesta. L-a găzduit pe Aeneas la sosirea lui în Sicilia și l-a ajutat să-și înmormînteze părintele pe muntele Eryx.

Achates, unul dintre tovarășii credincioși ai lui Aeneas, care l-a însoțit pe erou în peregrinările lui, spre Italia.

Ach(a)emenides, unul dintre însoțitorii lui Odysseus, abandonat de către erou, cînd acesta a

părăsit în grabă Insula Ciclopilor. Trăind ascuns, Achaemenides a reuşit să scape teafăr pînă cînd, mai tîrziu, a fost salvat de către Aeneas.

Acheloides, denumire dată sirenelor, considerate fiicele lui Achelous.

Achelous 1. Cel mai mare rîu al Greciei, situat în Aetolia. Izvora din munţii Pindului şi se vărsa în Marea Ionică. **2.** Zeul apei cu acelaşi nume. Era fiul lui Oceanus şi al lui Tethys şi cel mai mare dintre alţi trei mii de fraţi-rîuri. Era, de asemenea, considerat părintele sirenelor. Achelous a intrat în ciclul lui Heracles: metamorfozîndu-se în taur, a luptat cu eroul pentru mîna Deianirei, fiica lui Oeneus. A fost însă învins de Heracles, care i-a rupt, în luptă, un corn. După unele versiuni, acest corn a fost transformat mai tîrziu de către naiade în Cornul Abundenţei. Tot de figura lui Achelous este legată şi existenţa insulelor Echinade, situate în Marea Ionică. Legenda spune că patru nimfe aduceau sacrificii zeilor pe malul rîului Achelous. Uitînd să-l invoce şi pe zeul rîului, acesta, mînios, le-a metamorfozat în insule.

Acheron 1. Unul dintre fluviile Infernului, cu ape tulburi şi noroioase. Peste el, Charon trecea în luntrea lui, de cealaltă parte, sufletele morţilor, care ajungeau astfel în împărăţia subpămînteană. **2.** Nume purtat de mai multe ape curgătoare din Grecia şi din Italia.

Achilles (sau **Achilleus**), celebru erou grec (cunoscut din *Iliada*), care a participat la războiul troian. Era fiul zeiţei Thetis şi al muritorului Peleus. Atunci cînd s-a născut, Achilles a fost cufundat în întregime de către mama sa în apele Styxului, pentru a deveni invulnerabil. I-a rămas afară doar călcîiul de care-l ţinea Thetis. Copil fiind, el a fost încredinţat centaurului Chiron, care l-a crescut pe muntele Pelion. Ulterior, pentru a-l împiedica să participe la războiul troian — unde ştia că-şi va găsi moartea, aşa cum îi prorocise Calchas, şi încercînd să zădărnicească împlinirea destinului — Thetis şi-a trimis fiul la curtea lui Lycomedes, regele dolopilor, care l-a ţinut ascuns, deghizat în veşminte femeieşti, printre fiicele lui. Una dintre ele, Deidamia, i-a născut lui Achilles un fiu, pe Neoptolemus (*sau* Pyrrhus). Între timp însă grecii pregăteau războiul împotriva Troiei. La chemarea lui Odysseus, Achilles se alătură armatelor greceşti, în fruntea mirmidonilor. La despărţire, o dată cu plecarea flotei din Aulis, Thetis îi dăruieşte lui Achilles armele divine făurite de Hephaestus şi caii lui Poseidon. În luptele care se desfăşoară sub zidurile cetăţii, vitejia, curajul şi îndrăzneala lui Achilles devin legendare. Aşa se scurg nouă ani. Într-al zecelea, certîndu-se cu Agamemnon din pricina unei sclave — Briseis, care-i fusese luată de către cel dintîi — Achilles refuză să mai lupte şi se retrage în cortul său. În absenţa lui, grecii suferă o serie de înfrîngeri. La toate rugămintile lor şi la insistenţele lui Agamemnon, Achil-

les rămîne neînduplecat. Numai moartea bunului său prieten Patroclus îl determină să reintre în luptă. Săvîrşeşte cu acest prilej adevărate minuni de vitejie şi, ocrotit de scutul făurit de Hephaestus, seamănă groaza printre duşmani. Achilles îl ucide alături de mulţi alţii şi pe Hector, cel mai viteaz dintre fiii lui Priamus, şi-i tîrăşte cadavrul, legat de carul său, prin pulbere în jurul cetăţii. Cu greu obţine îndureratul Priamus trupul lipsit de viaţă al fiului său. Printre multele victime ale lui Achilles se numără Penthesilea, regina amazoanelor, care venise în ajutorul troienilor, apoi Memnon, fiul Aurorei. În cele din urmă însă eroul moare şi el, ucis la rîndul lui de o săgeată otrăvită, cu care Paris, fratele lui Hector, l-a ochit, ajutat de Apollo, în călcîiul rămas vulnerabil. Aiax şi Odysseus au reuşit să-i aducă trupul în tabăra grecilor, care l-au înmormîntat cu mare cinste pe malul mării.

Y.48021

Achillides, denumire purtată de Pyrrhus, fiul lui Achilles.

Acidalia, denumire dată Aphroditei după o fîntînă cu acelaşi nume, situată în Boeotia şi care-i era consacrată.

Acis, tînăr păstor din Sicilia, fiul lui Faunus şi al nimfei Symaethis. Iubit de Galatea, Acis trezeşte gelozia ciclopului Polyphemus, care-l ucide, strivindu-l sub o stîncă. Nefericitul tînăr e metamorfozat de Galatea într-un rîu ce-i poartă numele şi care izvorăşte din muntele Aetna.

Acmonides, unul dintre ciclopii făurari care lucrau în fierăria lui Hephaestus.

Acoetes, unul dintre piraţii tirenieni care l-au răpit pe Dionysus, vrînd să-l vîndă ca sclav. Luîndu-i apărarea, Acoetes a fost cruţat de către zeu, spre deosebire de tovarăşii lui, care au fost metamorfozaţi ulterior de Dionysus în rechini (v. şi *Dionysus*).

Acontius, tînăr din insula Ceos care, sosind la Delos la sărbătorile date în cinstea zeiţei Artemis, s-a îndrăgostit de Cydippe, fiica unui nobil atenian. Pentru a cîştiga dragostea tinerei, pe care a urmărit-o pînă în templul lui Artemis, Acontius a recurs la un şiretlic: el i-a aruncat fetei un măr pe care stătea scris: „Jur pe templul lui Artemis să mă căsătoresc cu Acontius". Citind cu glas tare ceea ce era scris pe măr, Cydippe a rostit în faţa altarului zeiţei cuvintele care constituiau de fapt un jurămînt. Reîntorcîndu-se la Athenae, unde tatăl ei dorea s-o mărite cu alt bărbat, Cydippe a căzut bolnavă: era la mijloc mînia zeiţei, care o pedepsea în felul acesta pentru sperjur. În cele din urmă, consultînd oracolul, tatăl fetei a aflat de jurămîntul făcut de fiica lui şi a consimţit să-i dea lui Acontius mîna Cydippei.

Aconţiu = *Acontius.*

Acrisiu = *Acrisius.*

Acrisius, rege al Argosului şi fiu al lui Abas. De teama unui oracol care-i prezisese că va fi ucis

de către unul dintre urmașii săi, Acrisius și-a zăvorît unica fiică, pe Danaë, într-un turn înalt. Îndrăgostindu-se de frumusețea tinerei fete, Zeus reușește totuși să pătrundă pînă la ea transformîndu-se în ploaie de aur. Din unirea lor se naște un băiat, Perseus. Pentru a zădărnici prezicerea oracolului, Acrisius o închide pe Danaë împreună cu Perseus într-un cufăr și le dă drumul pe mare. Salvați de la înec, după ani de zile în care timp Perseus crescuse, cei doi se reîntorc în Argos să-l vadă pe Acrisius. În cadrul unor întreceri care au loc în Thessalia și la care participă și Perseus, discul lansat de el îl lovește din greșeală pe Acrisius, ucigîndu-l pe loc. În felul acesta oracolul se împlinește (v. și *Perseus*).

Acron, regele din Caenina, ucis de către Romulus în luptă dreaptă, după răpirea sabinelor.

Acronte = *Acron*.

Actaeon, vînător vestit, fiul lui Aristaeus și al Autonoëi. Odată, pe cînd se afla în pădure la vînătoare, a zărit-o pe Artemis care se îmbăia în apa unui rîu, împreună cu nimfele ei. Mînioasă, zeița l-a transformat în cerb. Sub această înfățișare, nefericitul vînător a fost sfîșiat de către propriii săi cîini pe muntele Cithaeron.

Actaeus, cel mai vechi rege al Atticei.

Acteon = *Actaeon*.

Acteu = *Actaeus*.

Actor 1. Unul dintre însoţitorii lui Aeneas. **2.** Tatăl lui Menoetius şi bunicul lui Patroclus.

Adeona, divinitate romană care-i ocrotea pe călători. I se aduceau jertfe la sosire (v. şi *Abeona*).

Admet = *Admetus*.

Admetus, unul dintre argonauţi, care a participat şi la vînătoarea mistreţului din Calydon. Era rege în cetatea Pherae, din Thessalia. L-a găzduit pe Apollo în vremea cînd acesta era prigonit de către Zeus, fapt pentru care mai tîrziu zeul avea să-şi dovedească din plin recunoştinţa. Îndrăgostindu-se de Alcestis, fiica regelui Pelias, Admetus, cu concursul lui Apollo, reuşeşte s-o ia în căsătorie, îndeplinind condiţia impusă de Pelias: aceea de a veni s-o ia într-un car la care erau înhămaţi alături un leu şi un mistreţ. Tot datorită lui Apollo, lui Admetus i se făgăduieşte nemurirea în schimbul vieţii altui om care ar fi vrut să se sacrifice în locul lui. Cînd se-mplineşte sorocul, singura care se hotărăşte să se sacrifice din dragoste pentru el este regina Alcestis. Tocmai atunci soseşte însă la Pherae şi Heracles, vechiul tovarăş al lui Admetus de pe vremea expediţiei argonauţilor. Auzind de trista veste a morţii reginei, Heracles porneşte pe urmele ei în Infern, o readuce pe pămînt şi o redă soţului ei. După o altă versiune,

abnegaţia lui Alcestis ar fi mişcat inima Persephonei, care i-ar fi îngăduit, de bunăvoie, să se întoarcă înapoi, pe pămînt.

Adonis, tînăr frumos, iubit de Aphrodite. S-a născut din dragostea incestuoasă a Myrrhei pentru tatăl ei, Cinyras. Copleşită de ruşine, Myrrha s-a ascuns în pădure şi a fost transformată de Aphrodite, căreia i s-a făcut milă de ea, într-un arbore. Zece luni mai tîrziu, dintr-o crestătură făcută în coaja copacului s-a născut Adonis. Uimită de frumuseţea copilului, Aphrodite îl ia sub ocrotirea ei. Mai tîrziu ea îl încredinţează Persephonei, ca să-l crească. La împlinirea termenului stabilit Persephone însă nu vrea să i-l mai înapoieze. Atunci cele două zeiţe recurg la judecata lui Zeus. Hotărîrea lui e următoarea: patru luni din an Adonis avea să le petreacă sub pămînt la Persephone, patru luni pe pămînt cu Aphrodite şi celelalte patru unde va voi el. Crescînd mare, Adonis rămîne cîte opt luni lîngă Aphrodite şi doar patru luni lîngă Persephone. După o altă versiune, dragostea Aphroditei pentru Adonis trezeşte gelozia lui Ares. La o vînătoare, zeul războiului asmute asupra lui Adonis un mistreţ, care-l sfîşie. De moartea frumosului tînăr sînt legate mai multe legende. După una, Aphrodite, îndurerată, a vărsat atîtea lacrimi cîte picături de sînge au curs din trupul lui. Lacrimile ei s-au transformat în tot atîtea flori: anemonele. După o altă legendă, alergînd în ajutorul tînărului rănit, Aphrodite şi-ar fi înţepat picioarele în spinii

trandafirilor. Sîngele ei, stropind albul lor imaculat de pînă atunci, le-a dat culoarea trandafirie. Cultul lui Adonis era de origine feniciană: el simboliza, printre altele, moartea naturii în timpul iernii şi renaşterea ei la viaţă, primăvara.

Adrast = *Adrastus*.

Adrastus 1. Fiul lui Talaus, regele Argosului. Izgonit din Argos de către vărul său Amphiaraus, Adrastus s-a refugiat la curtea lui Polybus, regele Sicyonului, căruia i-a urmat la tron. Ulterior, împăcîndu-se cu Amphiaraus, s-a reîntors în palatul său din Argos. Un oracol îi prezisese lui Adrastus că-şi va mărita fetele cu un leu şi cu un mistreţ. La curtea sa au poposit într-o zi doi surghiuniţi: Tydeus din Calydon şi Polynices din Thebae. Pe scuturile lor era înfăţişat chipul unui leu şi al unui mistreţ. Văzînd în acest semn împlinirea oracolului, Adrastus şi-a măritat cele două fiice, pe Deiphyle şi pe Argia, cu Tydeus şi cu Polynices. Mai tîrziu, pentru a veni în sprijinul acestuia din urmă, gonit din Thebae de către fratele său Eteocles, Adrastus a organizat o expediţie împotriva cetăţii Thebae, expediţie cunoscută sub numele de *Cei şapte împotriva Tebei.* La această expediţie au mai participat: Polynices, Tydeus, Amphiaraus, Capaneus, Hippomedon şi Parthenopaeus. Toţi au murit în luptă în afară de Adrastus, care a scăpat reuşind să fugă datorită calului său, Arion, pe care-l primise în dar de la Heracles.

După zece ani, Adrastus i-a adunat pe fiii celor căzuţi în faţa cetăţii Thebae şi a organizat o nouă expediţie. *Epigonii* — acesta era numele tinerilor eroi — au fost mai norocoşi: ei au cîştigat războiul şi au distrus cetatea Thebae din temelii. Victoria repurtată a costat însă viaţa lui Aegialeus, fiul lui Adrastus. Întors învingător, nefericitul părinte se stinge de durerea pricinuită de moartea fiului său. **2.** Fiul regelui frigian Gordius. Din greşeală el şi-a omorît propriul frate şi a fost silit să se refugieze la curtea lui Croesus. Acolo însă îl ucide, din nou fără să vrea, la o vînătoare, şi pe fiul acestuia, Atys. Cuprins de desperare, Adrastus îşi pune atunci capăt zilelor.

Aea (*sau* Ea) **1.** Nimfă urmărită de zeul apei, Phasis, şi metamorfozată într-o insulă, cu acelaşi nume. **2.** Cetatea de scaun a lui Aeetes, regele Colchidei.

Aeacides, patronimic purtat de Telamon, Phocus, Peleus, Achilles şi Pyrrhus ca descendenţi ai lui Aeacus.

Aeacus, fiul lui Zeus şi al Aeginei şi rege al mirmidonilor. Renumit pentru spiritul lui de dreptate, a devenit, după moarte, unul dintre cei trei judecători din Hades.

Aeaea, nume purtat de Circe, sora lui Aeetes.

Aëdon, fiica lui Pandareos şi soţia lui Zethus, regele cetăţii Thebae. Geloasă pe sora ei Niobe, care avea mai mulţi copii, Aëdon, care nu avea decît un singur fiu, pe Itylus, a hotărît să-l

ucidă pe cel mai mare dintre nepoţii ei. Din greşeală însă şi-a ucis propriul copil. Ca să-i curme suferinţa, Zeus a preschimbat-o în privighetoare.

Aeetes, fiul lui Helios şi al lui Perse, frate cu Circe şi tatăl Medeei. Domnind în Colchis pe vremea cînd argonauţii, conduşi de Iason, au sosit acolo să caute Lîna de Aur, el le-a făgăduit-o cu condiţia ca Iason să iasă biruitor într-o serie de încercări. Spera că în felul acesta va reuşi să se sustragă făgăduielii făcute. Cu ajutorul Medeei, Iason a biruit însă toate greutăţile. Cum Aeetes l-a refuzat atunci în mod deschis, Iason, împreună cu Medeea, au furat Lîna de Aur. Pentru a scăpa apoi de urmărirea lui Aeetes, ce venea după fugari, Medea — care-l luase cu ea şi pe Absyrtus — şi-a tăiat fratele în bucăţi şi le-a aruncat în mare (v. şi *Absyrtus*).

Aegaeon, unul dintre giganţi, monstru cu o sută de braţe şi cincizeci de capete. Tatăl său era Uranus, iar mama sa Gaea. După o veche tradiţie, Aegaeon, numit şi *Briareus*, împreună cu fraţii săi, Gyges şi Cottus, ar fi venit în ajutorul lui Zeus în lupta acestuia cu titanii.

Aegeria (*sau* **Egeria**), în mitologia romană, una dintre camene (v. şi *Musae*). Era considerată drept soţia regelui Numa, sfătuitoarea şi totodată îndrumătoarea lui. Cînd Numa a murit, Aegeria a vărsat atîtea lacrimi încît a fost transformată de Diana într-un izvor.

Aegeus, rege al cetăţii Athenae, fiul lui Pandion şi tatăl lui Theseus. Pentru a scăpa de tributul sîngeros impus cetăţii Athenae de către regele Minos, Theseus porneşte să lupte împotriva Minotaurului. La plecare îi făgăduieşte tatălui său, Aegeus, că, în cazul cînd va pieri în luptă, corabia sa va arbora la întoarcere o flamură neagră, iar în cazul în care se va întoarce biruitor, una albă. Pradă rătăcirii, ca urmare a blestemului Ariadnei, pe care o părăsise în insula Naxos (v. şi *Ariadne*), Theseus uită să arboreze flamura albă. De desperare, crezîndu-şi fiul mort, Aegeus, care îl aştepta pe ţărm, s-a aruncat în marea, ce-i poartă de atunci numele.

Aegialeus, fiul lui Adrastus şi unul dintre epigoni (v. şi *Adrastus*).

Aegisthus, fiul lui Thyestes, născut din unirea acestuia cu propria lui fiică, Pelopia. A fost crescut la curtea lui Atreus, regele cetăţii Mycenae şi fratele lui Thyestes. După ce, la îndemnul tatălui său, şi-a omorît unchiul, Aegisthus a rămas în casa acestuia. Nu a participat la războiul împotriva Troiei şi, în lipsa lui Agamemnon, a sedus-o pe soţia acestuia, Clytaemnestra. La întoarcere, Agamemnon a fost ucis de cei doi (v. şi *Agamemnon*). Aegisthus a domnit timp de şapte ani asupra cetăţii Mycenae. În cel de-al optulea an însă, a fost omorît la rîndul său de Orestes, fiul lui Agamemnon, care în felul acesta a răzbunat moartea tatălui său.

Aegyptus 1. Regele Aegyptului, fiul lui Belus şi fratele lui Danaus. Persecutat de Aegyptus, Danaus se refugiază în Argos, dar e urmărit de cei cincizeci de fii ai lui Aegyptus, care-l silesc să le dea în căsătorie pe cele cincizeci de fiice ale sale. Danaidele se răzbună însă în noaptea nunţii pe verii lor, ucigîndu-i pe toţi, cu excepţia Hypermnestrei, care-şi cruţă soţul, pe Lynceus. Aegyptus moare şi el, îndurerat de moartea fiilor lui (v. şi *Danaides*). 2. Ţară situată în nord-estul Africii şi străbătută de fluviul Nilus. Se spunea că întemeietorul ei ar fi fost Aegyptus (v. 1.), de la care-şi trage şi numele.

Aelo = *Aëllo*.

Aëllo, una dintre harpii (v. şi *Harpyae*).

Aeneades, patronimic purtat de Ascanius şi de ceilalţi urmaşi ai lui Aeneas.

Aeneas, erou troian (cunoscut mai ales din *Eneida*) care se trăgea din neamul lui Dardanus. Era fiul lui Anchises şi al Aphroditei (v. şi *Aphrodite*). S-a născut pe muntele Ida, unde a fost crescut de către nimfe. Mai tîrziu s-a căsătorit cu Creusa, una dintre fiicele lui Priamus, şi a avut un fiu, pe Ascanius. A participat la războiul troian şi s-a luptat vitejeşte, fiind ocrotit în luptă de Aphrodite şi de Poseidon, mai ales împotriva lui Diomedes şi a lui Achilles. După unii (*Homer*), în urma dezastrului Troiei ar fi

preluat conducerea supraviețuitorilor dinastiei lui Priamus, întemeind o nouă cetate pe locul celei distruse. După alții (*Vergilius* și alți autori latini), în timpul incendierii cetății, Aeneas a reușit să fugă luînd cu el, împreună cu Anchises și cu Ascanius, și pe alți cîțiva tovarăși credincioși. După ce au rătăcit timp de șapte ani pe mare, — poposind în insulele grecești, pe țărmurile Africii unde este găzduit de Dido, regina Carthaginei (v. și *D i d o*), apoi la Cumae de unde sibila îl conduce în Infern etc. — Aeneas ajunge în sfîrșit pe coasta occidentală a Italiei, în Latium, în apropiere de gurile fluviului Tiber. Aici el se luptă cu căpetenia rutulilor, Turnus, pe care-l ucide pentru mîna Laviniei, fiica regelui Latinus, și urmează după acesta la tron. În cinstea soției sale, Aeneas întemeiază orașul Lavinium. Fiul său, Ascanius, a întemeiat la rîndu-i cetatea Alba Longa, iar Romulus, alt urmaș al său, avea să fundeze mai tîrziu Roma. După o domnie de scurtă durată, în timpul căreia aborigenii s-au amestecat cu troienii, alcătuind un singur popor, Aeneas a dispărut într-o luptă cu populațiile băștinașe. Deoarece trupul lui n-a mai fost găsit, tradiția spune că ar fi fost dus în Olympus de către mama sa, Aphrodite. Ulterior romanii i-au ridicat un sanctuar pe malurile rîului Numicius, aducîndu-i onoruri divine.

Aeolides, patronimic purtat de Athamas, Cephalus, Odysseus, Phrixus, Salmoneus și Sisyphus, ca urmași ai lui Aeolus.

Aeolus 1. Fiul lui Hellen, regele Magnesiei (Thessalia) și unul dintre întemeietorii seminției hellenilor. A urmat la domnie după tatăl său și a avut numeroși fii și fiice, printre care se numărau: Sisyphus, Athamas, Cretheus și Salmoneus. **2.** Fiul lui Hippotes (*sau*, după o altă versiune, al lui Poseidon). Sălășluia în insulele Aeolice, unde Zeus îi dăduse în stăpînire vînturile. Aeolus le ținea închise într-o peșteră sau, după alții, într-un burduf. Cînd Odysseus s-a abătut prin insulele Aeolice a fost găzduit de Aeolus. Acesta i-a dăruit la plecare burduful în care erau închise toate vînturile, cu excepția unuia singur: Zephyrus, care avea să-l conducă pe erou în patrie. Crezînd că e plin cu vin, tovarășii lui Odysseus au deschis însă burduful, dînd drumul și celorlalte vînturi. În felul acesta s-a iscat o groaznică furtună pe mare (v. și *O d y s s e u s*).

Aepytus 1. Rege mitic al Arcadiei. **2.** Fiul lui Cresphontes, regele Messeniei, și al Meropei. Tatăl său fiind omorît în cursul unei răscoale, Aepytus a fost crescut printre străini de către bunicul lui, Cypselus. Mai tîrziu el s-a reîntors în patrie și l-a ucis pe Polyphontes, uzurpatorul tronului, reluîndu-și coroana.

Aeropa = *A ë r o p e.*

Aërope, soția lui Plisthenes, cu care a avut doi fii: pe Agamemnon și pe Menelaus. După moartea lui Plisthenes s-a căsătorit cu Atreus, dar, fiindu-i necredincioasă, deoarece s-a lăsat sedusă

de Thyestes, fratele regelui, a fost ucisă de către soţul ei (v. şi *Atreus*).

Aesacus, fiul lui Priamus şi al Arisbei. Avea darul profeţiei: printre altele a prezis că Paris va pricinui pieirea Troiei. Îndurerat de pierderea nimfei Hesperia, pe care o iubea şi care a murit muşcată de un şarpe, Aesacus s-a aruncat în valurile mării. A fost transformat de Thetis în cormoran.

Aesculapius = *Asclepius.*

Aeson, fiul lui Cretheus şi al lui Tyro şi tatăl lui Iason. Alungat de către fratele său vitreg Pelias, Aeson este reînscăunat de Iason, la întoarcerea acestuia din expediţia întreprinsă în Colchis, şi reîntinerit prin vrăjile Medeei. După o altă versiune, Aeson ar fi fost omorît de către Pelias şi răzbunat mai tîrziu de Iason (v. şi *Iason*).

Aesonides, patronimic purtat de Iason, ca fiu al lui Aeson.

Aethalides, crainicul argonauţilor.

Aethra 1. Mama lui Theseus. A însoţit-o la Troia pe Helena, sora lui Castor şi Pollux. **2.** Soţia lui Atlas şi una dintre oceanide.

Aetolus, erou eponim al Aetoliei, fiul lui Endymion şi al Iphianassei. L-a ucis din greşeală pe Apis, fiul lui Phoroneus şi, în urma acestui fapt, a fost silit să se exileze.

Afaretizi = *Apharetidae.*

Afareu = *Aphareus.*

Afrodita = *Aphrodite.*

Agamede = *Agamedes.*

Agamedes, fratele lui Trophonius şi fiul lui Erginus, regele din Orchomenus. Agamedes şi Trophonius au fost doi arhitecţi celebri, care au construit, printre altele, şi edificiul care adăpostea comoara lui Hyrieus, regele Boeotiei. Legenda spune că cei doi fraţi ar fi lăsat o intrare tainică, prin care puteau intra oricînd ca să prade. Faptul fiind descoperit de către rege, Agamedes a fost ucis de Trophonius ca să nu-l divulge şi pe el. Fratricidul a fost însă pedepsit pe dată. Pămîntul s-a deschis şi l-a înghiţit pe Trophonius. După o altă versiune, cei doi fraţi ar fi construit templul lui Apollo de la Delphi. Cerîndu-i zeului răsplata cuvenită, Apollo le-a făgăduit-o în opt zile, răgaz în care i-a sfătuit să petreacă în voie. La împlinirea timpului, cei doi fraţi au fost găsiţi fără viaţă în patul lor. Moartea uşoară care le-a curmat zilele a fost, se pare, cea mai bună răsplată pe care zeul a crezut de cuviinţă să le-o ofere.

Agamemnon, erou grec (cunoscut din *Iliada*). Era regele cetăţii Mycenae şi urmaş al lui Atreus. Cînd Atreus a fost ucis de către Aegisthus, Agamemnon a fost izgonit din Mycenae împreună cu fratele său, Menelaus. Cei doi fugari

s-au îndreptat către Sparta. Acolo Agamemnon s-a căsătorit cu Clytaemnestra, cu care a avut patru copii: trei fiice, pe Iphianassa (Iphigenia), Chrysothemis şi Laodice (Electra), şi un fiu, Orestes. Cu ajutorul lui Tyndareus, regele Spartei, Agamemnon reuşeşte să-şi recucerească tronul şi se înapoiază la Mycenae. Menelaus, care se căsătorise între timp cu Helena, fiica lui Tyndareus, îi urmează acestuia la tron şi rămîne în Sparta. Cînd Helena a fost răpită de către Paris, Agamemnon a fost numit căpetenia oştilor greceşti care au pornit la asediul Troiei. Pentru a o îndupleca pe Artemis să dezlănţuie vînturi prielnice care să îngăduie flotei greceşti să iasă în larg, Agamemnon a sacrificat-o la Aulis pe propria lui fiică, pe Iphigenia. În felul acesta grecii au putut ajunge pe ţărmurile Troiei. În cursul luptelor care au urmat, Agamemnon a dat dovadă de multă vitejie şi curaj. Dar cearta lui cu Achilles în cel de-al zecelea an de război (v. şi *Achilles*) a provocat mari pierderi grecilor. După distrugerea Troiei, lui Agamemnon i-a revenit, printre altele, drept pradă de război Cassandra, fiica lui Priamus. Cassandra i-a prorocit că va fi ucis la întoarcere de către soţia lui, Clytaemnestra. Nedînd crezare spuselor ei, Agamemnon s-a înapoiat acasă, unde a fost într-adevăr omorît de Clytaemnestra şi de amantul acesteia, Aegisthus. Moartea sa a fost răzbunată mai tîrziu de Orestes (v. şi *Clytaemnestra*, *Aegisthus*, *Orestes*).

Agamemnonides, patronimic purtat de Orestes, fiul lui Agamemnon.

Aganippe, nimfă, fiica rîului Permessus şi protectoarea unui izvor consacrat muzelor.

Agava = *Agave*.

Agave, fiica lui Cadmus şi a Harmoniei şi mama lui Pentheus. Fiindcă acesta din urmă s-a opus la introducerea cultului lui Dionysus în Boeotia, zeul s-a răzbunat pe Agave luîndu-i minţile. În nebunia ei, Agave l-a ucis pe Pentheus cu ajutorul sorei ei, Autonoë.

Agenor 1. Fiul lui Poseidon şi al nimfei Libya. S-a căsătorit cu Telephassa, cu care a avut patru copii: Cadmus, Cilix, Phoenix şi Europa. Cînd aceasta din urmă a fost răpită de către Zeus, Agenor şi-a trimis fiii în căutarea ei (v. şi *Cadmus*). **2.** Erou troian, fiul lui Antenor.

Aglaia, una dintre graţii, numită şi *Pasithea* (v. şi *Charites*).

Aglauros (*sau* **Agraulos**) **1.** Fiica lui Actaeus, primul rege al Atticei, şi soţia lui Cecrops. **2.** Fiica lui Cecrops şi a lui Aglauros (**1.**), în legătură cu care circulau mai multe legende. Se spunea, de pildă, că zeiţa Athena i-a dat în păstrare lui Aglauros şi surorilor ei, Herse şi Pandrosos, un cufăr pe care le-a interzis să-l deschidă. Curioase, cele trei surori au încălcat porunca zeiţei: deschizînd cufărul, l-au găsit

înăuntru pe Erichthonius, copilul Athenei, în jurul căruia era încolăcit un şarpe înfricoşător. Înspăimîntate de această priveliște, cele trei surori şi-au pierdut minţile şi s-au aruncat de pe stîncile Acropolei, primindu-şi astfel pedeapsa cuvenită. O altă legendă relatează că Aglauros a fost transformată într-o statuie de piatră de către Hermes, pentru faptul că s-a împotrivit unirii acestuia cu Herse.

Agraulos = *Aglauros.*

Agyleus, nume purtat de Apollo, în calitatea sa de divinitate protectoare a străzilor şi a pieţelor publice.

Ahate = *Achates.*

Aheloide = *Acheloides.*

Ahelou = *Achelous.*

Ahemenide = *Ach(a)emenides.*

Aheron(te) = *Acheron.*

Ahile = *Achilles.*

Ahilidul = *Achillides.*

Aiax 1. Fiul lui Oileus, regele locrienilor. A participat la războiul troian, unde s-a distins prin vitejia sa. Era renumit printre greci şi ocupa locul al doilea după Achilles în ceea ce

priveşte iuţeala picioarelor lui. Aiax şi-a atras mînia zeilor urmărind-o pe Cassandra pînă în incinta templului zeiţei Athena, unde a necinstit-o. Drept urmare, la întoarcerea spre patrie, zeiţa (după alţii Poseidon) a dezlănţuit o furtună care i-a sfărîmat corabia. Aiax a reuşit totuşi să se salveze, agăţîndu-se de o stîncă. Continuînd însă să-i sfideze pe zei, Poseidon de data aceasta a lovit cu tridentul în stînca pe care se refugiase Aiax, scufundînd-o în mare. 2. Fiul lui Telamon, regele din Salamis şi nepotul lui Aeacus. A participat la războiul troian, fiind cel mai viteaz dintre greci după Achilles. După moartea acestuia Aiax şi-a disputat cu Odysseus armele lui Achilles. Cîştigătorul a fost Odysseus. Văzîndu-se învins, Aiax a fost cuprins de o furie oarbă şi, pierzîndu-şi minţile, s-a năpustit asupra unei cirezi de vite, pe care le-a ucis luîndu-le drept duşmanii săi. Mai apoi, revenindu-şi în simţiri şi ruşinat de isprava sa, Aiax şi-a pus singur capăt zilelor.

Aius Locutius (*sau* **Loquens**), divinitate misterioasă al cărei glas s-a făcut auzit în preajma templului Vestei în anul 390 î.e.n., prevestind invazia galilor. Romanii n-au ţinut seama de această prevestire, care ulterior s-a dovedit adevărată. Pentru a le răscumpăra nesocotinţa, dictatorul Camillus a înălţat mai tîrziu un templu în cinstea misteriosului profet.

Albunea, o nimfă (*sau* o sibilă vestită) care-şi avea sălaşul într-o dumbravă sacră, cu acelaşi nume, situată în apropiere de Tiber.

Alcaeus (*sau* **Alceus**), fiul lui Perseus şi tatăl lui Amphitryon.

Alcander 1. Troian ucis de către Turnus. **2.** Unul dintre însoţitorii lui Sarpedon (**1.**).

Alcandru = *Alcander.*

Alcathoë = *Alcithoë.*

Alcathous, fiul lui Pelops şi al Hippodamiei, despre care se spunea că ar fi ucis leul din Cithaeron. S-a căsătorit cu Evaechme, fiica lui Megareus şi, după moartea acestuia, a domnit în cetatea Megara. Ulterior, cetatea fiind distrusă de cretani, el i-a înălţat din nou zidurile, cu ajutorul lui Apollo. Se spunea că zeul şi-ar fi lăsat cu această ocazie lira sprijinită de o piatră, care de atunci a căpătat o proprietate miraculoasă: ori de cîte ori era lovită scotea sunete muzicale.

Alcatou = *Alcathous.*

Alcesta = *Alcestis.*

Alcestis, fiica lui Pelias, regele din Iolcus. Era cea mai frumoasă şi cea mai cucernică dintre fetele lui şi singura dintre surori care n-a participat la omorîrea tatălui lor, pusă la cale de Medea. A fost soţia lui Admetus (v. *Admetus*).

Alceu = *Alcaeus.*

Alcides, nume purtat de Heracles, în calitatea sa de urmaş al lui Alcaeus.

Alcidul = *Alcides*.

Alcimeda = *Alcimede*.

Alcimede, soţia lui Aeson şi mama lui Iason.

Alcinou = *Alcinous*.

Alcinous, fiul lui Nausithous, rege al Phaeaciei pe vremea cînd Odysseus, în drum spre casă, a naufragiat pe coasta insulei Scheria. Descoperit pe ţărm de Nausicaa, fiica lui Alcinous, Odysseus a fost bine primit şi găzduit în palatul acestuia. În cursul unui ospăţ, Odysseus povesteşte toate peripeţiile prin care a trecut. La sfîrşit, Alcinous îi oferă o corabie cu care să se poată întoarce în Ithaca. În ciclul argonauţilor, Alcinous împreună cu soţia sa Arete sînt înfăţişaţi ca protectori ai Medeei şi ai lui Iason împotriva urmăritorilor acestora.

Alciona = *Alcyone*.

Alcioneu = *Alcyoneus*.

Alcippe 1. Fiica zeului Ares şi a lui Aglauros (v. şi *Halirrhothius*). 2. Mama Marpessei.

Alcithoë (*sau* **Alcathoë**), una dintre fiicele lui Minyas, preschimbată de Dionysus în liliac, drept pedeapsă pentru faptul că le-a interzis

sclavelor ei să participe la serbările date în cinstea zeului.

Alcmaeon, fiul prezicătorului Amphiaraus și al lui Eriphyle. Cînd Amphiaraus, constrîns de soția sa, a fost nevoit să plece în războiul împotriva cetății Thebae, de unde știa că nu se va mai întoarce, el l-a însărcinat pe Alcmaeon să-l răzbune, ucigînd-o pe Eriphyle și pornind o nouă expediție împotriva acestei cetăți. Alcmaeon îndeplinește dorința tatălui său. El participă la expediția epigonilor, iar la întoarcere își omoară mama. Urmărit de erinii, Alcmaeon se refugiază la curtea regelui Phegeus și se purifică mai tîrziu, căsătorindu-se cu fiica acestuia, Arsinoë (*sau* Alphesiboea), căreia-i dăruiește colierul și veșmîntul Harmoniei, cu care fusese coruptă odinioară Eriphyle. Din pricina matricidului săvîrșit, pămîntul țării a încetat însă să mai dea rod. Oracolul consultat cere ca Alcmaeon s-o pornească din nou în pribegie, pentru a obține purificarea definitivă de la rîul Achelous. Zeul rîului îl purifică dîndu-i-o în căsătorie pe fiica sa, Callirrhoë. Condiția este însă ca Alcmaeon să-i aducă lui Callirrhoë darurile făcute lui Arsinoë. Întorcîndu-se să le ia, sub pretext că vrea să le dăruiască templului de la Delphi, Alcmaeon este descoperit și ucis. Moartea lui va fi răzbunată mai tîrziu de proprii lui fii, născuți cu Callirrhoë, care-i omoară la rîndul lor pe ucigași.

Alcmena = *A l c m e n e.*

Alcmene (*sau* **Alc(u)mena**), fiica lui Electryon, regele cetăţii Mycenae, şi soţia lui Amphitryon. În timpul absenţei soţului ei, care plecase să lupte împotriva teleboenilor, Alcmene e vizitată de Zeus, care ia chipul şi asemănarea bărbatului plecat. Imediat după aceea soseşte şi adevăratul Amphitryon. În urma dublei sale uniri, cu Zeus şi cu soţul ei, Alcmene naşte doi fii: pe Heracles cu Zeus şi pe Iphicles cu Amphitryon. Se spunea că Alcmene s-ar fi căsătorit a doua oară cu Rhadamanthus şi că, după moarte, ar fi fost dusă în Olympus.

Alcmeon = *Alcmaeon.*

Alcyone 1. Una dintre pleiade, fiica lui Atlas şi a Pleionei. 2. Fiica lui Aeolus, despre care legenda spune că trăia atît de fericită împreună cu soţul ei Ceyx, încît a trezit gelozia Herei, care i-a metamorfozat pe amîndoi în păsări de mare. După o altă versiune, Ceyx, pornit să consulte un oracol, şi-a găsit moartea în valuri, înecat de o furtună. Distrusă de durere, Alcyone s-a aruncat şi ea în mare. Înduioşaţi de nenorocirea ei, zeii i-au metamorfozat pe amîndoi în păsări marine.

Alcyoneus, unul dintre giganţi, ucis de Heracles.

Alea, denumire dată zeiţei Athena în Arcadia, de la numele lui Aleus care a înălţat acolo un templu în cinstea ei.

Alecto, una dintre erinii (v. şi *Erinyes*).

Alectrion = *Alectryon.*

Alectryon, confident şi favorit al zeului Ares. Într-o zi, în timp ce fusese pus de zeu să păzească şi să anunţe ivirea zorilor ca nu cumva Hephaestus, soţul Aphroditei, s-o surprindă pe aceasta împreună cu Ares, Alectryon a adormit. Drept pedeapsă zeul l-a metamorfozat într-un cocoş.

Alete = *Aletes.*

Aletes 1. Fiul lui Hippotas şi rege în cetatea Corinthus. 2. Fiul lui Aegisthus (v. *Electra).*

Alexander, denumire dată lui Paris, fiul regelui Priamus (v. *Paris*).

Alexandru = *Alexander.*

Alfesibea = *Alphesiboea.*

Alfeu = *Alpheus.*

Aloeu = *Alöeus.*

Alöeus, unul dintre fiii lui Poseidon, căsătorit cu Iphimedia. Soţia lui, iubită de Poseidon, a născut doi fii, pe Otus şi Ephialtes, numiţi şi *Aloizi*, de la numele lui Alöeus (v. şi *Aloidae*).

Aloidae, denumire purtată de doi giganţi, Otus şi Ephialtes, fiii lui Poseidon şi ai Iphimediei, soţia lui Alöeus. Crescînd nemăsurat,

cei doi frați au pornit să lupte cu zeii; ca să ajungă la cer, au pus unul peste altul trei munți: Olympul, Ossa și Pelionul. Au încercat apoi să prăvălească munții în mare și să inunde uscatul. În cele din urmă l-au prins pe Ares și l-au ținut prizonier pînă cînd Hermes a reușit să-l elibereze. Mîniați de îndrăzneala lor, zeii i-au pedepsit. După o legendă, ei au fost fulgerați de către Zeus. După o alta, Artemis, luînd chipul unei căprioare, a trecut în goană printre ei într-o zi, în timp ce se aflau la vînătoare. Căutînd s-o doboare, ei s-au ucis reciproc. Prăvăliți în Tartarus după moarte, au fost apoi înlănțuiți, spate în spate, de o coloană. Li se atribuia întemeierea mai multor cetăți printre care și Ascra, situată la poalele muntelui Helicon.

Aloizi = *Aloidae.*

Alphesiboea, fiica lui Phegeus și soția lui Alcmaeon (v. și *Alcmaeon*).

Alpheus, zeul apei cu același nume, care izvora din Arcadia și se vărsa în mare. Îndrăgostit de nimfa Arethusa, Alpheus a urmărit-o pînă în insula Ortygia, unde fugara a fost transformată de Artemis într-un izvor.

Alteea = *Althaea.*

Althaea, fiica lui Thestius și soția lui Oeneus, regele Calydonului. Cuprinsă de deznădejde în urma morții fiului ei Meleager, pe care ea sin-

gură o provocase, Althaea s-a spînzurat (v. şi *Meleager*).

Amalthea, capra care l-a hrănit în copilărie pe Zeus cu laptele ei. Mai tîrziu, Zeus a dăruit nimfelor care l-au crescut unul dintre coarnele Amaltheei. După o altă legendă, Amalthea ar fi fost o nimfă care, ascunzîndu-l pe Zeus de furia tatălui său Cronus, l-a crescut în taină pe muntele Ida, hrănindu-l cu laptele unei capre. Zeus i-a dat Amaltheei în dar unul din coarnele caprei. Acest *Corn al Amaltheei*, denumit şi *Cornul Abundenţei*, avea darul să ofere posesorului lui orice şi-ar fi dorit acesta. Originea Cornului Abundenţei e legată — într-o altă versiune — şi de legenda lui Achelous (v. şi *Achelous*).

Amalteea = *Amalthea*.

Amata, soţia regelui Latinus. Neputînd să împiedice căsătoria lui Aeneas cu fiica ei Lavinia, pe care i-o făgăduise lui Turnus, regele rutulilor, se spunea că, aflînd de moartea acestuia în luptă, Amata s-ar fi spînzurat (v. şi *Aeneas*).

Amathusia, denumire purtată de Aphrodite în insula Cyprus.

Amazoane = *Amazonides*.

Amazonides, femei războinice care sălăşluiau în regiunea rîului Thermodon din Pontus. Li se

atribuia întemeierea mai multor orașe, printre care se numărau: Ephesus, Magnesia și Smyrna. Erau conduse tot de femei. Cele mai vestite dintre reginele lor au fost Antiope, Hippolyte și Penthesilea (v. și *numirile respective*). Se spunea că amazoanele își ucideau copiii dacă erau de sex masculin și nu lăsau în viață decît fetele, cărora de mici le tăiau sînul drept, ca să poată mînui mai bine sulița și arcul. Își petreceau întreaga viață luptînd sau îndeletnicindu-se cu exerciții războinice. Divinitatea lor protectoare era Artemis. Mitologia greacă le pomenește adesea. Odată au invadat Attica pentru a-l pedepsi pe Theseus, care le răpise regina, pe Antiope. Cea mai importantă dintre expedițiile amazoanelor este aceea făcută cu ocazia războiului troian, cînd au venit în ajutorul lui Priamus. Au fost, cu această ocazie, învinse de armata grecilor, iar regina lor, Penthesilea, ucisă de către Achilles. Se pomenește, de asemenea, despre înfrîngerea lor de către Bellerophon și Heracles.

Amfiaraidul = *Amphiaraides.*

Amfiarau = *Amphiaraus.*

Amfiction = *Amphictyon.*

Amfiloh = *Amphilochus.*

Amfinom = *Amphinomus.*

Amfion = *Amphion.*

Amfitrion = *Amphitryon.*

Amfitrioniadul = *Amphitryoniades.*

Amfitrite = *Amphitrite.*

Amintor = *Amyntor.*

Amitaonicul = *Amythaonius.*

Amithaon = *Amythaon.*

Ammon, divinitate egipteană pe care grecii o identificau cu Zeus, iar romanii cu Iupiter. Avea un templu şi un oracol vestit în Libya.

Ammothea, una dintre nereide (v. şi *Nereides*).

Amor (*sau* **Cupido**), zeul dragostei, la romani. Era fiul zeiţei Venus cu Mercur (Iupiter *sau* Mars). Era înfăţişat ca un copil frumos, purtînd un arc şi o tolbă plină cu săgeţi. Corespundea în mitologia greacă zeului Eros (v. şi *Eros*).

Ampelus, fiul unui satir şi al unei nimfe, favorit al zeului Dionysus. După moarte a fost transformat de către acesta într-o constelaţie.

Amphiaraides, denumire purtată de Alcmaeon, ca fiu al lui Amphiaraus.

Amphiaraus, vestit prezicător și erou grec care a domnit în Argos. Era fiul lui Oecleus și al Hypermnestrei. A participat la vînătoarea mistrețului din Calydon și la expediția argonauților. S-a căsătorit cu Eriphyle, sora lui Adrastus (v. și *Adrastus*), cu care a avut patru copii: pe Alcmaeon, Amphilochus, Eurydice și Demonassa. Îndemnat de Eriphyle, căreia Polynices îi cîștigase complicitatea dăruindu-i colierul Harmoniei, Amphiaraus îl însoțește pe cumnatul său Adrastus în expediția organizată de acesta împotriva cetății Thebae, deși cunoștea dinainte sfîrșitul ei tragic și faptul că-i va aduce moartea. La plecare, îi cere însă fiului său Alcmaeon să-l răzbune, ucigînd-o pe Eriphyle de îndată ce-i va sosi vestea morții lui (v. și *Alcmaeon*). În luptele de la porțile cetății Thebae Amphiaraus săvîrșește minuni de curaj, dar nu poate schimba voia soartei. Urmărit de Periclymenus, el încearcă să scape fugind. Cînd e gata să fie însă ajuns din urmă, dispare din ochii dușmanului său, fiind înghițit, împreună cu car, cai și vizitiu, de pămîntul care se deschisese înaintea lui. După moarte, Amphiaraus a fost onorat ca un erou. Se spunea că Zeus i-ar fi dăruit nemurirea. I s-a ridicat un templu și i s-a instituit un oracol în Attica, la Oropos.

Amphictyon, fiul lui Deucalion și al Pyrrhei și rege al cetății Athenae. Era socotit întemeietorul *Consiliului Amphictyonilor.*

Amphilochus, unul dintre fiii lui Amphiaraus și frate cu Alcmaeon. A participat la expediția

organizată de epigoni împotriva cetăţii Thebae şi a luptat în războiul troian. Se spunea că ar fi moştenit de la tatăl său darul profeţiei (v. şi *A m p h i a r a u s*).

Amphimedon, unul dintre pretendenţii Penelopei, ucis de către Telemachus.

Amphinomus, unul dintre pretendenţii Penelopei, ucis, şi el, de către Telemachus.

Amphion, fiul lui Zeus şi al Antiopei. Avea un frate geamăn, pe Zethus. Părăsiţi imediat după naştere pe muntele Cithaeron, de către unchiul lor Lycus (v. şi *L y c u s*), care voia să-i piardă, cei doi fraţi au fost găsiţi şi crescuţi de nişte păstori. Ajunşi mari, ei au izbutit să-şi regăsească mama, pe Antiope, ţinută mult timp prizonieră şi persecutată de Lycus şi de soţia acestuia Dirce (v. şi *D i r c e*). Ca să-i răzbune suferinţele îndurate, Amphion şi Zethus au distrus cetatea Thebae, unde domnea Lycus. După ce l-au ucis împreună cu Dirce, au pornit să reclădească zidurile cetăţii. Zethus căra pietrele în spate. Amphion avea o liră fermecată, dăruită de Hermes (*sau* de Apollo), la acordurile căreia pietrele, vrăjite, se rînduiau singure la locul lor. Mai tîrziu, Amphion s-a căsătorit cu Niobe, fiica lui Tantalus, cu care a avut mai mulţi copii. Şi-a pus singur capăt zilelor — după o legendă — îndurerat de moartea copiilor săi ucişi de Apollo. După o altă versiune, a fost el însuşi săgetat de zeu.

Amphiro, una dintre oceanide.

Amphithoë, una dintre nereide.

Amphitrite, fiica lui Nereus şi a lui Doris şi una dintre nereide. Într-o zi, pe cînd se juca împreună cu surorile ei în apropiere de insula Naxos, a fost răpită de Poseidon, cu care a avut mai tîrziu un fiu, pe Triton, o altă divinitate marină. Amphitrite era considerată regina mării.

Amphitruo = *Amphitryon.*

Amphitryon (*sau* **Amphitruo**), fiul lui Alcaeus şi soţul Alcmenei (v. şi *Alcmene*). În timp ce Amphitryon era plecat să lupte cu teleboenii, Zeus, împrumutîndu-i înfăţişarea, s-a unit cu Alcmene. În aceeaşi noapte s-a reîntors şi Amphitryon. Din dubla unire cu Zeus şi cu soţul ei, Alcmene a născut doi fii: pe Heracles şi pe Iphicles. La intervenţia lui Zeus, Amphitryon a iertat-o pe Alcmene. Pentru a-şi recunoaşte însă fiul adevărat, şi îmboldit de Hera, se spunea că ar fi introdus în încăperea în care se aflau copiii doi şerpi. La vederea lor Iphicles s-a tras înapoi îngrozit. Heracles în schimb, deşi în vîrstă de numai zece luni, i-a sugrumat, dovedindu-şi prin aceasta originea divină. La început Amphitryon l-a crescut pe Heracles în casa sa. Mai tîrziu, temîndu-se de forţa eroului, a căutat să-l îndepărteze, trimiţîndu-l la ţară să-i păzească cirezile de vite. Amphitryon a

murit luptînd alături de Heracles împotriva lui Erginus, regele din Orchomenus.

Amphitryoniades, patronimic purtat de Heracles, în calitatea sa de presupus fiu al lui Amphitryon.

Ampic = *Ampycus.*

Ampicidul = *Ampycides.*

Ampycides, patronimic purtat de Mopsus, ca fiu al lui Ampycus.

Ampycus, fiul lui Pelias şi tatăl lui Mopsus.

Amuliu = *Amulius.*

Amulius, al cincisprezecelea rege al Albei. Era fiul lui Procas şi frate cu Numitor. După moartea tatălui său, Amulius reuşeşte să-şi gonească fratele, pe Numitor, care moştenise de drept coroana, şi să se înscăuneze el rege. Temîndu-se de urmaşii regelui detronat, el îl ucide pe fiul acestuia, Lausus, iar pe fiica lui Numitor, pe nume Rea Silvia, o face vestală pentru a o împiedica să aibă copii. Iubită în taină de zeul Mars, Rea Silvia naşte însă doi gemeni: pe Romulus şi pe Remus. Aflînd de existenţa lor, Amulius o aruncă în închisoare şi porunceşte ca cei doi copii să fie înecaţi în fluviul Tiber. Scăpaţi ca prin minune de la moarte de nişte păstori (după o altă variantă, de o lupoaică), Romulus şi Remus cresc în sălbăticie. În cele

din urmă ei îl detronează pe Amulius, înscăunînd în locul lui din nou pe bunicul lor Numitor (v. și *Romulus*).

Amycus 1. Fiul lui Poseidon și regele bebricilor. Avea o statură uriașă și era vestit prin îndemînarea sa la pugilat și în luptele cu cestul. Cînd argonauții au sosit în regatul lui, Amycus l-a provocat pe Pollux la luptă. Cu toată forța sa, a fost învins de abilitatea eroului, care l-a iertat însă, lăsîndu-i viața în schimbul jurămîntul că pe viitor avea să-și cruțe oaspeții. **2.** Unul dintre însoțitorii lui Aeneas.

Amymone, una dintre cele cincizeci de fete ale lui Danaus, căsătorită cu Enceladus, pe care l-a ucis în noaptea nunții. Ulterior, a fost iubită de Poseidon, cu care a avut un fiu, pe Nauplius.

Amyntor, regele dolopilor și tatăl lui Phoenix (v. și *Phoenix* **1.**). Amyntor a fost ucis de către Heracles.

Amythaon, tatăl lui Bias și al lui Melampus.

Amythaonius, patronimic purtat de Melampus, ca fiu al lui Amythaon.

Anaces („Ocrotitorii"), denumire folosită pentru a-i desemna pe Castor și pe Pollux.

Anaxarete, fecioară de familie nobilă, din insula Cyprus. Tratîndu-l cu aroganță și indiferență

din urmă ei îl detronează pe Amulius, înscăunînd în locul lui din nou pe bunicul lor Numitor (v. şi *Romulus*).

Amycus 1. Fiul lui Poseidon şi regele bebricilor. Avea o statură uriaşă şi era vestit prin îndemînarea sa la pugilat şi în luptele cu cestul. Cînd argonauţii au sosit în regatul lui, Amycus l-a provocat pe Pollux la luptă. Cu toată forţa sa, a fost învins de abilitatea eroului, care l-a iertat însă, lăsîndu-i viaţa în schimbul jurămîntul că pe viitor avea să-şi cruţe oaspeţii. **2.** Unul dintre însoţitorii lui Aeneas.

Amymone, una dintre cele cincizeci de fete ale lui Danaus, căsătorită cu Enceladus, pe care l-a ucis în noaptea nunţii. Ulterior, a fost iubită de Poseidon, cu care a avut un fiu, pe Nauplius.

Amyntor, regele dolopilor şi tatăl lui Phoenix (v. şi *Phoenix* **1.**). Amyntor a fost ucis de către Heracles.

Amythaon, tatăl lui Bias şi al lui Melampus.

Amythaonius, patronimic purtat de Melampus, ca fiu al lui Amythaon.

Anaces („Ocrotitorii"), denumire folosită pentru a-i desemna pe Castor şi pe Pollux.

Anaxarete, fecioară de familie nobilă, din insula Cyprus. Tratîndu-l cu aroganţă şi indiferenţă

pe Iphis, tînăr de origine umilă care o iubea nebunește, l-a determinat în cele din urmă să-și pună singur capăt zilelor. Iphis s-a spînzurat de pragul ușii ei. Nici moartea lui nu a mișcat-o însă pe Anaxarete. Singurul gest pe care l-a făcut a fost să se aplece pe fereastră ca să privească, din pură curiozitate, mulțimea care alcătuia convoiul mortuar al nefericitului tînăr. Indignată de nepăsarea ei, Aphrodite a transformat-o pe Anaxarete într-o stană de piatră.

Anaxibia, soția lui Pelias, regele din Iolcus, și mama lui Acastus.

Ancaeus 1. Unul dintre argonauți, fiul lui Lycurgus și al lui Antinoë. A participat la vînătoarea mistrețului din Calydon, în cursul căreia și-a găsit moartea. **2.** Fiul zeului Poseidon cu Astypalaea. A făcut și el parte din rîndul argonauților, în calitate de cîrmaci al navei Argo după moartea lui Tiphys.

Anceu = *Ancaeus.*

Anchise = *Anchises.*

Anchises, fiul lui Capys și al lui Themis. Înzestrat cu o frumusețe extraordinară, el a cîștigat dragostea Aphroditei, cu care a avut un fiu, pe Aeneas (v. și *Aeneas*). Mai tîrziu însă, la un ospăț, el s-a lăudat că fiul său are drept mamă o zeiță și a fost, ca pedeapsă, fulgerat de Zeus, rămînînd orb (după alții șchiop) pentru tot restul vieții. Copilul a fost încredințat nimfelor,

care l-au crescut pe muntele Ida, și a fost educat de centaurul Chiron. Cînd Troia a fost distrusă și incendiată, Aeneas l-a luat cu sine în pribegie pe bătrînul său tată, care pe atunci avea optzeci de ani. Anchises a murit la scurt timp după sosirea lui Aeneas în Sicilia și a fost înmormîntat pe muntele Eryx.

Anchisiades, denumire purtată de Aeneas, ca fiu al lui Anchises.

Anchisiadul = *A n c h i s i a d e s.*

Ancile, scut sacru căzut din cer în timpul domniei lui Numa și de care se spunea că ar fi depins destinele Romei. Pentru a nu fi furat, Numa a poruncit să se făurească alte unsprezece scuturi identice — dintre care el însuși cu mare greutate îl putea deosebi pe cel adevărat — și le-a pus în templul Vestei pe toate, dîndu-le în paza a doisprezece preoți, numiți *Salii.* În fiecare an, la 1 martie, aceștia ieșeau într-o procesiune solemnă închinată zeului Mars, purtînd scuturile, cu care înconjurau zidurile Romei.

Andraemon 1. Fiul lui Oxylus și soțul Dryopei. **2.** Tatăl lui Thoas. Căsătorit cu Gorge, fiica lui Oeneus, regele Calydonului, a urmat la tron după moartea socrului său.

Androgeos (*sau* **Androgeus**), fiul lui Minos și al Pasiphaëi. Era un atlet celebru, despre care se spunea că și-ar fi învins toți concurenții cu ocazia jocurilor date de Aegeus la Athenae. Din

invidie, Aegeus l-a trimis să lupte împotriva taurului de la Marathon, împrejurare în care Androgeos şi-a găsit moartea. Pentru a-l răzbuna, Minos a pornit război împotriva atenienilor. In cele din urmă, prin pacea încheiată, s-a stabilit ca Aegeus să-i dea anual lui Minos drept tribut cîte şapte tineri şi şapte tinere, care aveau să servească drept hrană celebrului Minotaur, fiul monstruos al Pasiphaëi.

Androgeu = *Androgeos*.

Andromaca = *Andromacha*.

Andromacha (*sau* **Andromache**), fiica lui Eetion, regele cetăţii Thebae din Mysia, şi soţia lui Hector, fiul lui Priamus, cu care a avut un copil, pe Scamandrius, zis şi Astyanax. După ce şi-a văzut întreaga familie — atît tatăl cît şi cei şapte fraţi — nimicită de Achilles, Andromacha a asistat la uciderea soţului ei, Hector, sub zidurile Troiei, de către acelaşi Achilles (v. şi *Achilles*). Ulterior, grecii i-au omorît şi copilul. Ea însăşi, îndurerată şi neconsolată, a fost luată ca pradă de război de către fiul lui Achilles, Neoptolemus (*sau* Pyrrhus) şi dusă în Epirus. Cu acesta din urmă Andromacha a avut trei fii: pe Molossus, Pielus şi Pergamus. La moartea sa, Neoptolemus a lăsat-o pe Andromacha împreună cu regatul său lui Helenus, fratele lui Hector. În timpul trecerii lui Aeneas prin Epirus, Andromacha domnea acolo alături de Helenus, cu care a avut încă un fiu, pe

Cestrinus. În sfîrşit, după moartea lui Helenus, Andromacha a plecat în Mysia cu fiul ei Pergamus, care a întemeiat acolo cetatea Pergamului.

Andromeda (*sau* **Andromede**), fiica lui Cepheus, regele Aethiopiei. Fiindcă mama ei, pe nume Cassiopea, îşi atrăsese mînia zeilor pretinzînd că e mai frumoasă decît nereidele, Poseidon a trimis un monstru marin ca să pustiască ţara. Oracolul a prezis că păcatul Cassiopeei poate fi ispăşit numai de către Andromeda. Silit de etiopieni, Cepheus şi-a sacrificat fiica: el a înlănţuit-o de o stîncă, lăsînd-o acolo pradă monstrului. Andromeda e salvată însă de Perseus, la întoarcerea acestuia după izbînda repurtată asupra Meduzei. Cucerit de frumuseţea fetei, Perseus împietreşte monstrul arătîndu-i chipul Meduzei, după care o ia cu el pe Andromeda şi o duce în Argos (v. şi *Perseus*).

Ang(u)itia, divinitate romană despre care se spunea că ar fi fost fiica regelui Aeetes şi sora Medeei.

Anius, profet care a domnit în insula Delos pe vremea războiului troian. Era fiul lui Apollo, iar prin mama sa, Rhoeo, se trăgea din Dionysus. Anius s-a căsătorit cu Dryope, cu care a avut trei fete: pe Oeno, Spermo şi Elais. Ele primiseră în dar de la strămoşul lor, Dionysus, puterea de a transforma orice obiect ar fi dorit în vin, grîu sau untdelemn. Cînd Agamemnon

a trecut prin Delos în drum spre cetatea Troiei, Anius, care știa că războiul avea să se prelungească zece ani, i-a oferit serviciile fetelor sale, pentru a asigura hrana necesară soldaților. Ele l-au însoțit un timp pe Agamemnon dar, de la o vreme urîndu-li-se, au fugit. Urmărite de greci au implorat sprijinul lui Dionysus, care le-a metamorfozat în porumbei. Se spunea că în amintirea lor ar fi fost oprită, în insula Delos, uciderea porumbeilor.

Anna Perenna, veche divinitate romană. Anna, fiica lui Belus și sora lui Dido, s-a refugiat după moartea acesteia din urmă (v. și *Dido*) în Italia, unde a fost găzduită de Aeneas. Răscolind amintirile și trecutul eroului, sosirea ei nu e însă privită cu ochi buni de Lavinia, soția lui Aeneas, care hotărăște s-o piardă. Dido i se înfățișează Annei în vis și-i dezvăluie uneltirile Laviniei. Înspăimîntată, Anna părăsește în miez de noapte palatul lui Aeneas și se aruncă în apele rîului Numicius. Transformîndu-se în nimfă, ea devine nemuritoare, luînd numele de *Anna Perenna.*

Antaeus, unul dintre giganți, fiul lui Poseidon și al lui Gaea. Sălășluia în Libya și avea obiceiul să provoace la luptă și să ucidă pe toți cei care treceau pe acolo. Era invulnerabil datorită faptului că-și reînnoia puterea ori de cîte ori o atingea pe mama sa Gaea *(Pămîntul).* Heracles a izbutit să-l ucidă ținîndu-l suspendat în aer.

Antenor, unul dintre troieni, sfătuitor și prieten apropiat al lui Priamus. I-a găzduit pe Mene-

laus şi pe Odysseus în casa sa atunci cînd au venit cu solie din partea grecilor şi i-a sfătuit pe troieni să evite războiul, înapoind-o pe Helena soţului ei. După o altă versiune, Antenor şi-ar fi trădat neamul, trecînd de partea grecilor şi ajutînd la introducerea calului de lemn în cetate. Oricum, cu ocazia măcelului grecii i-au cruţat viaţa. După incendierea cetăţii, Antenor s-a refugiat împreună cu familia lui în Italia.

Anteros, zeu al dragostei reciproce. Era fiul lui Ares şi al zeiţei Aphrodite şi fratele lui Eros (v. şi *E r o s*).

Anteu = *A n t a e u s.*

Anticlea (*sau* **Anticlia**), fiica lui Autolycus, soţia lui Laërtes şi mama lui Odysseus. Îndurerată de îndelungata absenţă a fiului ei, şi-a pus singură capăt zilelor.

Antigone (*sau* **Antigona**), fiica lui Oedipus, regele cetăţii Thebae, născută din dragostea incestuoasă a acestuia cu mama sa, Iocasta, şi soră cu Ismene, Eteocles şi Polynices. După ce oracolul lui Tiresias a dezvăluit crima şi incestul săvîrşit şi Oedipus s-a pedepsit singur, scoţîndu-şi ochii şi pornind orb în pribegie, Antigone şi-a însoţit tatăl, devenit cerşetor. După moartea lui Oedipus la Colonus, ea s-a reîntors la Thebae, unde a trăit alături de sora sa Ismene. Între timp, cei doi fraţi, Eteocles şi Polynices, muriseră în luptă, ucigîndu-se reciproc. Încălcînd porunca tiranului Creon, care oprise ca Polynices să fie

îngropat, Antigone presară țărînă peste trupul neînsuflețit al fratelui ei, îndeplinind în felul acesta ritualul înmormîntării. Pentru acest gest, ea e condamnată de Creon să fie îngropată de vie în mormîntul labdacizilor. Antigone se spînzură în închisoare, iar Haemon, logodnicul ei și fiul lui Creon, se sinucide.

Antilochus, fiul lui Nestor, pe care l-a întovărășit în războiul troian. S-a distins pe cîmpul de luptă prin curaj și vitejie. Prieten cu Achilles, este cel care i-a adus la cunoștință acestuia vestea morții lui Patroclus. El însuși a fost ucis în luptă, după o versiune de către Memnon, fiul lui Eos (*sau* de către Hector), după o alta apărîndu-și tatăl cu trupul său.

Antiloh = *Antilochus.*

Antinou = *Antinous.*

Antinous, unul dintre pretendenții Penelopei, care i-a asmuțit pe ceilalți să-l omoare pe Telemachus. A fost primul ucis de Odysseus la întoarcerea sa acasă.

Antiope 1. Fiica lui Nycteus, regele cetății Thebae. A fost iubită de Zeus, cu care a născut doi fii, pe Amphion și pe Zethus (v. și *Amphion*). Persecutată de unchiul ei Lycus și de Dirce, soția acestuia, Antiope e despărțită de copiii ei și ținută mult timp prizonieră. După mulți ani ea reușește să-și reîntîlnească copiii care, ca s-o răzbune, îi omoară pe Lycus și pe

Dirce. Mîniat de moartea Dircei, se spunea că Dionysus i-ar fi luat minţile Antiopei. 2. Una dintre amazoane, răpită de Theseus, cu care a avut un fiu, pe Hippolytus (*sau* Demopho(o)n) (v. şi *T h e s e u s*).

Antiphates, regele lestrigonilor, neam de canibali, care cu ocazia trecerii lui Odysseus pe lîngă coasta Siciliei i-a distrus toate corăbiile, cu excepţia celei pe care se afla eroul.

Anubis, divinitate egipteană al cărei cult a pătruns, cu timpul, atît în Grecia cît şi în Italia. Era reprezentată cu trup de om şi cap de şacal.

Apharetidae, patronimic purtat de Idas şi de Lynceus, ca fii ai lui Aphareus.

Aphareus, rege al Messeniei, tatăl lui Idas şi al lui Lynceus.

Aphrodite, una dintre cele mai mari divinităţi ale lumii greceşti, împrumutată ulterior şi de romani şi asimilată cu *Venus* (v. şi *V e n u s*). Aphrodite era zeiţa dragostei şi a frumuseţii. Cu privire la naşterea ei existau două versiuni: după una, era fiica lui Zeus şi a Dionei, după cea de-a doua s-ar fi născut din spuma mării. Căsătorită cu Hephaestus, a fost iubită de Ares, zeul războiului (v. şi *A r e s*), de Dionysus, Hermes şi Poseidon, dintre zei, iar dintre muritori de Anchises şi Adonis (v. şi *A d o n i s*). A avut mai mulţi copii: cu zeul Hermes pe Eros, cu Ares pe Anteros şi pe Harmonia, cu muritorul

Anchises (v. şi *Anchises*) pe Aeneas etc. În legătură cu farmecul şi cu puterea Aphroditei circulau numeroase legende: un episod cunoscut este acela al infidelităţii ei faţă de Hephaestus care, descoperind legătura ei cu Ares, a chemat toţi zeii Olympului drept martori, surprinzîndu-i împreună pe cei doi. Un alt episod, celebru de data aceasta, este judecata lui Paris: Zeus a poruncit ca mărul de aur aruncat de Eris, zeiţa vrajbei, şi revendicat în egală măsură de Hera, Athena şi Aphrodite, să fie acordat de un muritor, Paris, aceleia pe care o va socoti el mai frumoasă. Cele trei zeiţe s-au înfăţişat înaintea lui Paris (v. şi *Paris*) pe muntele Ida şi au început să-şi laude farmecele, promiţîndu-i fiecare cîte un dar. Cucerit de frumuseţea Aphroditei şi de darul făgăduit de ea — acela de a o lua de soţie pe cea mai frumoasă muritoare, pe Helena — Paris i-a dat ei mărul. Alegerea Aphroditei şi răpirea Helenei au constituit originea războiului troian. În cursul acestui război, în care rivalele ei, Hera şi Athena, au sprijinit tabăra adversă, Aphrodite i-a ajutat în mod constant pe troieni, în special pe Paris şi pe Aeneas. Ea a fost chiar rănită în luptă de către Diomedes. Dacă n-a putut împiedica moartea lui Paris şi distrugerea Troiei, în schimb, salvarea lui Aeneas se datoreşte Aphroditei, care l-a ajutat să ajungă pe ţărmurile Italiei. Tot datorită acestui fapt zeiţa era socotită, sub numele de Venus, drept divinitate protectoare a Romei (v. *Venus*). Aphrodite avea sanctuare celebre la Paphos, Cnidus, Delos, Sicyon etc.

Cultul ei era celebrat în întreaga lume helenică, cu precădere în insulele Cyprus şi Cythera.

Apis 1. Fiul lui Phoroneus şi rege al Argosului. De la el întreaga provincie a Peloponnesului a luat numele de *Apia*. 2. Vraci înzestrat cu darul profeţiei şi despre care se spunea că ar fi fost fiul lui Apollo. 3. Bou sacru de la Memphis, pe care egiptenii îl considerau zeu.

Apollo, una dintre cele mai mari divinităţi ale mitologiei greceşti. Era fiul lui Zeus şi al lui Leto. Pentru că Hera, din gelozie, îi refuzase Letonei un loc unde să poată naşte, Poseidon a scos la iveală, din valurile mării, insula Delos (v. şi *Asteria*). Acolo, după nouă zile şi nouă nopţi de chinuri, Leto a adus pe lume doi gemeni: pe Apollo şi pe Artemis. Crescînd miraculos de repede, la numai cîteva zile după naştere Apollo, al cărui arc şi ale cărui săgeţi deveniseră temute, a plecat la Delphi, unde a ucis şarpele Python, odinioară pus de Hera s-o urmărească pe Leto şi care ulterior devenise spaima întregului ţinut. După aceea Apollo a înfiinţat acolo propriul său oracol, instaurînd totodată şi *Jocurile Pitice*. (Tot de la acest fapt provenea şi denumirea purtată de zeu, aceea de *Pythius*.) Un alt episod care i se atribuia era cel al uciderii ciclopilor: fiul lui Apollo, Asclepius, iniţiat de centaurul Chiron în tainele medicinei, nu s-a mai mulţumit să vindece, ci a început să-i şi învie pe cei morţi. Acest fapt a atras asupra sa mînia lui Zeus, care l-a omorît cu trăsnetul său (v. şi *Asclepius*). Îndurerat

de pierderea lui şi neputînd să se răzbune pe Zeus, Apollo i-a pedepsit pentru moartea fiului său pe ciclopi, ucigîndu-i, la rîndul său, cu săgeţile lui. Singura vină a acestora era faptul că făuriseră trăsnetul lui Zeus. Drept pedeapsă pentru actul lui necugetat, Apollo a fost osîndit de Zeus să slujească timp de un an, ca sclav, pe un muritor. El şi-a ispăşit pedeapsa păzind turmele lui Admetus (v. şi *Admetus*). Apollo a iubit numeroase nimfe şi muritoare, printre care pe Daphne, Cyrene, Marpessa, Cassandra, şi uneori chiar tineri ca Hyacinthus şi Cyparissus (v. *numirile respective*). Zeul era înfăţişat ca un tînăr frumos şi înalt, cu o statură zveltă şi impunătoare. Atributele lui erau multiple: iniţial, Apollo era considerat ca o divinitate temută, răzbunătoare care, justificat sau nu, răspîndea molimi sau pedepsea cu săgeţi aducătoare de moarte pe oricine-i stătea împotrivă. Era socotit totodată zeu vindecător, priceput în arta lecuirii, şi tatăl lui Asclepius. Avea darul profeţiei, de care erau legate numeroasele lui oracole. Dintre acestea, cel mai vestit era cel de la Delphi. Se spunea că, îndrăgostit fiind de Cassandra, fiica lui Priamus, Apollo ar fi iniţiat-o şi pe ea în această taină (v. şi *Cassandra*). Mai tîrziu, el a devenit zeul muzicii, al poeziei şi al artelor frumoase. Era înfăţişat, în această calitate, înconjurat de muze, pe muntele Parnassus. Apollo era zeul invocat în călătorii, de cei care navigau pe mare, care proteja oraşele şi noile construcţii. Se spunea că împreună cu Alcathous ar fi ajutat la reconstruirea cetăţii Megara, care fusese

distrusă (v. şi *Alcathous*). În sfîrşit, Apollo era considerat ca zeu al luminii (de aici şi epitetul de *Phoebus*) şi era identificat adesea cu însuşi Soarele. Era serbat în numeroase centre ale lumii greceşti: la Delphi, Delos, Claros, Patara etc. Avînd, aşa cum s-a arătat, un rol preponderent în mitologia greacă, Apollo a fost împrumutat de timpuriu şi de alte neamuri. Era, de pildă, onorat de vechii etrusci şi mai tîrziu a fost adoptat şi de romani. În cinstea lui s-au instituit la Roma *Ludi Apollinares*, şi tot acolo, pe vremea împăratului Augustus, i se aduceau onoruri deosebite.

Apolo = *Apollo*.

Apsyrtos = *Absyrtus*.

Arachne, tînără ţesătoare din Lydia, fiica lui Idmon din Colophon, vestită pentru măiestria cu care-şi ţesea pînzele. Sfidînd-o cu îndemînarea ei pe zeiţa Athena, patroana ţesătoarelor şi a torcătoarelor, se spunea că zeiţa însăşi ar fi coborît din Olympus pentru a-i vedea pînzele. Între cele două începe o întrecere: Athena înfăţişează pe pînzele ei chipurile celor doisprezece zei ai Olympului şi scene care zugrăvesc pedepsele la care au fost supuşi muritorii ce au încercat să se răzvrătească împotriva ordinii divine. Arachne ţese, la rîndu-i, minunate pînze pe care sînt zugrăvite scene de iubire dintre zei şi muritoare. Înfuriată, zeiţa îi sfîşie pînzele. Atunci, de desperare, Arachne se spînzură. Athena n-o lasă însă să moară ci, cuprinsă în ultima clipă

de milă, o transformă într-un păianjen, sortit de atunci să-şi ţeasă pînza la infinit.

Arahne = *A r a c h n e*.

Arcas, rege al arcadienilor, de la care se presupunea că-şi trăgea numele Arcadia. Era fiul lui Zeus cu nimfa Callisto şi nepotul regelui Lycaon (v. şi *L y c a o n*). Într-o zi, la o vînătoare, Arcas a fost cît pe ce să-şi omoare propria-i mamă, metamorfozată de Hera într-o ursoaică. Pentru a împiedica acest sacrilegiu, Zeus i-a transformat pe amîndoi, atît pe Callisto cît şi pe Arcas, în două constelaţii (v. şi *A r c t o s*).

Arcesius, tatăl lui Laërtes şi bunicul lui Odysseus.

Archemorus (*sau* **Opheltes**), fiul lui Lycurgus, regele Nemeei. Cînd cei şapte eroi porniţi împotriva cetăţii Thebae au trecut prin Nemea, ei au silit-o pe Hypsipyle, doica lui Archemorus, să le arate drumul. Punînd un moment copilul jos lîngă o fîntînă, pe iarbă, ca să-i poată îndruma, Hypsipyle l-a găsit la întoarcere mort, muşcat de un şarpe. Grecii au văzut în moartea copilului un semn funest trimis de zei. Cu toate acestea, după ce l-au plîns pe Archemorus şi au instituit în amintirea lui *Jocurile Nemeiene*, ei şi-au continuat expediţia.

Archeptolemus, participant la războiul troian. Era fiul lui Iphitus, regele din Elis. A fost ucis de către Aiax în timp ce lupta alături de Hector.

Archias, unul dintre urmaşii lui Heracles şi presupus întemeietor al Syracusei.

Arctos, denumire purtată de Arcas şi de mama sa Callisto, după ce au fost transformaţi în două constelaţii situate în apropiere de Polul Nord (*Ursa Major* şi *Ursa Minor*) (v. şi *A r c a s*).

Ares, în mitologia greacă, zeul războiului. Se număra printre cei doisprezece mari zei ai Olympului şi era fiul lui Zeus şi al Herei. Cu toate acestea, era dispreţuit de părinţii săi şi de către ceilalţi zei, mai ales de către Athena, datorită caracterului său violent, sîngeros. În numeroasele mituri legate de numele lui, zeul apare adesea înfrînt, deşi era simbolul forţei războinice, brutale. În războiul troian, de pildă, la care participă luptînd alături de Hector, el este rănit de către Diomedes cu ajutorul Athenei şi silit s-o ia la fugă. Cînd sare în ajutorul fiului său, care avea să fie ucis de Heracles, Ares e rănit el însuşi de către erou şi e nevoit să se retragă. De asemenea, zeul e silit să îndure ca Penthesilea, fiica sa şi una dintre amazoane, să fie ucisă de către Achilles fără să poată protesta. De numele lui Ares era legat şi numele *Areopagului*, colina unde, la Athenae, se judecau crimele de natură religioasă. Se credea că la poalele acestei coline Ares l-ar fi ucis pe Halirrhothius, fiul lui Poseidon, fiindcă voia să-i necinstească fiica, pe Alcippe. Adus de către Poseidon în faţa judecăţii zeilor, pe aceeaşi colină, spre a fi osîndit pentru crima săvîrşită, Ares a fost însă achitat. Dintre numeroasele

episoade amoroase care i se atribuiau era celebră legătura dintre el și Aphrodite, legătură dată în vileag de către soțul acesteia, Hephaestus (v. și *Aphrodite*). Cultul lui Ares a fost adus în Grecia din Thracia. La romani Ares era identificat cu zeul *Mars* (v. și *Mars*).

Arete, soția lui Alcinous și mama lui Nausicaa.

Arethusa, una dintre nimfele care o însoțeau la vînătoare pe zeița Artemis. Ca să scape de urmărirea lui Alpheus, a fost transformată de zeiță, la rugămintea ei, într-un izvor (v. și *Alpheus*).

Aretusa = *Arethusa.*

Argo, numele faimoasei corăbii — construite de Argus, fiul lui Phrixus, — care l-a purtat pe Iason împreună cu însoțitorii lui spre Colchis, în căutarea Lînii de Aur (v. *Argonautae*).

Argonautae, cei cincizeci de eroi care au alcătuit echipajul corăbiei Argo. Printre ei se numărau: Heracles, Orpheus, Castor, Pollux, Theseus etc. Argonauții l-au însoțit pe Iason în faimoasa expediție organizată de acesta, la porunca lui Pelias, regele din Iolcus, care-i ceruse să-i aducă Lîna de Aur (v. și *Pelias*). După un drum lung, pe mare, drum presărat cu multe peripeții, corabia argonauților a ajuns în Colchis. Acolo regele Aeetes le-a făgăduit că le va da Lîna de Aur după ce Iason va fi săvîrșit o serie de isprăvi: el trebuia să are un cîmp înjugînd la

același plug doi tauri cu copite de aramă și care scoteau flăcări pe nări, după care urma să semene acolo dinții unui dragon. Din această sămînță neobișnuită avea să iasă un neam de războinici, pe care trebuia să-i biruie în luptă. Cu ajutorul Medeei (v. *Medea*), fiica lui Aeetes, care se pricepea la vrăji, Iason a izbutit să iasă victorios din toate aceste încercări. La sfîrșit Aeetes n-a mai vrut însă să-și țină făgăduiala. Atunci, sprijinit din nou de Medea, căreia i-a făgăduit s-o ia în căsătorie, Iason a reușit să fure prețioasa Lînă de Aur și să fugă cu ea. Din nou datorită Medeei, pe care a luat-o cu el, corabia a scăpat de urmărirea lui Aeetes, care se luase după fugari (v. *Absyrtus*, *Aeetes*, *Medea și Iason*). Pe drum, la întoarcere, argonauții au avut de înfruntat alte numeroase vitregii ale sorții, după care, în cele din urmă, au ajuns cu bine în patrie.

Argonauți = *Argonautae.*

Argus 1. Monstru fabulos, născut din Agenor (*sau* Arestor). Avea o sută de ochi, din care, atunci cînd dormea, se închideau doar o parte, ceilalți rămînînd deschiși. A fost pus de Hera s-o păzească pe Io (v. și *Io*), care fusese metamorfozată în vacă. Ca să-și scape iubita, Zeus l-a trimis pe Hermes să-l ucidă pe temutul ei paznic. După o legendă, Argus ar fi fost omorît de o piatră aruncată de la distanță de Hermes; după alta, i s-ar fi tăiat capul, după ce zeul l-a adormit mai înainte cîntîndu-i cu fluierul lui Pan. După moarte, se spunea că Hera a semă-

AHILE ŞI AIAX JUCÎND ZARURI

AMAZONOMAHIE

ANTIGONA PLÎNGÎND LA CĂPĂTÎIUL FRAȚILOR SĂI UCIȘI

APOLO (DIN TIBRU)

APOLO (PIOMBINO)

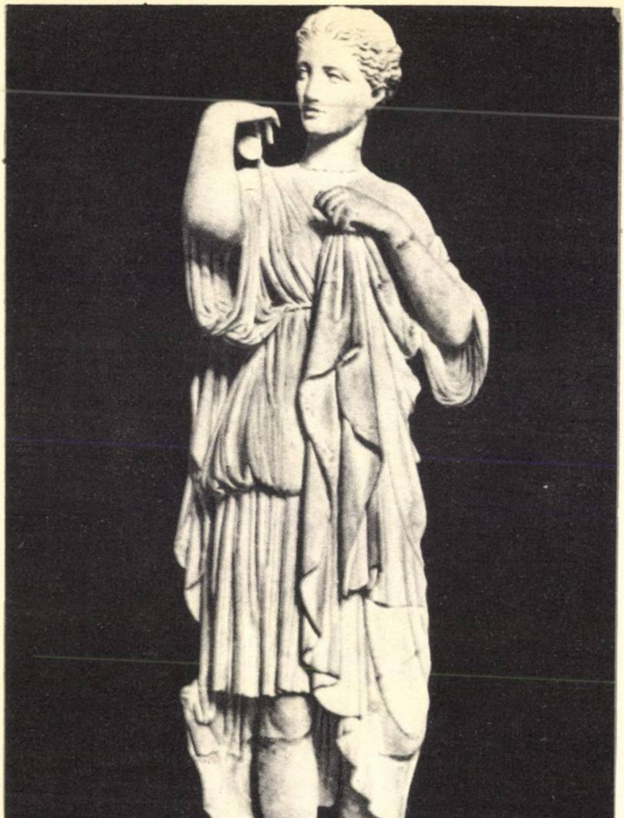

DIANA

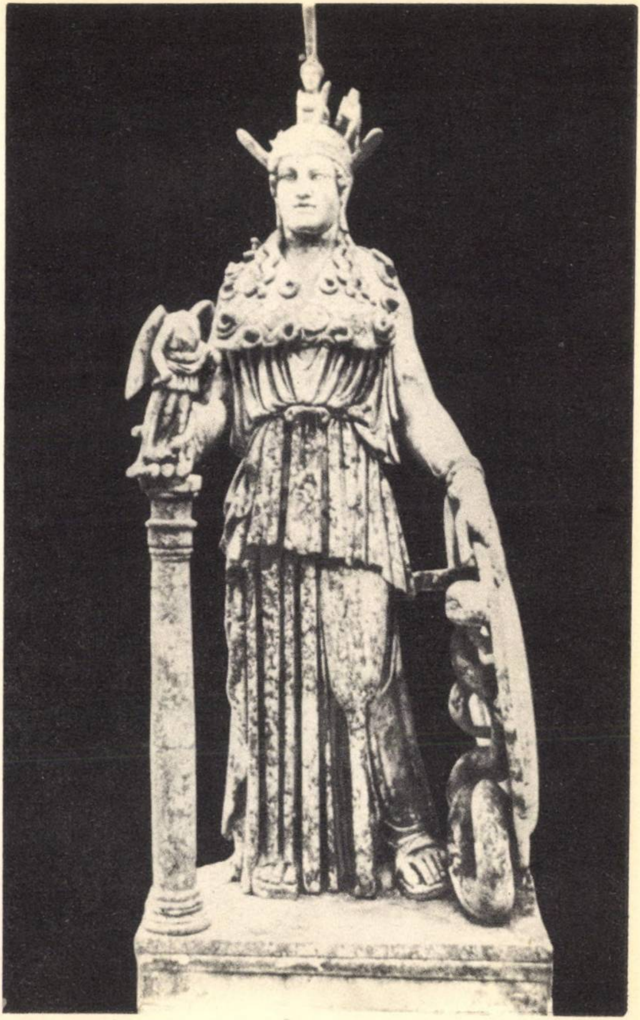

ATENA (PARTENOS)

ATENA, ZEIȚA PROTECTOARE A CETĂȚII ATENA

nat cei o sută de ochi ai lui Argus pe coada păunului, pasăre care îi era dedicată. 2. Fiul lui Phrixus. A construit, cu ajutorul Athenei, corabia Argo (v. și *Argo*).

Arheptolem = *Archeptolemus.*

Ariadna = *Ariadne.*

Ariadne, fiica regelui Minos și a Pasiphaëi. Cînd Theseus a sosit în Creta pentru a se lupta cu Minotaurul (v. și *Theseus*), Ariadne, care se îndrăgostise de erou, l-a ajutat să iasă din coridoarele întortocheate ale labirintului călăuzindu-se după un fir care i-a arătat calea de întoarcere. Ca să o scape de mînia lui Minos, Theseus i-a făgăduit Ariadnei s-o ia cu el la Athenae. A părăsit-o însă pe drum, în insula Naxos, unde, după o variantă, a fost ucisă de Artemis. După o altă legendă, Dionysus, care trecea pe acolo, s-ar fi îndrăgostit de tînăra fată și ar fi luat-o în căsătorie. Ca dar de nuntă el i-a oferit o coroană de aur, făurită de Hephaestus, coroană care mai tîrziu a fost transformată într-o constelație.

Arion, cîntăreț din Lesbos, care a trăit la curtea lui Periander, tiranul cetății Corinthus. În timp ce se întorcea în patrie învingător și încărcat cu daruri, în urma unui concurs cîștigat în Sicilia, marinarii de pe corabia care-l purta au pus la cale uciderea lui ca să-l prade. Prevenit în somn de către Apollo de pericolul care-l pîndea, Arion a cerut voie echipajului ca, înainte de a

muri, să mai cînte o dată. Cînd i-au auzit cîntecul, delfinii lui Apollo i-au alergat în ajutor. Sărind în apă, el a fost purtat în spate de către unul dintre ei şi a reuşit să ajungă teafăr la ţărm. Acolo i-a istorisit păţania lui Periander. Cînd corabia a sosit în port, marinarii şi-au primit pedeapsa meritată. Se spunea că Apollo ar fi transformat atît lira lui Arion cît şi delfinul care l-a salvat în două constelaţii.

Aristaeus, fiul lui Apollo şi al nimfei Cyrene. Căsătorit fiind cu Autonoë, fiica lui Cadmus, cu care a avut la rîndul lui un fiu, pe Actaeon, Aristaeus s-a îndrăgostit de Eurydice, soţia lui Orpheus. În timp ce o urmărea fugărind-o de-a lungul unui rîu, Eurydice a fost muşcată de un şarpe. Moartea ei a atras asupra lui Aristaeus mînia zeilor. Ispăşindu-şi vina, el a fost în cele din urmă însă iertat şi primit în rîndul semizeilor. Aristaeus era considerat ca protector al păstorilor şi se spunea că i-ar fi învăţat pe oameni cum să planteze viţa de vie şi cum să crească albinele.

Aristeu = *Aristaeus.*

Arsinoë 1. Fiica lui Phegeus, căsătorită cu Alcmaeon (v. şi *Alcmaeon).* 2. Doica lui Orestes.

Artemida = *Artemis.*

Artemis, în mitologia greacă, zeiţa vînătorii, asimilată de timpuriu de către romani cu *Diana,* o veche divinitate de origine italică (v. şi

Diana). Artemis, soră geamănă cu Apollo (în legătură cu naşterea ei, v. *Apollo*), era fiica lui Zeus şi a Letonei. La început a avut aceleaşi atribute cu fratele ei: era o divinitate răzbunătoare, care semăna molimi şi moarte printre muritori. Artemis îşi secondează fratele în numeroase acţiuni: îl însoţeşte în exil atunci cînd Apollo ispăşeşte omorîrea Pythonului, e alături de el în războiul troian, participă împreună la uciderea copiilor Niobei etc. Cînd Apollo ajunge să fie identificat cu Helios (*Soarele*), Artemis e identificată şi ea cu Selene (*Luna*). Mai tîrziu, Artemis capătă atribute de zeitate binefăcătoare: ea era, de pildă, considerată protectoare a cîmpurilor, a animalelor şi a vindecărilor miraculoase. În calitatea sa de zeiţă a vînătorii era înfăţişată ca o fecioară sălbatică, singuratică şi care cutreiera pădurile însoţită de o haită de cîini, dăruiţi de Pan, ucigînd animalele cu arcul şi cu săgeţile ei făurite de Hephaestus. Insensibilă la dragoste, îi pedepsea pe toţi cei care încercau să se apropie de ea (v. *Actaeon* şi *Orion*) sau, dacă la rîndu-i încerca să se apropie de vreun muritor, dragostea ei era rece şi stranie (v. *Endymion*).

Artemis din Ephesus, divinitate de origine asiatică, pe care grecii au găsit-o în Ionia la sosirea lor acolo. Era socotită drept zeiţă a fertilităţii, a rodirii pămîntului şi nu avea nimic comun cu Artemis din mitologia greacă, în afară de nume.

Ascalaphus 1. Fiul lui Ares şi al Astyochei. A luptat împotriva Troiei şi a fost ucis de către

Deiphobus. **2.** Fiul lui Acheron și al unei nimfe a Styxului. A fost transformat de Demeter în bufniță, pentru că a fost singurul martor care a văzut-o pe Persephone mîncînd dintr-o rodie (v. și *Demeter*).

Ascaniu = *Ascanius.*

Ascanius (*sau* **Iulus**), fiul lui Aeneas și al Creusei. A fost luat de tatăl său din Troia incendiată și purtat în peregrinările acestuia pînă în Italia. Acolo, după moartea lui Aeneas, a întemeiat cetatea Alba-Longa, peste care a domnit. Era considerat drept întemeietorul gintei Iulia.

Asclepiades, denumire purtată de Podalirius și de Machaon, fiii lui Asclepius, care moșteniseră de la tatăl lor darul tămăduirii.

Asclepiadul = *Asclepiades.*

Asclepius (*sau* **Aesculapius**), fiul lui Apollo cu muritoarea Coronis și zeul medicinei. A fost crescut de mic de centaurul Chiron, care l-a inițiat în tainele lecuirii și l-a deprins să vîneze. Asclepius a avut doi fii: pe Machaon și pe Podalirius, vestiți datorită priceperii lor în arta tămăduirii, și patru fete, printre care se număra și Hygiea, zeița sănătății. Datorită faptului că nu s-a mulțumit să vindece numai bolile, ci a re-adus și morții la viață, Asclepius și-a atras mînia lui Zeus, care l-a ucis cu trăsnetul său.

După moarte el a fost pus printre constelaţii. I se aduceau onoruri divine, în special la Epidaurus, şi i se sacrifica, de obicei, un cocoş. Atributele sale erau toiagul şi şarpele.

Asteria, fiica titanului Coeus şi a Phoebei şi soră cu Leto. S-a căsătorit cu Perses şi a avut, la rîndu-i, o fiică, Hecate. Ca să scape de urmărirea lui Zeus, care se îndrăgostise de ea, Asteria, luînd înfăţişarea unei prepeliţe, s-a aruncat în mare. A fost metamorfozată într-o insulă, numită iniţial Ortygia şi devenită ulterior insula Delos, singurul colţ de uscat din lume care i-a oferit ospitalitate Letonei atunci cînd trebuia să-i nască pe Apollo şi pe Artemis (v. şi *Apollo*).

Asterion (*sau* **Asterius**), rege din Creta care s-a căsătorit cu Europa după ce aceasta a fost iubită de Zeus.

Astianax = *Astyanax*.

Astraea, fiica lui Zeus şi a lui Themis. Era zeiţa dreptăţii. Se spunea că în timpul vîrstei de aur ar fi trăit printre oameni. Mai tîrziu neamul oamenilor înrăindu-se, Astraea a urcat la cer, transformîndu-se în constelaţia Fecioarei (numită *Virgo*).

Astraeus, unul dintre titani, căsătorit cu Eos (*Aurora*). Era considerat drept tatăl vînturilor şi al stelelor.

Astrea = *A s t r a e a.*

Astreu = *A s t r a e u s.*

Astyanax, fiul lui Hector şi al Andromachăi. După moartea lui Hector şi după terminarea războiului, grecii l-au ucis pe Astyanax, aruncîndu-l din înaltul cetăţii, de teamă ca nu cumva, mai tîrziu, să restabilească dinastia troiană.

Astydamia 1. Soţia lui Acastus (numită şi *Hippolyte)* (v. şi *A c a s t u s*). **2.** Una dintre soţiile lui Heracles şi mama lui Tlepolemus.

Atalanta (*sau* **Atalante**), fiica lui Iasus şi a Clymenei. Părăsită pe o stîncă de către tatăl ei, care dorise un băiat şi nu o fată, Atalanta a fost alăptată de către o ursoaică şi crescută în sălbăticia codrilor. Mai tîrziu ea a învăţat să vîneze, întocmai ca Artemis, zeiţa ei protectoare. Urmînd pilda acesteia, Atalanta a jurat să rămînă pururea fecioară. Preţuită de mulţi pentru frumuseţea ei — printre alţii şi de Meleager, alături de care a participat la vînătoarea mistreţului din Calydon (v. şi *M e l e a g e r)* — Atalanta s-a văzut în cele din urmă nevoită să consimtă să se căsătorească. Ea era vestită pentru iuţeala picioarelor sale şi era învingătoare la toate întrecerile la care a participat. Aşadar, a făgăduit să se căsătorească cu acela care o va întrece în iuţeală. Mulţi au încercat fără să reuşească şi au fost ucişi cu suliţa de fecioara cea neînduplecată. Ea îi ajungea întotdeauna din urmă, după ce mai întîi le

acorda un avans. Unul singur a izbutit s-o întreacă, cu ajutorul Aphroditei: Milanion. Zeița i-a dăruit lui Milanion trei mere de aur din Grădina Hesperidelor. În timpul cursei, acesta a lăsat să-i cadă merele unul cîte unul. Atalanta, neputîndu-și stăpîni curiozitatea, s-a oprit să le culeagă, și în felul acesta a pierdut din timp și a fost învinsă. Ea s-a căsătorit cu Milanion și au trăit amîndoi fericiți pînă în ziua în care, cu ocazia unei vînători, au profanat — cuprinși de un elan de dragoste — un sanctuar în care se adăpostiseră. Sanctuarul era închinat lui Zeus. Indignat de sacrilegiul comis, zeul i-a pedepsit transformîndu-i pe amîndoi în lei.

Atamante = *Athamas*.

Atamantida = *Athamantis*.

Atamantidul = *Athamantides*.

Atena = *Athena* și *Athenae*.

Athamantides, patronimic purtat de Palaemon (*sau* Melicertes) fiul lui Athamas.

Athamantis, patronimic purtat de Helle, fiica lui Athamas.

Athamas, rege beoțian din Orchomenus, fiul lui Aeolus. S-a căsătorit cu Nephele, cu care a avut doi copii: pe Phrixus și pe Helle. Mai tîrziu, îndrăgostindu-se de Ino, fata lui Cadmus, a mai avut doi copii cu aceasta din urmă: pe

Learchus şi pe Melicertes. Geloasă pe copiii din prima căsătorie, Ino a pus la cale uciderea lor. Phrixus şi Helle au fost salvaţi însă de la moarte, chiar în momentul în care erau duşi la altar spre a fi sacrificaţi, de un berbec cu lîna de aur, dăruit de Hermes mamei lor, Nephele. Berbecul a răpit copiii, purtîndu-i prin văzduh pînă în Colchis. Mai tîrziu Phrixus avea să-l ucidă, jupuindu-i faimoasa lînă (v. *Phrixus* şi *Argonautae*). Fiind lovit de nebunie, Athamas îşi ucide propriul fiu, născut cu Ino, pe Learchus. De desperare, mama se aruncă în mare împreună cu Melicertes şi amîndoi sînt transformaţi în divinităţi marine. Gonit din Boeotia în urma crimei săvîrşite, Athamas e nevoit să rătăcească vreme îndelungată prin lume, pînă cînd, în cele din urmă, se stabileşte în Thessalia. De la el ţinutul înconjurător a căpătat numele de *Athamantia*.

Athena (*sau* **Athene**), una dintre cele mai mari divinităţi ale mitologiei greceşti, identificată de romani cu zeiţa Minerva (v. şi *Minerva*). Era zeiţa înţelepciunii, pe care grecii o mai numeau şi *Pallas Athena* sau, pur şi simplu, *Pallas*. Athena era fiica lui Zeus şi a lui Metis. Zeus a înghiţit-o însă pe Metis înainte ca aceasta să nască, aşa încît Athena a ţîşnit direct din capul lui Zeus, cu arme şi armură cu tot. În momentul cînd a apărut pe lume, a slobozit un răcnet războinic, care a cutremurat şi cerul şi pămîntul. Athena era simbolul atributelor unite ale părinţilor ei. Ea personifica forţa moş-

tenită de la Zeus, îmbinată cu înţelepciunea şi prudenţa lui Metis. Zeiţă războinică, reprezentată cu coif, suliţă şi egida pe care era zugrăvit capul Gorgonei, Athena a jucat un rol important în lupta împotriva giganţilor. Ea participă, de asemenea, la războiul troian alături de greci, pe care-i susţine, neputînd uita jignirea adusă de Paris (v. *Paris*). Este cunoscută disputa dintre Athena şi Poseidon cu prilejul împărţirii diverselor regiuni ale Greciei. Cu această ocazie consiliul zeilor a făgăduit să dea Attica aceluia din doi care-i va dărui bunul cel mai de preţ. Poseidon i-a dăruit calul, iar Athena măslinul, care avea să asigure prosperitatea locuitorilor. Ea a cîştigat în felul acesta întrecerea şi a devenit patroana cetăţii Athenae, care-i poartă de atunci numele. Athena era socotită protectoarea artelor frumoase, a meşteşugurilor, a literaturii şi a agriculturii, a oricărei acţiuni care presupunea ingeniozitate şi spirit de iniţiativă. Ea patrona viaţa socială şi cea statală, era sfătuitoarea grecilor adunaţi în areopag şi apărătoarea lor în războaie.

Athenae, cea mai importantă cetate a Atticei. Întemeiată de Cecrops, a purtat la început numele de *Cecropia*. Ulterior, în urma disputei dintre Poseidon şi Athena, dispută care s-a soldat cu victoria acesteia din urmă, cetatea a preluat numele zeiţei (v. şi *Athena*).

Atlantiades, patronimic purtat de Hermes, ca urmaş al lui Atlas.

Atlantiadul = *Atlantiades.*

Atlantide = *Atlantides.*

Atlantides, patronimic purtat de cele şapte fiice ale lui Atlas: Alcyone, Asterope, Celaeno, Electra, Maia, Merope şi Taygeta. După moarte ele au fost transformate într-o constelaţie (v. *Pleiades*).

Atlas, unul dintre titani, fiul lui Iapetus şi al Clymenei şi frate cu Epimetheus şi cu Prometheus. A avut numeroase fete cu Pleione, fiica lui Oceanus (v. *Atlantides*), şi cu Hesperis (v. *Hesperides*). Atlas a participat la lupta dintre giganţi — prima generaţie de divinităţi monstruoase, violente — şi olimpieni. Învins de către aceştia din urmă, el a fost pedepsit de Zeus, fiind osîndit să poarte veşnic pe umerii săi bolta cerească. Conform unei alte tradiţii, Atlas ar fi fost împietrit de către Perseus, fiind transformat într-o stîncă la vederea chipului Meduzei (v. şi *Perseus*).

Atreu = *Atreus.*

Atreus, fiul lui Pelops şi al Hippodamiei şi frate cu Thyestes. Cu concursul mamei lor, Atreus şi Thyestes l-au ucis pe Chrysippus, fratele lor vitreg, atrăgîndu-şi prin această crimă mînia şi blestemul tatălui lor. Izgoniţi de Pelops din Pisa, ei s-au refugiat la curtea lui Eurystheus, regele din Mycenae. După moartea acestuia, Atreus, căsătorit între timp cu Aërope, fiica

lui Eurystheus, i-a urmat la tron. Aflînd că Thyestes îi necinsteşte casa, deoarece este amantul soţiei sale, Atreus se gîndeşte să se răzbune: mai întîi îl izgoneşte, apoi, prefăcîndu-se că l-a iertat, îl recheamă şi-l pofteşte la un banchet, unde-l ospătează cu carnea propriilor lui copii, pe care-i ucisese între timp. Descoperind adevărul, Thyestes fuge îngrozit la curtea lui Thesprotus. Acolo, supunîndu-se poruncii unui oracol, el săvîrşeşte un incest cu propria lui fiică — Pelopia. În urma acestui incest, Pelopia — fără să ştie că tatăl fiului ei este de fapt propriul ei tată — dă naştere lui Aegisthus. Între timp, Atreus, blestemat de către zei împreună cu întregul neam al atrizilor (v. şi *Agamemnon*) pentru fapta lui criminală, porneşte în căutarea lui Thyestes pentru a-l aduce înapoi. Ajunge la Thesprotus, se căsătoreşte cu Pelopia, pe care o ia drept fiica acestuia şi îl înfiază pe Aegisthus fără să ştie al cui fiu este. După trecerea anilor, Atreus îl îndeamnă pe Aegisthus să-şi ucidă tatăl. Aegisthus îl omoară însă pe Atreus şi-l înscăunează în locul lui pe Thyestes.

Atridae, patronimic purtat de Agamemnon şi de Menelaus, în calitatea lor de descendenţi ai lui Atreus.

Atrizi = *Atridae.*

Atropos, una dintre cele trei zeiţe ale sorţii, denumite de greci *Moire,* iar de romani *Parce* (v. şi *Moerae*).

Attis (*sau* **Atys**) **1.** Tînăr şi frumos păstor din Phrygia, de care s-a îndrăgostit zeiţa Cybele. După ce i-a făgăduit să-i fie pururea credincios, Attis şi-a călcat jurămîntul, îndrăgostindu-se la rîndu-i de o nimfă. Mîniată, zeiţa i-a luat minţile şi, într-un acces de nebunie, Attis s-a automutilat. El a fost metamorfozat de Cybele în pin. **2.** Unul dintre troienii care l-au însoţit pe Aeneas în Italia.

Augias (*sau* **Augeas**), rege din Elis, vestit pentru nenumăratele sale cirezi de vite (v. şi *Heracles*).

Aurora, zeiţa dimineţii şi a primelor raze de soare. În mitologia romană era socotită o divinitate de importanţă secundară, fiind preluată de la greci (v. *Eos*).

Auson, fiul lui Odysseus şi al lui Calypso şi strămoşul ausonilor.

Autochthones = *Aborigines.*

Autolycus, fiul lui Hermes şi tatăl Anticleei. Era socotit cel mai şiret dintre muritori.

Autonoë, fiica lui Cadmus şi soră cu Agave (v. şi *Agave*). S-a căsătorit cu Aristaeus, cu care a avut un fiu, pe Actaeon.

B

Bacanale = *B a c c h a n a l i a.*

Bacante = *B a c c h a e.*

Bacchae (*sau* **Bacchantes**) **1.** Preotese care oficiau la romani cultul lui Bacchus. **2.** Însoţitoarele zeului Bacchus. Grecii le numeau *Menade.*

Bacchanalia, la romani, sărbători în cinstea zeului Bacchus (v. şi *D i o n y s i a*).

Bacchus, la romani, zeul vinului şi al viţei de vie. Era o divinitate secundară, preluată de la greci (v. *D i o n y s u s*).

Bacus = *B a c c h u s.*

Baius, unul dintre însoţitorii lui Odysseus.

Balius 1. Unul dintre caii nemuritori ai lui Achilles, primit în dar de la Poseidon (v. și *Zephyrus*). 2. Unul dintre cîinii lui Actaeon.

Barce, doica lui Sichaeus.

Bassareus, denumire purtată de zeul Bacchus.

Baton, conducătorul carului lui Amphiaraus (v. și *Amphiaraus*).

Battus 1. Cioban care l-a surprins pe Hermes mînînd către munți animalele furate din cirezile lui Apollo. În schimbul legămîntului de a nu-i da în vileag hoția, Hermes i-a dăruit o juncă. Mai apoi, vrînd să-i pună credința la încercare, zeul s-a întors din drum și, sub altă înfățișare, prefăcîndu-se a fi păgubașul, i-a făgăduit răsplată îndoită dacă-i ajută să găsească hoțul. Călcîndu-și legămîntul, Battus a fost transformat de Hermes într-o stîncă. 2. Întemeietor mitic al coloniei Cyrene, situată pe coasta de nord a Africii.

Baucis, țărancă din Phrygia de condiție umilă, căsătorită cu Philemon, alături de care a trăit toată viața în cea mai armonioasă înțelegere. Odată, pe cînd Zeus și Hermes cutreierau ținutul sub chipul și înfățișarea a doi călători, ei le-au dat găzduire în modestul lor bordei. Drept mulțumire zeii le-au transformat locuința într-un templu măreț și le-au făgăduit să le îndeplinească orice dorință. Cum Philemon și Baucis au cerut să nu se despartă niciodată, voia le-a

fost îndeplinită. După ce au trăit pînă la adînci bătrîneţi, au murit în aceeaşi zi şi au fost transformaţi, după moarte, în doi copaci, aşezaţi unul lîngă altul, la intrarea templului.

Bebrici = *Bebryces.*

Bebryces, neam de origine tracă, care sălăşluia în Bithynia.

Belerofon = *Bellerophon(tes).*

Bellerophon(tes), fiul lui Glaucus, regele Corinthului, şi al Eurymedei. Săvîrşind din greşeală o crimă, Bellerophon e nevoit să-şi părăsească patria şi să se refugieze la curtea lui Proetus, regele Tiryntului. Acolo însă Antea, soţia lui Proetus, se îndrăgosteşte de el. Cu toate că Bellerophon îi respinge dragostea, el trezeşte gelozia lui Proetus care-l îndepărtează, trimiţîndu-l la curtea socrului său, Iobates, spre a fi ucis. Ca să-l piardă, Iobates îi dă o serie de însărcinări: să se lupte cu himera (v. şi *Chimaera*), pe care Bellerophon izbuteşte s-o omoare, călărind pe calul său înaripat Pegasus (v. şi *Pegasus*), să se războiască cu amazoanele, pe care le învinge etc. Plin de admiraţie faţă de vitejia lui Bellerophon, Iobates sfîrşeşte prin a-i cruţa zilele şi a-i da pe fiica sa de soţie, împreună cu o parte din regat. Scăpat de răzbunarea muritorilor, Bellerophon e urmărit totuşi de mînia zeilor. El se duce în pustiu unde, după o viaţă retrasă, moare în cele din urmă departe de oameni. Într-o altă variantă,

mînat de o trufie oarbă, el ar fi încercat să ajungă, pe calul său înaripat, pînă în lăcaşul zeilor. A fost însă prăvălit de Zeus înapoi pe pămînt, unde şi-a curmat singur viaţa.

Bellona, la romani, zeiţa războiului, identificată cu *Enyo* din mitologia greacă (v. şi *Enyo*). Se credea că e soţia (*sau* sora) lui Mars şi era reprezentată ţinînd în mînă o spadă, o lance sau o torţă aprinsă.

Belus, presupus întemeitor al Babylonului. Era fiul lui Poseidon şi frate geamăn cu Agenor. Belus a avut drept fii pe Aegyptus şi pe Danaus.

Berecyntia, denumire purtată de zeiţa Cybele, care era celebrată cu precădere pe muntele Berecynthus, în Phrygia.

Berenice, soţia lui Ptolemaeus al III-lea Euergetes. Ea şi-a tăiat părul şi l-a oferit în dar zeilor, cu rugămintea de a-i aduce teafăr înapoi soţul, plecat să lupte în Syria. Legenda spune că darul ei a fost transformat într-o constelaţie: *Cosiţa Berenicei.*

Beroë 1. Una dintre nereide. **2.** Doica femelei.

Bia, personificare a „Violenţei". Era fiica gigantului Pallas şi soră cu Cratus (*Puterea*), cu Nice (*Victoria*) şi cu Zelus (*Ardoarea*). A participat împreună cu sora şi fraţii ei la lupta dusă de olimpieni împotriva titanilor şi a ajutat la înlănţuirea lui Prometheus pe Caucasus.

Bias, fiul lui Amythaon şi frate cu prezicătorul Melampus (v. şi *Melampus*). Datorită fratelui său, Bias a reuşit să fure cirezile lui Phylacus şi să se căsătorească cu Pero, fiica lui Neleus, regele din Pylos. Tot datorită lui Melampus, care le-a lecuit de nebunie pe fiicele regelui Proetus din Argos, Bias a căpătat o treime din regatul acestuia.

Bifrons, epitet atribuit zeului Ianus, care era reprezentat cu două feţe (v. şi *Ianus*).

Bitias, unul dintre troienii care l-au întovărăşit pe Aeneas în Italia.

Biton v. *Cleobis*.

Bona Dea, veche divinitate romană, al cărei cult era strîns legat de cel al lui Faunus. Bona Dea era socotită o zeiţă castă, înzestrată cu darul profeţiei şi protectoare a femeilor. Ea era considerată, după o tradiţie, fiica (*sau* sora) zeului Faunus, pentru care se spunea că acesta din urmă ar fi nutrit o dragoste incestuoasă. După o altă tradiţie ea era soţia lui Faunus, pe care zeul omorînd-o, şi căindu-se apoi, ar fi cinstit-o după moarte ca pe o divinitate (v. şi *Faunus*).

Boreas, personificare divină a vîntului de nord, era socotit, alături de fraţii lui, Eurus, Notus şi Zephyrus, drept fiu al lui Astraeus şi al lui Eos. Îşi avea lăcaşul în Thracia, într-o peşteră de pe muntele Haemus. Cu Orithyia, fiica lui

Erechtheus, pe care a răpit-o, a avut doi fii şi două fiice (v. şi *Boreades*).

Boreades, denumire purtată de Zetes şi Calais, ca fii ai lui Boreas.

Boreazi = *Boreades*.

Briareu = *Briareus*.

Briareus v. *Aegaeon*.

Briseis, fiica preotului Briseus, luată în captivitate de Achilles şi îndrăgită de erou. Faptul că adunarea grecilor i-a răpit-o, dăruind-o lui Agamemnon, a dezlănţuit mînia lui Achilles şi retragerea lui de pe cîmpul de luptă (v. şi *Achilles*).

Briseus (*sau* **Brises**), preot al lui Apollo, originar din Lyrnessus şi tatăl lui Briseis.

Britomartis (supranumită şi *Dictynna*) era o nimfă din Creta. Fiind îndrăgită de Minos, ea s-a aruncat în mare ca să scape de urmărirea lui, dar a fost prinsă într-o plasă de către un pescar, care a dus-o în Egina. Acolo a trăit retrasă în sălbăticia unui munte, pînă cînd zeii au luat-o în împărăţia lor, făcînd-o nemuritoare.

Bromius, denumire purtată de zeul Dionysus.

Brontes, unul dintre ciclopi.

Busiris, fiul lui Poseidon şi al Lysianassei şi rege în Aegyptus. Avea obiceiul să-i jertfească lui Zeus pe toţi străinii care treceau prin ţara sa. Vrînd să-l sacrifice şi pe Heracles, a fost însă ucis, la rîndul lui, de către erou.

Butes 1. Unul dintre fiii nelegitimi ai lui Boreas. Încercînd să le seducă pe adoratoarele lui Dionysus, a fost pedepsit de către zeu, care i-a luat minţile. S-a sinucis aruncîndu-se într-o fîntînă. **2.** Fiul lui Pandion şi regele cetăţii Athenae. **3.** Unul dintre argonauţi.

Byblis, fiica lui Miletus, a cărei dragoste incestuoasă pentru fratele ei Caunus i-a atras moartea. Ulterior ea a fost metamorfozată de zei într-un izvor.

C

Cabiri, divinităţi misterioase, de origine obscură — probabil feniciană — şi despre care există foarte puţine date. Se pare că descindeau din Hephaestus şi că erau invocate pe mare de către corăbierii surprinşi de furtună. Li se aduceau onoruri cu precădere la Samothrace, în Lemnos şi la Imbros.

Cacus, fiul zeului Vulcanus, era un gigant vestit pentru tîlhăriile lui, care sălăşluia într-o peşteră, pe muntele Aventinus. Încercînd să fure şi să ascundă acolo o parte din cirezile pe care Heracles le luase la rîndul lui de la Geryon, a fost descoperit şi ucis de către erou.

Cadmus, erou din ciclul teban, fiul Telephassei şi al lui Agenor, regele Phoeniciei. Trimis de

tatăl său împreună cu ceilalţi fraţi să-şi caute sora, pe Europa, răpită de către Zeus, Cadmus ajunge după multe peregrinări zadarnice la Delphi, unde consultă oracolul. Apollo îi poruncește să n-o mai urmărească pe Europa, ci să întemeieze o cetate. În acest scop el va trebui să fugărească o vacă şi, pe locul unde animalul va cădea mort de oboseală, să ridice zidurile noului oraş. Supunîndu-se oracolului, Cadmus ajunge în Boeotia. Acolo e nevoit să se lupte cu un balaur, spaima ţinutului, pe care-l omoară. La îndemnul zeiţei Athena, Cadmus seamănă un ogor cu dinţii fiarei. Din această sămînţă răsare un neam de oameni războinici, care se iau de îndată la luptă şi se ucid între ei. Doar cinci supravieţuiesc. Aceştia îl ajută pe Cadmus să întemeieze noua cetate — Thebae. Zeiţa Athena îi încredinţează conducerea cetăţii Thebae, iar Zeus i-o dă de soţie pe Harmonia, fiica lui Ares şi a Aphroditei. La ospăţul dat cu ocazia căsătoriei lor iau parte toţi zeii olimpieni. Printre darurile primite cu acest prilej de către Harmonia se numără şi faimosul colier care avea să joace un rol important în expediţia celor şapte contra Tebei (v. şi *Amphiaraus*). Cu Harmonia Cadmus a avut mai mulţi copii: pe Agave, Autonoë, Illyrius, Ino, Polydorus şi Semele. Spre sfîrşitul vieţii, Cadmus şi Harmonia s-au retras în Illyria şi, în cele din urmă, au fost metamorfozaţi în şerpi. Despre Cadmus se spunea că ar fi fost cel care le-a dăruit grecilor scrierea.

Caduceu = *Caduceus*.

Caduceus, baghetă purtată de Hermes, mesagerul zeilor. În jurul caduceului, ca semn distinctiv, se încolăceau doi şerpi.

Caeculus, fiul zeului Vulcanus, considerat întemeietorul cetăţii Praeneste.

Caeneus, unul dintre lapiţi. Caeneus a fost întîi o femeie, pe nume Caenis, îndrăgită de către Poseidon. La cererea ei, zeul a metamorfozat-o în bărbat. Sub noua înfăţişare şi sub numele de Caeneus a participat la lupta împotriva centaurilor, precum şi la expediţia argonauţilor, distingîndu-se prin forţă şi curaj.

Caenis v. *Caeneus.*

Calais, unul dintre boreazi, frate cu Zetes (v. şi *Zetes*).

Calchas, fiul lui Thestor, era un prezicător vestit din cetatea Mycenae, care i-a însoţit pe greci la Troia. Printre altele a prezis că cetatea Troiei va fi cucerită după zece ani de asediu şi numai cu concursul lui Achilles (v. şi *Achilles*). La rîndul său, lui Calchas i s-a prezis că va muri atunci cînd va întîlni un prezicător mai priceput decît el. Întîlnindu-l în apropiere de Colophon în persoana lui Mopsus, care s-a dovedit a fi mai iscusit decît el în arta prezicerii, Calchas a murit de necaz.

Calhas = *Calchas.*

Caliope = *C a l l i o p e.*

Calipso = *C a l y p s o.*

Calisto = *C a l l i s t o.*

Calliope, una dintre muze, inspiratoarea poeziei, a celei epice în special. Era fiica lui Zeus şi a Mnemosynei şi mama lui Orpheus (v. şi *M u s a e*).

Callirrhoë 1. Fiica lui Achelous, căsătorită cu Alcmaeon (v. şi *A l c m a e o n*). După moartea sotului ei a fost iubită de către Zeus. **2.** Fiica lui Scamander, căsătorită cu Tros. A avut mai mulţi copii, printre care pe Assaracus, pe Ganymedes şi pe Ilus. **3.** Fiica lui Oceanus şi a lui Tethys. A dat naştere unui monstru, pe nume Geryon.

Callisto, fiica lui Lycaon, regele Arcadiei, era o nimfă care obişnuia s-o însoţească pe Artemis la vînătoare. Unindu-se cu Zeus, Callisto a dat nastere unui copil, pe nume Arcas. Fiind urmărită de gelozia Herei, Callisto a fost apoi metamorfozată în ursoaică. Se spunea că ulterior Zeus ar fi transformat-o, împreună cu fiul ei, într-o constelaţie, a *Ursei* (v. şi *A r c a s*).

Calul Troian v. *O d y s s e u s.*

Calydon, cetate din Aetolia, numită astfel după numele întemeietorului ei și cîrmuită ulterior de Oeneus, tatăl lui Meleager. În împrejurimile ei a avut loc celebra vînătoare a mistrețului — zis din Calydon (v. și *Meleager*).

Calypso, nimfă din insula Ogygia, unde se spunea că ar fi naufragiat Odysseus. Îndrăgostindu-se de erou, Calypso i-a făgăduit nemurirea, cerîndu-i în schimb să rămînă pururi lîngă ea. Mînat de dorul de a se întoarce neîntîrziat în Ithaca, Odysseus refuză să se învoiască. El e reținut totuși timp de șapte (după o altă variantă — timp de zece) ani de către Calypso care, în cele din urmă, la porunca lui Zeus îi dă drumul, lăsîndu-l să-și continue călătoria (v. și *Odysseus*).

Camenae, denumire purtată în mitologia romană de către nimfe, identificate mai tîrziu cu muzele (v. și *Musae*).

Camene = *Camenae*.

Camilla, regina războinică a volscilor, care l-a ajutat pe Turnus în lupta acestuia împotriva lui Aeneas. După ce a semănat moartea în rîndurile troienilor Camilla a fost și ea la rîndul ei ucisă de mîna lui Aruns.

Canace, fiica lui Aeolus și a lui Enarete. S-a îndrăgostit de propriul ei frate, Macareus, și a născut în taină un copil. Descoperită de tatăl ei, Aeolus, Canace a fost silită de către acesta

drept pedeapsă, să se sinucidă. După o altă versiune, Canace a fost iubită de Poseidon. Cu zeul mării ea a avut mai mulți fii, printre care pe Alöeus și pe Triopas.

Canens, nimfă originară din Latium, personificare a Cîntecului. Era soția regelui Picus, pe care-l iubea cu o dragoste fierbinte. Într-o zi, la o vînătoare, Circe l-a văzut pe Picus și s-a îndrăgostit de el. Fiind respinsă și ca să se răzbune, ea l-a metamorfozat în pasăre. Îndurerată de dispariția soțului ei, Canens pornește în căutarea lui. După șase zile și șase nopți de căutare zadarnică, cade sfîrșită de oboseală pe țărmurile Tibrului și moare.

Capaneu = *Capaneus.*

Capaneus, conducător argian și unul dintre cei șapte eroi care au pornit expediția împotriva cetății Thebae. Capaneus era fiul lui Hipponous și soțul Evadnei. Sfidînd cu vitejia lui puterea lui Zeus, a fost fulgerat de către acesta. Evadne s-a aruncat în flăcările rugului înălțat pentru arderea trupului lui Capaneus, murind în felul acesta și ea alături de el.

Capitolinul = *Capitolinus.*

Capitolinus, denumire purtată de Iupiter, care avea un templu pe muntele cu același nume.

Capra (*sau* **Capella**), denumire purtată de Amalthea, doica lui Zeus, după ce a fost transformată în constelație.

Capys 1. Unul dintre însoțitorii lui Aeneas, care l-a întovărășit pe erou în Italia. Era considerat drept întemeietorul cetății Capua. 2. Tatăl lui Anchises.

Cardea, în mitologia romană, patroana căsniciilor și a vieții familiale.

Caribda = *Charybdis*.

Carme, una dintre nimfe și mama lui Britomartis.

Carmenta, nimfă înzestrată cu darul profeției. Era mama (*sau* soția) lui Evander, pe care l-a însoțit în peregrinările lui din Arcadia pînă la Roma (v. și *Evander*).

Carna, divinitate romană, protectoare a sănătății și a prosperității fizice.

Carneul = *Carneus*.

Carneus, denumire purtată de Apollo, de la numele lui Carnus (v. și *Carnus*).

Carnus, preot al lui Apollo, înzestrat de către zeu cu darul profeției.

Caron = *Charon*.

Casandra = *Cassandra*.

Casiopeea = *Cassiope(a)*.

Casmenae = *Camenae*.

Cassandra, fiica lui Priamus şi a Hecubei şi soră geamănă cu Helenus. Apollo, care o îndrăgise, i-a făgăduit să-i împlinească orice dorinţă dacă va consimţi să se unească cu el. Cassandra i-a cerut s-o înzestreze cu darul profeţiei dar, de îndată ce zeul i-a împlinit vrerea, ea i-a refuzat dragostea. Mînios, Apollo i-a lăsat atunci darul făcut, luîndu-i însă înapoi puterea de a-şi convinge semenii. Într-adevăr, toate profeţiile ei în legătură cu destinele Troiei, cu răpirea Helenei sau cu Calul Troian n-au fost luate în seamă de troieni, deşi pînă la urmă s-au adeverit. În noaptea incendierii cetăţii, Cassandra s-a refugiat în templul Athenei. A fost smulsă însă chiar de la picioarele statuii zeiţei de către Aiax, fiul lui Oileus, ca s-o necinstească. Mai tîrziu, revenind ca pradă de război lui Agamemnon, Cassandra i-a dăruit doi fii: pe Teledamus şi pe Pelops. Prezicîndu-i lui Agamemnon nenorocirile care-l aşteptau cînd avea să se întoarcă acasă, Cassandra îşi vede, o dată mai mult, prorocirile nesocotite. Agamemnon ţine cu orice preţ să se înapoieze la Mycenae şi o ia şi pe Cassandra cu el. Acolo însă sînt ucişi amîndoi de mîna Clytaemnestrei (v. şi *Agamemnon*).

Cassiope(a), soţia lui Cepheus, regele Aethiopiei şi mama Andromedei. Îndrăznind să se ia la întrecere cu nereidele în ceea ce priveşte frumuseţea, Cassiopea a fost pedepsită de către Posei-

don, care a trimis un monstru marin să-i devasteze ţara. Mînia zeului n-a putut fi domolită decît prin sacrificiul Andromedei (v. şi *Andromeda*). În cele din urmă, Cassiopea a fost transformată într-o constelaţie.

Castalia 1. Fiica lui Achelous. 2. Izvor de pe muntele Parnassus, închinat lui Apollo şi muzelor.

Castor, unul dintre dioscuri şi fratele lui Pollux (v. *Dioscuri*).

Caunus, fiul lui Miletus (v. şi *Byblis*).

Cecrops, primul rege al cetăţii Athenae, pe vremea căruia, conform tradiţiei, zeiţa Athena şi Poseidon şi-au disputat pămîntul Atticei (v. şi *Athena*). Cecrops s-a căsătorit cu Aglauros, fiica regelui Actaeus, şi a avut trei fiice: pe Aglauros, pe Herse şi pe Pandrosos.

Cefal = *Cephalus*.

Cefeu = *Cepheus*.

Celaeno 1. Una dintre harpii (v. *Harpyae*). 2. Una dintre fiicele lui Atlas şi ale Pleionei. 3. Una dintre fiicele lui Danaus. Din unirea ei cu Poseidon s-a născut eroul Celaenus.

Celeno = *Celaeno*.

Celeus, fiul lui Eleusis şi rege în ţinutul cu acelaşi nume. Avea doi fii: pe Demophon şi pe Triptolemus (v. şi *Demopho(o)n*, *Triptolemus*). Atît Celeus cît şi soţia sa, Metanira, au primit-o şi au găzduit-o bine pe Demeter atunci cînd zeiţa rătăcea, cuprinsă de desperare, în căutarea fetei ei Persephone, răpită de către Pluto. Se spunea că înainte de a se întoarce în Olympus, Demeter l-ar fi iniţiat pe Celeus în tainele cultului său.

Ceneu = *Caeneus*.

Centauri, neam de fiinţe monstruoase, jumătate oameni şi jumătate cai. Aveau braţe omeneşti, iar în partea de jos a trupului patru picioare de cal. Centaurii sălăşluiau în codrii de pe muntele Pelion, în Thessalia, unde trăiau în sălbăticie. Cei mai vestiţi centauri au fost Chiron, Nessus (v. şi *Deianira*) şi Pholus. Spre deosebire de ceilalţi, aceştia erau nişte centauri buni, cumpătaţi, care-i ajutau pe oameni şi-i tratau cu blîndeţe. Centaurii şi-au dobîndit faima prin lupta lor cu lapiţii (v. şi *Lapithae*). Poftiţi de către regele Pirithous la ospăţul său de nuntă cu Hippodamia, centaurii, ameţiţi de vinul băut, au vrut să necinstească mireasa, fapt care le-a atras ura lapiţilor, în special a lui Heracles şi Theseus. Învinşi de către lapiţi, ei au fost siliţi să părăsească muntele Pelion. Alte episoade atribuite centaurilor sînt legate de numele lui Heracles, care s-a luptat cu ei în mai multe rînduri. O dată, pe cînd fusese găzduit şi ospătat de

Pholus în peştera acestuia, Heracles a cerut de băut. Fără ştirea celorlalţi centauri, Pholus i-a adus din vinul primit în dar de către aceştia de la zeul Dionysus. Atraşi de mirosul vinului, centaurii dau năvală în peşteră. Se încinge o luptă crîncenă, din care însă Heracles iese biruitor. În învălmăşeala acestei încăierări îşi găsesc moartea centaurii Anchius şi Agrius şi tot în urma acestei împrejurări moare şi centaurul Chiron, lovit din greşeală chiar de către erou. În legendele mitologice centaurii sînt amestecaţi în numeroase răpiri: a Deianirei (v. şi *Nessus*), a Atalantei etc.

Cephalus, fiul lui Deion, regele Thessaliei, şi al Diomedei şi soţul lui Procris, fiica lui Erechtheus, regele cetăţii Athenae. De numele lui Cephalus sînt legate mai multe legende. Una dintre ele vorbeşte despre dragostea dintre Cephalus şi Eos. Se spunea că zeiţa l-ar fi răpit şi l-ar fi dus pe Cephalus în Syria (v. şi *Eos*). Acolo i-a dăruit un fiu, pe Phaëthon (care trece însă de cele mai multe ori drept fiul Soarelui). După o altă legendă, credincios lui Procris, Cephalus a respins iubirea lui Eos, care se îndrăgostise de el. Mînioasă, zeiţa îl îndeamnă să pună la încercare fidelitatea soţiei lui. Travestit în negustor, Cephalus poposeşte la casa lui Procris care-şi ştia soţul plecat la vînătoare. Copleşind-o cu daruri bogate, el reuşeşte în cele din urmă să-i cucerească dragostea. Dîndu-şi apoi în vileag înşelăciunea, Cephalus i se arată lui Procris sub adevărata lui înfăţişare. Mînioasă şi

rușinată, Procris fuge în munți. Cuprins de remușcări, Cephalus pleacă la rîndu-i pe urmele ei, o găsește și o readuce acasă, unde trăiesc din nou în bună înțelegere. De la o vreme însă Procris devine și ea geloasă. Îndelungile absențe ale soțului ei, dus mereu la vînătoare prin codri, o pun pe gînduri. Bănuielile ei sînt sporite de cuvintele unui bătrîn servitor, care-i spune că în mijlocul pădurii, într-o poiană, Cephalus invocă adesea numele unei femei. Pentru a se încredința de vinovăția lui, Procris îl urmărește și se ascunde într-un tufiș. Auzind un foșnet și crezînd că e o fiară, Cephalus slobozește o săgeată. El avea niște săgeți care nu-și greșeau niciodată ținta. Rănită de moarte, Procris își dă sufletul în brațele lui Cephalus care, înainte de a-i închide ochii pentru totdeauna, o asigură că dragostea lui a fost neclintită și-i spulberă toate bănuielile: în poiana din pădure, el o invoca pe Eos *(Aurora)* ca să-l răcorească și să-l mîngîie cu adierile ei.

Cepheus 1. Fiul lui Aleus, regele din Tegea, și unul dintre argonauți. A pierit într-o luptă împotriva lui Heracles. **2.** Regele Aethiopiei. Era fiul lui Belus și tatăl Andromedei. După moarte a fost transformat într-o constelație.

Cerber = *Cerberus.*

Cerberus, temutul cîine care străjuia la porțile Hadesului. Născut din gigantul Typhon, el era frate cu hidra din Lerna și cu leul din Nemea. Cerberus era înfățișat ca un monstru înfrico-

şător, după unii cu trei, după alţii cu o sută de capete. Avea coadă de şarpe, iar în jurul gîtului i se încolăceau de asemenea şerpi. Cerberus avea însărcinarea să nu-i lase să intre în Hades decît pe morţi şi să nu mai lase pe nimeni să iasă de acolo. Singurul care a reuşit să-l învingă şi să-l supună a fost Heracles (v. şi *Heracles*). Se spunea că mai tîrziu Cerberus a fost vrăjit, şi el, de cîntecul lui Orpheus.

Cercopes, fiii Theiei, erau nişte tîlhari vestiţi — de statură uriaşă şi înzestraţi cu o forţă extraordinară — care-i jefuiau pe călători. Încercînd să-l prade şi pe Heracles, au fost prinşi şi legaţi cobză de către erou, care însă mai apoi le-a dat drumul teferi şi nevătămaţi. Continuîndu-şi viaţa de jafuri şi prădăciuni, cercopii au sfîrşit prin a-i mînia pe zei, care i-au transformat în maimuţe. După o altă legendă, cercopii erau nişte spiriduşi.

Cercopi = *Cercopes.*

Cercyon, fiul lui Poseidon (*sau* al lui Hephaestus), era un tîlhar faimos, care-i oprea pe călătorii ce se apropiau de Megara şi-i silea să se lupte cu el. Şi-a găsit moartea într-o asemenea luptă, fiind învins de către Theseus. Acesta şi-a ridicat adversarul în aer şi l-a izbit apoi cu atîta forţă de pămînt, încît l-a strivit.

Ceres, la romani, zeiţa grîului şi a recoltelor. Deşi de origine veche latină, această divinitate s-a identificat mai tîrziu întru totul cu *Demeter*, din mitologia greacă (v. *Demeter*).

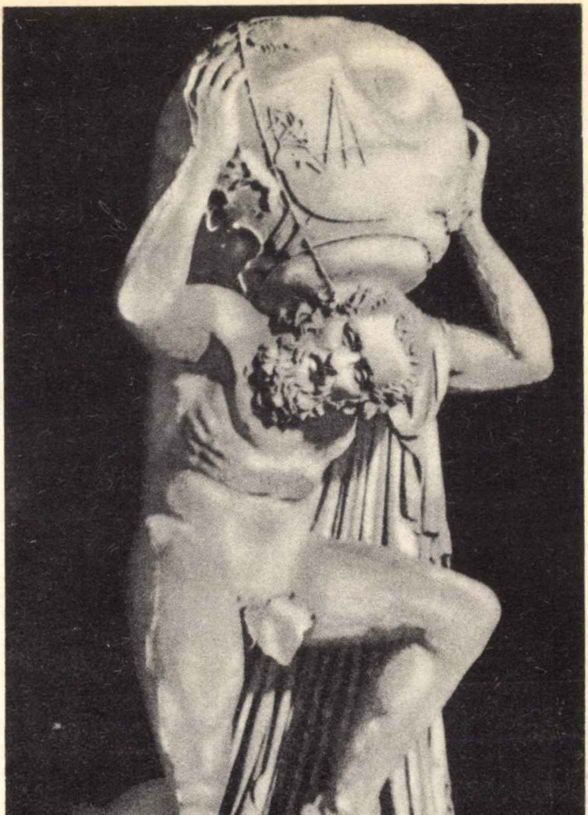

ATLAS

LAPIT ŞI CENTAUR

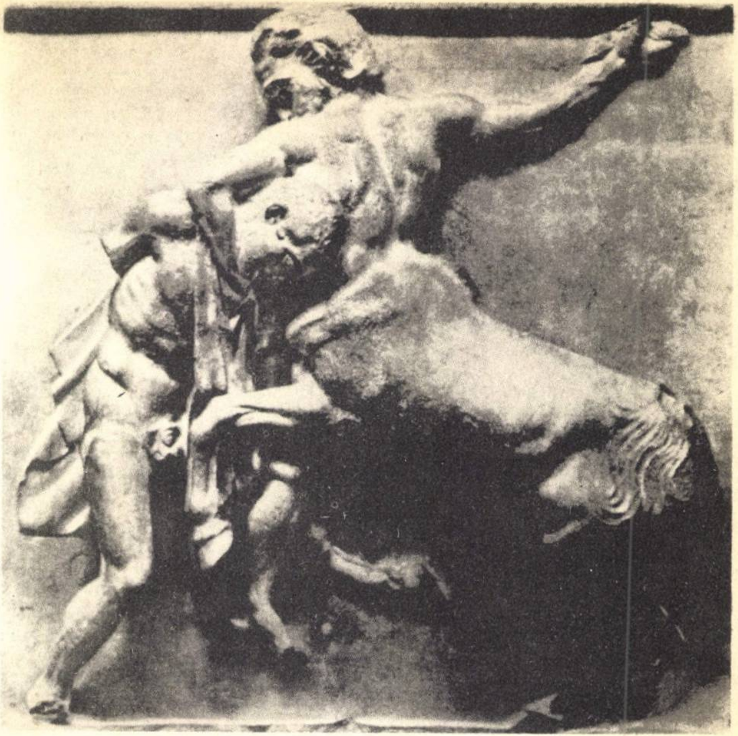

CENTAUR ŞI BACANTĂ

CIRCE

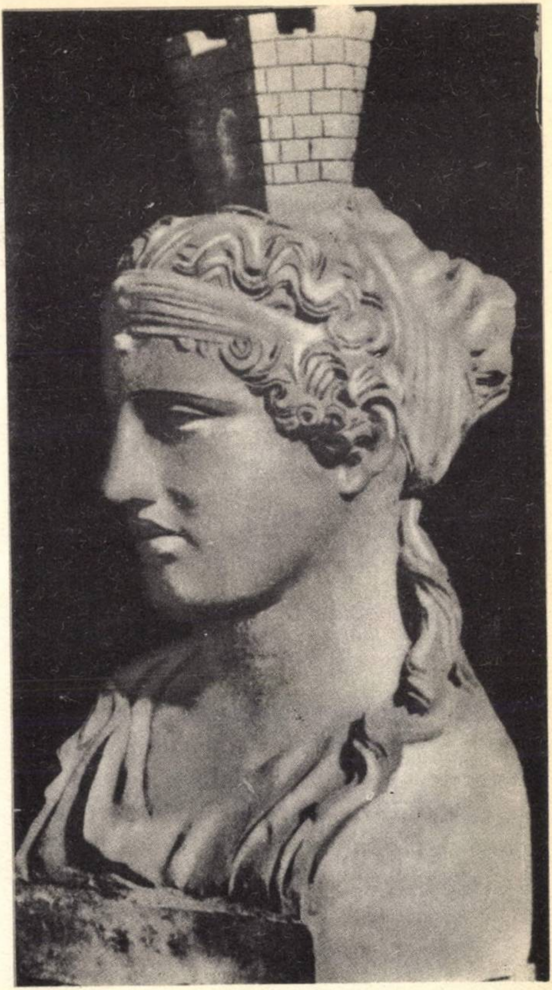

CIBELE

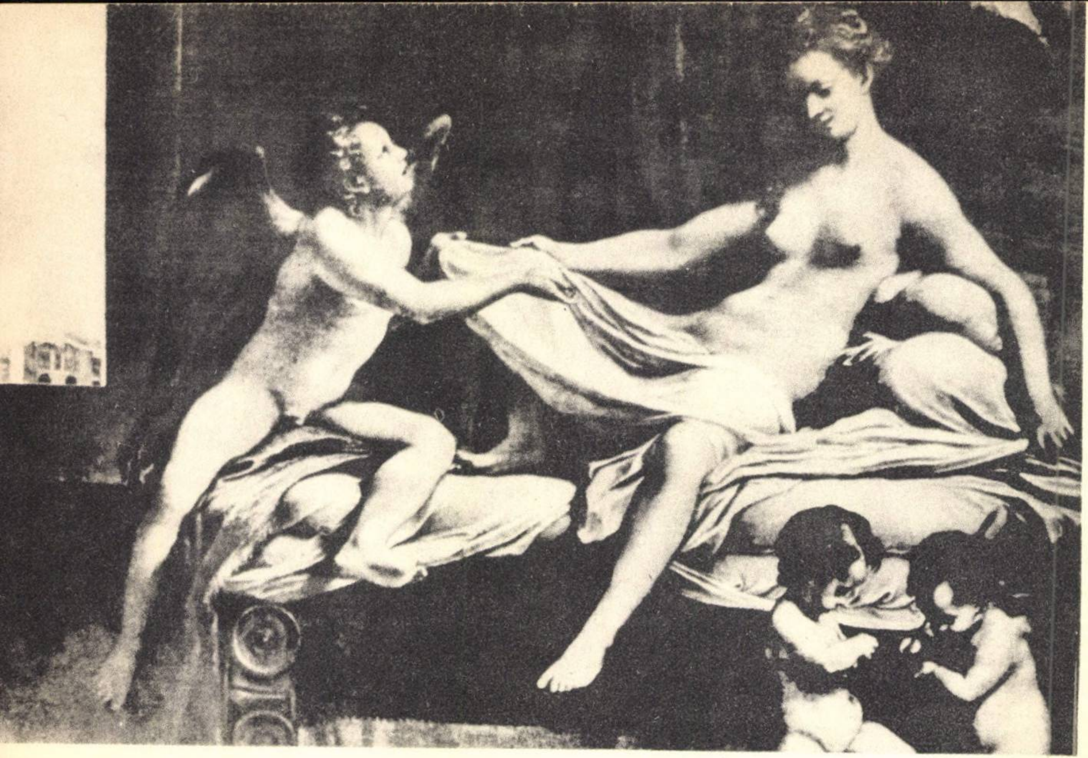

DANAE

APOLO
SI DAFNE

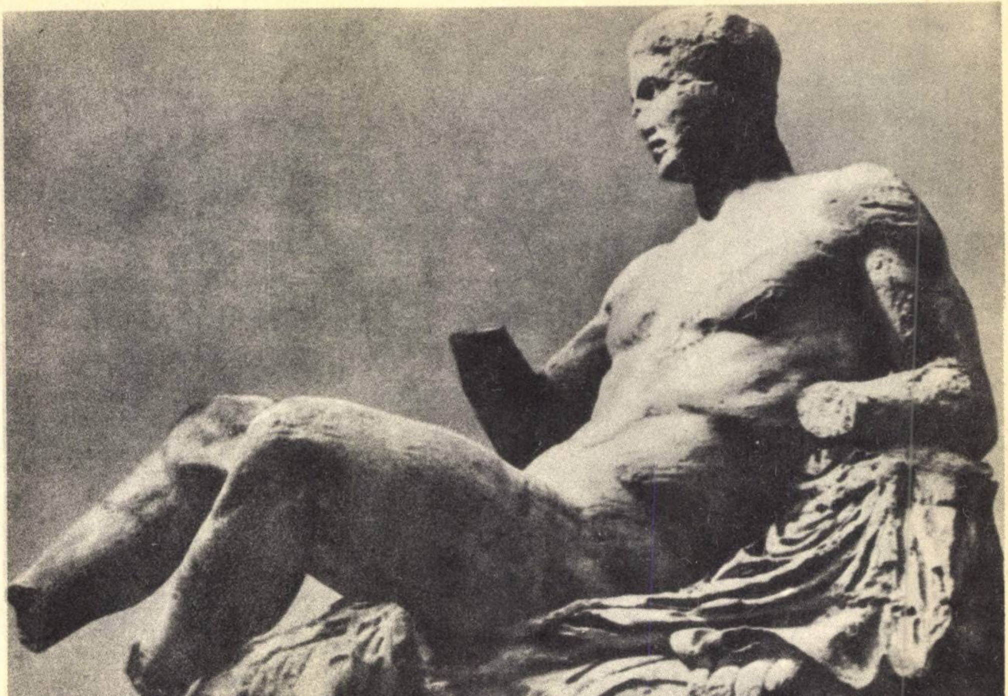

Cestrinus, fiul lui Helenus şi al Andromachăi.

Ceto, fiica lui Pontus *(Marea)* şi a lui Gaea *(Pămîntul)*. Era mama celor trei gorgone (v. şi *Phorcys* 1.).

Ceyx 1. Soţul Alcyonei (v. şi *Alcyone*). După moarte au fost transformaţi, atît el cît şi soţia lui, în păsări de mare. 2. Regele din Trachis, rudă apropiată şi prieten cu Heracles. După moartea eroului Ceyx le-a oferit azil copiilor lui Heracles, urmăriţi de ura lui Eurystheus.

Chalciope 1. Fiica lui Aeetes, regele din Colchis, şi soţia lui Phrixus. 2. Fiica lui Eurypylus. După ce i-a ucis tatăl, Heracles s-a unit cu Chalciope şi i-a dăruit un fiu, pe Thessalus.

Chaos, personificare a Haosului, a spaţiului nelimitat care, în concepţia celor vechi, ar fi existat înainte de crearea lumii. Divinitate străveche, Chaos era considerat de către unii drept fiul lui Cronus, de către alţii drept tatăl lui Erebus, Aether, Hemera şi Nyx.

Charis, zeiţa graţiei şi a frumuseţii, considerată uneori drept soţia lui Hephaestus.

Charites, în mitologia greacă, personificări ale graţiei şi frumuseţii feminine. Romanii le numeau *Gratiae* — graţii. Erau fiicele lui Zeus şi ale Eurynomei, trei la număr: Aglaia, Euphrosyne şi Thalia. Sălăşluiau în Olympus, unde trăiau alături de muze şi erau deopotrivă pro-

tectoarele poeţilor. Erau socotite cînd însoţitoarele lui Apollo, cînd ale Athenei sau ale Aphroditei, mai rar ale lui Dionysus.

Charon, personaj subpămîntean, fiul lui Erebus şi al lui Nyx. Era înfăţişat ca un bătrîn zdrenţăros, care trecea cu luntrea sa sufletele morţilor de cealaltă parte a Acheronului. Primea drept plată un obol, care se punea în acest scop — după datină — în gura celui mort.

Charybdis, fiică monstruoasă a lui Poseidon şi a lui Gaea, care sălăşluia odinioară pe coasta Siciliei, în apropiere de Messina. Lacomă şi nesăţioasă din fire, Charybdis se spunea că ar fi devorat cirezile lui Heracles, fapt pentru care, drept pedeapsă, a fost lovită de trăsnetul lui Zeus şi transformată într-un monstru marin. Charybdis înghiţea de trei ori pe zi apa mării şi o dată cu ea, navele corăbierilor nesăbuiţi care s-ar fi aventurat prin partea locului. Însuşi Odysseus era să fie înghiţit de ea, dar a scăpat ca prin minune de moarte, agăţîndu-se de ramurile unui smochin care se afla la intrarea peşterii unde stătea ascuns monstrul. În faţa Charybdei, de cealaltă parte a strîmtorii care despărţea Italia de Sicilia, se afla un alt monstru, Scylla (v. şi *Scylla*).

Chelone era o tînără fată care trăia într-o casă retrasă, la marginea unui rîu. Vestită fiind şi ea, printre alţi muritori, de către Hermes de nunta lui Zeus cu Hera, Chelone a refuzat să se ducă şi a preferat să rămînă singură, acasă. Înciudat că nu i-a ascultat porunca, mesagerul

zeilor a transformat-o pe Chelone în broască ţestoasă, animal mereu nedespărţit de casa lui.

Chimaera, animal fabulos, fiica lui Typhon şi a Echidnei. Himera sălăşluia în Lycia şi avea înfăţişarea unui monstru cu trei capete care vărsau flăcări. Semăna cu un leu şi cu un şarpe în acelaşi timp. Himera a fost ucisă de Bellerophon la porunca regelui Iobates (v. şi *Bellerophon(tes)*).

Chione 1. Fiica lui Boreas şi a Orithyiei. A fost iubită de zeul Poseidon, cu care a avut un fiu, pe Eumolpus. 2. Fiica regelui Daedalion, curtată deopotrivă de Apollo şi de Hermes. A avut doi fii, pe Philammon şi Autolycus. Chione a murit, victimă a geloziei zeiţei Artemis, cu care avusese nesocotinţa să se măsoare în frumuseţe.

Chiron, fiul lui Cronus, era cel mai vestit şi mai înţelept dintre centauri, priceput în tainele lecuirii, iscusit la vînătoare şi meşter în arta muzicii. Locuia într-o peşteră, pe muntele Pelion. Înţelept şi bun din fire, Chiron era prietenul nepreţuit al oamenilor. El a fost cel care l-a ajutat şi apărat pe Peleus, i-a crescut şi i-a educat pe Achilles, pe Iason şi pe Asclepius. Se spunea că însuşi Apollo l-ar fi avut drept dascăl pe Chiron. Cu ocazia luptei lui Heracles cu centaurii, Chiron a fost lovit din greşeală de către erou (v. şi *Centauri*). Pradă unor dureri îngrozitoare pe care, cu toată arta sa în ale lecuirii, nu le-a putut alina, Chiron s-a retras într-o peşteră, unde şi-a aşteptat sfîrşitul.

Fiind nemuritor, nu şi-a putut găsi însă liniştea decît după ce Prometheus, care era muritor, a primit să facă schimb cu el, dezlegîndu-l în felul acesta de nemurire.

Chloris 1. În mitologia greacă, personificarea primăverii (v. *Flora*). 2. Fiica lui Amphion şi soţia lui Neleus, regele din Pylos. A avut treisprezece copii, ucişi cu toţii de mîna lui Heracles, cu excepţia unuia singur, Nestor. 3. Una dintre fiicele Niobei, cruţată, împreună cu fratele ei Amyclas, de mînia lui Artemis şi a lui Apollo (v. şi *Niobe*).

Chrysaor, fiul lui Poseidon şi al Meduzei.

Chryseis, fiica lui Chryses, preotul lui Apollo (v. şi *Chryses*), luată de Agamemnon drept pradă de război din Lyrnessus. Nevrînd s-o înapoieze tatălui ei, Agamemnon şi-a atras asupră-şi mînia lui Apollo, care a făcut să bîntuie o molimă în tabăra grecească. Speriaţi, grecii l-au silit pe Agamemnon s-o elibereze pe Chryseis şi s-o redea tatălui său. Atunci, în locul ei, Agamemnon a cerut-o pe Briseis, sclava lui Achilles (v. *Achilles*, *Briseis*). Mai tîrziu, Chryseis s-a înapoiat însă la Agamemnon, cu care — se spunea într-o legendă — ar fi avut doi copii: pe Iphigenia şi pe Chryses.

Chryses 1. Tatăl lui Chryseis şi preot al lui Apollo. Cînd Agamemnon a refuzat să-i înapoieze fiica, Chryses l-a rugat pe Apollo să răspîndească o molimă în rîndurile grecilor. Zeul

i-a împlinit ruga. Constrîns de greci Agamemnon a eliberat-o pe Chryseis, care s-a înapoiat la tatăl său (v. şi *Chryseis*). 2. Fiul lui Chryseis cu Agamemnon, numit astfel în amintirea bunicului său, Chryses.

Chrysippus, fiul favorit al lui Pelops, ucis de Atreus şi de Thyestes, fraţii săi vitregi, la îndemnul mamei lor Hippodamia (v. şi *Atreus*).

Chrysothemis 1. Una dintre fiicele lui Agamemnon şi ale Clytaemnestrei. 2. Fiica preotului cretan Carmanor şi presupusa iniţiatoare a întrecerilor muzicale, la care participa şi ea.

Cibele = *Cybele.*

Ciclopi = *Cyclopes.*

Cilix, unul dintre fiii lui Agenor. A fost trimis şi el împreună cu fraţii lui în căutarea Europei. Nereuşind s-o găsească, Cilix s-a stabilit pe coasta Asiei Mici, întemeind acolo o ţară care, de la el, a căpătat numele de Cilicia.

Cintia = *Cynthia.*

Cintianul = *Cynthius.*

Cinyras, rege legendar al insulei Cyprus. Din dragostea lui incestuoasă pentru propia sa fiică s-a născut Adonis (v. şi *Adonis*).

Cipriana = *Cypris.*

Circe, celebră magiciană din insula Aeaea (pomenită în ciclul argonauților și în *Odiseea*). Circe era fiica lui Helius și a lui Perse și soră cu Aeetes, regele din Colchis și deținătorul Lînei de Aur. Pe drumul de întoarcere, argonauții au făcut un popas pe insula Aeaea. Ei au fost găzduiți de Circe, care i-a purificat pe Iason și pe Medea de păcatul săvîrșit prin omorîrea lui Absyrtus (v. și *Absyrtus*). Odysseus, la rîndul lui, întorcîndu-se din țara lestrigonilor, ajunge și el pe insula Aeaea, la Circe. Tovarășii lui, atinși de bagheta ei vrăjită, sînt prefăcuți cu toții într-o turmă de porci. Cu ajutorul lui Hermes, Odysseus învinge puterea magică a Circei și o silește să le redea înfățișarea lor de oameni. Eroul e însă cucerit, la rîndul lui, de farmecele Circei, alături de care rămîne un an încheiat. Cu Odysseus Circe are un fiu numit, după unii, Telegonus, după alții, Latinus.

Cirene = *Cyrene*.

Ciseida = *Cisseis*.

Cisseis, patronimic purtat de Hecuba ca fiică a lui Cisseus.

Cisseus, rege al Thraciei și tatăl Hecubei.

Citeriana = *Cytheraea*.

Citeron =*Cithaeron*.

Cithaeron, munte din Boeotia, consacrat muzelor şi lui Dionysus.

Cîmpiile Elizee v. *Elysium*.

Clausus, rege al sabinilor şi unul dintre tovarăşii lui Turnus, pe care l-a ajutat în luptă împotriva lui Aeneas.

Cleobis, fiul lui Cydippe şi fratele lui Biton.

Cleopatra 1. Fiica lui Idas şi a Marpessei, căsătorită cu Meleager. După moartea soţului ei s-a spînzurat. 2. Fiica lui Boreas şi a Orithyiei. Era soră cu Chione, cu Zetes şi cu Calais (v. şi *Boreades*). Aruncată în închisoare de către soţul ei Phineus — care voia s-o ucidă ca să se căsătorească cu altă femeie — Cleopatra a fost eliberată de argonauţi.

Clio, una dintre muze, fiica lui Zeus şi a Mnemosynei. Patrona istoria (v. şi *Musae*).

Clitemnestra = *Clytaemnestra*.

Cloanthus, unul dintre însoţitorii lui Aeneas.

Clotho, una dintre cele trei zeiţe ale sorţii, denumite la greci *Moire*, iar la romani *Parce* (v. *Moerae*).

Clymene 1. Fiica lui Oceanus şi a lui Tethys. Din căsătoria Clymenei cu Iapetus s-au născut Atlas, Epimetheus, Menoetius şi Prometheus. 2. Una

dintre nereide, fiica lui Nereus și a lui Doris. 3. A doua soție a lui Cephalus, după Procris (v. și *Cephalus*).

Clytaemnestra, fiica Ledei și a lui Tyndareus, regele Spartei, și soră cu Castor, cu Pollux și cu Helena. A fost căsătorită mai întîi cu Tantalus, fiul lui Thyestes, apoi cu Agamemnon, regele Argosului (v. și *Agamemnon*). În lipsa soțului ei, plecat să lupte în războiul troian, Clytaemnestra îl înșală, aducîndu-l în casă pe vărul acestuia, Aegisthus (v. și *Aegisthus*). Dorind să-l păstreze pe acesta din urmă pe de o parte, geloasă pe Chryseis pe de altă parte și în același timp dornică să răzbune moartea fiicei sale, Iphigenia, la întoarcerea lui Agamemnon Clytaemnestra își ucide soțul. Șapte ani mai tîrziu însă e și ea, la rîndul ei, ucisă de către propriul ei fiu, Orestes, care în felul acesta răzbună moartea tatălui său (v. și *Orestes*).

Clytia (*sau* **Clytie**), una dintre fiicele lui Oceanus și ale lui Tethys. A fost iubită de Apollo, apoi părăsită de zeu, care se îndrăgostise între timp de Leucothea. Din gelozie, Clythia i-a dezvăluit tatălui lui Leucothea dragostea celor doi, atrăgînd în felul acesta moartea rivalei ei. Ca s-o pedepsească, Apollo a părăsit-o definitiv și n-a vrut s-o mai vadă niciodată. Îndurerată, Clytia s-a transformat într-o plantă numită *heliotropium* (floarea-soarelui), care caută, se spune, de atunci mereu soarele și-și întoarce întotdeauna fața după el.

Cocalus, rege din Sicilia, care l-a găzduit pe Daedalus cînd acesta a fugit cu aripile lui improvizate din labirintul regelui Minos. Văzîndu-se silit să-l predea în cele din urmă pe Daedalus lui Minos, care pornise pe urmele sale, Cocalus, pentru a nu-şi trăda oaspetele, îşi îndeamnă fetele să-l ucidă pe Minos (v. şi *Minos*).

Cocit = *Cocytus*.

Cocytus, apă curgătoare din Epirus, socotită de cel vechi drept fluviu al Infernului.

Codrus, rege din Athenae, pe vremea cînd cetatea a fost atacată de heraclizi. Cum un oracol prezisese că sorţii războiului vor înclina în favoarea acelora care-şi vor pierde regele în luptă, Codrus s-a lăsat de bunăvoie ucis de duşmani, pentru a-şi salva, în felul acesta, patria.

Coeus, unul dintre titani, fiul lui Uranus şi al lui Gaea. Din unirea lui cu titanida Phoebe s-a născut Leto.

Colchis, ţinut din Asia, socotit a fi patria Medeei, devenit celebru datorită Lînii de Aur şi expediţiei întreprinse acolo de argonauţi (v. şi *Argonautae*).

Colhida = *Colchis*.

Coloanele lui Heracles = *Columnae Herculis*.

Colonus, colină situată în apropiere de Athenae. Acolo s-a retras Oedipus în timpul exilului său.

Columnae Herculis, denumire purtată de cele două promontorii, Abyla și Calpe, care formează actuala strîmtoare a Gibraltarului. Inițial legate, se spunea că ele ar fi fost despărțite de către erou și că de atunci îi purtau numele.

Concordia, în mitologia romană, zeița păcii și a bunei înțelegeri.

Consus, veche divinitate romană, cu atribute obscure.

Copia, în mitologia romană, zeița belșugului.

Copreus, unul dintre fiii lui Pelops, originar din Elis. A fost izgonit din patria sa deoarece comisese un omor. S-a refugiat la Eurystheus și a devenit umilul și credinciosul servitor al acestuia. Ori de cîte ori Heracles primea vreo însărcinare din partea lui Eurystheus, ea îi era transmisă prin intermediul lui Copreus.

Cora (*sau* **Core**), denumire purtată de Persephone, fiica zeiței Demeter (v. *P e r s e p h o n e*). În limba greacă *core* însemna „fată tînără, fecioară".

Coroebus 1. Unul dintre pretendenții Cassandrei, mort cu ocazia asediului cetății Troia. 2. Erou din Argos, întemeietorul cetății Megara.

Coronis 1. Fiica lui Phlegyas, regele din Orchomenus. A fost iubită de Apollo, cu care a avut un fiu, pe Asclepius (v. şi *Asclepius*). De teamă că îmbătrînind va fi părăsită de către zeu, Coronis a preferat să se căsătorească cu un muritor de rînd. 2. Fiica lui Coroneus, transformată în cioară de către zeiţa Athena pentru a o scăpa de urmărirea lui Poseidon, care se îndrăgostise de ea. 3. Nimfă care l-a crescut pe Dionysus.

Corycia, nimfă iubită de Apollo cu care a avut un fiu, pe Lycareus.

Corythus 1. Fiul lui Zeus şi al Electrei, fiica lui Atlas. A avut la rîndul său doi fii, numiţi Iasius şi Dardanus. Era socotit întemeietorul cetăţii Cortona din Italia. 2. Fiul lui Paris şi al unei nimfe de pe muntele Ida. Se spunea că, întrecîndu-l în frumuseţe pe tatăl său, a fost îndrăgit de către Helena. Mistuit de gelozie, Paris şi-a ucis fiul.

Crantor, unul dintre însoţitorii lui Peleus. A participat la încăierarea dintre lapiţi şi centauri şi a fost omorît în luptă.

Creon 1. Regele Corinthului şi tatăl lui Glauce. Vrînd să-şi mărite fiica cu Iason, pe care-l adăpostea la curtea sa împreună cu Medea; Creon şi-a atras ura acesteia din urmă. Ca să se răzbune, Medea i-a oferit drept dar de cununie lui Glauce un veşmînt otrăvit. De îndată ce l-a îmbrăcat, Glauce a fost cuprinsă de flăcări

şi a murit în chinuri groaznice. Aceeaşi soartă a împărtăşit-o şi tatăl ei, Creon, care alergase să-i dea ajutor. 2. Fiul lui Menoeceus şi fratele Iocastei. La moartea regelui Laius, Creon s-a urcat pe tronul cetăţii Thebae. Asupra cetăţii însă s-a abătut o mare năpastă: rînd pe rînd tebanii erau devoraţi de Sfinx. Acest animal monstruos le punea întrebări la care nu ştiau să răspundă, şi-i ucidea. Ca să mîntuie cetatea, Creon a făgăduit tronul şi mîna surorii sale aceluia care, reuşind să dezlege enigma pusă de Sfinx, avea să izbăvească poporul. Oedipus reuşeşte să dea răspunsul cuvenit. El obţine în felul acesta tronul lui Creon şi mîna Iocastei (v. şi *Oedipus*). Cînd, mai tîrziu, Oedipus şi-a descoperit incestul săvîrşit cu mama sa şi a plecat în exil, el şi-a lăsat familia în grija lui Creon care, în felul acesta, şi-a redobîndit tronul. Figura lui Creon e legată şi de expediţia celor şapte împotriva cetăţii Thebae, el fiind cel care a ordonat ca trupul lui Polynices să rămînă neîngropat. Tot el este cel care a pedepsit-o pe Antigone cu moartea pentru vina de a-i fi încălcat porunca (v. şi *Adrastus*, *Antigone*, *Eteocles*, *Polynices* şi *Oedipus*).

Cresphontes, unul dintre heraclizi, fiul lui Aristomachus şi frate cu Temenus şi cu Aristodemus. Împreună cu fraţii săi şi în fruntea dorienilor, Cresphontes a cucerit Peloponnesul, care a fost apoi împărţit între cei trei fraţi.

Cretheus, unul dintre fiii lui Aeolus şi tatăl lui Aeson, Pheres, Amythaon şi Hippolyte.

Creusa 1. Fiica lui Priamus şi a Hecubei, soţia lui Aeneas şi mama lui Ascanius. A pierit în noaptea incendierii Troiei. **2.** Fiica lui Creon, regele Corinthului, numită şi *Glauce* (v. şi *Creon* 1.). **3.** Fiica lui Erechtheus, regele cetăţii Athenae. Violată de Apollo într-o peşteră, a dat naştere unui fiu, Ion, pe care l-a părăsit lăsîndu-l într-un coş, chiar pe locul în care căzuse victimă zeului. Ion a fost dus de către Hermes la Delphi şi crescut acolo în templu. Mai tîrziu, Creusa, căsătorită între timp cu Xuthus, şi-a regăsit şi şi-a recunoscut fiul.

Criseis = *Chryseis.*

Crises = *Chryses.*

Crisip = *Chrysippus.*

Crocus, tînăr nefericit, îndrăgostit de nimfa Smilax şi transformat de către zei în planta numită *şofran.*

Cronos =*Cronus.*

Cronus, cel mai tînăr dintre titani, fiul lui Uranus şi al lui Gaea. Cu ajutorul mamei sale şi-a mutilat tatăl şi i-a luat locul, devenind stăpînul lumii. S-a căsătorit cu sora sa Rhea şi, fiindcă i se prezisese că va fi detronat de către unul dintre fiii săi, şi-a devorat pe rînd copiii de

îndată ce se năşteau. Astfel s-au născut şi au fost devoraţi succesiv Demeter, Hades, Hera, Hestia şi Poseidon. Văzîndu-se deposedată rînd pe rînd de toţi copiii ei, Rhea a recurs la un şiretlic. A fugit în insula Creta, unde într-ascuns, l-a născut pe Zeus, punîndu-l astfel la adăpost de furia tatălui său. I-a dat în schimb acestuia să înghită în locul noului născut o piatră înfăşurată în scutece. Crescînd mare, Zeus, cu ajutorul lui Gaea şi al lui Metis, l-a făcut pe Cronus să-şi verse înapoi copiii înghiţiţi. Aliaţi cu Zeus, ei au declarat război tatălui lor. În ajutorul acestuia au sărit însă fraţii săi, titanii. Războiul a durat zece ani şi s-a sfîrşit cu victoria lui Zeus şi a olimpienilor. Cronus şi titanii au fost puşi pe vecie în lanţuri. După o altă legendă, Cronus s-ar fi împăcat cu Zeus, şi ar fi domnit pe pămînt printre oameni, ca un rege bun şi înţelept. Tîrziu, în epoca de fier, cînd se spunea că oamenii ar fi devenit răi, el i-a părăsit pentru a se urca din nou la ceruri. În afara copiilor născuţi cu Rhea, Cronus a mai avut cu Philyra, un copil cu înfăţişare de om şi de cal în acelaşi timp, pe nume Chiron.

Cupido, cunoscut şi sub numele de *Amor*, era, în mitologia romană, zeul dragostei. Era fiul lui Venus. Tatăl său se credea că ar fi fost Iupiter, Mars sau Mercurius (v. şi *E r o s*).

Cupidon = *C u p i d o.*

Curetes, populaţie străveche din Creta care, conform legendei, l-ar fi ocrotit pe Zeus în vremea copilăriei sale pe muntele Ida, ferindu-l de Cronus.

Cureţi = *Curetes.*

Cyane 1. Nimfă din Sicilia care a încercat să-l împiedice pe Hades s-o răpească pe Persephone. Drept pedeapsă a fost preschimbată de către zeul mînios într-un izvor. **2.** Fiica lui Liparus, regele ausonilor, şi soţia lui Aeolus.

Cybele, zeitate de origine frigiană, considerată drept „Mama tuturor zeilor" şi protectoare a vegetaţiei. Era confundată adesea cu Rhea, mama lui Zeus. Apare în unele mituri vechi, de exemplu în povestea lui Attis (v. şi *Attis*). Cultul orgiastic al Cybelei a persistat pînă tîrziu în Imperiul Roman.

Cyclopes, fiinţe fabuloase, reprezentate ca nişte uriaşi cu un singur ochi în frunte. Ciclopii erau de mai multe categorii: existau *ciclopi uranieni* (Arges, Brontes şi Steropes) — născuţi din Uranus şi Gaea, — *ciclopi păstori* (v. *Polyphemus*) care populau coastele Siciliei şi, în sfîrşit, *ciclopii făurari,* ajutoarele lui Hephaestus. Aceştia din urmă, lucrau în muntele Aetna, alături de zeul făurar arme pentru oameni şi pentru zei. Au fost ucişi de Apollo (v. şi *Apollo*), drept răzbunare pentru faptul că au lucrat trăsnetul cu care Zeus l-a ucis pe Asclepius.

Cycnus 1. Unul dintre fiii lui Poseidon. A fost ucis în războiul troian de către Achilles şi, graţie tatălui său, a fost metamorfozat după moarte într-o lebădă. 2. Fiul zeului Ares şi al Pelopiei, una dintre fiicele lui Pelias. Era un tîlhar vestit care jefuia la drumul mare trecătorii, pînă în ziua cînd a fost ucis de către Heracles. 3. Fiul lui Sthenelus, regele ligurilor, şi prieten cu Phaëthon. Deplîngînd moartea acestuia, a fost transformat de Zeus într-o lebădă. Înduioşat de soarta lui, Apollo i-a dăruit o voce melodioasă şi de atunci — se spunea — lebedele cîntă înainte de a muri.

Cyllarus, centaur de o frumuseţe rară, care şi-a găsit moartea în încăierarea iscată la nunta lui Pirithous. Hylonome, o femeie tot din neamul centaurilor, care-l iubea, s-a sinucis şi ea de durere.

Cymodoce, una dintre nereide (v. şi *N e r e i d e s*).

Cymothoë, una dintre nereide (v. şi *N e r e i d e s*).

Cynosura, nimfă de pe muntele Ida care, după unele versiuni, l-ar fi crescut pe Zeus. Ca s-o scape de urmărirea lui Cronus, Zeus a transformat-o mai tîrziu într-o constelaţie.

Cynthia, denumire purtată de Artemis care s-a născut, conform legendei, împreună cu Apollo, pe muntele Cynthus.

Cynthius, denumire purtată de Apollo, care s-a născut, împreună cu Artemis, conform legendei, pe muntele Cynthus.

Cyparissus 1. Fiul lui Telephus. Era un tînăr de o rară frumuseţe, care avea drept tovarăş nedespărţit un cerb domesticit. Ucigîndu-l din greşeală, Cyparissus, de necaz, şi-a pus singur capăt zilelor. După moarte a fost metamorfozat în chiparos. 2. Fiul lui Minyas şi frate cu Orchomenus.

Cypris, denumire purtată de zeiţa Aphrodite, de la insula Cyprus unde era venerată.

Cyrene, una dintre nimfe, fiica lui Hypseus, regele lapiţilor. Pricepută în ale vînătorii, Cyrene trăia în păduri, în sălbăticie. Într-o zi, pe cînd se lupta cu un leu, Apollo a văzut-o şi, plin de admiraţie pentru curajul tinerei, s-a îndrăgostit de ea. El a luat-o cu sine în Africa, în ţinutul Libyei, unde Cyrene i-a dăruit un fiu, Aristaeus (v. şi *Aristaeus*).

Cytheraea, denumire purtată de zeiţa Aphrodite, de la insula Cythera unde era venerată.

D

Dactili = *Dactyli.*

Dactyli, genii care în vechime populau — conform unei legende — muntele Ida şi care, alături de cureţi, au ocrotit copilăria lui Zeus.

Daedalus, personaj mitic, unul dintre urmaşii lui Erechtheus, regele cetăţii Athenae. Meşter iscusit în arta sculpturii, a picturii şi a construcţiilor, Daedalus era în antichitate întruchiparea ingeniozităţii şi a spiritului inventiv în materie de artă. După ce l-a iniţiat în tainele meşteşugurilor pe nepotul său, Talos (după alţii Perdix), se spunea că l-ar fi ucis din gelozie, acesta din urmă vădindu-se mai iscusit decît el. În urma acestei crime Daedalus a fost silit să părăsească Athenae şi să se refugieze în insula Creta. Acolo regele Minos l-a primit cu bunăvoinţă la curtea

sa. Daedalus şi-a atras însă în curînd mînia regelui, construind o vacă, simulacru de lemn, în care s-a ascuns Pasiphaë, soţia regelui, ca să se împreune cu un taur (v. şi *Pasiphaë*). Din această împreunare monstruoasă s-a născut Minotaurul. La porunca regelui, Daedalus a înălţat faimosul labirint în care avea să fie închis Minotaurul. Drept răzbunare pentru faptul că a fost complicele reginei, Minos a poruncit însă ca intrarea în labirint să fie zidită şi Daedalus să fie închis înăuntru, împreună cu fiul său Icarus. Ingeniozitatea lui Daedalus s-a vădit o dată mai mult minunată. El a construit nişte aripi lipite cu ceară, cu ajutorul cărora cei doi şi-au luat zborul către înălţimi, peste mare. Mînat de ambiţia nebunească de a atinge soarele, Icarus şi-a găsit moartea în acest zbor neobişnuit (v. şi *Icarus*). Daedalus a izbutit însă să ajungă pe ţărmurile Siciliei, unde regele Cocalus i-a oferit ospitalitate. Pornit în căutarea lui, Minos a reuşit să-i dea de urmă şi a sosit la curtea lui Cocalus, dar a fost ucis de fetele acestuia (v. şi *Cocalus*). Drept mulţumire, se spunea că Daedalus ar fi ridicat în Sicilia numeroase monumente şi construcţii.

Dafne = *Daphne*.

Dafnis = *Daphnis*.

Damaste = *Damastes*.

Damastes, tîlhar înzestrat cu o forţă supraomenească şi care ataca trecătorii pe drumul dintre

Megara şi Athenae. El avea două paturi, unul mare şi altul mic şi înainte de a ucide oamenii, îi tortura întinzîndu-i pe cei mici de statură ca să-i aşeze în patul mare, sau tăindu-le picioarele celor înalţi ca să încapă în patul cel mic. Damastes a fost ucis de către Theseus. Era pomenit adesea şi sub numele de *Procrustes* (*sau* Polypemon).

Danae = *D a n a ë.*

Danaë, fiica lui Acrisius, regele din Argos, şi a Eurydicei. Temîndu-se de împlinirea unui oracol care-i prezisese că va muri de mîna fiului lui Danaë, Acrisius îşi închide fata într-un turn înalt. Nici un muritor nu poate ajunge pînă acolo. Transformat în ploaie de aur, Zeus reuşeşte însă să se strecoare pînă-n iatacul fetei. Din dragostea lui cu Danaë se naşte Perseus. Ca s-o piardă pe ea şi pe fiul ei, Acrisius îi închide într-un cufăr şi-i abandonează pe apă, pradă valurilor. Danaë, ocrotită de Zeus, reuşeşte însă să scape cu viaţă şi să ajungă în insula Seriphus. Acolo e primită la curtea regelei Polydectes, care se îndrăgosteşte de ea. După trecerea anilor regele vede însă în fiu o piedică în cucerirea inimii mamei. De aceea el îl trimite de Perseus departe, cu gîndul ascuns că-şi va găsi moartea în lupta cu Meduza. Perseus se înapoiază însă victorios (v. şi *P e r s e u s*). Împreună cu mama sa el se întoarce în Argos unde, fără voia lui — ca o împlinire a oracolului — îşi ucide bunicul (v. şi *A c r i s i u s*).

Danai, denumire purtată de greci în general, de locuitorii Argosului în special, socotiţi urmaşi ai lui Danaus.

Danaide = *Danaides*.

Danaides, cele cincizeci de fiice ale lui Danaus, regele Argosului (v. şi *Danaus*). Cînd Aegyptus, fratele lui Danaus, a sosit în Argos cu cei cincizeci de feciori ai lui, Danaus le-a făgăduit să-i însoare cu fetele sale. Un oracol îi prezisese însă că va muri de mîna unuia dintre nepoţii săi. Pentru a zădărnici prezicerea, Danaus le-a cerut fetelor lui să-şi ucidă soţii în noaptea nunţii. Danaidele s-au ţinut de cuvînt. Singură Hypermnestra i-a cruţat viaţa soţului său, Lynceus. Mai tîrziu el îşi va ucide socrul, drept răzbunare pentru moartea fraţilor săi. În felul acesta oracolul se va împlini. Pentru crimele săvîrşite, Danaidele au fost condamnate să umple veşnic, în Hades, un butoi fără fund.

Danaus, fiul şi urmaşul lui Belus la tronul Libyei şi frate cu Aegyptus. Temîndu-se de cei cincizeci de nepoţi ai săi, fiii lui Aegyptus, Danaus părăseşte Libya împreună cu fetele sale, tot cincizeci la număr, şi se stabileşte în Argos. Aici e mai întîi oaspetele regelui Gelanor, iar după aceea e ales el însuşi rege. A fost ucis de mîna lui Lynceus (v. *Danaides* şi *Lynceus*).

Daphne, nimfă, fiica lui Peneus, zeul apei cu acelaşi nume, după o versiune, după o alta a rîului Ladon. Făcea parte din ceata de vînă-

toare a zeiţei Artemis, alături de care cutreiera munţii şi pădurile. Ca să scape de urmărirea lui Apollo, care se îndrăgostise de ea, Daphne îşi imploră tatăl s-o metamorfozeze în dafin. Acesta îi împlineşte vrerea. De atunci, se spunea, dafinul a rămas planta favorită a lui Apollo.

Daphnis, tînăr păstor din Sicilia, fiul lui Hermes şi al unei nimfe şi, datorită acestui fapt, el însuşi semizeu. Vestit pentru frumuseţea lui, Daphnis s-a îndrăgostit de o nimfă care-i împărtăşea dragostea şi căreia îi jurase credinţă veşnică. Pentru că o dată şi-a călcat însă jurămîntul, nimfa s-a răzbunat, lipsindu-l de vedere. Deznădăjduit, Daphnis s-a aruncat atunci din înaltul unei stînci. După moarte, Hermes l-a luat cu sine în ceruri. În vechime Daphnis era considerat inventatorul poeziei bucolice.

Dardan = *Dardanus.*

Dardani, locuitorii străvechi ai Dardaniei, care-şi trăgeau numele de la Dardanus (v. şi *Dardanus*).

Dardanus, fiul lui Zeus şi al Electrei, strămoşul mitic al troienilor şi întemeietorul dinastiei acestora. Conform tradiţiei, Dardanus a plecat din Samothrace de unde era originar şi s-a stabilit pe coasta Asiei Mici. Acolo s-a căsătorit cu fiica regelui Teucer şi a întemeiat cetatea Dardaniei.

Dares 1. Frigian care a participat la războiul troian. L-a sfătuit pe Hector să nu lupte împotriva lui Patroclus știind că, dacă-l va ucide, va pieri și el la rîndul lui, de mîna lui Achilles. Trecînd mai tîrziu în tabăra grecilor, Dares a fost omorît de Odysseus. 2. Unul dintre însoțitorii lui Aeneas în Italia. A fost ucis acolo de Turnus.

Daulia (*sau* **Daulis**), nimfă de la care-și trăgea denumirea cetatea cu același nume din Phocis. Acolo își avea reședința regele Tereus și tot acolo s-a desfășurat episodul tragic cu Philomela și Procne (v. și *Philomela*). Metamorfozată în privighetoare, Philomela era numită și *Daulias avis*.

Daunus 1. Unul dintre fiii lui Lycaon. A trăit în Apulia și ținutul înconjurător a fost numit de la el, *Daunia*. 2. Într-o versiune latină, fiul lui Pilumnus și al lui Danaë și tatăl lui Turnus.

Dedal = *Daedalus*.

Deianira, fiica regelui Oeneus și sora lui Meleager. Întors din Infern, unde umbra lui Meleager îl rugase s-o ia în căsătorie pe Deianira, rămasă pe pămînt fără nici un sprijin, Heracles îi cere acesteia la întoarcere mîna. După ce îl învinge în luptă pe zeul apei, Achelous (v. și *Achelous*), se căsătorește cu ea și au un fiu, pe Hyllus. O dată, pe drum, în timp ce părăseau Calydonul, ei se întîlnesc cu centaurul Nessus, îndrăgostit și el de Deianira (v. și *Nessus*).

Centaurul încearcă s-o violeze, fapt pentru care între cei doi se încinge o luptă. Rănit mortal de Heracles, Nessus îi dăruiește înainte de a muri Deianirei un filtru miraculos cu care — după spusele lui — să-l poată face pe soțul ei s-o iubească veșnic. Curînd după aceea, aflînd de o infidelitate a lui Heracles, care se îndrăgostise de Iole, Deianira, rămasă acasă, îi trimite o cămașă îmbibată în filtrul miraculos. Cum o îmbracă, eroul e cuprins de flăcări mistuitoare și moare în chinuri cumplite (v. și *H e r a c l e s*). Auzind de sfîrșitul tragic al soțului ei și dîndu-și seama de înșelătoria și totodată de răzbunarea centaurului, Deianira se sinucide la rîndu-i.

Deidamia, una dintre fiicele regelui Lycomedes. În tinerețe Achilles, deghizat în haine femeiești și ascuns la curtea lui Lycomedes, a avut cu Deidamia un fiu, numit Pyrrhus (*sau* Neoptolemus).

Deifob = *D e i p h o b u s.*

Deione, mama lui Miletus, supranumit și *Deionides* în amintirea ei.

Deiphobe, fiica lui Glaucus și sibilă la Cumae.

Deiphobus, unul dintre fiii lui Priamus. După moartea lui Paris s-a căsătorit cu Helena, dar a căzut răpus, în noaptea incendierii Troiei, de mîna lui Menelaus.

Delfi = *Delphi.*

Delia, denumire purtată de Artemis, fiindcă s-a născut în insula Delos.

Deliana = *Delia.*

Delianul = *Delius.*

Delius, denumire purtată de Apollo, fiindcă s-a născut în insula Delos.

Delos, una dintre insulele Cyclade, denumită mai înainte Ortygia. Acolo s-au născut Apollo şi Artemis (v. şi *Apollo*) şi tot acolo exista un faimos oracol al lui Apollo.

Delphi, oraş din Phocis, socotit în Antichitate drept centrul universului. Acolo se afla un vestit templu al lui Apollo şi tot acolo exista şi un faimos oracol.

Delphus, unul dintre fiii lui Poseidon şi întemeietorul cetăţii Delphi.

Demeter, în mitologia greacă, zeiţa agriculturii şi a roadelor pămîntului. Era fiica lui Cronus şi a Rheei şi aparţinea generaţiei olimpienilor. Demeter a avut cu Zeus o unică fiică, pe Persephone, de care era strîns legată atît în ceea ce priveşte cultul cît şi legenda. În timp ce culegea pe un cîmp flori, pe Persephone a înghiţit-o pămîntul; ea a fost răpită de unchiul ei, Pluto, care a dus-o cu el în Infern. Zadarnic a căutat-o

îndurerată Demeter nouă zile și nouă nopți, cutreierînd lumea în lung și-n lat. Nimeni nu-i știa de urmă. Într-un tîrziu, mama a aflat de la Apollo de soarta fiicei ei. Cuprinsă de jale, Demeter părăsește atunci Olympul și jură să nu-și reia îndatoririle divine și locul în rîndul zeilor, decît în ziua cînd îi va fi înapoiată Persephone. Rătăcind pe pămînt, după multe peregrinări, ajunge la Eleusis și zăbovește o vreme mai îndelungată la curtea regelui Celeus (v. și *Triptolemus* și *Demopho(o)n*). Între timp, cum pămîntul nu mai rodește și holdele se usucă, Zeus îl trimite pe Hermes să i-o aducă înapoi pe Persephone. Dar reîntoarcerea fiicei la mama ei nu mai este posibilă. Ascalaphus a văzut-o pe Persephone cum s-a înfruptat în Infern dintr-o rodie. În felul acesta ea s-a legat, o dată pentru totdeauna, de lumea subpămînteană. Mînioasă, Demeter îl transformă pe Ascalaphus — singurul martor al sacrilegiului comis — în bufniță (v. și *Ascalaphus*). Persephone însă trebuie să rămînă alături de Pluto. La insistențele lui Demeter se ajunge totuși la o înțelegere: șase luni din an Phersephone va sta alături de soțul ei în regatul subpămîntean și șase luni le va petrece pe pămînt, lîngă mama ei. Reîntoarcerea ei pe pămînt era însoțită de venirea primăverii, de renașterea naturii și de plinătatea verii. Absența ei era marcată de ariditate, de anotimpul trist al iernii în care Demeter ducea dorul fiicei ei. În mitologia romană Demeter purta numele de *Ceres*, o veche divinitate cu care a fost asimilată.

Demetra = *Demeter.*

Demodoc = *Demodocus.*

Demodocus 1. Aed lăsat de către Agamemnon — cînd a plecat în războiul troian — ca s-o îndrume şi s-o ocrotească pe Clytaemnestra. N-a putut-o feri însă de dragostea pentru Aegisthus. 2. Aed care a cîntat în palatul lui Alcinous, în prezenţa lui Odysseus.

Demofonte = *Demopho(o)n.*

Demopho(o)n 1. Fiul lui Celeus şi al Metanirei şi fratele lui Triptolemus. Cînd era mic, vrînd să-l facă nemuritor, Demeter îl ţinea deasupra flăcărilor ca să-l facă să se lepede de tot ceea ce era muritor în trupul lui. O dată, noaptea, în timp ce-l purifica în felul acesta, Demeter a fost surprinsă de mama (de tatăl *sau* de doica) lui Demophon care, în faţa acestui spectacol, a scos un ţipăt. Speriată, zeiţa a scăpat copilul în foc. După o versiune, Demophon ar fi fost mistuit de flăcări, după alta, ar fi scăpat cu zile, dar ar fi rămas muritor. 2. Rege al cetăţii Athenae, fiul lui Theseus şi al Phaedrei şi fratele lui Acamas. A participat la războiul troian. La întoarcere, a trecut prin Thracia. Acolo a întîlnit o tînără fiică de rege, pe nume Phyllis, cu care s-a căsătorit. Mai tîrziu, Demophon a părăsit-o şi s-a întors la Athenae. De desperare, Phyllis s-a sinucis.

Deo, denumire purtată de zeiţa Demeter.

Deucalion 1. Fiul lui Prometheus. S-a căsătorit cu Pyrrha, fiica lui Epimetheus şi a Pandorei. În epoca de bronz, cînd Zeus a pus la cale să nimicească seminţia umană dezlănţuind potopul, el a hotărît să-i cruţe numai pe Deucalion şi pe Pyrrha, singurii oameni drepţi şi cucernici de pe pămînt. Sfătuiţi de Prometheus, cei doi au construit o corabie, cu care au plutit nouă zile şi nouă nopţi pe apă. În cea de-a noua zi, după ce potopul se sfîrşise, ei au coborît de pe corabie în munţii Thessaliei. Dorind să reînvie neamul omenesc, Deucalion l-a rugat pe Zeus să-l ajute. Zeus i-a poruncit să arunce peste umăr în urma lui oasele mamei lui. Prin mamă, Zeus a înţeles glia străbună. Pricepînd tîlcul vorbelor lui şi socotind că oasele pămîntului sînt pietrele, Deucalion şi Pyrrha au făcut întocmai: au aruncat înapoia lor, peste umăr, pietrele întîlnite în cale. Din pietrele aruncate de Deucalion au răsărit de îndată bărbaţi, din cele aruncate de Pyrrha — femei. 2. Fiul regelui Minos cu Pasiphaë. Era prieten cu Theseus şi a participat la vînătoarea mistreţului din Calydon.

Diana, veche divinitate italică, identificată mai tîrziu cu Artemis din mitologia greacă. Era considerată zeiţa luminii, al cărei simbol strălucitor era Luna (v. *Artemis*).

Dictynna („Fata din plasă"), denumire purtată de Britomartis, în urma faptului că, atunci cînd s-a aruncat în valuri, a fost prinsă în plasa unui pescar (v. şi *Britomartis*).

Dido, întemeietoarea legendară a cetăţii Carthago (Cartagina). Dido, numită şi *Elissa*, era o prinţesă de origine feniciană, fiica unui rege tirian şi soră cu Pygmalion. La moartea tatălui lor cei doi fraţi i-au moştenit tronul. Dido s-a căsătorit cu un înalt dregător şi preot al lui Heracles, pe nume de Sichaeus (*sau* Sicharbas). Ca să pună mîna pe bogăţiile acestuia, Pygmalion l-a asasinat. Nu şi-a putut atinge însă scopul, pentru că Dido a încărcat într-ascuns averea lui Sichaeus pe mai multe corăbii şi a fugit pe mare, împreună cu alţi numeroşi fenicieni, care au urmat-o. Ajunşi pe coasta Africii, fugarii au cerut adăpost localnicilor. Aceştia le-au făgăduit în dar un petic de pămînt, cît vor putea cuprinde cu o piele de taur. Tăind pielea în fîşii foarte subţiri, Dido a reuşit să încercuiască o întindere atît de mare de pămînt încît a ridicat pe locul acela o cetate. Prosperitatea noii aşezări a atras însă privirile pizmaşe ale celor din jur. Iarbas, un rege vecin, i-a cerut mîna Didonei, ameninţînd cu război cetatea în cazul că avea să fie refuzat. Credincioasă memoriei primului ei soţ şi ca să-şi scape supuşii de urgia războiului, Dido şi-a înălţat singură un rug funerar şi s-a sinucis arzînd în flăcări. După o altă versiune (*Eneida* lui Vergilius), Dido s-ar fi îndrăgostit de Aeneas, care în drumul lui spre Italia a poposit pe ţărmurile Carthaginei. Iubită şi ulterior părăsită de erou, ea s-a sinucis. În *Eneida* Dido are şi o soră, Anna (v. şi *Anna Perenna*).

Didona = *Dido*.

Diespiter, una dintre numirile lui Iupiter.

Dino, una dintre cele trei fiice monstruoase ale lui Phorcys şi Ceto (v. şi *G r a e a e*).

Diomede = *D i o m e d e s*.

Diomedes 1. Fiul zeului Ares şi rege al Thraciei, vestit pentru faptul că-şi hrănea caii cu carne omenească. A fost ucis de Heracles, la porunca lui Eurystheus (v. şi *H e r a c l e s*). **2.** Erou etolian, care a participat la războiul împotriva Troiei. Era fiul lui Tydeus şi al lui Deiphyle, una dintre fiicele lui Adrastus. A participat la expediţia epigonilor împotriva cetăţii Thebae (v. şi *A d r a s t u s*). În ciclul troian el este prietenul şi tovarăşul nedespărţit al lui Odysseus, pe care-l însoţeşte în toate misiunile mai grele (intervenţia făcută de Odysseus pe lîngă Agamemnon ca s-o sacrifice pe Iphigenia, plecarea lui Odysseus la Lemnos ca să-l caute pe Philoctetes rănit etc.). Diomedes este un luptător curajos, care seamănă moartea în rîndul troienilor. O răneşte în luptă şi pe Aphrodite, faptă care-i atrage mînia zeiţei. După terminarea războiului, Diomedes se întoarce acasă dar, fiindcă acolo află de infidelitatea soţiei lui, Aegiale, părăseşte meleagurile natale şi o porneşte din nou prin lume. Poposeşte pe ţărmurile Italiei şi se stabileşte la curtea regelui Daunus. După o versiune s-ar fi căsătorit chiar cu fiica regelui şi ar fi trăit acolo pînă la adînci bătrîneţi.

Diona = *D i o n e*.

Dionaea, denumire purtată de Aphrodite ca fiică a lui Zeus și a Dionei.

Dione, mama Aphroditei.

Dioneea = *Dionaea.*

Dionisii = *Dionysia.*

Dionis(os) = *Dionysus.*

Dionysia, serbări în cinstea lui Dionysus, celebrate mai întîi în Grecia, apoi în întreaga lume veche.

Dionysus, în mitologia greacă, zeul vinului și al viței de vie, denumit (la romani) și Bacchus. Era de asemenea poreclit Bromius, Liber, Lyaeus etc. Dionysus era una dintre cele mai importante divinități cunoscute în vechime și al cărei cult era răspîndit în întreaga lume. El era fiul lui Zeus cu muritoarea Semele, fiica regelui Cadmus și a Harmoniei. Făcea deci parte din cea de-a doua generație de olimpieni. Se spunea că, îndemnată de Hera, Semele l-a rugat pe Zeus să i se arate în toată forța și splendoarea sa zeiască. Zeus îi împlinește ruga: el i se înfățișează ca un nor de foc. Neputînd suporta însă strălucirea acestei priveliști, Semele cade fulgerată și naște, înainte de vreme. Zeus ia copilul și-l adăpostește în propria lui coapsă de unde, la termenul stabilit, se naște viu și nevătămat Dionysus. (De aceea se spunea că Dionysus era zeul „care s-a născut de două ori".) Ca să-și pună la adăpost copilul de gelozia Herei, Zeus

îl încredinţează regelui Athamas şi soţiei acestuia, Ino, ca să-l crească. În casa lor Dionysus trăieşte travestit în haine femeieşti pentru a nu fi recunoscut. Hera îi dă totuşi de urmă şi, drept răzbunare, le ia minţile lui Ino şi lui Athamas. Atunci Zeus îl trimite pe Dionysus departe, la Nysa, şi-l dă în grija nimfelor de acolo ca să-l crească (v. şi *H y a d e s*). Cînd s-a făcut mare, Dionysus a început să cutreiere întreaga lume: Aegyptus, Syria, Phrygia, Thracia şi, în sfîrşit, India, răspîndind peste tot în drum cultul lui. Pe cei care i-au stat împotrivă i-a pedepsit aspru, fie luîndu-le minţile (ca, de pildă, regelui Lycurgus, lui Pentheus, Agave etc.), fie metamorfozîndu-i în rechini (ca, de exemplu, pe piraţii care voiau să-l vîndă ca sclav în drum spre Naxos). În sfîrşit, Dionysus a coborît în Infern ca să caute acolo umbra mamei lui şi să-i redea viaţa. Hades s-a învoit să i-o dea şi Dionysus a dus-o pe Semele cu sine în Olympus. El a mai participat la lupta zeilor cu giganţii şi se spunea că l-ar fi ucis pe Eurytus cu o lovitură de tirs. Este de asemenea cunoscut episodul dragostei dintre Ariadne şi zeu, după ce aceasta fusese părăsită de către Theseus (v. şi *A r i a d n e*). Cultul lui Dionysus era răspîndit în întreaga lume veche. La serbările date în cinstea lui (dionysia *sau* bacchanalia) participa toată lumea dar, mai ales, femeile. Atunci zeul era sărbătorit în cîntece şi dansuri, adesea cu caracter orgiastic. Dionysus era închipuit însoţit de un cortegiu alcătuit din bacchante, sileni, satiri etc. *Misterele* lui

Dionysus s-au celebrat în Italia pînă tîrziu în epoca imperială.

Dioscuri, se numeau cei doi frați, Castor și Pollux, fiii lui Zeus (Dios), născuți din unirea acestuia cu Leda. Ei le aveau drept surori pe Helena și pe Clytaemnestra. Cum Leda era însă soția muritorului Tyndareus, regele Lacedaemonului, copiii ei purtau și numele de *tindarizi.* Pentru că Leda se împreunase în aceeași noapte și cu Zeus — care luase înfățișarea unei lebede — și cu bărbatul ei, cele două perechi de gemeni care au ieșit din ouăle născute de ea au fost atribuite atît lui Zeus, cît și lui Tyndareus, în felul următor: Helena și Pollux — născuți cu Zeus, iar Castor și Clytaemnestra — cu Tyndareus. Cei doi frați, Castor și Pollux, unul muritor iar celălalt părtaș la nemurire datorită părintelui lui divin, erau simbolul vitejiei și al dragostei frățești. Au participat amîndoi la vînătoarea mistrețului din Calydon (v. și *Meleager*), la expediția argonauților, au organizat ei înșiși o expediție împotriva Atticii ca s-o elibereze pe sora lor Helena, răpită de către Theseus, au luptat alături de Iason în Iolcus etc. Într-o bună zi însă Castor e ucis într-o luptă pe care cei doi o dădeau — ca de obicei luptînd alături — împotriva lui Idas și a lui Lynceus. Rănit și el, Pollux e învăluit într-un nor de către Zeus și ridicat la ceruri. El nu vrea însă să se bucure de nemurirea pe care i-o oferă tatăl său, dacă fratele lui trebuie să rămînă printre cei morți, în Infern. Împlinindu-i ruga, Zeus îi împarte nemurirea cu Castor. În felul

acesta cei doi frați rămîn și după moarte nedespărțiți, petrecînd alături, o zi din două, printre zeii nemuritori. După o altă legendă, Castor și Pollux au fost transformați după moarte de Zeus într-o constelație, a *Gemenilor*.

Dirae v. *Erinyes*.

Dirce, soția lui Lycus, regele cetății Thebae. A chinuit-o pe Antiope, prima soție a lui Lycus, și, drept pedeapsă, a fost ucisă de către fiii acesteia, Amphion și Zethus (v. și *Antiope*, *Amphion*).

Dire = *Dirae*.

Dis(Pater), denumire purtată în mitologia romană de o zeitate subpămînteană, identificată mai tîrziu cu Pluto.

Discordia, la romani, zeița vrajbei, numită în mitologia greacă *Eris*. (v. *Eris*).

Dolon, războinic troian, trimis de către Hector să-i spioneze pe greci. A fost prins însă de Diomedes și Odysseus și silit să-i trădeze pe ai săi.

Dolopes, neam din Thessalia. Printre conducătorii dolopilor se număra și Peleus.

Dolopi = *Dolopes*.

Dorida = *D o r i s.*

Doris, una dintre oceanide, fiica lui Oceanus şi a lui Tethys. S-a căsătorit cu propriul ei frate, Nereus, cu care a avut cincizeci de fete, numite *nereide.*

Dorus, strămoşul mitic al dorienilor, fiul lui Hellen şi urmaş al lui Deucalion şi al Pyrrhei.

Driade = *D r y a d e s.*

Driante = *D r y a s.*

Driopa = *D r y o p e.*

Driopi = *D r y o p e s.*

Dryades, nimfe ale pădurilor (v. şi *N y m p h a e*).

Dryas, fiul lui Ares şi tatăl regelui trac Lycurgus.

Dryope, fiica unică a regelui Dryops. A fost iubită de zeul Apollo, — care s-a unit cu ea luînd înfăţişarea unei broaşte ţestoase, — şi a avut un fiu, pe Amphissus.

Dryopes v. *H e r a c l e s,* (**6**).

Dryops, regele driopilor.

Dymas, rege frigian. Din unirea lui cu nimfa Eunoë s-a născut Hecuba, soţia lui Priamus.

E

Ea = *Aea.*

Eac = *Aeacus.*

Eacidul = *Aeacides.*

Eagru = *Oeagrus.*

Eax = *Oeax.*

Ebal = *Oebalus.*

Echemus, rege al Arcadiei care l-a ucis în luptă pe Hyllus.

Echidna, ființă monstruoasă, jumătate femeie și jumătate șarpe. A avut cu Typhon, apoi cu Orthros, mai mulți copii, printre care se numă-

rau: Cerberus, Himera, Gorgonele, hidra din Lerna, Ladon, leul din Nemea, Scylla, Sfinxul, vulturul care-i mînca ficatul lui Prometheus etc... A murit ucisă în somn de Argus.

Echion 1. Unul dintre războinicii care au răsărit din dinţii balaurului semănaţi de Cadmus (v. *Cadmus*). Echion s-a căsătorit cu Agave, una dintre fiicele lui Cadmus, cu care a avut un fiu, pe Pentheus. 2. Unul dintre argonauţi, frate geamăn cu Eurytus.

Echionides, denumire purtată de Pentheus ca fiu al lui Echion.

Echo, nimfă care cunoştea legăturile de dragoste ale lui Zeus. Ea o ţinea de vorbă pe Hera, în timp ce soţul acesteia alerga după nimfe. Dîndu-şi seama de înşelătoria ei, zeiţa, mînioasă, a transformat-o în ecou. După o altă versiune, Echo s-a îndrăgostit de Narcissus, dar dragostea ei n-a fost împărtăşită. Atunci ea s-a retras în singurătate şi s-a topit de durere, nemairămînîndu-i decît vocea — *ecoul.*

Ecleu = *Oecleus.*

Eclidul = *Oeclides.*

Edip = *Oedipus.*

Edoni (*sau* **Edones**), locuitori din Thracia, care aveau pentru zeul Dionysus un cult orgiastic.

Edonides, denumire purtată de preotesele lui Dionysus.

Edoniene = *Edonides.*

Eetion, rege al cetăţii Thebae şi tatăl Andromachăi. A fost ucis de către Achilles.

Efialte = *Ephialtes.*

Egeon = *Aegaeon.*

Egeria = *Aegeria.*

Egeu = *Aegeus.*

Egialeu = *Aegialeus.*

Egipt = *Aegyptus.*

Egist = *Aegisthus.*

Ehem = *Echemus.*

Ehidna = *Echidna.*

Ehion = *Echion.*

Ehionidul = *Echionides.*

Eho = *Echo.*

Eidotea = *Eidothea.*

Eidothea (*sau* **Idothea**), una dintre fiicele lui Proteus.

Elatus, unul dintre lapiţi, tatăl argonautului Polyphemus.

Electra 1. Una dintre fiicele lui Oceanus şi ale lui Tethys şi mama lui Iris — mesagera zeilor — şi a harpiilor. 2. Una dintre cele şapte pleiade, fiicele lui Atlas şi ale Pleionei, denumite după tatăl lor şi *atlantide* (v. şi *Atlantides*). Din unirea ei cu Zeus s-au născut Dardanus, Iasion şi — după o versiune — Harmonia. 3. Fiica lui Agamemnon (v. şi *Agamemnon*) şi a Clytaemnestrei. După uciderea lui Agamemnon, numai mila Clytaemnestrei o scapă pe Electra de mînia lui Aegisthus şi de moarte. Aegisthus o zăvoreşte însă pe Electra în palatul lui din Mycenae. Apoi, temîndu-se că va naşte urmaşi care-i vor lua tronul, el o căsătoreşte cu sila cu un ţăran. La întoarcerea lui Orestes (v. şi *Orestes*), Electra îşi îndeamnă şi-şi ajută fratele să-i omoare, la rîndul lui, pe cei doi ucigaşi. Cînd Orestes e urmărit de erinii, ea e alături de el, înconjurîndu-l cu dragostea şi grija ei de soră. Mai tîrziu, Orestes pleacă împreună cu prietenul său Pylades în Taurida. În lipsa lui, zvonindu-se că ar fi mort, Aletes, fiul lui Aegisthus, uzurpă tronul cetăţii Mycenae. Electra pleacă atunci la Delphi, unde îl întîlneşte pe Orestes, se întorc împreună acasă şi-l detronează pe Aletes. Electra se căsătoreşte apoi

cu Pylades, prietenul fratelui ei, cu care are mai tîrziu un fiu, pe nume Strophius.

Electrion = *Electryon.*

Electryon, rege al cetății Mycenae. Era considerat fiul lui Perseus și al Andromedei și tatăl Alcmenei (v. și *Alcmene*).

Elena = *Helena.*

Elephenor, nepot al lui Abas, pe care l-a ucis din greșeală. În urma acestui omor a fost silit să părăsească Euboea și să se exileze. Mai tîrziu, candidînd la mîna Helenei, a participat la războiul troian alături de Acamas și Demophon.

Eleusin = *Eleusis* (1.).

Eleusis 1. Întemeietorul mitic al cetății Eleusis. Era fiul zeului Hermes și tatăl lui Triptolemus. Într-o noapte Eleusis a surprins-o pe Demeter cînd se pregătea să-l treacă prin foc pe Triptolemus ca să-l facă nemuritor. Tatăl, înspăimîntat, a dat un strigăt. Speriată la rîndul ei, Demeter l-a scăpat în foc pe Triptolemus, pe care-l ținea deasupra flăcărilor. Văzîndu-și dorința zădărnicită, zeița mînioasă l-a ucis pe Eleusis. Mai există o variantă a acestei întîmplări, atribuită însă lui Demophon, fratele lui Triptolemus (v. și *Demopho(o)n* 1.) **2.** Cetate din Attica unde se afla un templu măreț închinat zeiței Demeter. Tot acolo se celebrau și *Misterele Eleusine.*

Elicius, denumire sub care era invocat Iupiter la Roma, pentru a-i feri pe oameni de urgia trăsnetului.

Elis(s)a v. *D i d o.*

Elpenor, unul dintre însoţitorii lui Odysseus. A fost preschimbat de Circe în porc. Recăpătîndu-şi înfăţişarea lui de om, s-a îmbătat de bucurie în ajunul plecării lui Odysseus şi s-a culcat pe acoperişul palatului lui Circe. Cînd şi-a adunat tovarăşii, Odysseus l-a strigat şi pe Elpenor care, ameţit de băutură, a sărit de pe acoperiş şi a murit pe loc. Mai tîrziu, cînd Odysseus a coborît în Infern el s-a întîlnit acolo cu umbra lui Elpenor.

Elpis, la greci, zeiţa Speranţei, identificată cu *Spes* din mitologia romană. Cînd Pandora a desfăcut cutia în care erau închise toate relele şi le-a dat drumul în lume, speranţa singură, uitată la fund, le-a rămas muritorilor.

Elysii Campi v. *E l y s i u m.*

Elysium (*C î m p i i l e E l i z e e*), regiune subpămînteană unde, în concepţia celor vechi, ajungeau după moarte umbrele celor virtuoşi.

Empusa, spectru monstruos care lua adesea înfăţişarea unei femei frumoase. Se hrănea cu carne de om şi făcea parte din ceata infernală a zeiţei Hecate.

Encelad = *Enceladus.*

Enceladus, cel mai puternic dintre giganţii care au uneltit împotriva lui Zeus. Părintele zeilor l-a fulgerat însă cu trăsnetul său prăvălindu-l în adîncurile muntelui Aetna.

Endimion = *Endymion.*

Endymion, păstor de o rară frumuseţe care l-a rugat pe Zeus să-l lase să doarmă veşnic, ca să rămînă pururea tînăr. Zeus i-a împlinit voia. Văzîndu-l dormind, Artemis (*Luna*) s-a îndrăgostit de frumosul păstor pe care a început să-l viziteze, noapte de noapte, coborînd din înaltul cerurilor. Din unirea lor s-au născut cincizeci de fete.

Enea = *Aeneas.*

Eneadul = *Aeneades.*

Eneu = *Oeneus.*

Enidul = *Oenides.*

Enio = *Enyo.*

Enomau = *Oenomaus.*

Enona = *Oenone.*

Enopion = *Oenopion.*

Enotru = *Oenotrus*.

Enyalius („Războinicul"), denumire dată zeului Ares.

Enyo, în mitologia greacă, zeița războiului, corespunzătoare *Bellonei* din mitologia romană. Îl întovărășea întotdeauna pe Ares în luptă.

Eol = *Aeolus*.

Eolidul = *Aeolides*.

Eon = *Oeonus*.

Eos, la greci, zeița dimineții, corespunzătoare *Aurorei* din mitologia romană. În fiecare dimineață ea cobora din ceruri și alerga printre nouri într-un car tras de cai iuți, vestind ivirea zorilor și răsăritul primelor raze de soare. Era fiica lui Hyperion și a Theiei și soră cu Helius și cu Selene. Cu Astraeus a avut mai mulți copii, printre care vînturile, pe nume: Boreas, Notus și Zephyrus. Se spunea că Eos și-ar fi atras mînia Aphroditei, care a surprins-o odată cu zeul Ares. Ca să se răzbune, zeița dragostei a făcut din Eos o veșnică îndrăgostită. Într-adevăr, existența ei este plină de episoade amoroase: l-a răpit pe Orion și l-a dus cu ea în insula Delos, l-a răpit pe Cephalus și l-a dus cu ea în Syria, unde i-a dăruit un fiu — Phaëthon, l-a răpit, în sfîrșit, pe Tithonus și l-a dus cu ea în Aethiopia, unde i-a dăruit doi fii, Emathion și Memnon. La rugămintea ei, Zeus

l-a făcut pe Tithonus nemuritor, uitînd însă să-i dăruiască și tinerețe veșnică. Tithonus a devenit într-adevăr nemuritor, dar a îmbătrînit atît de rău încît Eos, rușinată, l-a zăvorît în palatele ei, de unde n-a mai ieșit niciodată.

Epaf = *E p a p h u s*.

Epaphus, fiul lui Zeus și al lui Io. A domnit în Aegyptus și era socotit întemeietorul cetății Memphis.

Epeus (*sau* **Epius**), unul dintre fiii lui Panopeus și constructorul faimosului cal troian. După distrugerea Troiei a trăit în Italia.

Ephialtes, gigant, frate cu Otus, era fiul lui Poseidon și al Iphimediei (v. *A l o i d a e*).

Epicaste, alt nume al Iocastei (v. *I o c a s t a*).

Epigoni, nume purtat de Aegialeus, Amphilochus, Diomedes, Euryalus, Promachus, Sthenelus și Thersander. Ei erau urmașii direcți ai celor șapte eroi care au participat la prima expediție organizată împotriva cetății Thebae (v. și *A d r a s t u s* 1.). Zece ani mai tîrziu, pentru a răzbuna moartea părinților lor, epigonii, sub conducerea lui Alcmaeon (v. și *A l c m a e o n*), au organizat, la rîndul lor, o nouă expediție. Ea s-a soldat cu înfrîngerea cetății Thebae, care a fost prădată și distrusă. Dintre epigoni, singur Aegialeus a pierit în luptă.

Epimeteu = *Epimetheus.*

Epimetheus, unul dintre titani. Era fiul lui Iapetus şi al Clymenei şi frate cu Atlas, Menoetius şi Prometheus (v. şi *Prometheus*). Atunci cînd Prometheus l-a înfruntat pe Zeus, acesta s-a servit de Epimetheus ca să se răzbune. El i-a dăruit-o pe Pandora — cu care Epimetheus a avut şi o fiică, Pyrrha — abătînd în felul acesta asupra oamenilor toate relele (v. *Pandora*).

Epimetida = *Epimethis.*

Epimethis, denumire purtată de Pyrrha, fiica lui Epimetheus.

Epit = *Aepytus.*

Erato, una dintre muze, fiica lui Zeus şi a Mnemosynei. Patrona poezia erotică (v. şi *Musae*).

Ereb = *Erebus.*

Erebus, divinitate infernală, fiul lui Chaos şi frate cu Nyx (*Noaptea*). Unindu-se cu sora lui, i-a zămislit pe Aether şi pe Hemera. Uneori, Erebus denumea înseşi întunecimile lumii subpămîntene.

Erechtheus, erou atenian, fiul regelui Pandion şi frate cu Butes, cu Philomela şi cu Procne. A avut numeroşi fii şi fiice, printre care se numărau: Cecrops, Merion, Pandorus, Creusa,

Orithyia, Procris și Chthonia. La moartea lui Pandion, Erechtheus i-a urmat la tron. Cu ocazia unui război între Athenae și Eleusis, la cererea unui oracol, Erechtheus și-a sacrificat una dintre fiice, pentru a obține victoria. Se spunea că celelalte fiice s-ar fi sinucis și ele, deoarece juraseră să nu supraviețuiască surorii lor sacrificate. Erechtheus a cîștigat bătălia, dar a fost omorît, la rîndul lui, de trăsnetul lui Zeus, drept pedeapsă că îl ucisese în luptă pe Eumolpus, fiul lui Poseidon.

Erehteu = *E r e c h t h e u s*.

Erginus 1. Rege din Orchomenus care a luptat împotriva cetății Thebae. A pierit ucis de mîna lui Heracles. **2.** Unul dintre fiii lui Poseidon. A participat la expediția argonauților.

Eriboea (*sau* **Periboea**), mama lui Aiax și soția lui Telamon.

Erichtho, una dintre furii (v. *E r i n y e s*).

Erichthonius, unul dintre primii regi ai cetății Athenae. Era fiul lui Hephaestus (după o versiune cu Atthis, după o alta cu Gaea sau cu zeița Athena). Se spunea că Athena, ca să nu afle ceilalți zei de nașterea copilului, l-ar fi închis pe Erichthonius într-un cufăr, pe care l-a dat, în mare taină, în păstrare fetelor lui Cecrops. Împinsă de curiozitate, una dintre fete a deschis cufărul, fapt pentru care și-a primit pedeapsa cuvenită (v. *A g l a u r o s*). Mai tîrziu

Erichthonius a fost luat şi crescut de însăşi divina lui mamă, în templul acesteia de pe Acropolis. Murind, Cecrops l-a lăsat urmaş la tron. Erichthonius s-a căsătorit cu nimfa Praxithea şi a avut un fiu, Pandion, care a domnit după el în cetatea Athenae.

Ericiana = *Erycina.*

Erida = *Eris.*

Eridan = *Eridanus.*

Eridanus, zeul fluviului cu acelaşi nume. Era fiul lui Oceanus şi al lui Tethys.

Erifila = *Eriphyle.*

Erigona = *Erigone.*

Erigone 1. Fiica unui atenian, pe nume Icarius. A fost iubită de zeul Dionysus, care i-a dăruit un fiu, Staphylus. Aflînd de moartea tatălui ei, ucis cu ciomegele de nişte ciobani (v. şi *Icarius*), Erigone, deznădăjduită, s-a spînzurat de un copac. Ca să răzbune moartea ei, Dionysus le-a luat minţile fetelor din cetatea Athenae, făcîndu-le să se spînzure de crengile copacilor. Mînia lui nu s-a potolit decît atunci cînd atenienii i-au pedepsit pe ciobanii ucigaşi. Erigone a fost după moarte transformată în constelaţia numită *a Fecioarei.* 2. Fiica lui Aegisthus şi a Clytaemnestrei şi sora lui Aletes.

Eritho = *E r i c h t h o.*

Erihtoniu = *E r i c h t h o n i u s.*

Erimant = *E r y m a n t h u s.*

Erimantida = *E r y m a n t h i s.*

Erinii = *E r i n y e s.*

Erinyes, numite şi *eumenide (eumenides)* în mitologia greacă, *furii* (*furiae* sau *dirae*) de către romani, erau genii răzbunătoare care pedepseau fărădelegile muritorilor. Ele îi urmăreau mai ales pe ucigaşi (v. şi *O r e s t e s, A l c m a e o n*), chinuindu-i sau luîndu-le minţile. Eriniile s-au născut din picăturile de sînge care au curs pe pămînt în urma mutilării lui Uranus. Erau socotite, în general, trei la număr: Alecto, Megaera şi Tisiphone, reprezentate ca nişte genii înaripate, cu şerpi în plete. Mai tîrziu, eriniilor li s-au atribuit şi pedepsele la care erau supuşi oamenii în Infern.

Eriphyle, fiica lui Talaus, regele Argosului, şi sora lui Adrastus. S-a căsătorit cu Amphiaraus care, datorită ei, şi-a găsit moartea în expediţia împotriva cetăţii Thebae (v. *A m p h i a r a u s*). Dorind să obţină întîi colierul, apoi veşmîntul Harmoniei (v. *H a r m o n i a*), Eriphyle şi-a trimis şi fiul, pe Alcmaeon, să lupte în rîndul epigonilor împotriva tebanilor. La întoarcere însă Alcmaeon îşi ucide mama (v. şi *A l c m a e o n*), răzbunînd în felul acesta moartea tatălui său.

Eris, la greci, zeița vrajbei, corespunzătoare *Discordiei* din mitologia romană. Eris era fiica zeiței Nyx (*Noaptea*). Ea a fost izgonită din ceruri de către Zeus, pentru că semăna neînțelegere printre zei. Nefiind poftită la nunta zeiței Thetis cu Peleus, cînd petrecerea era în toi, ea a aruncat în mijlocul nuntașilor un măr pe care era scris „celei mai frumoase", iscînd astfel rivalitatea dintre Aphrodite, Athena și Hera. Mărul aruncat de zeița Eris a fost dăruit Aphroditei în urma judecății unui muritor, Paris (v. și *A p h r o d i t e, P a r i s*).

Erisihton = *E r y s i c h t h o n.*

Erix = *E r y x.*

Eros, în mitologia greacă, zeul iubirii. Era fiul lui Hermes (Ares *sau* Zeus) și al Aphroditei, și frate cu Anteros (v. și *A n t e r o s*). Sub înfățișarea unui copil frumos, uneori înaripat, se ascundea un zeu temut. Cu săgețile lui care nu greșeau niciodată ținta, Eros semăna chinurile mistuitoare ale dragostei atît printre zei, cît și în rîndul muritorilor. Însăși Aphrodite se ferea de fiul ei cel capricios și necruțător. Figura zeului Eros apare în numeroase episoade legate de Heracles, Apollo, Zeus etc. Cel mai cunoscut îl constituie însă dragostea dintre Eros (denumit și *Amor*) și Psyche (v. *P s y c h e*).

Erycina, denumire purtată de Venus, de la numele muntelui Eryx unde avea un sanctuar.

Erymanthis, denumire purtată de Callisto, de la numele muntelui pe care se afla atunci cînd a fost metamorfozată în ursoaică (v. *Callisto*).

Erymanthus 1. Unul dintre fiii lui Apollo, care a surprins-o pe Aphrodite îmbăindu-se. Drept pedeapsă, zeiţa mînioasă l-a lipsit de vedere. **2.** Numele muntelui pe care Callisto a fost transformată în ursoaică (v. şi *Callisto*). Tot pe acest munte a ucis şi Heracles un faimos mistreţ, spaima ţinutului. **3.** Numele unui rîu aflat în Arcadia.

Erysichthon, erau tesalian, fiul (*sau* fratele) regelui Triopas. Dispreţuind puterea zeilor, Erysichthon a tăiat lemne dintr-o pădure sacră, închinată zeiţei Demeter. Ca să-l pedepsească, zeiţa i-a trimis o foame mistuitoare şi nepotolită, care l-a făcut în cele din urmă, după ce şi-a mîncat rînd pe rînd tot avutul, să se ospăteze din propria-i carne.

Eryx, erou de la care îşi trăgea numele muntele Eryx. A fost ucis de Heracles.

Esac = *Aesacus*.

Esculap = *Asclepius*.

Eson = *Aeson*.

Esonidul = *Aesonides.*

Eteocle = *Eteocles.*

Eteocles, fiul lui Oedipus şi al Iocastei şi frate cu Polynices. După descoperirea incestului săvîrşit de Oedipus şi după plecarea acestuia din cetatea Thebae, Eteocles şi Polynices hotărăsc să domnească pe rînd, fiecare cîte un an. La împlinirea termenului Eteocles refuză însă să-i cedeze locul fratelui său. Atunci Polynices cere ajutor regelui Adrastus (v. şi *Adrastus*) şi organizează expediţia „celor şapte împotriva Tebei". În cursul ciocnirii, cei doi fraţi au pierit într-o luptă corp la corp, ucigîndu-se reciproc. În timp ce tebanii, socotindu-l trădător, au refuzat să îngroape trupul neînsufleţit al lui Polynices (v. şi *Antigone*), Eteocles a fost înmormîntat cu mare cinste. Unul dintre fiii săi, Laodamas, avea să domnească peste cetatea Thebae în timpul expediţiei organizate de epigoni.

Eufem = *Euphemus.*

Euforb = *Euphorbus.*

Eufrosina = *Euphrosyne.*

Eumaeus, porcar al lui Odysseus, rămas credincios amintirii stăpînului său. După douăzeci de ani de absenţă, Eumaeus este primul care-l recunoaşte pe Odysseus la întoarcerea eroului în Ithaca şi-l ajută să-i ucidă pe pretendenţii Penelopei (v. şi *Odysseus*).

Eumelus, fiul lui Admetus şi al lui Alcestis. A participat la războiul troian şi, datorită cailor săi foarte iuţi, a ieşit învingător la jocurile funebre organizate cu ocazia morţii lui Patroclus.

Eumenide = *Eumenides*.

Eumenides v. *Erinyes*.

Eumeu = *Eumaeus*.

Eumolp = *Eumolpus*.

Eumolpus, fiul lui Poseidon şi al Chionei (v. şi *Chione* 1.). Aruncat în mare de către Chione, care voia să-l piardă pentru ca tatăl ei să nu afle de existenţa copilului, Eumolpus este salvat de la înec de către Poseidon, care-l duce în Aethiopia şi-l dă în grija Benthesicymei ca să-l crească. Mai tîrziu se căsătoreşte cu una dintre fiicele ei, dar este alungat din ţară, deoarece încercase să-şi violeze o vară. Pleacă, împreună cu fiul său Ismarus, şi se stabileşte o vreme în Thracia, la curtea regelui Tegirius. De acolo se duce apoi la Eleusis, unde înfiinţează *Misterele Eleusine*. Devenit rege al Thraciei, Eumolpus vine în ajutorul eleusinilor în lupta acestora împotriva atenienilor. Cade în luptă, ucis de mîna lui Erechtheus. (v. şi *Erechtheus*). La cererea lui Poseidon, Zeus îi răzbună moartea.

Eunaeus, fiul lui Iason şi al Hypsipylei, regina din Lemnos (v. *Hypsipyle*).

Eunomia, fiica lui Zeus şi a lui Themis şi una dintre „ore" — divinităţi care vegheau asupra anotimpurilor şi asupra ordinii din natură şi societate (v. şi *H o r a e*).

Euphemus, unul dintre fiii lui Poseidon şi ai Europei (v. *E u r o p a* 2.), înzestrat de tatăl său cu darul de a merge pe apă. A participat la expediţia argonauţilor.

Euphorbus, erou troian, care l-a rănit pe Patroclus. A fost ucis de Menelaus.

Euphrosyne, una dintre graţii (v. şi *C h a r i t e s*).

Eurial = *E u r y a l u s.*

Euribate = *E u r y b a t e s.*

Euricleea = *E u r y c l e a.*

Euridice = *E u r y d i c e.*

Euriloh = *E u r y l o c h u s.*

Eurimah = *E u r y m a c h u s.*

Eurinome = *E u r y n o m e.*

Euripil = *E u r y p y l u s.*

Euristene = *E u r y s t h e n e s.*

Euristenizi = *E u r y s t h e n i d a e.*

Euristeu = *Eurystheus.*

Europa 1. Fiica lui Agenor și a Telephassei. Într-o zi, în timp ce Europa se juca împreună cu prietenele ei pe cîmp, Zeus a văzut-o și s-a îndrăgostit de frumusețea ei. El s-a transformat într-un taur alb și a venit să se culce la picioarele fetei. Deși la început temătoare, Europa a prins în cele din urmă curaj și, la îmbierile lui, i s-a urcat în spinare. Atunci taurul a rupt-o la fugă peste cîmpuri, a intrat în mare și, cu toate țipetele deznădăjduite ale fetei, nu s-a oprit decît în insula Creta. Acolo, el s-a unit cu Europa, care i-a dăruit trei fii: pe Minos, Rhadamanthus și Sarpedon. Mai tîrziu, Zeus a căsătorit-o cu Asterion, regele Cretei. După moarte Europa a fost divinizată. **2**. Fiica lui Tityus și mama lui Euphemus. **3**. Una dintre oceanide.

Euryalus 1. Erou argian care a participat la expediția argonauților și a luptat în războiul troian. Era și unul dintre epigoni. **2.** Unul dintre însoțitorii lui Aeneas, mort în lupta cu rutulii. Prietenia lui cu Nisus (**1.**) era celebră. **3**. Unul dintre fiii lui Odysseus, ucis de însăși mîna eroului.

Eurybates, trimisul lui Agamemnon care a venit la Achilles s-o ceară pe Briseis.

Euryclea, doica lui Odysseus. După douăzeci de ani de absență, ea l-a recunoscut pe Odysseus

reîntors în Ithaca, după o cicatrice pe care acesta o avea la picior.

Eurydice 1. Soţia lui Orpheus. Odată, în timp ce se afla pe cîmp, Aristaeus a văzut-o şi, îndrăgostindu-se de ea, a vrut s-o violeze (v. şi *Aristaeus*). Căutînd să se salveze, Eurydice a luat-o la fugă, dar a fost muşcată de un şarpe şi a murit. Îndurerat, Orpheus n-a pregetat să coboare în Infern ca s-o întîlnească. Acolo, prin cîntecele lui minunate a reuşit să-i înduplece pe zeii subpămînteni să i-o înapoieze pe Eurydice. El s-a legat însă cu jurămînt să n-o privească înainte de a fi păşit dincolo de hotarele lumii subpămîntene. Altfel urma s-o piardă pentru totdeauna. Orpheus nu şi-a putut ţine însă jurămîntul. El n-a putut rezista dorinţei arzătoare de a-şi privi soţia înainte de a ajunge pe pămînt. În felul acesta Eurydice a rămas pentru totdeauna în lumea morţilor. 2. Mama lui Danaë. 3. Soţia lui Creon, regele din Thebae. Auzind de moartea fiului ei, Haemon, s-a sinucis. 4. Fiica lui Amphiaraus şi a Eriphylei.

Eurylochus, unul dintre însoţitorii lui Odysseus. Trimis de către erou în recunoaştere, Eurylochus a fost cel care l-a vestit pe Odysseus că tovarăşii lui au fost transformaţi de Circe într-o turmă de porci. Eurylochus a căzut victimă mîniei lui Apollo, fiindcă s-a înfruptat, împreună cu ceilalţi greci, din turmele zeului.

Eurymachus, unul dintre pretendenţii Penelopei, ucis de mîna lui Odysseus la întoarcerea eroului în Ithaca.

Eurynome, una dintre oceanide. Eurynome domnea în vremurile de demult peste Olympus, alături de Ophion. Ei au fost goniţi însă de Cronus şi de Rhea şi s-au refugiat în fundul mării. Din unirea Eurynomei cu Zeus s-au născut cele trei graţii (v. şi *Charites*).

Eurypylus 1. Fiul lui Euaemon şi unul dintre ostaşii greci care s-au bătut sub zidurile Troiei. A fost rănit de Paris. 2. Rege din Cos, şi fiul lui Poseidon şi al lui Astypalaea. A fost ucis, împreună cu fiii lui, de către Heracles. 3. Fiul lui Telephus şi a lui Astyoche, ucis de către Pyrrhus în războiul troian.

Eurysaces, fiul lui Aiax (v. *Aiax* 2.) şi al Tecmessei. Înainte de a se sinucide, Aiax şi-a încredinţat fiul fratelui său Teucer. După distrugerea Troiei, cei doi s-au întors în Attica. Acolo Eurysaces i-a urmat la tron bunicului său, Telamon.

Eurysthenes, fiul lui Aristodemus şi al Argiei şi frate geamăn cu Procles. A urmat la tronul Spartei după moartea tatălui său.

Eurysthenidae, urmaşii lui Eurysthenes.

Eurystheus, fiul lui Sthenelus şi al Nicippei. Cînd Heracles era pe punctul de a se naşte, Zeus,

voind să-i facă un dar fiului său, a hotărît ca tronul cetăţii Mycenae să revină primului nou-născut dintre urmaşii lui Perseus. De bună seamă, el se gîndise la erou. Geloasă, Hera i-a zădărnicit însă planurile, făcînd să întîrzie naşterea lui Heracles şi grăbind-o în schimb pe cea a lui Eurystheus. În felul acesta Eurystheus a devenit rege în Mycenae. Temîndu-se toată viaţa de erou, atunci cînd oracolul îi porunceşte lui Heracles să-l slujească pe Eurystheus, acesta din urmă îl pune la cele mai grele încercări, cu gîndul ascuns să-l piardă (v. şi *Heracles*). Departe de a-i împlini voia, cele douăsprezece munci ale lui Heracles, săvîrşite la porunca lui Eurystheus, nu fac altceva decît să sporească gloria eroului. După moartea lui Heracles, ura lui Eurystheus se revarsă asupra fiilor celui dintîi, pe care-i urmăreşte în toate peregrinările lor (v. şi *Heraclidae*). În cele din urmă, Eurystheus cade răpus într-o luptă împotriva atenienilor.

Eurytus 1. Unul dintre giganţii care au participat la lupta împotriva olimpienilor. A fost ucis de Dionysus. 2. Regele Oechaliei. Fiind un arcaş iscusit, a făgăduit-o pe fiica sa, Iole, aceluia care-l va întrece în mînuirea arcului. A fost învins de către Heracles şi, fiindcă a refuzat să-şi ţină făgăduiala, a fost în cele din urmă ucis de către erou. 3. Fiul lui Hermes şi unul dintre argonauţi.

Euterpe, una dintre muze, fiica lui Zeus şi a Mnemosynei. Patrona poezia lirică (v. şi *Musae*).

Evadne 1. Una dintre fiicele zeului Poseidon. A fost iubită de Apollo, cu care a avut un fiu, pe nume Iamus. 2. Fiica lui Iphis şi soţia lui Capaneus. La moartea soţului ei, de durere, s-a sinucis.

Evander (*sau* **Evandrus**) 1. Unul dintre fiii regelui Priamus. 2. Fiul lui Sarpedon. I-a sprijinit pe troieni în lupta lor împotriva grecilor. 3. Fiul zeului Hermes şi al Carmentei. S-a stabilit în Italia şi a întemeiat acolo oraşul Pallanteum. Evander l-a găzduit pe Aeneas la sosirea eroului în Italia. A avut un fiu, Pallas, care a fost ucis, luptînd alături de Aeneas.

Evandru = *Evander*.

Evenus, fiul zeului Ares şi tatăl Marpessei. Evenus îi ucidea pe toţi cei care-i cereau mîna fiicei sale. Marpessa a fost însă răpită, în cele din urmă, de către Idas. Neputînd să-i dea de urmă, Evenus s-a sinucis.

Evius, denumire purtată de Dionysus, de la strigătul *evoe*, care însoţea serbările sale.

Exadius, unul dintre lapiţi.

F

Faeton(te) = *Phaëthon.*

Faetontide = *Phaëthonti(a)des.*

Faetusa = *Phaëthusa.*

Faima = *Fama.*

Fama întruchipa „zvonul public“ şi era considerată de cei vechi drept o divinitate, înfăţişată ca un monstru zburător, cu nenumăraţi ochi, urechi şi guri. Sălăşluia într-un palat de bronz, cu mii de porţi, pe unde intrau şi ieşeau, amplificîndu-se, tot felul de vorbe, sosite de pretutindeni.

Faon = *Phaon*.

Fatum, în mitologia romană, personificarea Destinului.

Faun = *Faunus*.

Fauna, în mitologia romană, soţia (fiica *sau* sora) zeului Faunus şi mama regelui Latinus. Era identificată cu *Bona Dea* (v. şi *Bona Dea*).

Fauni, genii cîmpeneşti sau ale pădurilor, care-şi trăgeau numele de la zeul Faunus. Faunii aveau înfăţişarea unor oameni cu coarne, copite şi coadă de ţap. Erau identificaţi cu *satirii* din mitologia greacă (v. şi *Satyri*).

Faunus, una dintre cele mai vechi divinităţi italice. Era considerat drept protectorul muncilor agricole, al turmelor şi al păstorilor, la fel cu zeul Pan din mitologia greacă (v. şi *Pan*). Mai tîrziu, Faunus şi-a pierdut din caracterul său divin şi a ajuns să fie considerat drept unul dintre primii regi ai Latiumului, urmaşul regelui Picus şi tatăl lui Latinus. Natura divină a lui Faunus a persistat totuşi: figura sa a fost multiplicată, cu timpul, sub forma a numeroşi fauni (v. şi *Fauni*).

Faustulus, păstor care, găsindu-i pe Romulus şi pe Remus abandonaţi, i-a luat cu sine şi, ducîndu-i la el acasă, i-a dat în grija nevestei sale, Acca Laurentia, să-i crească.

Feaci(eni) = *Pheaces*.

Febe = *Phoebe*.

Februus, străveche divinitate italică căreia îi era consacrată luna februarie. Mai tîrziu Februus a patronat lumea subpămînteană, ajungînd să fie considerat drept una dintre zeitățile infernale.

Febus = *Phoebus*.

Fedra = *Phaedra*.

Fegeu = *Phegeus*.

Femiu = *Phemius*.

Fenisa = *Phoenissa*.

Fenix = *Phoenix*.

Ferete = *Pheres*.

Feretrius, denumire purtată de Iupiter în calitatea sa de aducător de prăzi, în războaie.

Feronia, străveche divinitate subpămînteană, de origine italică, protectoare a izvoarelor și a vegetației.

Fides, divinitate romană care simboliza respectarea cuvîntului dat, a jurămîntului făcut, încrederea, cinstea și buna-credință. Era înfățișată ca o femeie foarte bătrînă, cu părul alb.

Fidius Dius, zeul Jurămîntului, era o divinitate romană, identificată cu Sancus (v. *(Semo) Sancus*).

Filamon = *Philammon.*

Filemon = *Philemon.*

Fileu = *Phyleus.*

Filida = *Phyllis.*

Filira = *Philyra.*

Filiridul = *Philyrides.*

Filoctet = *Philoctetes.*

Filomela = *Philomela.*

Fineu = *Phineus.*

Flegeton(te) = *Phlegethon.*

Flegia = *Phelegyas.*

Flora, în mitologia romană, zeița florilor și a primăverii, identificată cu *Chloris* din mitologia greacă. Se credea că le-ar fi dat oamenilor mierea de albine și semințele tuturor florilor, primite în dar de la soțul ei, Favonius. O legendă spunea că prin atingerea unei flori cu semințe dăruite de ea, Iuno l-ar fi zămislit pe

Mars singură, fără ajutorul lui Iupiter. Serbările celebrate în cinstea ei purtau numele de *Floralia.*

Fol(us) = *P h o l u s.*

Forcis = *P h o r c y s.*

Fornax, divinitate romană, ocrotitoare a cuptoarelor în care se cocea pîinea. Serbările celebrate în cinstea ei purtau numele de *Fornacalia.*

Foroneu = *P h o r o n e u s.*

Foronida = *P h o r o n i s.*

Fortuna, străveche divinitate romană, care cîrmuia soarta oamenilor. Era identificată cu Tyche, din mitologia greacă. Zeiţa Fortuna era reprezentată ţinînd în mînă Cornul Abundenţei, ca dătătoare de belşug, cu o cîrmă, fiind cea care „cîrmuia“ destinele lumii, şi cu ochii legaţi, întruchipînd soarta oarbă. Ea le împărţea oamenilor, după bunul ei plac, fericirea sau nenorocirea, bogăţia sau sărăcia, binele sau răul.

Fosfor = *P h o s p h o r u s.*

Frix(us) = *P h r i x u s.*

Furiae v. *E r i n y e s.*

Furii = *F u r i a e.*

G

Gaea (*sau* Ge), personificare a Pămîntului, considerată în vechime drept element primordial din care se trăgeau toţi ceilalţi zei. Gaea s-a născut după Chaos (*Haosul*), zămislindu-i, la rîndul ei, pe Uranus (*Cerul*) şi pe Pontus (*Marea*). Din unirea ei cu Uranus s-au născut titanii, titanidele şi ciclopii (v. *Titanes*, *Titanides*, *Cyclopes*). Toţi aceşti copii ai Gaeei îl urau însă pe tatăl lor, Uranus, fiindcă îi silea să trăiască în adîncurile pămîntului şi nu le îngăduia să vadă lumina zilei. Pentru a-şi scăpa copiii de tirania lui Uranus, Gaea l-a ajutat pe unul dintre ei, pe Cronus, să-şi mutileze tatăl. Din picăturile de sînge scurse de la Uranus, care au căzut pe pămînt şi l-au fecundat, s-a născut o nouă generaţie de copii: eriniile, giganţii şi nimfele (v. *Erinyes*, *Gigantes*, *Nym-*

p h a e). După mutilarea lui Uranus, Gaea s-a unit cu celălalt fiu al ei, Pontus, și a zămislit o serie de divinități marine, printre care se numărau Ceto, Nereus și Thaumas. Domnind asupra universului Cronus se dovedește însă la fel de tiran ca și tatăl său. Atunci Gaea hotărăște să-l nimicească și pe el. Cronus se unise de mai multe ori cu sora sa, Rhea, și avusese cu ea mai mulți copii, pe care însă îi înghițise pe rînd. Cînd a fost să-l nască pe Zeus, ca să-și scape copilul de furia tatălui, Rhea a cerut sprijinul Gaeei. Aceasta i-a dezvăluit voia destinului: Zeus avea să supraviețuiască și să-și doboare tatăl, cu sprijinul titanilor. Cu ajutorul lui Gaea, Rhea reușește să-l înșele pe Cronus și să-l ascundă pe Zeus (v. *Z e u s*). Mai tîrziu, cînd Zeus ajunge să conducă destinele lumii, Gaea, nemulțumită și de cîrmuirea lui, dă naștere — unindu-se de data aceasta cu Tartarus — unor ființe monstruoase: Typhon și Echidna. Typhon le declară război zeilor, care mult timp sînt înspăimîntați de forța lui uriașă. Tot lui Gaea îi sînt atribuiți — după diferite versiuni — numeroși alți copii monstruoși, printre care: Antaeus, Charybdis, harpiile etc. Într-o perioadă mai tîrzie Gaea trece drept mama tuturor zeilor și ulterior cultul ei se identifică fie cu cel al zeiței Demeter, fie cu cel al Cybelei. În mitologia romană Gaea poartă numele de *Tellus.*

Galanthis, fiica lui Proetus și una dintre însoțitoarele Alcmenei. A reușit să dejoace printr-un șiretlic planurile Ilithyiei, trimisă de Hera ca

să întîrzie sosirea pe lume a lui Heracles și, datorită ei, Alcmene a putut să nască.

Galantida = *Galanthis.*

Galatea, una dintre nereide, iubită de Acis (v. *Acis*).

Galateea = *Galatea.*

Galinthias v. *Galanthis.*

Galintiada = *Galinthias.*

Galli, preoții zeiței Cybele.

Ganimede = *Ganymedes.*

Ganymedes, tînăr de o frumusețe fără seamăn, originar din Phrygia. Era fiul lui Tros și frate cu Assaracus, cu Cleopatra și cu Ilus. Se spunea că, robit de frumusețea lui neobișnuită, părintele zeilor s-ar fi îndrăgostit de el. Odată, pe cînd se afla pe munte unde păștea oile tatălui său, Ganymedes a fost răpit de către Zeus, care luase înfățișarea unui vultur, și dus în Olympus. Acolo el a devenit paharnicul zeilor, luînd locul zeiței Hebe care le turnase pînă atunci nectarul în cupe.

Geea = *Gaea.*

Gelanor, rege al Argosului, care l-a găzduit pe Danaus la sosirea acestuia din Aegyptus (v. și *Danaus*).

Gerion = *G e r y o n.*

Geryon (*sau* **Geryones**), fiul lui Chrysaor şi al Callirrhoëi, era un monstru cu trei capete şi trei trupuri unite. Locuia în insula Erythia, unde avea nenumărate cirezi de boi. La porunca lui Eurystheus, Heracles l-a ucis pe Geryon şi i-a luat cirezile, ducîndu-le cu el în Grecia (v. *H e r a c l e s*).

Gigantes, fiii lui Uranus şi ai lui Gaea (v. şi *G a e a*). Erau fiinţe monstruoase, de statură uriaşă şi cu o forţă de neînvins. Deşi de origine divină, erau totuşi muritori: puteau fi omorîţi, dar numai de către un zeu şi de către un muritor în acelaşi timp, motiv pentru care zeii, în *gigantomahie* (lupta dintre olimpieni şi giganţi), l-au chemat în ajutor pe Heracles. Se spunea că Gaea i-ar fi născut pe giganţi ca să-i răzbune pe fraţii lor, titanii, închişi de către Zeus în Tartarus. Giganţii au atacat cerul, aruncînd cu stînci şi cu trunchiuri de copaci. Ei au fost însă nimiciţi de către olimpieni, cu sprijinul lui Heracles (v. şi *H e r a c l e s*). Printre giganţi se numărau: Alcyoneus, Clytius, Enceladus, Ephialtes, Eurytus, Hippolytus, Mimas, Pallas, Polybotes, Porphyrion şi Thoas.

Giganţi = *G i g a n t e s.*

Glauc = *G l a u c u s.*

Glauce 1. Una dintre nereide. 2. Fiica regelui Creon (numită şi *Creusa*). Căsătorindu-se cu

Iason şi-a atras asupră-şi gelozia Medeei şi a fost ucisă de către aceasta (v. şi *Creon* 1.).

Glaucus 1. Fiul lui Antenor şi al lui Theano. A luptat în războiul troian împotriva grecilor. 2. Fiul lui Hippolochus. A participat la războiul troian, unde s-a distins prin vitejia şi curajul său. Întîlnindu-se în luptă cu Diomedes — de ale cărui rude era legat prin legături de ospitalitate — Glaucus i-a dăruit armele sale din aur, luîndu-le în schimb pe cele ale lui Diomedes, lucrate în bronz, după care cei doi eroi au continuat lupta. Glaucus a fost cel care a readus în tabără corpul neînsufleţit al prietenului său Sarpedon (v. şi *Sarpedon*) şi tot el a luptat alături de Hector pentru a pune mîna pe cadavrul lui Patroclus. A fost ucis, în cele din urmă, de către Aiax, fiul lui Telamon. 3. Fiul lui Sisyphus, regele Corinthului, şi tatăl lui Bellerophon. A fost ucis de caii săi, după ce a participat la jocurile funebre organizate în cinstea lui Pelias. Se spunea că moartea lui a fost dictată de mînia Aphroditei. 4. Pescar originar din cetatea Anthedon, din Boeotia. Era fiul lui Poseidon şi al unei naiade şi, datorită acestui fapt, era înzestrat cu darul profeţiei. A participat la expediţia argonauţilor şi, în cele din urmă, a fost transformat într-o divinitate marină. 5. Fiul lui Minos şi al lui Pasiphaë. În copilărie murind, Glaucus a fost reînviat de către Polyidus. Acesta i-a atins cadavrul cu nişte ierburi miraculoase aduse de un şarpe şi l-a readus la viaţă.

Gnosiana = *Gnossis.*

Gnossis (*sau* **Gnossia**), denumire purtată de Ariadne, fiindcă era originară din cetatea Gnossus, din insula Creta.

Gordias, Gordiu = *Gordius*.

Gordius, rege mitic al Phrygiei, presupus întemeietor al cetății Gordium. De mult, într-o vreme cînd Phrygia era măcinată de neînțelegeri interne, un oracol prezisese că ele vor lua sfîrșit dacă va fi ales rege primul om care va urca cu carul său la templul lui Zeus. Acest om a fost Gordius, pe atunci simplu țăran. El a fost ales rege și, drept mulțumire, i-a închinat lui Zeus carul său. Oiștea acestui car era legată cu un nod atît de complicat, încît nimeni nu-l putea desface. Celui care ar fi reușit s-o facă i s-a făgăduit, în dar, regatul Asiei. Se spunea că mai tîrziu, Alexandru Macedon l-a tăiat cu sabia, îndeplinind, în felul acesta, oracolul.

Gorge, una dintre fiicele Althaeei și a lui Oeneus, regele din Calydon. Gorge și Deianira au fost singurele dintre fiicele lui Oeneus care n-au fost metamorfozate de către zeița Artemis în potîrnichi.

Gorgone = *Gorgones*.

Gorgones, (Euryale, Stheno și Medusa) cele trei fiice monstruoase ale lui Phorcys și Ceto. Dintre ele, primele două erau nemuritoare. Medusa — considerată prin excelență „gorgonă“ — era

muritoare. Sălașul gorgonelor se afla la capătul lumii, în apropierea Grădinii Hesperidelor. Ele aveau o înfățișare înspăimîntătoare: în jurul capetelor li se încolăceau zeci de șerpi, privirile lor de foc împietreau pe oricine le-ar fi întîlnit; aveau brațe de bronz și aripi de aur, cu ajutorul cărora se înălțau în văzduh. Perseus a reușit să ucidă Medusa în timp ce dormea (v. *Perseus*). Cînd i-a tăiat capul, din gîtul ei retezat au ieșit cei doi fii pe care i-i dăruise Poseidon, singurul dintre zei care avusese curajul să se împreune cu ea: Chrysaor și calul înaripat Pegasus. Mai tîrziu, zeița Athena și-a împodobit egida cu chipul Medusei, a cărei simplă vedere transforma pe orice muritor în stană de piatră. Sîngele ei, adunat de Perseus, putea fi folosit cînd ca o otravă ucigătoare, cînd ca un leac tămăduitor.

Gradivus, denumire purtată de zeul Mars.

Graeae, divinități preolimpiene care păzeau drumul spre țara gorgonelor (v. și *Perseus*). Se născuseră din unirea lui Phorcys cu Ceto și erau în număr de trei: Dino, Enyo și Pephredo. Erau niște arătări urîte și bătrîne, cu părul alb, cu un singur ochi și cu un singur dinte pe care și le treceau pe rînd, una alteia.

Graie = *Graeae*.

Gratiae v. *Charites*.

Grații = *Gratiae*.

Grifon = *G r y p s.*

Gryps, animal fabulos, cu cap şi aripi de vultur şi cu trup de leu, considerat drept păzitorul aurului din Nord. Trăia în ţinuturile hiperboreenilor şi era consacrat zeului Apollo.

Gyges (*sau* **Gyes**), monstru cu cincizeci de capete şi o sută de braţe, unul dintre fiii lui Uranus şi ai lui Gaea (v. şi *G a e a*). A luptat alături de fraţii lui împotriva olimpienilor şi a fost prăvălit în Tartarus.

H

Hades (*sau* **Pluto**), zeul împărăției subpămîntene, fiul lui Cronus și al Rheei. Ca și ceilalți frați ai săi, cînd s-a născut, Hades a fost înghițit de tatăl său, apoi dat afară (v. și *Cronus*). Mai tîrziu a participat la lupta dusă de olimpieni împotriva titanilor. Cînd s-a făcut împărțirea Universului, lui Zeus i-a revenit Cerul, lui Poseidon — Marea, iar lui Hades — Lumea subpămînteană. Hades sălășluia în împărăția umbrelor, pe care o cîrmuia alături de soția sa, Persephone (în legătură cu răpirea Persephonei, v. și *Demeter*). El nu îngăduia nimănui, o dată ajuns acolo, să mai vadă lumina zilei. Cînd Heracles a trecut hotarele Infernului s-a lovit de împotrivirea lui Hades, pe care l-a rănit cu o săgeată, silindu-l să se refugieze în Olympus. Numele lui Hades era evitat de cei vechi, care

se fereau să-l pronunţe, socotindu-l aducător de nenorociri. De cele mai adeseori el era invocat sub numele de *Pluto* („Zeul cel bogat“), aluzie la bogăţiile nemăsurate care se ascundeau în măruntaiele pămîntului.

Haemon 1. Fiul lui Creon, regele cetăţii Thebae, şi logodnicul Antigonei. Cînd a aflat de hotărîrea tatălui său de a o închide pe Antigone de vie în mormîntul labdacizilor, Haemon s-a sinucis (v. şi *Antigone*). 2. Fiul lui Polydorus şi nepotul lui Cadmus. 3. Tatăl lui Thessalus. De la numele lui ţinutul Thessalia se numea în vechime *Haemonia*.

Halesus (*sau* **Halaessus**), unul dintre însoţitorii (*sau* fiii) lui Agamemnon, originar din Argos şi venit în Italia pe vremea războiului troian. A luptat alături de Turnus împotriva lui Aeneas şi a fost ucis în luptă de Pallas.

Halcyone = *Alcyone*.

Haliroţiu = *Halirrhothius*.

Halirrhothius, fiul lui Poseidon şi al nimfei Euryte. Fiindcă a încercat s-o necinstească pe Alcippe, fiica lui Ares şi a lui Aglauros, a fost ucis de către zeul războiului. Văzîndu-şi fiul mort, Poseidon l-a adus pe Ares în faţa judecăţii zeilor. Zeul ucigaş a fost însă achitat, iar locul unde s-a ţinut judecata a fost numit de atunci *Areopagus*.

Hamadriade = *Hamadryades*.

Hamadryades, nimfe ale copacilor (v. şi *Nimphae*).

Haos = *Chaos*.

Harite = *Charites*.

Harmonia, fiica zeului Ares şi a Aphroditei (într-o altă variantă, a lui Zeus şi a Electrei), căsătorită cu Cadmus (v. şi *Cadmus*). De numele ei au rămas legate nişte daruri faimoase pe care le-a primit la nuntă: e vorba de un colier dăruit de Hephaestus şi de o rochie din partea zeiţei Athena. Aceste daruri, — îmbibate cu o otravă ucigătoare de către cei doi zei care nu puteau uita legătura nelegiuită dintre Ares şi Aphrodite, părinţii Harmoniei, — aveau să aducă nenorocire urmaşilor Harmoniei şi aveau să joace un rol hotărîtor în organizarea expediţiei celor şapte împotriva cetăţii Thebae, precum şi a expediţiei epigonilor (v. şi *Amphiaraus, Eriphyle*).

Harpalic = *Harpalycus*.

Harpalica = *Harpalyce*.

Harpalyce, fiica regelui trac Harpalycus. Crescută de mică prin tabere, ducînd o viaţă de războinic, Harpalyce lupta cot la cot cu tatăl ei, pe care o dată, într-o încăierare, l-a salvat chiar de la moarte. Obişnuia să organizeze şi să conducă dese incursiuni de jaf, dar a fost prinsă şi ucisă în cele din urmă de nişte păstori.

Harpalycus 1. Unul dintre fiii lui Lycaon. **2.** Unul dintre însoţitorii lui Aeneas, ucis în lupta cu rutulii. **3.** Rege al Thraciei, tatăl Harpalycei (v. şi *Harpalyce*).

Harpii = *Harpyae.*

Harpyae, genii înaripate din generaţia preolimpienilor, fiicele lui Thaumas şi ale oceanidei Electra (într-o altă variantă, ale lui Gaea). Erau considerate, în general, trei la număr: Aëllo, Celaeno şi Ocypete şi aveau înfăţişarea unor păsări de pradă cu capete de femei. Din unirea uneia dintre ele cu Zephyrus, s-au născut Xanthus şi Balius — caii lui Achilles — precum şi caii dioscurilor. Harpiile erau supranumite „răpitoarele", deoarece se credea că răpeau copiii şi sufletele morţilor. Din porunca Herei ele au spurcat bucatele ce se aflau în faţa nefericitului rege Phineus. Acesta a cerut ajutorul boreazilor (Zetes şi Calais), care le-au biruit şi le-au pus pe fugă. Harpiile intervin şi în legenda regelui Pandareos, răpindu-i fetele (v. şi *Pandareos*).

Hebe, zeiţa veşnicei tinereţi, fiica lui Zeus şi a Herei. Le turna zeilor la masă nectar în cupe, pînă în ziua cînd a fost înlocuită cu Ganymedes. S-a căsătorit cu Heracles după apoteozarea eroului. În mitologia romană, Hebe purta numele de *Iuventas.*

Hecale, bătrînă sărmană, care l-a adăpostit în coliba ei pe Theseus, în noaptea care a precedat

vînătoarea taurului de la Marathon. La întoarcere, după victorie, eroul a găsit-o moartă. În amintirea ei, Theseus i-a înălţat un sanctuar lui Zeus.

Hecate, divinitate misterioasă, identificată adeseori cu Artemis. Era fiica lui Perses şi a Asteriei. La început, Hecate era considerată drept o divinitate binevoitoare, care împărţea oamenilor felurite binefaceri: prosperitate, victorie, succese etc. Mai tîrziu ea trece drept o divinitate care cîrmuieşte lumea subpămînteană şi, în această calitate, este protectoarea vrăjilor, a descîntecelor şi a tuturor manifestărilor legate de magie. Statuia ei, înfăţişînd o femeie cu trei capete, se afla la toate răspîntiile drumurilor — locuri socotite prin excelenţă potrivite pentru magie — fapt pentru care era denumită şi *Trivia*.

Hector, celebru erou troian (cunoscut din *Iliada*), fiul regelui Priamus şi al Hecubei şi soţul Andromachăi, cu care a avut un fiu: pe Astyanax zis şi Scamandrius. Hector era cel mai viteaz dintre troieni. Ştiind dinainte că avea să moară în luptă ucis de Achilles, că cetatea lui avea să fie distrusă, el a continuat totuşi să lupte alături de ai săi. În cel de-al zecelea an de război, cînd luptele se dădeau sub zidurile Troiei, Hector seamănă groază şi moarte în tabăra grecilor. După ce-i ucide pe cei mai vajnici dintre ei, în frunte cu Patroclus (v. şi *Patroclus*), după ce con-

duce atacul dezlănţuit de troieni împotriva corăbiilor greceşti, pe care le incendiază, Hector rămîne singur, afară din cetate, să-l înfrunte pe Achilles (v. şi *Achilles*). El este fugărit de trei ori în jurul zidurilor Troiei de către eroul „cel iute de picior" şi cade, răpus de mîna lui, sub privirile îngrozite ale părinţilor săi, care urmăresc lupta de sus, de pe ziduri. Cadavrul lui Hector e legat de carul lui Achilles şi tîrît de către acesta prin pulbere, apoi dus în tabăra ahee. Mai tîrziu, la cererea şi la rugămintile lui Priamus, Achilles îl înapoiază troienilor, care-l ard pe rug, cu mare cinste.

Hecuba (**Hecube** *sau* **Hecabe**), fiica frigianului Dymas (*sau* a lui Cisseus, regele tracilor) şi cea de-a doua soţie a lui Priamus, regele Troiei. A avut numeroşi copii care, mai toţi, au murit sub zidurile Troiei sau, după distrugerea cetăţii, au fost duşi în captivitate. Printre ei se numărau: Hector, Paris supranumit şi Alexander, Creusa, Laodice, Polyxena, Cassandra, Deiphobus, Helenus, Antiphus, Polydorus, Troilus etc. Înainte de naşterea lui Paris, Hecuba a avut un vis ciudat. Prezicătorii i l-au tălmăcit spunîndu-i că fiul pe care avea să-l nască va atrage ruina cetăţii sale. La naşterea lui Paris, Hecuba pregetă să-şi ucidă însă copilul. Temîndu-se totuşi de împlinirea destinului, îl abandonează pe muntele Ida. Mai tîrziu Paris vine însă la Troia şi prezicerea se împlineşte (v. şi *Paris*). După distrugerea Troiei, Hecuba a revenit drept pradă de război lui Odysseus.

Copleşită de durerea de a-şi fi văzut rînd pe rînd copiii ucişi, înainte de a pleca în captivitate, e nevoită să asiste neputincioasă la sacrificiul fiicei ei, Polyxena (v. şi *Polyxena*). Urcîndu-se pe corabie, vede trupul neînsufleţit al fiului ei Polydorus, aruncat de valuri la ţărm. Polydorus fusese ucis de către regele Polymnestor spre a fi jefuit. Înainte de plecare, împreună cu celelalte femei troiene, Hecuba găseşte totuşi răgazul şi puterea necesară ca să răzbune moartea fiului ei (v. şi *Polymnestor*). Îmbarcîndu-se apoi din nou, Hecuba scapă de urmărirea însoţitorilor lui Polymnestor care vor s-o pedepsească, şi-şi găseşte refugiul şi moartea în valurile mării. După o altă versiune, ea ar fi fost metamorfozată într-o căţea.

Hefaistos = *Hephaestus.*

Hele = *Helle.*

Helen = *Helenus.*

Helena (*sau* **Helene**), „cea mai frumoasă dintre muritoare", era fiica lui Zeus şi a Ledei. Ea s-a născut dintr-un ou, rezultat din împreunarea lui Zeus — care luase înfăţişarea unei lebede — cu Leda, soţia regelui Tyndareus (v. şi *Leda*). Despre frumuseţea Helenei s-a dus vestea de timpuriu. Încă copilă fiind, ea a fost răpită de către Theseus, ajutat de prietenul lui, Pirithous (v. şi *Theseus*), şi dusă în Attica. Eroul a lăsat-o acolo în paza mamei lui, Aethra,

şi a plecat în Infern pe urmele Persephonei. În lipsa lui Helena este găsită de fraţii ei, Castor şi Pollux, care porniseră s-o caute, şi este dusă, împreună cu Aethra, din nou acasă. Tyndareus, tatăl ei pămîntesc, o căsătoreşte cu Menelaus, cu care Helena are o fiică, Hermione. Sosirea lui Paris în casa lui Menelaus are drept rezultat răpirea Helenei, pe care, în urma judecăţii făcute de Paris pe muntele Ida, zeiţa Aphrodite i-o promisese acestuia în dar (v. şi *Aphrodite*). Helena îl însoţeşte pe Paris la Troia şi acest fapt are drept rezultat războiul troian, în care grecii se bat zece ani încheiaţi. După moartea lui Paris, căzut în luptă, Helena se căsătoreşte cu unul dintre fraţii lui, Deiphobus, pentru ca, în cele din urmă, să se împace cu Menelaus şi să redevină soţia lui. Cei doi rătăcesc însă opt ani pe mare, pînă să ajungă în sfîrşit acasă, la Sparta. După o altă versiune, Helena s-ar fi căsătorit după moarte cu Achilles, alături de care ar fi trăit o viaţă veşnică, plină de desfătări, pe o insulă albă, aflată departe, la capătul lumii.

Helenus, fiul lui Priamus, regele Troiei, şi al Hecubei. Ca şi sora sa, Cassandra, Helenus fusese înzestrat de Apollo cu darul profeţiei. A participat la războiul troian, luptînd alături de Hector, şi a fost rănit de către Menelaus. După moartea lui Paris s-a numărat printre pretendenţii la mîna Helenei. A fost respins însă în favoarea lui Deiphobus şi, simţindu-se jignit, s-a retras pe muntele Ida. Acolo a fost luat

prizonier de greci, cărora le-a dezvăluit — grație darului său de prezicător — ce condiții trebuiau îndeplinite pentru ca Troia să poată fi cucerită: Pyrrhus, fiul lui Achilles, să lupte în rîndurile grecilor, Palladium, statuia miraculoasă căzută din ceruri, să fie luată de la troieni şi grecii să pună mîna pe osemintele lui Pelops. După incendierea Troiei, Helenus a revenit, ca pradă de război, lui Pyrrhus pe care l-a salvat de la moarte sfătuindu-l — tot grație darului său de prezicător — să nu aleagă drept cale de întoarcere marea, pe care avea să piară ulterior întreaga flotă a grecilor. Mai tîrziu, Helenus s-a căsătorit cu Andromacha (v. şi *Andromacha*), cu care a avut un fiu, Cestrinus. După moartea lui Pyrrhus i-a urmat la tron, căpătînd o parte din regatul acestuia. Cînd Aeneas, în drum spre Italia, a trecut prin Epirus, el a fost găzduit acolo de către Helenus.

Heliade = *Heliades*.

Heliades, fiicele lui Helios şi ale Clymenei şi surorile lui Phaëthon. Cînd Phaëthon a fost ucis de trăsnetul lui Zeus, surorile lui l-au plîns atît încît lacrimile lor s-au transformat în ambră şi ele însele au fost metamorfozate în plopi.

Helice 1. Una dintre nimfele care l-au crescut pe Zeus. Ca să o ferească de răzbunarea lui Cronus, care voia s-o pedepsească pentru că l-a ocrotit pe Zeus, acesta din urmă a transformat-o pe Helice într-o constelație, numită *Ursa Mare*. **2.** Fiica lui Selinus şi soția lui Ion (v. şi *Ion*).

Helicon, munte situat în Boeotia, închinat lui Apollo și muzelor. Era socotit drept lăcașul acestora din urmă, cărora — de la numele lui — li se spunea și *Heliconi(a)des.* În pădurile Heliconului se aflau cele două izvoare celebre, închinate deopotrivă muzelor: Aganippe și Hippocrene.

Helios (*sau* **Helius**), „Soarele", era o divinitate solară, asemănătoare — și uneori identificată — cu Apollo. Aparținea generației preolimpiene: era fiul lui Hyperion și al Theiei și frate cu Selene și cu Eos. Helios, închipuit ca un tînăr frumos și puternic, este zeul care aude și vede totul. Vestit de Aurora, care-l precedă, el străbate zilnic bolta cerească pe carul său tras de patru cai iuți. Seara Helios coboară în apele oceanului, unde-și scaldă și-și răcorește caii înfierbîntați, el însuși odihnindu-se într-un palat de aur, de unde o pornește din nou la drum în ziua următoare. Cu oceanida Perse, Helios are mai mulți copii: Circe, Aeetes regele Colchidei, Pasiphaë și Perses. Cu oceanida Clymene, una dintre surorile soției lui, are mai multe fiice (v. *Heliades*). Acestea din urmă îi păzesc faimoasele cirezi de boi din care s-au înfruptat tovarășii lui Odysseus (v. și *Odysseus*). În mitologia romană Helios se numea *Sol.*

Helle, fiica lui Athamas și a lui Nephele și soră cu Phrixus. Salvată împreună cu fratele ei de

furia lui Ino, de către un berbec zburător (v. şi *Athamas*), Helle îşi găseşte moartea în apele mării care în amintirea ei poartă numele de *Hellespontus*.

Hellen, regele Phthiei, strămoşul mitic al grecilor (numiţi şi *heleni*), era fiul lui Deucalion şi al Pyrrhei. Cu nimfa Orseis, Hellen a avut trei fii: Dorus, Aeolus şi Xuthus, de la care-şi trag numele, la rîndul lor, cele trei „ramuri" ale helenilor: dorienii, eolienii şi ionienii. Ultimii — ionienii — îşi trag de fapt numele de la Ion, fiul lui Xuthus.

Hemon = *Haemon*.

Hephaestus, fiul lui Zeus şi al Herei, era considerat drept zeul focului. Hephaestus era şchiop. Infirmitatea lui se datora fie faptului că fusese aruncat de Zeus din înaltul cerului, fiindcă în cursul unei dispute dintre părintele zeilor şi Hera el luase apărarea mamei sale, fie faptului că se născuse infirm şi, ruşinată, Hera îl aruncase în mare, de unde a fost luat şi crescut de Tethys. Timp de nouă ani Hephaestus a trăit într-o grotă din fundul mării, după care a fost readus în Olympus. Reşedinţa sa de predilecţie a rămas însă muntele Aetna din Sicilia. Acolo, în atelierele fierăriei lui divine, ucenicii săi — ciclopii — prelucrau fierul şi celelalte metale. Din mîinile dibace ale zeului făurar ies tot felul de obiecte minunate: un tron de aur dăruit Herei, armele lui Achilles lucrate la rugămintea

lui Thetis, trăsnetele lui Zeus, faimosul colier al Harmoniei etc. Hephaestus a fost cel care a ajutat la naşterea Athenei înlesnind ca zeiţa să iasă din capul divinului ei tată, şi tot el a modelat, din ţărînă, trupul Pandorei. Hephaestus a fost cel care l-a ţintuit şi pe Prometheus de muntele Caucasus. Deşi înzestrat cu un fizic urît, Hephaestus este considerat cînd drept soţul uneia dintre graţii, cînd — de cele mai multe ori — drept soţul Aphroditei care, ce e drept, îi este infidelă. (Cu privire la episodul amoros dintre zeiţa frumuseţii şi Ares, în care cei doi sînt prinşi într-o plasă de către Hephaestus, v. *Ares* şi *Aphrodite*.) Lui Hephaestus îi sînt atribuiţi mai mulţi copii (v. şi *Erichthonius*).

Hera, fiica lui Cronus şi a Rheei, a fost şi ea înghiţită, imediat după naştere, împreună cu ceilalţi fraţi ai ei, de către Cronus (v. şi *Cronus*). În timpul luptei dintre Zeus şi Cronus, Hera a fost încredinţată zeiţei Tethys şi lui Oceanus, care au crescut-o. Mai tîrziu, ea s-a căsătorit cu fratele ei Zeus, devenind „soţia legitimă" a stăpînului lumii. În această calitate ea era considerată drept protectoarea căminului, a căsătoriei şi, în general, a femeilor măritate. Cu Zeus, Hera a avut patru copii: pe Ares, Hebe, Hephaestus şi Ilithyia. Împărţind tronul, dar nu şi puterea marelui ei stăpîn, Hera e adesea înfăţişată ca o soţie geloasă şi nesăbuit de violentă, care se simte uşor jignită şi nu pregetă să se răzbune crunt pentru toate infi-

delităţile săvîrşite de soţul ei. Adeseori mînia ei se vădeşte capricioasă şi nejustificată. Jignirea adusă de judecata lui Paris frumuseţii ei, de pildă, a contribuit în cea mai mare măsură la declanşarea războiului troian (v. *P a r i s*), iar pe Tiresias l-a lipsit de vedere pentru simplul fapt că a îndrăznit să-şi exprime o părere care nu a fost pe placul ei (v. *T i r e s i a s*). Hera urmăreşte şi pedepseşte în egală măsură atît pe muritoarele iubite de părintele zeilor, ca de pildă pe Io, pe Semele sau pe Callisto, cît şi pe copiii acestora: Heracles, Dionysus etc. (v. *n u m i r i l e r e s p e c t i v e*). Rareori îi sprijină pe muritori, ca, de pildă, pe Achilles, Menelaus, argonauţi etc. În mitologia romană Hera era identificată cu *Iuno* (v. şi *I u n o*).

Heracles, vestit erou grec, neîntrecut în forţă şi vitejie şi care, după moarte, a fost primit în rîndul zeilor, devenind nemuritor. Heracles — numit de către romani *Hercules* — era fiul lui Zeus şi al Alcmenei. Pentru a se uni cu Alcmene, Zeus a luat chipul şi înfăţişarea soţului ei, Amphitryon, plecat să lupte împotriva teleboenilor (v. şi *A m p h i t r y o n*). Din unirea Alcmenei cu Zeus s-a născut Heracles, iar din unirea Alcmenei cu Amphitryon, sosit imediat după aceea, s-a născut Iphicles, frate geamăn cu Heracles. Dîndu-şi seama de originea divină a lui Heracles, Amphitryon a consimţit să-l crească în casa sa, alături de Iphicles. Gelozia Herei faţă de Alcmene s-a manifestat însă de timpuriu, încă înainte de naşterea copilului.

Fiindcă Zeus — ca să-şi ocrotească viitorul fiu — făgăduise regatul Argosului primului urmaş care se va naşte din Perseus, Hera a îndemnat-o pe fiica ei, Ilithyia, care patrona naşterile, să întîrzie naşterea lui Heracles şi s-o grăbească în schimb pe cea a lui Eurystheus, fiul lui Sthenelus. Datorită acestui fapt, Eurystheus se naşte la şapte luni, revenindu-i lui Argosul (v. şi *Eurystheus*), iar Heracles e purtat zece luni în pîntece de Alcmene. Mînia Herei continuă să se reverse şi după naştere, de data asta însă asupra copilului. Într-o noapte, cînd cei doi fraţi se aflau în leagănul lor, ea le trimite doi şerpi cu gîndul să-l ucidă pe Heracles. Fără să-şi piardă cumpătul, Heracles, deşi avea numai zece luni, îi apucă pe fiecare cu cîte o mînă şi-i sugrumă, în timp ce Iphicles, îngrozit, trezeşte toată casa cu ţipetele lui. Este un semn în plus pentru Amphitryon cu privire la originea divină a copilului. El îl creşte însă mai departe în casa sa, ca pe propriul său fiu. Cînd Heracles creşte, el îşi înspăimîntă părintele, ucigîndu-şi dascălul, pe Linus, şi acest fapt îl determină pe Amphitryon să-l trimită pe Heracles la ţară să-i păzească cirezile. Eroul stă acolo pînă la vîrsta de optsprezece ani, cînd săvîrşeşte primul său act de vitejie: ucide leul din Cithaeron, care atacase cirezile tatălui său. Cu această ocazie el se uneşte cincizeci de nopţi la rînd cu cele cincizeci de fiice ale regelui Thespius, la care stă în gazdă tot timpul cît durează vînătoarea. După ce ucide fiorosul animal, Heracles se întoarce acasă. Pe drum se

întîlneşte cu solii regelui Erginus, trimişi să ridice tributul la care erau supuşi tebanii. El se luptă cu Erginus şi îl învinge. Drept mulţumire că i-a scăpat pe tebani de tributul înjositor, regele Creon i-o dă în căsătorie lui Heracles pe fiica sa, Megara. Cu Megara eroul a avut mai mulţi copii. Urmărindu-l mai departe cu mînia sa divină, Hera îi ia minţile şi, într-un delir furios, îl determină să-şi ucidă copiii. În urma săvîrşirii acestei fărădelegi, eroul consultă oracolul de la Delphi. Pentru ispăşire, Apollo îi porunceşte să-i slujească timp de doisprezece ani lui Eurystheus. La cererea acestuia, care-l pune la felurite munci, Heracles săvîrşeşte cele douăsprezece mari fapte de vitejie cunoscute sub numele de *muncile* (sau *isprăvile*) *lui Heracles.*

— Prima muncă este *uciderea leului din Nemea,* o fiară înspăimîntătoare care pustia ţinutul respectiv. Eroul îl sugrumă, apoi îl jupoaie de pielea îngrozitoare la vedere. Înfăţişîndu-se mai apoi îmbrăcat în această piele lui Eurystheus, acesta, de frică, nu-i îngăduie să pătrundă în cetate ci îi porunceşte să-şi depună prada înaintea porţilor. Cu această ocazie eroul înfiinţează *Jocurile Nemeiene.*

— A doua muncă a lui Heracles este *uciderea hidrei din Lerna.* Născută din Typhon şi din Echidna, hidra era un balaur monstruos, a cărui răsuflare ucidea pe oricine îi simţea duhoarea. Ea avea nenumărate capete, care pe măsură ce erau retezate creşteau la loc. Unul dintre capete era nemuritor. Heracles a reuşit să-i reteze ca-

petele şi, cu ajutorul nepotului său, Iolaus, să-i ardă carnea în locul unde fuseseră, pentru a le împiedica să mai regenereze. La urmă el îi retează şi capul cel nemuritor şi, îngropîndu-l în pămînt, împinge deasupra lui o stîncă uriaşă. Sîngele hidrei era şi el aducător de moarte. De aceea, la plecare, eroul şi-a muiat săgeţile în el, făcîndu-le astfel veninoase.

— A treia muncă a lui Heracles este *prinderea mistreţului de pe muntele Erymanthus.* Groaznicul animal a fost urmărit de către erou prin mijlocul unor zăpezi înalte, pînă cînd, sleit de puteri, a fost prins.

— A patra muncă a lui Heracles este *prinderea unui căprior cu coarne de aur,* care aparţinea zeiţei Artemis. Vestit prin iuţeala lui, căpriorul a fost fugărit un an încheiat de către erou, care, în cele din urmă, l-a ajuns în Arcadia şi, rănindu-l uşor, a reuşit să-l prindă.

— A cincea muncă a lui Heracles este *curăţarea grajdurilor lui Augias.* Augias, regele din Elis, avea peste trei mii de vite şi grajdurile care le adăposteau nu mai fuseseră curăţate de peste treizeci de ani. La porunca lui Eurystheus, Heracles s-a legat să le cureţe într-o singură zi, cerîndu-i o răsplată lui Augias, dacă avea să reuşească. Augias s-a învoit. Atunci eroul a schimbat cursurile rîurilor Alpheus şi Peneus şi, abătîndu-le prin mijlocul grajdurilor, a făcut ca tot gunoiul să fie dus de ape pînă-n seară. Cînd şi-a cerut însă plata cuvenită, Augias a refuzat să-şi ţină făgăduiala, fapt pentru care avea să fie pedepsit mai tîrziu de către erou.

— A şasea muncă a lui Heracles este *distrugerea păsărilor stimfalide*. În pădurile care împrejmuiau lacul Stymphalis din Arcadia sălăşluiau puzderie de păsări de pradă, care pustiau ţinutul. Heracles le-a stîrpit ucigîndu-le cu săgeţile sale otrăvite.

— A şaptea muncă a lui Heracles este *prinderea taurului din Creta*. Odinioară, regele Minos voise să-i sacrifice taurul lui Poseidon dar, cucerit de frumuseţea animalului, îl cruţase. Zeul mării se răzbunase, făcînd taurul să devină furios. Heracles a reuşit să-l prindă şi i l-a adus lui Eurystheus, care însă i-a redat libertatea.

— A opta muncă a lui Heracles este *îmblînzirea iepelor lui Diomedes*. Diomedes, regele Thraciei, avea nişte iepe sălbatice pe care le hrănea cu carne omenească. Heracles l-a ucis pe Diomedes şi le-a dat iepelor lui să-i mănînce trupul. După ce s-au ospătat din carnea stăpînului lor, iepele au devenit blînde şi s-au lăsat uşor prinse. Heracles i le-a dus şi pe acestea lui Eurystheus.

— A noua muncă a lui Heracles este *dobîndirea cingătorii purtate de Hippolyte*, regina amazoanelor. Cingătoarea îi fusese dăruită acesteia de însuşi Ares, zeul războiului. Heracles i-o ia, după ce se luptă cu amazoanele, şi o dăruieşte fiicei lui Eurystheus.

— A zecea muncă a lui Heracles este *aducerea boilor lui Geryon* (v. şi *G e r y o n*), tot la porunca lui Eurystheus. Cirezile de boi ale lui Geryon se aflau pe insula Erythia, departe,

către apusul lumii. Ca să ajungă acolo, eroul a străbătut deșertul Libyei, apoi Oceanul, iar ca să pună mîna pe boii lui Geryon l-a ucis mai întîi pe Orthrus, cîinele cu două capete care-i păzea, apoi pe Eurytion, uriașul care-i păștea și, în sfîrșit, pe însuși Geryon, monstrul cu trei trupuri, căruia-i aparțineau. După multe peripeții, Heracles ajunge cu bine din nou la Eurystheus, nu fără să fi avut însă de furcă pe drumul de întoarcere cu numeroși dușmani care-l atacaseră, vrînd să-i fure boii.

— A unsprezecea muncă a lui Heracles este *culegerea merelor din Grădina Hesperidelor.* Merele acestea erau de aur și ele aparțineau Herei, care le primise în dar, cu prilejul nunții ei cu Zeus, de la Gaea. Hera le dusese în Grădina Hesperidelor și i le dăduse în pază lui Ladon, un balaur uriaș cu o sută de capete. După ce cutreieră mări și țări, după ce trece prin Caucasus unde-l eliberează pe Prometheus (v. și *Prometheus*), Heracles ajunge la hiperboreeni, unde se afla faimoasa grădină, și, cu ajutorul lui Atlas, izbutește să fure merele și i le aduce lui Eurystheus.

— A douăsprezecea — și cea din urmă — muncă a lui Heracles este *aducerea lui Cerberus din împărăția umbrelor subpămîntene,* cea mai grea încercare la care a fost supus eroul. În îndeplinirea acestei sarcini, el a fost ajutat de Hermes și de Athena. Ajuns în Infern, Heracles s-a întîlnit cu umbra lui Meleager — căruia, cu această ocazie, i-a făgăduit s-o ia în căsătorie pe Deianira (v. și *Deianira*) — cu

Pirithous, cu Theseus și cu Ascalaphus, pe care i-a scăpat din chinurile la care erau supuși și, în sfîrșit, cu zeul Hades, care s-a învoit să i-l dea pe Cerberus cu condiția ca eroul să-l prindă fără să se servească de vreo armă. Strîngîndu-l cu amîndouă mîinile de gît, Heracles a reușit să-l stăpînească pe Cerberus și să-l tîrască după el, pe pămînt. La vederea lui Cerberus însă, Eurystheus a fost atît de înfricoșat încît s-a ascuns și n-a vrut să-l primească. Neavînd ce face cu el, Heracles l-a adus atunci înapoi în Infern.

În afara acestor isprăvi, eroul a săvîrșit, în diferite împrejurări, numeroase alte acte de curaj și vitejie, care i-au dus faima și l-au făcut renumit. Printre ele se numără: 1. *Expediția întreprinsă împotriva Troiei.* Laomedon, regele Troiei, a refuzat să-i dea lui Heracles răsplata cuvenită pentru faptul că eroul a salvat-o pe Hesione, fiica regelui, din ghearele unui monstru îngrozitor. Heracles atacă cetatea, îl ucide pe rege împreună cu toți fiii lui și i-o dă de soție pe Hesione lui Telamon, unul dintre tovarășii lui de arme (v. și *Hesione* 1.) 2. *Războiul împotriva giganților,* în care eroul a luptat alături de olimpieni (v. *Gigantes*). 3. *Războiul împotriva lui Augias,* întreprins de erou datorită faptului că regele din Elis refuzase să-i dea plata cuvenită pentru că i-a curățat grajdurile. Cu ocazia victoriei, eroul a înființat *Jocurile Olimpice.* 4. *Expediția organizată împotriva Pylosului,* unde domnea regele Neleus (v. și *Neleus*), expediție în cursul

căreia Heracles îl ucide pe rege împreună cu toţi fiii lui în afară de unul singur, Nestor. Cu această ocazie Heracles a rănit mai mulţi zei, printre care pe Hera şi pe Ares. 5. *Războiul împotriva Spartei* (v. şi *Hippocoon*), în cursul căruia, deşi învingător, eroul este rănit la mînă şi vindecat apoi de către Asclepius. 6. *Lupta împotriva driopilor*, în care, învins la început, Heracles iese în cele din urmă învingător, îi bate pe driopi şi-i pune pe fugă. Motivul izbucnirii conflictului între erou şi driopi a fost faptul că o dată, pe cînd trecea prin ţinutul lor călătorind împreună cu Deianira şi cu fiul său Hyllus, driopii au refuzat să-i dea să mănînce copilului, care era înfometat. 7. *Lupta cu centaurii*, stîrniţi de mirosul vinului pe care eroul îl băuse în peştera lui Pholus. Cu această ocazie a fost ucis din greşeală de către Heracles şi bunul centaur Chiron. 8. *Readucerea Alcestei din regatul subpămîntean* (v. *Admetus*). 9. *Lupta cu Antaeus* (v. *Antaeus*). 10. *Lupta cu Cycnus* (v. *Cycnus* 2), pe care l-a ucis în drum spre Grădina Hesperidelor. 11. *Eliberarea lui Prometheus.* Traversînd Caucazul, pe drumul spre aceeaşi Grădină a Hesperidelor, eroul a ucis vulturul care devora ficatul titanului Prometheus înlănţuit de o stîncă. 12. *Lupta împotriva lui Lycaon*, fiul lui Ares şi al Pyrenei, care, opunîndu-se trecerii lui Heracles spre Grădina Hesperidelor, a fost învins şi el de către erou. 13. *Lupta cu gigantul Alcyoneus* pe care l-a omorît cu măciuca sa, ajutat fiind şi de zeiţa

Athena. 14. *Prinderea cerçopilor* (v. *Cercopes*). În sfîrşit, viaţa eroului, bogată în peripeţii, cuprinde şi alte episoade menite să-i ilustreze forţa şi vitejia. De pildă, este cunoscut episodul luptei dintre Heracles şi zeul apei Achelous, pentru a obţine mîna Deianirei, sora lui Meleager, căruia, în Infern, eroul îi făgăduise s-o ia de soţie (v. *mai sus*). După căsătorie, omorînd din greşeală o rudă a soţiei sale, Heracles este silit să pornească în exil împreună cu Deianira şi cu fiul lor, Hyllus. Pe drum Deianira este atacată de centaurul Nessus, care vrea s-o violeze. Heracles îl răneşte mortal cu una din săgeţile sale otrăvite. Înainte de a muri, centaurul îi dăruieşte Deianirei un filtru miraculos, filtru care — după spusele lui — avea să i-l aducă înapoi pe Heracles atunci cînd ei i se va părea că eroul n-o mai iubeşte. Şiretenia lui Nessus şi gelozia Deianirei aveau să pricinuiască, mai tîrziu, moartea eroului (v. *Deianira*).

În urma uciderii nedrepte a lui Iphitus, fiul regelui Eurytus (v. şi *Iphitus*), Heracles e atins de nebunie. Pentru a fi „purificat" el se duce la Delphi, dar acolo, insultînd oracolul, îşi atrage asupră-şi mînia lui Apollo. În urma omorului şi a sacrilegiului comis, el nu mai poate fi purificat decît dacă se va vinde ca sclav, timp de trei ani, pentru a-i sluji unui stăpîn. Aşa ajunge Heracles în slujba Omphalei, regina Lydiei. E răstimpul în care eroul, robit şi iubit de regină, participă la vînătoarea mistreţului din Calydon. După împlinirea ter-

menului, Heracles se războieşte cu regele Eurytus. Pe vremuri, Eurytus îi refuzase mîna fiicei sale, Iole. Eroul se luptă cu Eurytus, îl ucide şi, cum dragostea pentru fiica acestuia persistă, o ia cu el pe Iole. Aflînd, Deianira îi trimite o cămaşă îmbibată cu filtrul lui Nessus, pe care Heracles îl ucisese odinioară. Departe de a-i aduce înapoi soţul, filtrul — răzbunare perfidă a centaurului — face ca veşmîntul o dată îmbrăcat să se lipească de trupul eroului şi să ia foc. În zadar se luptă Heracles cu desperare să scape de cămaşa ucigătoare. O dată cu ea îşi smulge de pe trup fîşii de carne şi flăcările mistuitoare îi ajung pînă la oase. Atunci, simţindu-şi sfîrşitul aproape — în timp ce Deianira îngrozită de fapta ei se sinucide — eroul îşi înalţă singur un rug şi se pregăteşte de moarte. El o încredinţează fiului său Hyllus pe Iole şi lasă cu limbă de moarte ca, mai tîrziu, cei doi să se căsătorească. Îşi dăruieşte apoi arcul şi săgeţile lui Philoctetes şi se urcă pe rugul de mai înainte pregătit. În timp ce flăcările rugului se înalţă, un nor pogoară din ceruri şi cade un trăsnet. Cînd ceaţa se risipeşte, corpul eroului nu mai există. El a fost luat în Olympus, unde va petrece după moarte în rîndul nemuritorilor. Vechea ură a Herei se şterge. Ea îl primeşte acum pe Heracles în lăcaşul zeilor, căsătorindu-l cu fiica ei, Hebe, zeiţa veşnicei tinereţi. Eroul devine nemuritor, drept răsplată pentru vitejia, curajul şi nedreptăţile îndurate pe pămînt.

Heraclidae se numeau toţi descendenţii lui Heracles: atît fiii eroului şi ai Deianirei, cît şi urmaşii acestora. După apoteozarea lui Heracles, copiii săi, urmăriţi de ura lui Eurystheus, au găsit o vreme adăpost la curtea regelui Ceyx, din Trachis. Apoi, cum Eurystheus ameninţa cu războiul, ei au fost siliţi să se refugieze din nou, de data aceasta la atenieni. Eurystheus le-a declarat război şi acestora, dar a fost înfrînt şi ucis în luptă. După victoria repurtată împotriva lui Eurystheus, heraclizii, sub conducerea lui Hyllus, fiul cel mai mare al lui Heracles, s-au îndreptat spre Peloponnesus, patria tatălui lor, cu gîndul să se stabilească acolo (v. şi *Hyllus*). Prima încercare se soldează cu un eşec: pe drum ei se întîlnesc cu armata regelui Echemus, care-i învinge. Însuşi Hyllus cade în luptă. Heraclizii mai fac, de-a lungul timpului, cîteva tentative de a ajunge în Peloponnesus. Conduşi mai tîrziu de Aristomachus, sînt din nou înfrînţi şi alungaţi. În schimb, sub conducerea lui Temenus şi a fraţilor săi — Aristodemus şi Cresphontes — izbîndesc, reuşind în cele din urmă să ia în stăpînire şi să-şi împartă Peloponnesul.

Heraclizi = *Heraclidae.*

Hercule = *Hercules.*

Hercules, denumire dată de romani eroului grec Heracles (v. *Heracles*). În mitologia romană, la isprăvile eroului vin să se mai adauge

cîteva episoade, ca, de pildă, lupta împotriva lui Cacus (v. *Cacus*).

Hermafrodit = *Hermaphroditus.*

Hermaphroditus, fiul lui Hermes și al Aphroditei. A fost crescut de nimfe pe muntele Ida pînă la vîrsta de cincisprezece ani, cînd a pornit să cutreiere prin lume. O dată, pe cînd se scălda în apele unui lac, nimfa lacului Salmacis s-a îndrăgostit de frumosul tînăr și a vrut să se unească cu el. Hermaphroditus a respins-o. Atunci ea l-a cuprins în brațe cu sila și, fiindcă tînărul se zbătea să scape din strînsoare, Salmacis s-a rugat fierbinte zeilor să le unească trupurile pentru totdeauna. Zeii i-au împlinit voia: în locul tînărului și al nimfei a apărut o singură ființă, avînd ambele sexe. Hermaphroditus se număra printre însoțitorii lui Dionysus.

Hermes, fiul lui Zeus și al pleiadei Maia, s-a născut într-o peșteră pe muntele Cyllene, din Arcadia. Încă de timpuriu, Hermes și-a vădit aptitudinile și talentele. Abia născut, copilul a ieșit din scutece și a fugit pînă în Thessalia, de unde a furat cirezile pe care le păștea acolo fratele său, Apollo. Nimeni nu l-a văzut în afară de un cioban, pe nume Battus (v. și *Battus* 1.). După ce a ascuns animalele, Hermes s-a întors înapoi în peștera în care s-a născut. Acolo, la intrare, a găsit o broască țestoasă și, cu ingeniozitatea-i caracteristică, a în-

tocmit din carapacea ei o liră. Între timp Apollo a luat urma hoţului şi, ajuns la peştera cu pricina, l-a silit pe Hermes să-i înapoieze vitele. Auzind însă sunetul minunat ale lirei, zeul s-a învoit să i le lase în schimbul noului instrument. Mai tîrziu, tot de la Apollo a primit Hermes şi faimosul caduceu, care a devenit — alături de pălăria cu boruri largi şi de sandalele de aur înaripate — unul dintre atributele zeului. Mîndru de isteţimea fiului său, Zeus l-a făcut pe Hermes mesagerul zeilor. În această calitate, în majoritatea legendelor Hermes joacă un rol secundar. El participă, de pildă, la gigantomahie, le însoţeşte pe cele trei zeiţe olimpiene pe muntele Ida, conducîndu-le în faţa judecăţii lui Paris, îl ajută pe Odysseus să învingă vrăjile Circei, mijloceşte tîrgul dintre Heracles şi Omphale, la porunca lui Zeus îl însoţeşte prin lume pe micul Dionysus urmărit de mînia Herei etc. Hermes era zeul comerţului şi al călătorilor — şi, pentru acest atribut, i se ridicau statui la toate răspîntiile — dar şi al hoţilor şi al borfaşilor. El era protectorul păstorilor şi călăuza umbrelor celor morţi către meleagurile Infernului. În general, era considerat drept patronul muzicii, al oricărei invenţii, al meşteşugurilor etc. În mitologia romană zeul mesager purta numele de *Mercurius*.

Hermiona = *Hermione*.

Hermione (*sau* **Hermiona**), unica fiică a lui Menelaus şi a Helenei. A fost făgăduită din fragedă copilărie drept soţie lui Orestes. Mai tîrziu,

ENEA RĂNIT

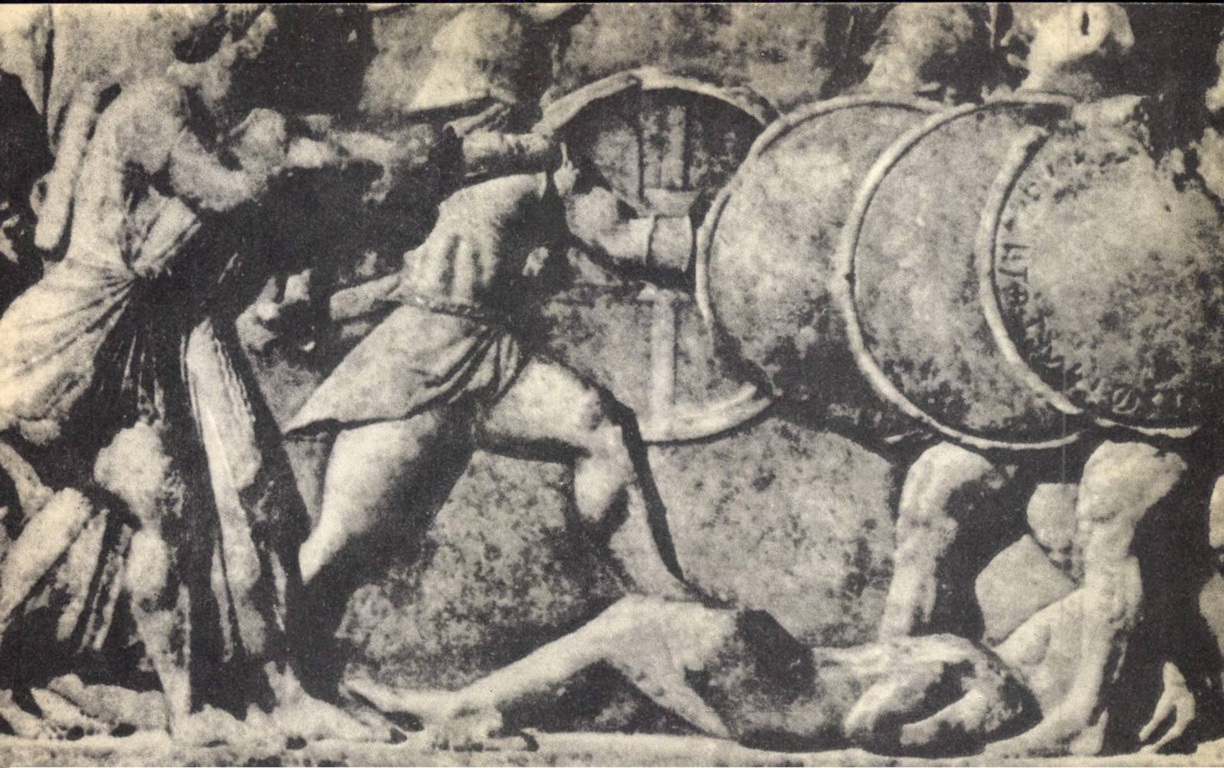

GIGANTOMAHIE

HERCULE ŞI ANTEU

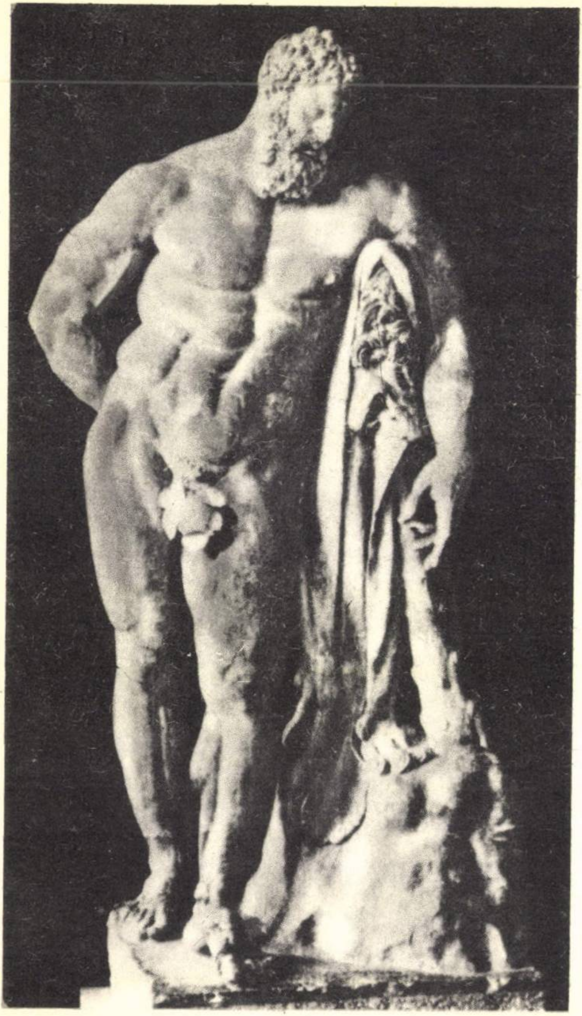

HERCULE (FARNÈSE)

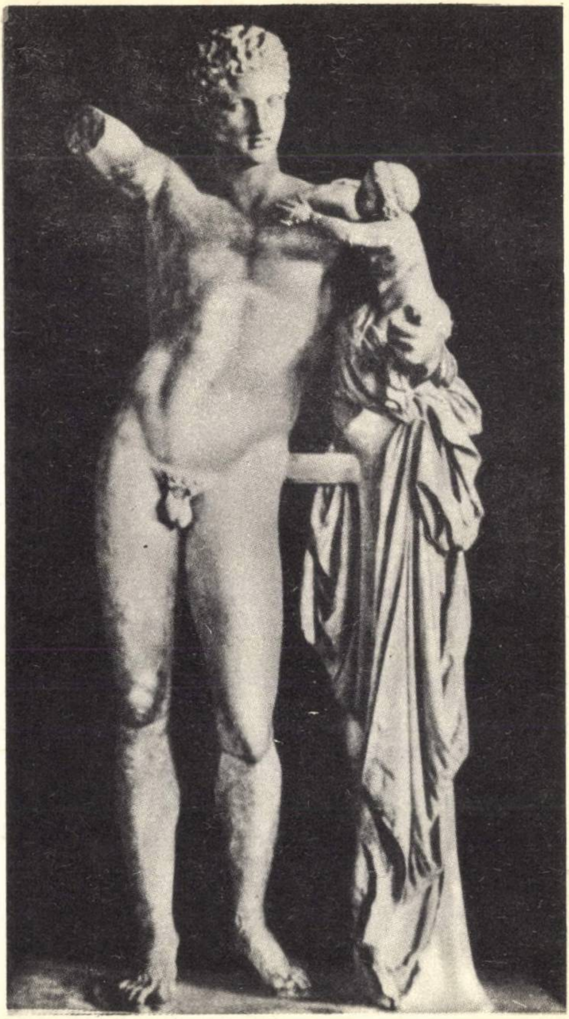

HERMES

IASON I SE ÎNFĂŢIŞEAZĂ LUI PELIAS

IUNONA

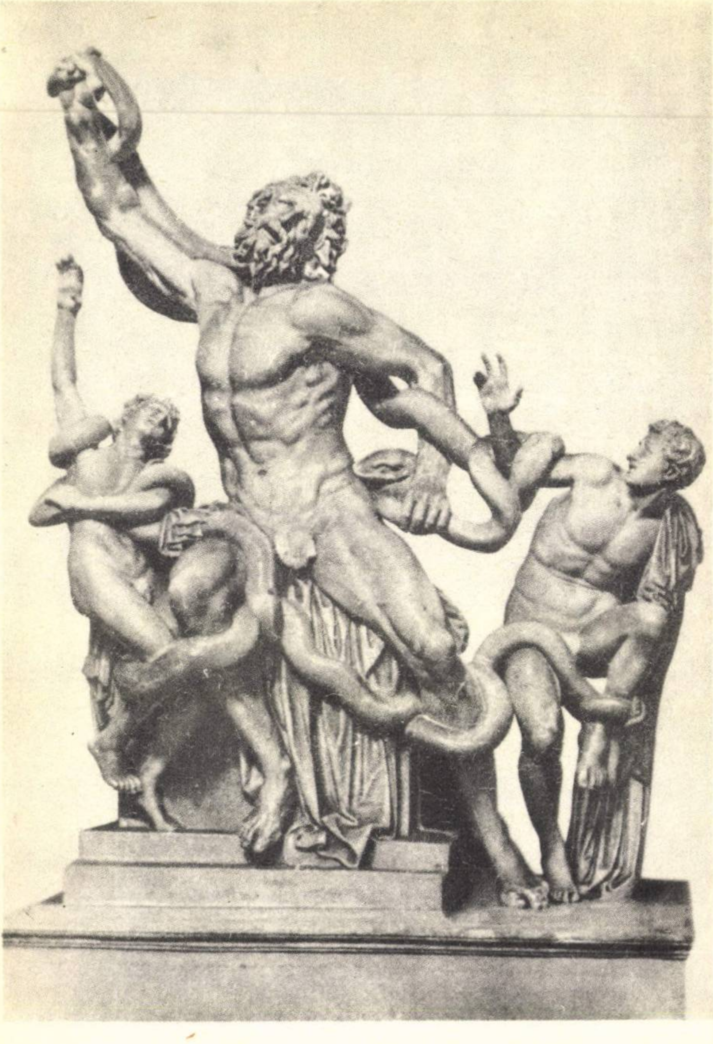

GRUPUL LAOCOON

după războiul troian, tatăl ei o căsătoreşte cu Pyrrhus, fiul lui Achilles. Dar Pyrrhus o iubeşte pe Andromacha şi, geloasă, Hermione pune la cale uciderea rivalei ei. Între timp, survenind moartea lui Pyrrhus (v. şi *Pyrrhus*), Hermione se căsătoreşte cu Orestes, cu care are un fiu, pe Tisamenus.

Hero, o tînără preoteasă a Aphroditei, iubită de către Leander. Pentru a o întîlni, Leander pleca în fiecare noapte din Abydos şi traversa înot Hellespontul, ca să ajungă la ea, la Sestus. Într-o noapte, surprins de furtună, tînărul şi-a aflat moartea în valuri. Nevrînd să-i supravieţuiască, Hero s-a sinucis şi ea, aruncîndu-se în mare din înaltul unui turn.

Herse, fiica lui Cecrops şi soră cu Aglauros şi cu Pandrosos (v. şi *Aglauros*). A fost iubită de către zeul Hermes, cu care a avut un fiu, pe nume Cephalus.

Hersilia (*sau* **Hora**), în mitologia romană, soţia lui Romulus. După moartea şi zeificarea acestuia sub numele de Quirinus, Hersilia a fost şi ea primită în rîndul zeilor, căpătînd numele de *Hora* (*Quirini*).

Hesiona = *Hesione.*

Hesione (*sau* **Hesiona**) **1.** Fiica lui Laomedon, regele Troiei. Fiindcă Laomedon atrăsese asupra cetăţii mînia lui Apollo şi a lui Poseidon, re-

fuzînd să le dea plata cuvenită pentru că ridicaseră zidurile cetăţii, zeii s-au răzbunat trimiţînd un monstru îngrozitor care-i devora pe locuitori. Fiind consultat, oracolul a cerut să-i fie dată monstrului, pentru ispăşire, însăşi fiica regelui. În timp ce Hesione, înlănţuită de o stîncă, urma să fie înghiţită de înspăimîntătoarea fiară, a trecut pe acolo Heracles. El a ucis animalul, salvînd-o pe Hesione de la moarte. Din nou Laomedon refuză să-i dea şi lui răsplata cuvenită — cei şase cai pe care i-i făgăduise. Pentru acest fapt, eroul avea să se răzbune mai tîrziu, organizînd o expediţie împotriva lui Laomedon. După ce cucereşte cetatea şi-l ucide pe rege, Heracles i-o dă de soţie pe Hesione lui Telamon, unul dintre tovarăşii lui de arme. 2. Una dintre oceanide, căsătorită cu Prometheus.

Hesper = *H e s p e r u s.*

Hesperia, denumire cu care grecii desemnau Italia (după alţii, Hispania), fiindcă era situată la apus de Grecia.

Hesperide = *H e s p e r i d e s.*

Hesperides, fiicele lui Atlas (*sau,* după altă tradiţie, ale lui Zeus) cu Hesperis şi păzitoarele merelor de aur primite de Hera în dar, cu ocazia nunţii ei cu Zeus, de la Gaea (v. şi *H e r a c l e s*). Grădina Hesperidelor se afla la extremitatea vestică a lumii, pe ţărmul Oceanului (într-o altă versiune, la poalele muntelui Atlas).

Hesperus, numit în mitologia romană şi *Lucifer*, era fiul (*sau* fratele) lui Atlas. Într-o seară, în timp ce se urcase pe munte ca să privească stelele, s-a iscat o furtună şi Hesperus a dispărut fără urmă. Oamenii şi-au imaginat că Hesperus a fost ridicat la ceruri şi transformat într-o stea, steaua înserării, care vesteşte sosirea nopţii.

Hestia, cea mai mare dintre fiicele lui Cronus şi ale Rheei şi soră cu Zeus şi cu Hera. Cu toate că a fost curtată de Apollo şi de Poseidon ea a rămas, cu îngăduinţa lui Zeus, pururea fecioară. Nu părăsea niciodată Olympul şi era considerată, atît de zei cît şi de muritori, drept protectoarea căminului. Atribuţiile ei se suprapuneau cu cele ale *Vestei*, din mitologia romană.

Hiacint = *Hyacinthus*.

Hiade = *Hyades*.

Hiante = *Hyas*.

Hidra din Lerna = *Hydra Lernaea*.

Higia = *Hygiea*.

Hil = *Hyllus*.

Hila = *Hylas*.

Hilaira (*sau* **Ilaira**), una dintre fiicele lui Leucippus. A fost răpită de către dioscuri împreună

cu sora ei, Phoebe, în timp ce mergeau amîndouă să se cunune cu fiii lui Aphareus (v. şi *I d a s*).

Hileu = *H y l a e u s.*

Himeneu = *H y m e n (a e u s).*

Himera = *C h i m a e r a.*

Hiperbore(en)i = *H y p e r b o r e i.*

Hiperion = *H y p e r i o n.*

Hipermestra = *H y p e r m (n) e s t r a.*

Hipodamia = *H i p p o d a m i a.*

Hipolit = *H i p p o l y t u s.*

Hipolita = *H i p p o l y t e.*

Hipomedonte = *H i p p o m e d o n.*

Hipomene = *H i p p o m e n e s.*

Hipotadul = *H i p p o t a d e s.*

Hipote = *H i p p o t e s.*

Hippocoon, uzurpator al tronului Spartei, după ce i-a gonit pe Tyndareus şi pe Icarius. Heracles i-a declarat război lui Hippocoon, l-a învins şi l-a reînscăunat în locul lui pe Tyndareus.

Hippocrene, „Izvorul calului", era denumirea unui izvor consacrat muzelor și aflat pe muntele Helicon. Se spunea că ar fi țîșnit pe locul unde a bătut pămîntul cu copita calul înaripat Pegasus.

Hippodamia (*sau* **Hippodame(a)**) **1.** Fiica lui Oenomaus, regele din Pisa. Pentru că oracolul îi prezisese că va muri de mîna ginerelui său, Oenomaus nu voia să-și mărite fata. Pe numeroșii ei pretendenți i-a înlăturat unul cîte unul, provocîndu-i la o întrecere de care. Datorită cailor săi neîntrecuți în iuțeală, el îi învingea pe rînd și-i ucidea. Cînd s-a prezentat Pelops, Hippodamia, îndrăgostindu-se de frumosul tînăr, a pus la cale un vicleșug împreună cu Myrtilus, vizitiul tatălui ei, făcînd ca Pelops să iasă învingător. Oenomaus și-a găsit moartea în timpul cursei, iar Hippodamia s-a căsătorit cu Pelops. Au avut împreună mai mulți copii, printre care pe Atreus și pe Thyestes (v. și *Atreus*). **2.** Soția lui Pirithous. Din cauza ei s-a iscat lupta dintre centauri și lapiți (v. *Centauri*).

Hippolyte, regina amazoanelor, era fiica lui Ares și a Otrerei și soră cu Antiope și cu Melanippe. La porunca lui Eurystheus, Heracles i-a luat cingătoarea (v. și *Heracles*) și a ucis-o. După o altă versiune, Hippolyte s-ar fi unit cu Theseus, cu care a avut un fiu, pe Hippolytus.

Hippolytus 1. Fiul lui Theseus și al Hippolytei (*sau* al Antiopei), regina amazoanelor. Fiindcă

nesocotea farmecele și puterea Aphroditei, zeița dragostei s-a răzbunat pe Hippolytus, făcînd-o pe Phaedra, cea de-a doua soție a lui Theseus, să se îndrăgostească de el. Respinsă de către tînărul căruia îi mărturisește dragostea ei, Phaedra, de teama de a nu fi dată-n vileag, îl pîrăște pe Hippolytus în fața soțului ei, spunîndu-i că ar fi încercat s-o necinstească. Mîniat, dar totodată nevoind să-și pedepsească singur propriul fiu, Theseus îl roagă pe Poseidon să-l răzbune. La rugămintea sa, zeul mării trimite un monstru marin, care-i iese înainte tînărului ce se plimba pe țărm în carul său. Speriați, caii o iau la fugă, carul se răstoarnă și Hippolytus își găsește moartea zdrobit de pietre. Aflînd de moartea lui, Phaedra se spînzură. **2.** Gigant ucis de către Hermes în gigantomahie.

Hippomedon, unul dintre cei șapte eroi care au participat la prima expediție organizată împotriva cetății Thebae (v. și *Adrastus*).

Hippomenes, soțul Atalantei, căruia i se atribuia aceeași legendă ca și lui Milanion (v. și *Atalanta*).

Hippotades, denumire purtată de Aeolus (**2.**), după numele tatălui său, Hippotes.

Hippotes **1.** Unul dintre heraclizi și tatăl lui Aletes. **2.** Fiul lui Creon, regele Corinthului. A dus-o pe Medea în fața judecății unui tri-

bunal atenian pentru faptul că i-a omorît tatăl. 3. Tatăl lui Aeolus.

Hippothous 1. Unul dintre fiii lui Cercyon. 2. Fiul lui Lethus. A fost ucis de Aiax în războiul troian.

Hirtac = *Hyrtacus*.

Hipsipila = *Hypsipyle*.

Honos (*sau* **Honor**), în mitologia romană, personificarea virtuţii morale.

Horae, divinităţi care vegheau asupra ordinii din natură şi societate, precum şi asupra anotimpurilor. Trei la număr, Eunomia (*Disciplina*), Dice (*Dreptatea*) şi Irene (*Pacea*), ele erau fiicele lui Zeus şi ale lui Themis. Străjuiau la porţile Olympului, o slujeau pe Hera şi, în acelaşi timp, erau reprezentate ca însoţitoare ale Aphroditei şi ale lui Dionysus.

Hore = *Horae*.

Hyacinthus, fiul lui Amyclas, regele Spartei, era un tînăr de o rară frumuseţe, iubit de Apollo. O dată, pe cînd se exersau amîndoi aruncînd cu discul, Zephyrus, gelos pe dragostea lor şi ca să se răzbune, a făcut să devieze discul, lovindu-l pe Hyacinthus, care a căzut mort pe loc. Din sîngele scurs din trupul lui Hyacinthus şi în amintirea lui, Apollo a zămislit o floare — *iacintul* — care-i poartă de atunci numele.

Hyades, denumire purtată de şapte surori nimfe, fiicele lui Atlas şi ale Pleionei. Se numeau Ambrosia, Eudora, Pedile, Coronis, Polyxo, Phyto şi Dione (*sau* Thyene). L-au crescut pe Dionysus şi apoi, de teama Herei care urmărea cu răzbunarea ei pe toţi cei care îngrijeau copilul, s-au refugiat la bunica lor, Tethys. Au fost transformate de Zeus într-o constelaţie — a *Hyadelor* — fie pentru a le feri de mînia Herei, fie — după o altă variantă — în urma faptului că şi-ar fi curmat ele singure viaţa din cauza morţii lui Hyas, fratele lor iubit (v. şi *Hyas*).

Hyas, fiul lui Atlas şi al Pleionei şi frate cu Pleiadele şi cu Hyadele. O dată, pe cînd se afla la vînătoare, a fost ucis de un mistreţ. Îndurerate, surorile lui l-au plîns într-atît, încît au murit şi ele de durere şi au fost transformate de Zeus într-o constelaţie — a *Hyadelor* — vecină cu Pleiadele.

Hydra Lernaea, monstru înspăimîntător care otrăvea apele lacului Lerna din Peloponnesus. Avea o sută de capete, care regenerau pe măsură ce erau retezate. A fost ucisă, în cele din urmă, de către Heracles (v. şi *Heracles*).

Hygiea, zeiţa sănătăţii, fiica (*sau*, după altă versiune, soţia) lui Asclepius.

Hylaeus, unul dintre centauri, ucis de către Atalanta (*sau*, într-o altă versiune, de către Heracles).

Hylas, tînăr frumos, iubit de Heracles şi care l-a însoţit pe erou în expediţia argonauţilor. Pe drum s-au oprit în Mysia, unde Heracles l-a trimis pe Hylas să aducă apă de la un izvor. Naiadele, văzîndu-l, s-au îndrăgostit de el şi l-au răpit.

Hyllus, fiul lui Heracles şi al Deianirei, căsătorit după moartea tatălui său cu Iole (v. şi *Heracles*). Cînd heraclizii, goniţi şi urmăriţi de către Eurystheus, s-au refugiat în Attica, ei s-au regrupat acolo în jurul lui Hyllus. În cursul unei încăierări acesta l-a omorît pe Eurystheus, dar a murit la rîndul lui, ucis de Echemus (v. şi *Heraclidae*).

Hymen(aeus), în mitologia greacă, zeul căsătoriei, închipuit ca un tînăr frumos, care conducea cortegiul nupţial. Era fiul lui Apollo şi al uneia dintre muze (Calliope *sau* Clio).

Hyperborei, neam de oameni care sălăşluiau în nordul Europei şi al Asiei şi în a căror ţară — se spunea — soarele nu apunea niciodată. Ei erau strîns legaţi de cultul lui Apollo şi erau pomeniţi de către cei vechi în numeroase mituri şi legende.

Hyperion, unul dintre titani, fiul lui Uranus şi al lui Gaea. Uneori Hyperion era identificat cu Soarele însuşi. De cele mai adeseori însă, el era considerat drept tatăl lui Helios (*Soarele*), al lui Eos (*Aurora*) şi al lui Selene (*Luna*).

Hyperm(n)estra 1. Una dintre fiicele lui Danaus, căsătorită cu Lynceus (v. şi *Danaides*), cu care a avut un fiu, pe Abas. 2. Mama lui Amphiaraus. 3. Fiica lui Thestius şi sora Ledei şi a Althaeei.

Hypnus, fiul lui Nyx şi al lui Erebus şi zeul somnului.

Hypsipyle, fiica lui Thoas, regele din Lemnos. Cînd femeile din Lemnos şi-au ucis bărbaţii, Hypsipyle şi-a ascuns tatăl, salvîndu-l în felul acesta de la moarte. Ulterior, ea a fost aleasă regină. Cînd argonauţii au sosit acolo şi s-au unit cu femeile din Lemnos, Hypsipyle a devenit iubita lui Iason, cu care a avut doi fii, născuţi după plecarea tatălui lor: pe Eunaeus şi pe Thoas. Mai tîrziu, aflînd că regina lor şi-a cruţat tatăl, femeile din Lemnos au condamnat-o la moarte. Hypsipyle a izbutit să fugă pe mare, dar a fost prinsă de piraţi şi vîndută ca sclavă lui Lycurgus, regele Nemeei. Ea a devenit doica lui Archemorus, fiul acestuia. Datorită neatenţiei ei, copilul a fost ucis de un şarpe (v. şi *Archemorus*). Condamnată din nou la moarte, de data aceasta de către Lycurgus şi soţia lui Eurydice, Hypsipyle a fost salvată de fiii ei.

Hyrtacus, troian care s-a căsătorit cu Arisba, prima soţie a lui Priamus, după ce acesta din urmă a părăsit-o pentru Hecuba.

I

Iacchus, zeu despre care se credea că, în chip nevăzut, conducea procesiunea la Misterele Eleusine. Era fiul lui Zeus cu Demeter (*sau* Persephone), adesea identificat cu Dionysus însuşi.

Iacus = *Iacchus.*

Ialem = *Ialemus.*

Ialemus, fiul lui Apollo şi al Calliopei şi frate cu Hymenaeus. Simboliza cîntecul trist, de îngropăciune, închinat celor morţi în floarea tinereţii.

Iam = *Iamus.*

Iamus, fiul lui Apollo şi al Evadnei, înzestrat cu darul profeţiei, pe care-l moştenise de la tatăl

său. Era întemeietorul mitic al familiei Iamizilor *(Iamidae)*.

Ianta = *Ianthe*.

Ianthe 1. Soţia lui Iphis (v. *Iphis* 3.). **2.** Una dintre oceanide.

Ianus, una dintre cele mai vechi divinităţi din mitologia romană. La origine, Ianus a fost un rege care a domnit în Latium în epoca de aur. După moarte a fost divinizat. Ca zeu protector al Romei i se atribuia un miracol care a salvat cetatea de o invazie a sabinilor: în timp ce duşmanii se pregăteau să treacă peste zidurile Capitoliului, Ianus a făcut să ţîşnească în faţa lor un şuvoi fierbinte, care i-a silit să se retragă. În amintirea acestui fapt persista la Roma obiceiul de a lăsa în timp de război porţile templului lui Ianus deschise, pentru a-i da posibilitate zeului să vină în ajutorul romanilor. În timp de pace ele se închideau. Ianus era înfăţişat cu două feţe opuse: una privea înainte, cealaltă, înapoi.

Iapet = *Iapetus*.

Iapetus, unul dintre titani, fiul lui Uranus şi al lui Gaea. A avut mai mulţi copii cu oceanida Clymene: pe Atlas, Epimetheus, Menoetius şi Prometheus. Iapetus a fost înfrînt în lupta cu olimpienii şi prăvălit de Zeus în Tartarus.

Iapyx, fiul lui Lycaon (într-o altă versiune, al lui Daedalus) şi strămoşul mitic al neamului iapigilor.

Iarbas, fiul lui Iupiter-Ammon şi al unei nimfe libiene şi rege al getulilor pe vremea cînd Dido a întemeiat cetatea Carthaginei. Respins de regină, căreia-i ceruse mîna, Iarbas a atacat Cartagina după moartea Didonei, izgonind-o de acolo pe sora ei, Anna (v. şi *D i d o*).

Iardanus, rege lidian, tatăl reginei Omphale.

Iasion (*sau* **Iasius**), fiul lui Zeus şi al Electrei, iubit de zeiţa Demeter, cu care a avut un fiu: pe Plutus. Mai tîrziu, Iasion s-a unit cu Cybele.

Iason, fiul lui Aeson, regele din Iolcus, şi conducător al faimoasei expediţii a argonauţilor. Copil fiind, Iason a fost trimis de tatăl său pe muntele Pelion, la centaurul Chiron, spre a fi crescut şi educat de acesta. Între timp, acasă la Iolcus, Aeson a fost detronat de către fratele său vitreg, pe nume Pelias, care s-a înscăunat în locul lui. Cînd a atins vîrsta bărbăţiei, Iason s-a înapoiat acasă; înfăţişîndu-i-se lui Pelias i-a cerut tronul, arătînd că el este moştenitorul legitim al tatălui său. Pelias se-nvoieşte să i-l dea, dar cu o condiţie: Iason trebuie să-i aducă din Colchis Lîna de Aur a unui berbec care, odinioară, l-a salvat pe Phrixus de la moarte (v. şi *A t h a m a s*). Porunca lui Pelias e izvorîtă dintr-un gînd ascuns: în felul acesta el nădăj-

duieşte să-l piardă pe Iason. Cu concursul lui Argus, fiul lui Phrixus, care-i construieşte o corabie — Argo — şi însoţit de cincizeci de eroi, Iason reuşeşte să ajungă în Colchis şi să pună mîna pe faimoasa Lînă de Aur (v. şi *Argonautae*). El se înapoiază victorios în Iolcus, însoţit fiind şi de Medea, fiica lui Aeetes, căreia îi datora, în mare măsură, izbînda (v. şi *Medea*). Datorită vrăjilor urzite de Medea, Pelias este ucis de înseşi fiicele lui. În schimb, fiul lui, Acastus, îi izgoneşte la rîndul său pe Iason şi pe Medea din Iolcus. Cei doi se refugiază la Corinthus, unde trăiesc mai mulţi ani, pînă în ziua cînd Iason îşi părăseşte soţia pentru a se căsători cu Glauce, frumoasa fiică a regelui Creon. Dar Medea se răzbună: ea îi trimite în dar miresei o rochie otrăvită. Cînd o îmbracă, Glauce e mistuită de flăcări (v. *Glauce*[2]). După ce ucide şi pe cei doi copii pe care i-a avut cu Iason, Medea dispare, luîndu-şi zborul într-un car minunat. După plecarea Medeei, Iason se înapoiază la Iolcus unde, cu ajutorul dioscurilor şi al lui Peleus, izbuteşte să-l învingă pe Acastus, fiul lui Pelias, şi să-i ia tronul.

Icar = *Icarus*.

Icariu = *Icarius*.

Icarius 1. Tatăl Erigonei. Era un atenian care i-a dat adăpost lui Dionysus în vremea cînd zeul cutreiera Attica. Drept mulţumire, acesta l-a

învăţat să cultive viţa de vie. Icarius le-a dat să bea din vinul său unor ciobani care, îmbătîndu-se, l-au ucis. Moartea lui a fost răzbunată de Dionysus (v. *Erigone* [1]). 2. Unul dintre fiii lui Oebalus, regele din Lacedaemon. Era frate cu Tyndareus şi tatăl Penelopei. Pentru a înlătura orice conflict între pretendenţii fetei lui, Icarius a instituit o întrecere pentru mîna ei. În felul acesta Penelope a revenit lui Odysseus, cîştigătorul întrecerii.

Icarus, fiul lui Daedalus. A fost închis, împreună cu tatăl său, de către regele Minos în faimosul labirint (v. *Daedalus*). Vrînd să atingă soarele cu aripile lui de ceară, Icarus s-a prăbuşit, aflîndu-şi moartea în apele mării.

Ida 1. Munte situat în apropierea Troiei. Se spunea că acolo ar fi avut loc judecata lui Paris (v. şi *Aphrodite*). 2. Una dintre nimfele care l-au hrănit pe Zeus cînd era copil.

Idas, unul dintre fiii lui Aphareus. Împreună cu fratele său, Lynceus, Idas a participat la expediţia argonauţilor şi la vînătoarea mistreţului din Calydon. S-a căsătorit cu Marpessa, fiica lui Evenus. Îndrăgostit şi el de Marpessa, Apollo i-a răpit-o, dar Idas s-a luat după fugari şi şi-a luat înapoi soţia. Un alt episod legat de numele lui Idas este cel al luptei dintre Idas şi Lynceus pe de o parte şi verii lor, Castor şi Pollux, pe de altă parte. Dioscurii le-au furat pe Hilaira şi Phoebe, cu care urmau să se că-

sătorească fiii lui Aphareus. Idas şi Lynceus au pornit pe urmele lor. În încăierarea care are loc cu acest prilej, Castor e ucis de către Lynceus, iar acesta din urmă e omorît, la rîndul lui, de către Pollux. În momentul în care Idas e pe punctul de a-l ucide pe Pollux intervine însă Zeus: pentru a-şi salva fiul, el îl ridică la ceruri, fulgerîndu-l în acelaşi timp pe Idas cu trăsnetul său.

Idia = *Idyia.*

Idmon, fiul lui Apollo şi al Cyrenei şi unul dintre argonauţi. Era înzestrat de către tatăl lui cu darul profeţiei. Deşi ştia că va muri pe drum, Idmon nu a pregetat să se alăture expediţiei. A fost ucis de un mistreţ, în Bithynia.

Idomeneu = *Idomeneus.*

Idomeneus, fiul lui Deucalion, regele Cretei. A participat la războiul împotriva Troiei şi s-a numărat printre războinicii care, închişi în pîntecele calului de lemn, au luat cu asalt cetatea în noaptea incendierii ei. După terminarea războiului, în timp ce se întorcea acasă pe mare, corăbiile sale au fost surprinse de o furtună. Idomeneus s-a rugat lui Poseidon să-l cruţe, făgăduindu-i în schimb că-i va sacrifica prima fiinţă omenească pe care o va zări, la întoarcere, pe ţărmul Cretei. Or, primul care l-a întîmpinat a fost propriul său fiu. Idomeneus n-a pregetat să-şi ţină legămîntul şi şi-a sacrificat

singurul copil zeului mării. Actul acesta i-a atras însă ura şi dispreţul poporului său, care l-a silit să se exileze. El s-a dus în sudul Italiei şi s-a stabilit acolo.

Idoteea = *Idothea.*

Idothea 1. Una dintre fiicele lui Proteus. **2.** Soţia lui Miletus şi mama lui Caunus şi a lui Byblis.

Idyia, una dintre oceanide, soţia lui Aeetes, regele din Colchis, şi mama Medeei.

Ifianasa = *Iphianassa.*

Ificle = *Iphicles.*

Ifigenia = *Iphigenia.*

Ifimedia = *Iphimedia.*

Ifis = *Iphis.*

Ifit = *Iphitus.*

Ilaira = *Hilaira.*

Ilia (*sau* **Rea Silvia**), vestală care, unindu-se în taină cu zeul Mars, a dat naştere la doi gemeni: Romulus şi Remus. Datorită acestui fapt ea a fost aruncată în temniţă de către unchiul ei, Amulius (v. *Amulius*).

[illegible] = *Ilione.*

Ilione (*sau* **Iliona**), cea mai mare dintre fiicele lui Priamus și ale Hecubei. Era soția lui Polymnestor, regele Thraciei.

Ilioneu — *Ilioneus.*

Ilioneus 1. Unul dintre tovarășii lui Aeneas, care l-a însoțit pe erou în Italia. **2.** Cel mai mic dintre fiii lui Amphion și ai Niobei.

Ilitia = *Ilithyia.*

Ilithyia, fiica lui Zeus și a Herei, era divinitatea care ajuta femeile la naștere. La porunca mamei sale, Ilithyia le-a făcut pe Alcmene și pe Leto să nască mai tîrziu decît era termenul potrivit. Se mai numea și *Iuno Lucina.*

Ilus, fiul lui Tros și al Callirrhoëi și urmaș al lui Dardanus. Era, la rîndul său, tatăl lui Laomedon și bunicul lui Priamus. Ilus era socotit drept întemeietorul mitic al cetății Ilium — *Ilion* (*sau* Troas — *Troia* — de la numele lui Tros). După întemeierea noii cetăți, Ilus s-a rugat lui Zeus să-i trimită un semn care să vădească bunăvoința zeilor nemuritori față de noua așezare. Zeus i-a ascultat ruga și i-a trimis o statuie — căzută în mod miraculos din ceruri — denumită *Palladium.*

Inachidae, denumire purtată de opt din cei mai apropiați urmași ai lui Inachus la tronul Argosului.

Inachis, denumire purtată de Io, ca fiică a lui Inachus.

Inachus, întemeietorul dinastiei din Argos, era fiul lui Oceanus şi al lui Tethys. Inachus a avut, la rîndul lui, copii pe Io şi pe Phoroneus. Îndurerat de suferinţele fiicei sale (v. şi *Io*), se spunea că Inachus ar fi încercat să se războiască cu Zeus, răpitorul ei. Drept pedeapsă, părintele zeilor l-a metamorfozat într-un rîu, care-i purta numele.

Inah *Inachus*.

Inahida = *Inachis*.

Inahizi = *Inachidae*.

Ino, fiica lui Cadmus şi a Harmoniei şi soţia lui Athamas, regele cetăţii Thebae (v. şi *Athamas*). După moartea surorii sale Semele, Ino şi-a îndemnat soţul să-l primească în casa sa pe micul Dionysus şi să-l crească alături de copiii lui. Pentru acest fapt, atît Ino cît şi Athamas au fost pedepsiţi de Hera, care le-a luat minţile. În nebunia lor, ei şi-au ucis proproprii copii, pe Learchus şi pe Melicertes. Dîndu-şi apoi seama de fapta săvîrşită, de durere Ino s-a aruncat în mare împreună cu cadavrul lui Melicertes şi a fost transformată într-o divinitate marină, numită *Leucothea*.

Io, fiica lui Inachus, regele din Argos. A fost iubită de Zeus, care, pentru a o feri apoi de

gelozia Herei, a metamorfozat-o într-o vacă. Bănuitoare, Hera îi cere însă soțului ei să-i dăruiască ei frumosul animal și Zeus, neavînd încotro, se supune. De acum începe pentru nefericita Io un șir întreg de suferințe. Hera îl pune pe Argus, înspăimîntătorul monstru cu o sută de capete, s-o păzească. La porunca lui Zeus însă Hermes îl ucide pe Argus (v. și *A r g u s* **1.**). Atunci Hera poruncește unui tăun uriaș s-o chinuiască. Înnebunită, Io cutreieră lumea, gonind cu desperare ca să scape de împunsăturile lui: ea străbate Grecia, traversează marea (care de atunci se numește *Marea Ionică*), apoi Bosforul, cutreieră Asia și ajunge, în sfîrșit, în Aegyptus, unde aduce pe lume un copil, pe Epaphus, fructul dragostei ei cu Zeus. În cele din urmă Io își recapătă înfățișarea omenească și domnește alături de fiul ei peste Aegyptus. Printre urmașii săi și ai dinastiei pe care a întemeiat-o acolo, se numărau și danaidele. După moarte Io a fost transformată într-o constelație.

Iocasta (*sau* **Epicaste**), soția lui Laius, regele cetății Thebae, și mama lui Oedipus. După moartea soțului ei, s-a căsătorit cu Oedipus (v. *O e d i p u s*), fără să știe că e propriul ei fiu, apoi, cînd a aflat, s-a spînzurat.

Iola = *I o l e.*

Iolau = *I o l a (u) s.*

Iola(u)s, fiul lui Iphicles și al Automedusei și nepotul lui Heracles. Era în același timp tovarășul de arme și vizitiul eroului, alături de care s-a luptat cu hidra, ajutîndu-l s-o ucidă (v. și *Heracles — Uciderea hidrei din Lerna*). Iolaus l-a însoțit pe Heracles în toate expedițiile și peregrinările lui, în exil, asistînd pînă și la tristul sfîrșit al eroului pe muntele Oeta. După moartea lui Heracles, el i-a sprijinit și găzduit pe heraclizi, urmașii acestuia, și s-a războit cu Eurystheus.

Iole, fiica lui Eurytus, regele Oechaliei. A fost iubită de către Heracles și, după moartea eroului, s-a căsătorit cu Hyllus, fiul acestuia (v. și *Heracles*). Iole a constituit obiectul geloziei Deianirei și a fost, indirect, motivul morții tragice a eroului (v. și *Deianira*).

Ion, fiul lui Xuthus, regele Peloponnesului (într-o altă versiune, al lui Apollo), și al Creusei, fiica regelui Erechtheus. La moartea tatălui său, a pornit cu război împotriva egialienilor. Selinus, regele acestora din urmă, i-a dat-o însă de soție pe fiica sa, Helice, lăsîndu-i totodată moștenire tronul. De la numele lui Ion țara a luat și ea numele de *Ionia*, iar locuitorii ei s-au numit *ionieni*.

Iphianassa 1. Una dintre fiicele lui Proetus, regele Tiryntului. **2.** Una dintre fiicele lui Agamemnon, identificată mai tîrziu cu Iphigenia (v. *Iphigenia*).

[library stamp]

Iphicles (*sau* **Iphiclus**) **1.** Fiul lui Amphitryon şi al Alcmenei şi frate geamăn cu Heracles (cu privire la naşterea lor, v. *Heracles*). S-a căsătorit cu Automedusa şi a avut un fiu, Iolaus. L-a întovărăşit pe Heracles în multe dintre expediţiile sale şi a murit luptînd alături de erou împotriva lui Hippocoon. **2.** Fiul lui Phylacus şi unul dintre argonauţi, vestit pentru iuţeala picioarelor sale.

Iphigenia, fiica lui Agamemnon şi a Clytaemnestrei. Cînd flota grecească, gata pregătită pentru războiul troian, aştepta în zadar la Aulis vînturi prielnice ca s-o pornească în larg, prorocul Calchas îi spune lui Agamemnon că întîrzierea se datoreşte mîniei zeiţei Artemis şi că pentru a potoli această mînie trebuie sacrificată însăşi fiica regelui, Iphigenia. Aceasta se afla pe atunci la Mycenae. Părintele ei o cheamă sub pretext că vrea s-o logodească cu Achilles. El nu pregetă însă, o dată sosită în Aulis, s-o sacrifice pe altar. În ultima clipă însă nefericirea Iphigeniei trezeşte mila zeiţei: Artemis o răpeşte, o duce la Tauris şi o face preoteasă în templul ei. Acolo Iphigenia slujeşte mai mulţi ani, pînă în ziua cînd soseşte la templu fratele ei, Orestes. Atunci ea părăseşte templul şi fuge împreună cu el şi cu Pylades în Grecia, luînd cu ei şi statuia zeiţei. Iphigenia a murit la Megara sau, după o altă tradiţie, a continuat şi după moarte să trăiască, ducînd o existenţă misterioasă, alături de Achilles, pe Insula Albă.

Iphimedia, soţia lui Alöeus. Cu zeul Poseidon a avut doi fii: pe Otus şi pe Ephialtes, denumiţi, după numele tatălui lor lumesc, *aloizi.*

Iphis 1. Tînăr nefericit care s-a sinucis din dragoste pentru Anaxarete (v. *Anaxarete*). 2. Fratele lui Eurystheus şi unul dintre argonauţi. 3. Fiica lui Ligdus şi a Telephusei. Fiindcă Ligdus îi poruncise să lepede copilul pe care avea să-l nască, în cazul că nu va fi băiat, Telephusa, neîndrăznind să-i mărturisească că a născut o fată şi vrînd s-o cruţe, a deghizat copilul, îmbrăcîndu-l în haine bărbăteşti. În felul acesta Iphis a fost luată drept băiat pînă în ziua cînd, crescînd mare, tatăl ei a vrut să-şi căsătorească presupusul fiu cu o fată de prin partea locului, pe nume Ianthe. După ce a recurs la tot felul de şiretlicuri pentru a amîna nunta, mama lui Iphis a implorat cerul să-i transforme fata în băiat. Minunea s-a înfăptuit şi Ianthe s-a putut căsători cu tînărul Iphis.

Iphitus, fiul lui Eurytus, regele Oechaliei. Pentru că i-a luat apărarea lui Heracles, sfătuindu-şi tatăl să i-o dea acestuia de soţie pe Iole, Iphitus a fost cruţat de către erou. În schimb, toţi ceilalţi fraţi ai lui, care s-au împotrivit, au fost măcelăriţi. Iphitus avea să moară însă şi el, mai tîrziu, ucis în mod nedrept de mîna lui Heracles. Din cauza morţii lui, eroul a fost nevoit să se vîndă ca sclav reginei Omphale (v. şi *Heracles*).

Irena = *Irene.*

Irene, zeiţa păcii, era fiica lui Zeus şi a lui Themis şi una dintre ore (v. şi *H o r a e*). În mitologia romană se numea *Pax.*

Iris, fiica lui Thaumas şi a Electrei şi soră cu harpiile. Simboliza curcubeul şi îndeplinea printre muritori funcţia de mesageră a zeilor. Iris îi slujea cu precădere pe Zeus şi pe Hera.

Irus, cerşetor din casa lui Odysseus, împotriva căruia a fost nevoit să lupte eroul la întoarcerea lui în Ithaca, spre batjocura şi desfătarea pretendenţilor Penelopei.

Ismena = *I s m e n e.*

Ismene, sora Antigonei şi fiica lui Oedipus (v. şi *A n t i g o n e*).

Issa 1. Denumire purtată de Achilles în timpul cînd, deghizat în haine femeieşti, trăia la curtea lui Lycomedes, regele dolopilor. 2. Tînără din Lesbos, iubită de zeul Apollo.

Italus, rege străvechi şi erou eponim al Italiei.

Itis = *I t y s.*

Itys, fiul lui Tereus, regele Thraciei, şi al lui Procne. Copil fiind, Itys a fost ucis de către mama sa, care l-a tăiat în bucăţi şi i le-a servit lui Tereus la masă drept răzbunare pentru fărădelegea săvîrşită de către acesta (v. *P h i l o m e l a*).

Iulus, denumire purtată de Ascanius, fiul lui Aeneas (v. *Ascanius*).

Iuno, în mitologia romană, soţia lui Iupiter şi protectoarea femeilor, în special a celor măritate. După atributele pe care le avea, Iuno era denumită fie *Moneta* (cea care vesteşte, avertizează — datorită faptului că a salvat Roma de invazia galilor prin alarma pe care au dat-o faimoasele gîşte de pe Capitoliu, ce-i erau consacrate), fie *Lucina*, datorită faptului că ajuta femeile la naşteri, fie *Juga(lis)*, pentru că patrona căsătoriile etc. Sărbătorile închinate ei purtau numele de *Matronalia* şi aminteau de rolul salvator pentru cetate al femeilor sabine răpite odinioară, care s-au aruncat în încăierare între părinţii şi noii lor soţi, împiedicîndu-i să se măcelărească reciproc. Iuno a fost identificată de timpuriu cu *Hera* din mitologia greacă. Numele ei era legat de numeroase mituri şi legende (v. *Hera*).

Iunona = *Iuno.*

Iup(p)iter, la romani, stăpînul zeilor şi al oamenilor, asimilat cu *Zeus* din mitologia greacă (v. *Zeus*). Era considerat drept divinitate supremă, dătătoare de viaţă şi de lumină, care cîrmuia cerul şi pămîntul, stăpînea tunetul şi trăsnetul, dezlănţuia ploile şi furtunile etc. Legate de aceste atribute, Iupiter purta o serie de epitete, ca: *Fulgurator*, *Fulminator*, *Tonans* etc. Templul său se afla la Roma, pe Capitoliu şi, de aici, el a mai căpătat un epitet — *Capito-*

linus. Dar denumirea cea mai cunoscută care-l desemna era *Optimus Maximus* („cel mai bun şi cel mai mare"). Ca ocrotitor al romanilor şi al Romei în special, Iupiter era cinstit cu precădere de consulii care intrau în funcţie, de generalii care se întorceau victorioşi, de învingătorii în întrecerile sportive, de cei care împărţeau dreptatea etc. El era venerat şi avea cîte un templu în toate oraşele Italiei şi ale provinciilor.

Iuturna, fiica regelui Daunus şi sora lui Turnus, iubită de Iupiter, care a făcut-o nemuritoare. Ca zeiţă, era protectoarea apelor şi a izvoarelor din Latium.

Iuventas, la romani, zeiţa veşnicei tinereţi, corespunzătoare cu *Hebe* din mitologia greacă.

Ixion, rege al lapiţilor şi fiul lui Phlegyas. S-a căsătorit cu Dia, fiica regelui Deioneus, şi a avut un fiu, pe nume Pirithous. Ixion îi făgăduise socrului său daruri însemnate, dar după căsătorie n-a mai vrut să-şi ţină făgăduiala. Mai mult, ca să scape de el, l-a omorît, aruncîndu-l într-o groapă cu jeratic. Sperjurul şi crima săvîrşită asupra unei rude atît de apropiate constituia o fărădelege cumplită. Nimeni nu îndrăznea să-l purifice pe Ixion, aşa cum cerea obiceiul. Singur Zeus s-a încumetat s-o facă. Dar Ixion, drept recunoştinţă, dovedindu-se din nou nelegiuit, a căutat s-o necinstească pe Hera. În locul acesteia însă Zeus a pus un

nour, avînd chipul şi înfăţişarea ei. Ixion s-a unit cu norul şi din această împreunare s-au născut nişte fiinţe monstruoase, centaurii (v. şi *Centauri*). Drept pedeapsă, părintele zeilor l-a prăvălit pe Ixion în Infern, unde i-a fost sortit să se zbată veşnic, legat de o roată de foc.

Ixionides, denumire purtată de Pirithous, ca fiu al lui Ixion.

Ixionidul = *Ixionides.*

L

Labdacidae, urmaşii direcţi ai lui Labdacus, regele cetăţii Thebae (v. şi *Labdacus*).

Labdacizi = *Labdacidae*.

Labdacus, fiul lui Polydorus şi al lui Nycteis şi nepot al lui Cadmus. Murindu-i de timpuriu părinţii, Labdacus a fost crescut de Nycteus, bunicul său dinspre mamă. Cînd a ajuns de vîrsta bărbăţiei, a moştenit tronul cetăţii Thebae. A avut la rîndu-i un fiu, pe nume Laius, tatăl lui Oedipus. De la strămoşul lor, Labdacus, toţi urmaşii lui — Oedipus, Polynices, Eteocles şi Antigone — s-au numit *labdacizi*.

Labirint = *Labyrinthus*.

Labyrinthus, construcţie vastă, cu nenumărate galerii, înălţată de Daedalus în insula Creta, la porunca regelui Minos. A slujit drept închisoare Minotaurului (v. *Daedalus* şi *Theseus*).

Lachesis, una dintre cele trei zeiţe ale sorţii, denumite de greci *Moire* iar de romani *Parce* (v. *Moerae*).

Ladon, fiul Echidnei şi al lui Typhon, era balaurul cu o sută de capete care păzea merele de aur din Grădina Hesperidelor. A fost ucis de către Heracles.

Laelaps, cîine neîntrecut în fugă, pe care Procris l-a dăruit soţului ei Cephalus.

Laerte = *Laërtes*.

Laërtes, rege din Ithaca, fiul lui Arcesius şi al Chalcomedusei. S-a căsătorit cu Anticlea şi l-a avut ca fiu pe Odysseus. Îndurerat de îndelunga absenţă a fiului său, Laërtes a trăit retras la ţară, pînă în ziua cînd s-a înapoiat eroul. Atunci, reîntinerit în mod miraculos de către zeiţa Athena, el a pus mîna pe arme şi a luptat cot la cot cu fiul său împotriva rudelor pretendenţilor ucişi (v. şi *Odysseus*).

Laestrygones, locuitori străvechi ai Siciliei, despre care se spunea că se hrăneau cu carne de om. Cînd Odysseus a trecut pe lîngă ţărmurile lor, ei l-au atacat şi i-au devorat parte din însoţitori.

Lahesis = *Lachesis*.

Laius, fiul şi urmaşul lui Labdacus la tronul cetăţii Thebae, căsătorit cu Iocasta, sora regelui Creon. Un oracol îi prezisese lui Laius că avea să moară ucis de propriul său fiu. Datorită acestui fapt, cînd Iocasta l-a născut pe Oedipus, Laius a poruncit ca el să fie abandonat pe muntele Cithaeron, pradă fiarelor sălbatice. Copilul a fost găsit însă de nişte păstori, care l-au luat cu ei şi l-au dus la curtea regelui Polybus (v. şi *Oedipus*). După trecerea anilor, Laius îşi întîlneşte pe drum fiul, care se dusese să consulte oracolul de la Delphi. Între cei doi are loc un incident şi, fără să ştie că se află în faţa propriului său părinte, Oedipus îl ucide pe Laius. În felul acesta oracolul se împlineşte.

Lamia, femeie fantomă, cu înfăţişare de monstru. Era spaima mamelor, cărora se spunea că le fura copiii.

Lampetia 1. Fiica lui Apollo şi a unei nimfe, Neaera. Păzea împreună cu sora ei cirezile lui Apollo, cînd Odysseus şi însoţitorii lui au furat şi ucis animalele. 2. Una dintre heliade (v. şi *Heliades*).

Lamus 1. Rege al lestrigonilor. 2. Fiul lui Heracles şi al reginei Omphale.

Laocoon, preot al lui Apollo. Pentru că s-a opus introducerii calului de lemn, construit de greci,

în cetatea Troiei și i-a îndemnat pe troieni să nu se încreadă în spusele dușmanilor lor, Laocoon și-a atras asupra sa mînia zeilor potrivnici Troiei. În timp ce-i aducea un sacrificiu lui Poseidon pe un altar în afara cetății, Laocoon a fost atacat de doi balauri îngrozitori ieșiți din valurile mării și ucis împreună cu cei doi fii ai săi. Înspăimîntați de moartea lui, în care au văzut un semn divin, troienii n-au pregetat să-și dărîme zidurile ca să introducă în interiorul cetății calul fatal.

Laodamante = *Laodamas.*

Laodamas 1. Unul dintre fiii lui Alcinous, regele Phaeaciei. **2.** Fiul lui Eteocles, regele din Thebae. El domnea la Thebae pe vremea epigonilor și, după o tradiție, l-a ucis în luptă pe Aegialeus, fiul lui Adrastus.

Laodamia 1. Fiica lui Acastus și soția lui Protesilaus. Aflînd de moartea soțului ei, ucis în războiul troian, Laodamia, care-l iubea cu o dragoste puternică, i-a implorat pe zei s-o lase să-l revadă, fie și pentru cîteva ceasuri. Înduplecați de rugăciunile ei, zeii i-au îngăduit lui Protesilaus să revină pentru scurt timp printre cei vii, pentru a-și întîlni soția. În felul acesta cei doi s-au regăsit. Bucuria nu le-a fost însă de lungă durată: Protesilaus trebuia să se înapoieze în lăcașul morților. Atunci, pentru a-și putea urma soțul în împărăția umbrelor, Laodamia s-a sinucis. **2.** Una dintre fiicele lui Alcmaeon.

Laodice 1. Una dintre fiicele lui Priamus şi ale Hecubei. S-a căsătorit cu Helicaon, fiul lui Antenor. După căderea Troiei, în timp ce căuta adăpost fugind din calea invadatorilor, Laodice a dispărut, fiind înghiţită de pămîntul care s-a deschis în faţa ei. **2.** Denumire purtată de Electra, fiica lui Agamemnon şi a Clytaemnestrei.

Laomedon, fiul lui Ilus şi tatăl lui Priamus. A fost unul dintre regii care au domnit în cetatea Troiei. El i-a durat zidurile cu concursul lui Apollo şi al lui Poseidon. La sfîrşit, refuzînd să-i răsplătească pentru ajutorul dat, şi-a atras mînia zeilor. Poseidon l-a pedepsit trimiţînd un monstru îngrozitor care să pustiască ţara. Însăşi Hesione, fiica regelui, urma să cadă victimă fiarei. Ea a fost salvată însă de la moarte de către Heracles, care tocmai trecea pe acolo din întîmplare (v. şi *Hesione*). Nici de data aceasta Laomedon nu-şi ţine făgăduiala. El refuză să-i dea eroului răsplata făgăduită — şase din cei mai frumoşi cai ai săi. Din cauza aceasta, Heracles avea să organizeze mai tîrziu o expediţie împotriva lui Laomedon, expediţie în cursul căreia acesta din urmă e ucis împreună cu toţi fiii lui. Singur Priamus e cruţat şi, fiindcă-i luase apărarea, Heracles îl înscăunează rege al Troiei.

Laomedontiadae, denumire purtată de troieni, de la numele lui Laomedon, unul dintre primii regi ai Troiei.

Laomedontiazi = *Laomedontiadae.*

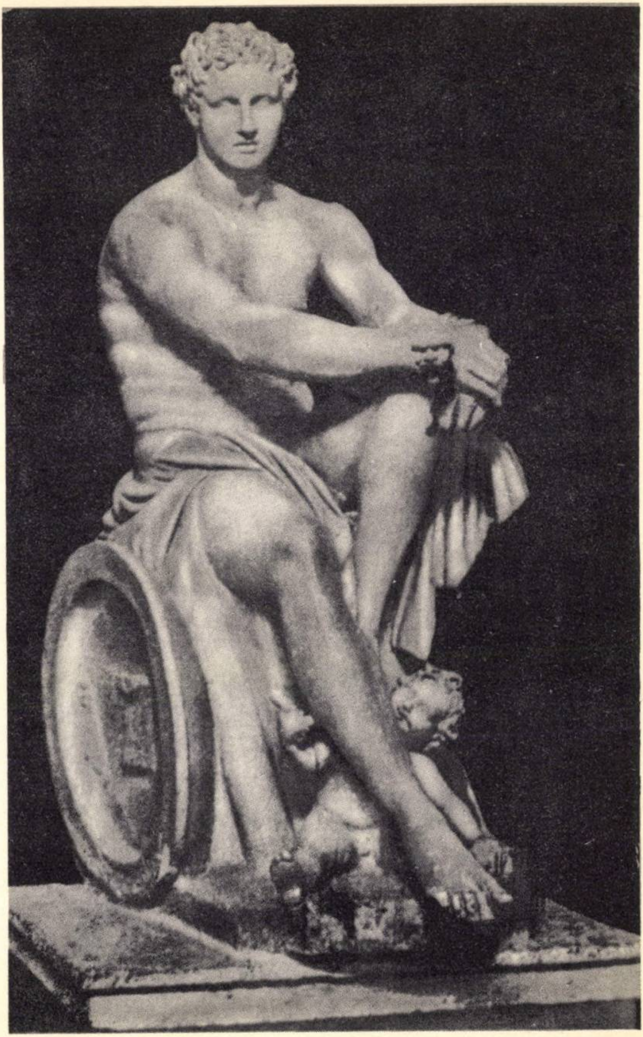

MARTE ODIHNINDU-SE

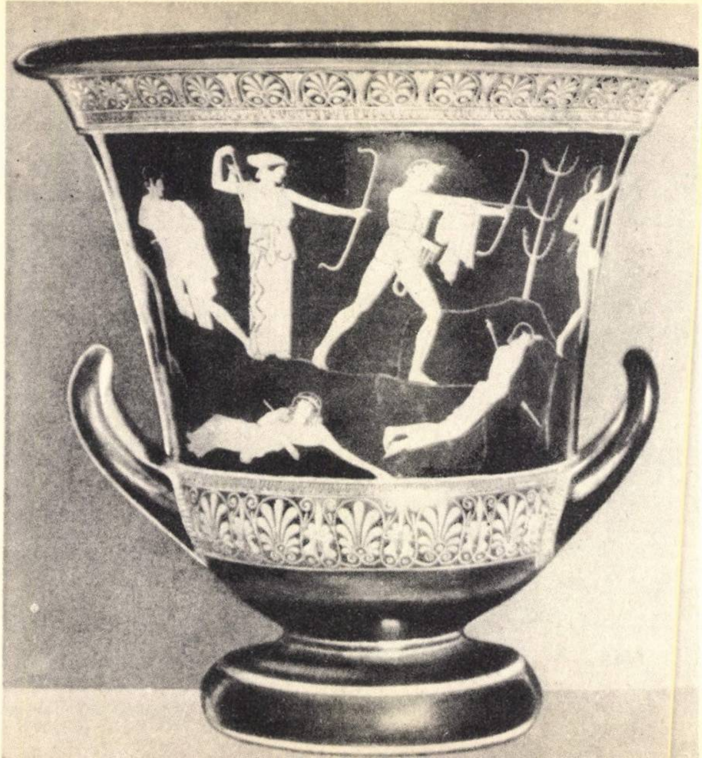

UCIDEREA FETELOR NIOBEI

ODISEUS ŞI SIRENELE

HERMES, EURIDICE ŞI ORFEU

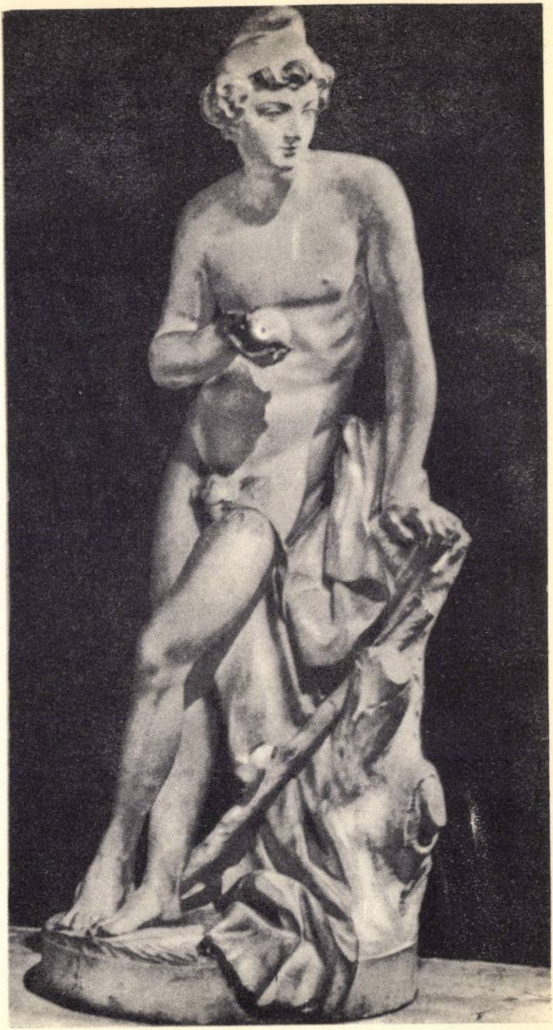

PARIS ȚINÎND MĂRUL

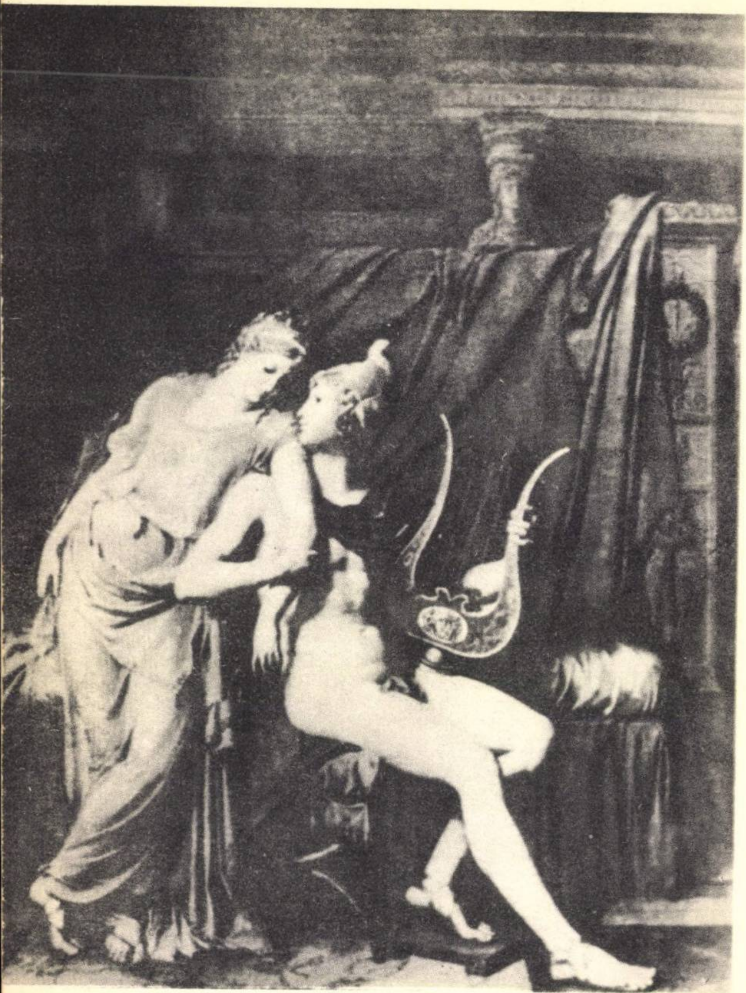

PARIS ŞI ELENA

PARNASUL

AHILE PANSÎNDU-L PE PATROCLU

ELENA ŞI PRIAM

Lapithae, denumire purtată de nişte străvechi locuitori ai Thessaliei. Un episod cunoscut din istoria lor îl constituie lupta cu centaurii. La nunta regelui lor Pirithous cu Hippodamia, unde au fost poftiţi şi centaurii, s-a petrecut un incident în urma căruia lapiţii le-au declarat război acestora din urmă (v. şi *Centauri*). Cîţiva dintre lapiţi au participat la expediţia argonauţilor şi la vînătoarea mistreţului din Calydon.

Lapiţi = *Lapithae.*

Lara, nimfă care a dat în vileag dragostea lui Iupiter pentru Iuturna şi i-a vorbit Iunonei despre infidelitatea soţului ei. Drept pedeapsă, părintele zeilor i-a smuls limba din gură. Apoi a încredinţat-o lui Mercurius, ca s-o călăuzească în Hades. Pe drum zeul a violat-o şi Lara a născut doi fraţi gemeni, larii (v. şi *Lares*).

Larentia v. *Acca La(u)rentia.*

Lares, în mitologia romană, divinităţi protectoare ale familiei şi ale casei. Întruchipau sufletele strămoşilor morţi care vegheau asupra urmaşilor. După o altă versiune, larii, în număr de doi, erau fraţi gemeni — fiii zeului Mercurius şi ai nimfei Lara.

Lari = *Lares.*

Larissa, mama (*sau* fiica) lui Pelasgus, de la care-şi trăgeau numele mai multe cetăţi tesaliene.

Larvae (*sau* **Lemures**), în mitologia romană, spirite ale morților care ieșeau noaptea din morminte. Erau invocate la anumite sărbători, numite *Lemur(al)ia*.

Latinus, rege străvechi din Latium, de la care vechii aborigeni s-au numit *latini*. Cu soția sa, regina Amata, a avut o fiică — Lavinia — pe care a căsătorit-o, la rîndul ei, cu Aeneas, la sosirea eroului în Italia (v. și *A e n e a s*).

Latona = *L e t o*.

Laurentia = *A c c a L a (u) r e n t i a*.

Lausus 1. Fiul lui Numitor, condamnat la moarte de către unchiul său, Amulius, care i-a uzurpat tronul. 2. Fiul lui Mezentius. A luptat alături de Turnus împotriva lui Aeneas și a căzut în luptă, răpus de către eroul troian.

Lavinia, fiica lui Latinus, regele din Latium, și a Amatei. Fusese făgăduită lui Turnus, căpetenia rutulilor, dar, la sosirea lui Aeneas în Italia, a fost căsătorită de către tatăl ei cu acesta din urmă (v. și *A e n e a s*).

Leander, tînăr originar din Abydos, îndrăgostit de Hero. Și-a aflat moartea în valurile mării, într-o noapte furtunoasă, în timp ce traversa înot Hellespontul ca să se ducă să-și vadă iubita (v. și *H e r o*).

Leandru = *L e a n d e r*.

Learchus, fiul lui Athamas şi al lui Ino. A fost ucis de către tatăl său într-un acces de nebunie (v. şi *Athamas*).

Learh = *Learchus*.

Leda (*sau* **Lede**), fiica lui Thestius şi soţia lui Tyndareus, regele Lacedaemonului. A fost iubită de Zeus care, pentru a se uni cu ea, a luat înfăţişarea unei lebede. Din ouăle născute de Leda au ieşit două perechi de gemeni, atribuiţi atît părintelui zeilor cît şi soţului ei: Helena şi Pollux erau consideraţi drept copiii lui Zeus, iar Castor şi Clytaemnestra copiii lui Tyndareus (v. şi *Dioscuri*).

Lelex, primul rege al Laconiei şi întemeietorul neamului lelegilor.

Lemures v. *Larvae*.

Lemuri = *Lemures*.

Lenaeus, denumire purtată de zeul Dionysus, care ocrotea şi teascurile de struguri.

Leneu = *Lenaeus*.

Lestrigoni = *Laestrygones*.

Lete = *Lethe*.

Lethe, zeiţa şi personificarea Uitării. De la ea îşi trăgea numele una dintre apele Infernului, care

avea darul să-i facă pe cei morţi să uite viaţa pămîntească.

Leto, fiica titanului Coeus şi a titanidei Phoebe. A fost iubită de Zeus, care s-a unit cu ea. Căzînd victimă răzbunării nutrite de gelozia Herei, Leto a rătăcit mult timp prin lume purtînd în pîntece rodul divin al dragostei ei cu părintele zeilor. Singurul pămînt ospitalier care a primit-o a fost insula Delos. Acolo însă Leto s-a chinuit nouă zile şi nouă nopţi ca să aducă copiii pe lume, căci Hera, ca să-i întîrzie naşterea, o oprise pe fiica sa, Ilithyia, care alina durerile facerii, s-o ajute. În sfîrşit, cu ajutorul lui Iris, Leto i-a născut pe Artemis şi pe Apollo. Mai tîrziu, dragostea copiilor ei a răsplătit-o din plin pentru suferinţele îndurate. Ca să răzbune, de pildă, o jignire care i-a fost adusă, ei au ucis copiii Niobei şi tot pentru mama lor ei l-au omorît pe Tityus, care voia s-o necinstească. Uciderea Pythonului, pus de Hera s-o chinuiască pe Leto, este o altă mărturie a dragostei lui Apollo faţă de mama sa. În mitologia romană Leto purta numele de *Latona.*

Leucip = *Leucippus.*

Leucipa = *Leucippe.*

Leucipide = *Leucippides.*

Leucippe 1. Fiica lui Minyas şi soră cu Alcithoë. A fost transformată de zeul Dionysus în liliac, drept pedeapsă pentru că le-a interzis sclavelor

ei să participe la serbările date în cinstea zeului. 2. Soția lui Laomedon și mama lui Priamus.

Leucippides, denumire purtată de Hilaira și Phoebe, ca fiice ale lui Leucippus (v. și *Idas*).

Leucippus 1. Fiul lui Perieres și tatăl lui Hilaira, Phoebe și Arsinoë. 2. Fiul lui Oenomaus. Era îndrăgostit de Daphne și, pentru a-i cîștiga încrederea și dragostea, s-a travestit în haine femeiești. A fost descoperit însă de însoțitoarele ei și ucis.

Leucoteea = *Leucothea.*

Leucothea (*sau* **Leocothoë**), denumire purtată de Ino — fiica lui Cadmus și soția lui Athamas — după ce a fost transformată în divinitate marină (v. și *Athamas*).

Liber, în mitologia romană, denumire purtată de zeul Bacchus.

Libertas, în mitologia romană, zeița și personificarea Libertății.

Libethrides, denumire purtată de muze, de la numele unui izvor care le era consacrat.

Libetridele = *Libethrides.*

Libitina, veche divinitate italică, identificată la început cu Venus, apoi cu Proserpina. Patrona înmormîntările și îndatoririle față de cei morți.

Licaon = *Lycaon*.

Lichas, unul dintre slujitorii lui Heracles, care i-a înmînat stăpînului său cămaşa otrăvită trimisă în dar de Deianira. După ce a îmbrăcat-o, acesta l-a apucat pe Lichas de un picior şi l-a azvîrlit în mare. Se spunea că după moarte Lichas ar fi fost metamorfozat într-o insulă.

Licianul = *Lycius*.

Licimniu = *Licymnius*.

Licomede = *Lycomedes*.

Licurg = *Lycurgus*.

Lic(us) = *Lycus*.

Licymnius, fiul lui Electryon, regele din Mycenae, şi fratele Alcmenei. A participat, alături de ceilalţi heraclizi, la lupta împotriva lui Eurystheus. În urma unei înfrîngeri s-a stabilit în Argos, unde a trăit pînă la adînci bătrîneţi. A murit ucis de Tlepolemus, unul dintre fiii lui Heracles, care l-a lovit din greşeală cu o bîtă.

Lieu = *Lyaeus*.

Lin = *Linus*.

Linceu = *Lynceus*.

Linus 1. Fiul lui Apollo şi al Psamathei, fiica lui Crotopus, regele Argosului. Abandonat imediat după naştere de către mama sa, Linus e crescut de nişte păstori. Aflînd însă de existenţa copilului, regele Crotopus îşi ucide fiica şi asmute totodată nişte cîini, care-l devorează pe Linus. În felul acesta mama şi fiul îşi găsesc moartea în acelaşi timp. În amintirea acestei triste întîmplări s-a instituit o sărbătoare, la care se sacrificau cîini şi se cîntau melodii triste. După o altă versiune, Linus ar fi fost un cîntăreţ vestit, care l-ar fi provocat la întrecere pe însuşi Apollo. Se spunea că ar fi fost ucis, din gelozie, de către zeu. 2. Dascălul lui Heracles, care l-a învăţat în copilărie arta muzicii. A fost ucis de către discipolul său cu o piatră.

Litierse = *Lityerses*.

Lityerses, fiul lui Midas, regele Phrygiei. Lityerses era neîntrecut la secerat. El avea obiceiul să-i cheme la întrecere sau să-i pună să secere pentru el pe toţi cei care-i încălcau domeniile. După aceea îi omora. A murit ucis, la rîndul său, de Heracles.

Lotis (*sau* **Lotos**), nimfă, una dintre fiicele zeului mării. Ca să scape de urmărirea lui Priapus, care voia să se unească cu ea, Lotis i-a implorat pe zei s-o metamorfozeze într-o plantă. Rugăciunea i-a fost împlinită.

Lotofagi = *Lotophagi*.

Lotophagi, neam de oameni care populau coasta africană. Cînd Odysseus, întorcîndu-se de la Troia, a poposit pe meleagurile lor, ei le-au dat să mănînce tovarăşilor lui de drum o plantă aducătoare de uitare (*lotus*). Văzînd că echipajul a uitat care era ţelul călătoriei şi nu mai dorea să se întoarcă în Ithaca, Odysseus le-a poruncit oamenilor săi să părăsească în grabă ţărmurile lotofagilor.

Loxias, denumire purtată de Apollo.

Lua, în mitologia romană, o divinitate străveche, de origine obscură, căreia i se aduceau drept ofrandă prăzile şi trofeele de război.

Lucifer, în mitologia romană, nume sub care era desemnată planeta Venus — steaua dimineţii — atunci cînd apărea pe cer înaintea răsăritului. Seara, după apusul soarelui, ea purta numele de *Hesperus* (v. şi *H e s p e r u s*).

Lucina, în mitologia romană, zeiţă care ocrotea naşterile şi pe noii născuţi. Grecii o numeau *Ilithyia* (v. şi *I l i t h y i a*).

Luna, la romani, zeiţa lunii, numită *Selene* de către greci. A fost identificată de timpuriu cu *Diana* (v. *D i a n a*).

Lupercalia, serbări romane, celebrate anual în cinstea zeului Faunus Lupercus.

Lupercalii = *L u p e r c a l i a.*

Lupercus, străveche divinitate italică, identificată de către greci cu zeul *Pan* (v. *P a n*).

Lyaeus, denumire purtată de zeul Bacchus.

Lycaon 1. Fiul lui Pelasgus şi rege al Arcadiei. Lycaon era vestit, atît el cît şi cei cincizeci de fii ai săi, pentru mîrşăvia sa, care devenise celebră. Vrînd să se-ncredinţeze de ceea ce se zvonea, părintele zeilor i-a cerut odată găzduire. Lycaon l-a primit şi l-a ospătat la masă cu carne de om. El voia să se convingă dacă avea într-adevăr de-a face cu un zeu şi dacă acesta e în stare să ghicească ce bucate are dinainte. Mînios de această fărădelege, Zeus îl transformă, drept pedeapsă, pe Lycaon într-un lup (*sau*, după altă versiune, îl ucide cu trăsnetul său). 2. Fiul lui Ares şi al Pyrenei. A fost ucis de către Heracles.

Lycius, denumire purtată de zeul Apollo, care avea un templu şi un oracol la Patara, în Lycia.

Lycomedes, regele dolopilor, la curtea căruia a stat ascuns o vreme Achilles, deghizat în haine femeieşti (v. şi *A c h i l l e s*). Cînd Theseus se exilează şi e silit să părăsească Athena, el caută refugiu la curtea lui Lycomedes. Fie din lăcomie, vrînd să-şi însuşească bunurile pe care le adusese Theseus cu sine, fie din gelozie pentru faima şi dragostea de care se bucura eroul, Lycomedes l-a ucis în mod perfid, îmbrîncindu-l într-o prăpastie din înaltul unei stînci.

Lycurgus 1. Unul dintre urmaşii lui Arcas şi rege al Arcadiei. Era bunicul Atalantei. **2.** Fiul lui Dryas şi rege al tracilor. Fiindcă a refuzat să-l găzduiască pe Dionysus în timpul peregrinărilor acestuia şi a interzis şi celebrarea cultului său, Lycurgus a fost pedepsit de către zeu, care i-a luat minţile.

Lycus 1. Rege al Boeotiei şi frate cu Nycteus. Atît Lycus cît şi soţia lui, Dirce, au fost ucişi de către fiii Antiopei drept pedeapsă pentru că au persecutat-o pe aceasta din urmă (v. şi *Antiope*). **2.** Proroc vestit, fiul lui Pandion.

Lynceus 1. Unul dintre cei cincizeci de fii ai lui Aegyptus, căsătorit cu Hypermnestra. Hipermnestra a fost singura dintre danaide care, nesocotind porunca tatălui ei, şi-a cruţat soţul şi nu l-a omorît în noaptea nunţii, aşa cum au făcut celelalte surori ale ei. Lynceus îl ucide mai tîrziu pe Danaus, împlinind în felul acesta oracolul. Cu Hypermnestra Lynceus a avut un fiu, Abas. **2.** Fiul lui Aphareus şi frate cu Idas. Era vestit pentru vederea sa pătrunzătoare. A luat parte la vînătoarea mistreţului din Calydon, la expediţia argonauţilor şi s-a luptat alături de fratele său împotriva dioscurilor, pentru mîna fiicelor lui Leucippus.

Lyncus, rege al Scythiei. A fost transformat de către Demeter într-un linx, drept pedeapsă pentru că a încercat să-l ucidă pe Triptolemus, care venise la el în scopuri paşnice — să-l înveţe cum se cultivă cerealele.

M

Macareu = *Macareus.*

Macareus 1. Rege din Lesbos şi tatăl Issei (v. şi *Issa* 2.) 2. Fiul lui Aeolus. S-a sinucis odată cu sora sa, Canace, pentru care nutrea o dragoste incestuoasă (v. şi *Canace*).

Macaria, fiica lui Heracles şi a Deianirei. După moartea tatălui său, Macaria i-a însoţit pe heraclizi în peregrinările lor. Cum un oracol prezisese că aceştia îl vor învinge pe Eurystheus numai cu preţul unei jertfe omeneşti, ea s-a oferit de bunăvoie să fie sacrificată, pentru a obţine victoria.

Machaon, fiul lui Asclepius şi frate cu Podalirius. Atît el cît şi fratele său moşteniseră de la părin-

tele lor priceperea în arta tămăduirii. Machaon s-a numărat printre pretendenţii la mîna Helenei şi a participat apoi la războiul troian, vindecînd răniţii. Printre cei tămăduiţi de el se numără Philoctetes, Menelaus şi Telephus. Machaon a fost unul dintre ostaşii greci închişi în pîntecele calului de lemn şi a participat la masacrul dezlănţuit cu ocazia capturării Troiei. A murit ucis de mîna lui Eurypylus, fiul lui Telephus.

Maeander (*sau* **Maeandrus**), zeul apei cu acelaşi nume, situată în Asia Mică şi vestită pentru multele sale cotituri. Maeander era fiul lui Oceanus şi al lui Tethys. A avut, la rîndul lui, mai multe fiice, printre care se numărau Cyane şi Callirrhoë.

Maenades 1. Nimfe care l-au crescut pe Dionysus. Devenind mai tîrziu însoţitoarele zeului, menadele făceau parte din cortegiul lui şi erau posedate de o furie mistică. **2.** Denumire purtată de preotesele care oficiau cultul lui Dionysus.

Maeonis, denumire purtată de regina Omphale, care stăpînea regatul Lydiei, numite şi *Maeonia.*

Maera, căţeaua lui Icarius. Cînd acesta a fost ucis de ciobanii cuprinşi de beţie, Maera i-a dat de veste Erigonei şi a călăuzit-o spre locul unde se afla cadavrul tatălui ei. Apoi, după moartea Erigonei (v. şi *Erigone* **1.**), credinciosul animal n-a mai vrut să părăsească mormîntul stăpînei sale şi s-a stins acolo, copleşit de durere.

Magna Mater („Marea mamă"), denumire purtată de zeița Cybele.

Mahaon = *M a c h a o n.*

Maia 1. Fiica lui Atlas și a Pleionei și una dintre pleiade. Maia era cea mai frumoasă dintre toate surorile ei. Cucerit de frumusețea ei, Zeus s-a unit cu ea într-o peșteră de pe muntele Cyllene. În urma acestei uniri Maia l-a născut pe zeul Hermes. **2.** La romani, veche divinitate de origine obscură. Simboliza, se pare, Primăvara. Mai tîrziu a fost identificată cu *Maia* din mitologia greacă.

Mamerc = *M a m e r c u s.*

Mamercus, în mitologia romană, fiul zeului Mars și al Silviei, soția lui Septimius Marcellus. Soarta și viața lui Mamercus atîrnau de o lance pe care, la nașterea sa, zeul Mars i-a dăruit-o în păstrare Silviei. Certîndu-se cu frații acesteia — unchii săi — care rîvneau la vînatul pe care-l doborîse Mamercus, acesta din urmă i-a ucis. Atunci, drept pedeapsă, Silvia a distrus lancea, ucigîndu-și în felul acesta fiul.

Mamers, denumire purtată de zeul Mars.

Manes, în mitologia romană, sufletele celor morți, invocate ca genii protectoare. Aveau anumite sărbători instaurate în cinstea lor și li se aduceau ofrande pe morminte.

Mani = *M a n e s.*

Mania, în mitologia romană, veche divinitate de origine obscură. Mania era considerată drept mama manilor (v. şi *M a n e s*).

Manto, fiica prorocului Tiresias. După cucerirea cetăţii Thebae de către epigoni, Manto şi-a însoţit tatăl, bătrîn şi orb, în pribegie către Delphi. Tiresias n-a apucat să ajungă însă acolo, căci a murit pe drum. Manto, în schimb, s-a stabilit la Delphi, unde a studiat multă vreme arta prorocirilor. Cu zeul Apollo a avut un fiu, Mopsus, vestit şi el, la rîndul lui, ca proroc (v. şi *M o p s u s*).

Marica, nimfă originară din Latium, considerată drept soţia zeului Faunus şi mama regelui Latinus.

Maron, fiul unuia dintre preoţii lui Apollo, pe nume Evanthes. Prin tatăl său se trăgea din însuşi zeul Dionysus şi, datorită acestui fapt, era pomenit şi în ciclul dionisiac. Maron i-a dăruit lui Odysseus faimosul vin cu care eroul a reuşit să-l îmbete pe ciclopul Polyphemus.

Marpesa = *M a r p e s s a.*

Marpessa, fiica lui Evenus şi soţia lui Idas (v. şi *I d a s*). A fost răpită de Apollo, care se îndrăgostise de ea. Idas s-a luat însă după fugari şi i-a ajuns din urmă. Între el şi zeu s-a încins o

luptă pe viață și pe moarte. Zeus a intervenit și i-a despărțit. El i-a îngăduit în același timp Marpessei să aleagă între cei doi. Marpessa l-a ales pe soțul ei și s-a întors cu el acasă.

Mars, fiul lui Iupiter și al Iunonei și una dintre cele trei divinități protectoare ale Romei (alături de Iupiter și de Quirinus). Romanii îl considerau drept protectorul lor și tatăl lui Romulus. Era, la origine, zeul renașterii naturii, devenind mai tîrziu zeul războiului și al agriculturii. A fost identificat de timpuriu cu *Ares*, din mitologia greacă. (Pentru diferitele legende legate de numele lui, v. *Ares.*)

Marsia(s) = *Marsyas.*

Marsyas, silen originar din Phrygia. Marsyas a inventat fluierul (sau — într-o altă versiune — a găsit fluierul inventat de Athena, dar pe care apoi zeița îl aruncase) și, socotind că instrumentul său cînta neîntrecut de frumos, l-a provocat la întrecere pe însuși Apollo. Zeul s-a învoit, cu condiția ca cel învins să se supună pedepsei dictate de învingător. Întrecerea a început și, îndoielnică la început, victoria a revenit în cele din urmă lui Apollo. Drept pedeapsă pentru trufia sa necugetată, zeul l-a legat pe Marsyas de crengile unui copac și l-a jupuit de piele. Mai apoi, domolindu-i-se mînia, s-a căit de fapta sa crudă și l-a transformat într-un rîu.

Marte = *Mars.*

(Mater) Matuta, în mitologia romană, denumire purtată de Ino, soţia lui Athamas, după ce a murit şi a fost transformată într-o divinitate marină. Denumirea grecească a Matutei era *Leucothea.*

Mavors, denumire purtată de zeul Mars.

Meandru = *Maeander.*

Medea, magiciană vestită, fiica lui Aeetes, regele din Colchis, şi nepoata Circei. Cînd argonauţii au sosit în Colchis în căutarea Lînii de Aur, Medea, prin vrăjile ei, l-a ajutat pe Iason să iasă biruitor din toate încercările la care l-a supus Aeetes şi să pună mîna pe preţioasa lînă (v. şi *Argonautae*). Cum Iason îi făgăduise s-o ia în căsătorie, Medea n-a pregetat apoi să fugă cu el pe mare şi să-l ia cu sine drept zălog şi pe Absyrtus, fratele ei mai mic. Mai tîrziu, ca să scape de urmărirea lui Aeetes, care se luase după fugari, ea şi-a tăiat fratele în bucăţi şi le-a aruncat în urma ei, în mare. O dată scăpaţi şi după multe peregrinări, cei doi ajung la Iolcus. Acolo, primul act al Medeei este să-l pedepsească pe Pelias, uzurpatorul tronului care i-ar fi revenit de drept lui Iason. Tot Pelias fusese cel care-l trimisese pe Iason în Colchis cu gîndul ascuns să-l piardă. Medea urzeşte o pedeapsă cruntă: sub cuvînt că datorită vrăjilor ei ea poate readuce la tinereţe pe oricine se va lăsa tăiat în bucăţi şi fiert într-un cazan cu anumite buruieni, ea le determină pe fiicele lui Pelias să-şi măcelărească propriul tată

şi să-l fiarbă în cazanul din care, bineînţeles, n-a mai ieşit viu niciodată. În urma acestei noi crime, Medea şi Iason sînt izgoniţi din Iolcus de către Acastus, fiul lui Pelias. Ei se statornicesc în cetatea Corinthului, unde trăiesc cîţiva ani, pînă în ziua în care Iason o părăseşte pe Medea pentru a se căsători cu Glauce, fiica regelui Creon. În preajma nunţii, Medea e alungată. Înainte de plecare ea pedepseşte însă trădarea lui Iason. O ucide pe Glauce (v. *Creon* 1.), îşi omoară apoi proprii copii născuţi cu Iason, şi aceasta sub ochii părintelui lor, după care-şi ia zborul, într-un car tras de nişte cai înaripaţi, şi dispare în văzduh. Se duce la Athenae unde se căsătoreşte cu regele Aegeus, cu care are un fiu. Încercînd să-l înlăture însă pe Theseus, celălalt fiu al lui Aegeus, este gonită şi de acolo şi silită din nou să ia calea pribegiei. Medea se întoarce în cele din urmă acasă, în Colchis. Acolo îl alungă de la domnie pe uzurpatorul tronului şi-şi înscăunează din nou tatăl, pe Aeetes, care fusese detronat. Împăcarea dintre tată şi fiică este dublată, într-o altă versiune, şi de împăcarea Medeei cu Iason, care — se spunea — ar fi venit în cele din urmă după ea, în Colchis.

Medeea = *Medea.*

Medeius, fiul lui Iason şi al Medeei.

Medon 1. Fiul lui Oileus, regele locrienilor, şi frate cu Aiax. A căzut în războiul troian, fiind ucis de Aeneas. **2.** Unul dintre pretendenţii Penelopei.

Medonte = *M e d o n*.

Medusa, fiica monstruoasă a lui Phorcys şi a lui Ceto şi una dintre gorgone. A fost ucisă de către Perseus (v. şi *G o r g o n e s*). Chipul înspăimîntător al Meduzei a fost întipărit de către zeiţa Athena pe egida ei. Vederea lui se spunea că era suficientă pentru a transforma în stană de piatră pe orice muritor.

Meduza = *M e d u s a*.

Megaera, una dintre erinii (v. *E r i n y e s*).

Megara 1. Fiica lui Creon, regele cetăţii Thebae, şi soţia lui Heracles. Soarta nemiloasă a făcut-o pe Megara să cadă victimă propriului ei soţ. O dată, pe cînd Heracles se afla în Infern, Megara a fost necinstită în lipsa lui de către Lycus. La întoarcere eroul se răzbună: el îl omoară pe Lycus, dar Hera, mînioasă de acest omor, îi ia minţile. În furia nebuniei lui, Heracles îşi ucide şi soţia împreună cu cei trei copii pe care-i avea cu ea, luîndu-i pe toţi drept nişte fiare sălbatice. 2. Mama lui Ixion.

Megareu = *M e g a r e u s*.

Megareus, erou eponim şi rege al cetăţii Megara. Pentru a răzbuna moartea unuia dintre fiii săi, care căzuse victimă leului din Cithaeron, Megareus făgăduieşte că va da mîna fiicei sale, Evaechme, aceluia care va reuşi să ucidă fiorosul animal. A izbutit Alcathous. El s-a căsă-

torit cu Evaechme şi i-a urmat la tron lui Megareus. Acesta din urmă a fost omorît luptînd împotriva regelui Minos.

Megera = *M e g a e r a.*

Meges, unul dintre pretendenţii Helenei. A participat la războiul troian şi a căzut ucis în luptă.

Melamp = *M e l a m p u s.*

Melampus, fiul lui Amythaon, era un prezicător vestit care înţelegea graiul animalelor. Împreună cu fratele său, Bias, Melampus s-a stabilit la curtea lui Neleus. Acolo Bias s-a îndrăgostit de fata acestuia, pe nume Pero. Pentru a obţine mîna ei, Bias a cerut sprijinul fratelui său. Cu concursul lui Melampus, Bias a reuşit să aducă la îndeplinire condiţia impusă de Neleus, anume ca Pero să primească drept dar de nuntă cirezile lui Phylacus. Aceste cirezi erau păzite de un cîine fioros, care nu putea fi doborît de nimeni. Priceput şi în arta lecuirii, Melampus îl vindecă pe Iphicles, fiul lui Phylacus, de o boală veche şi, drept răsplată, tatăl recunoscător îi dăruieşte cirezile dorite. Melampus i le dă, la rîndu-i, lui Bias, care poate acum să se căsătorească cu Pero. Mai tîrziu Melampus este solicitat de regele Proetus să-i vindece de nebunie fiicele (v. şi *P r o e t i d e s*). Fetele se însănătoşesc şi, drept mulţumire, Proetus le dăruieşte celor doi fraţi cîte o treime din regatul său.

Melanip = *M e l a n i p p u s.*

Melanipa = *Melanippe.*

Melanippe 1. Fiica zeului Ares şi soră cu Hippolyte, regina amazoanelor. A murit, ucisă de către Telamon, în ciocnirea care a avut loc între Heracles şi amazoane. **2.** Fiica lui Aeolus şi urmaşa directă a lui Hellen.

Melanippus 1. Fiul tebanului Astacus. A luptat în rîndurile tebanilor împotriva „celor şapte" şi a fost ucis pe cîmpul de bătălie. **2.** Fiul zeului Ares şi al Triteiei.

Melant = *Melanthus.*

Melanthius, unul dintre slujitorii care păşteau caprele lui Odysseus. Trădîndu-şi stăpînul în favoarea pretendenţilor Penelopei, el şi-a primit pedeapsa cuvenită la întoarcerea eroului în Ithaca: a fost ucis, tăiat în bucăţi şi dat la cîini.

Melanthus, fiul lui Andropompus. A fost gonit din Pylos, pămîntul său de baştină, de către heraclizi şi s-a stabilit la Athenae. Acolo, regele Thymoetes purta un război împotriva beoţienilor. Melanthus s-a oferit să lupte singur — din partea atenienilor — împotriva regelui beoţian, Xanthus. Lupta a fost hotărîtoare. Melanthus l-a învins pe Xanthus şi, drept răsplată, Thymoetes i-a cedat tronul său.

Melantiu = *Melanthius.*

Melas, unul dintre fiii lui Heracles şi ai reginei Omphale.

Meleager (*sau* **Meleagrus**), erou etolian. Era fiul lui Oeneus, regele Aetoliei, şi al Althaeei, fiica lui Thestius, şi soţul Cleopatrei. A participat la expediţia argonauţilor şi la vînătoarea mistreţului din Calydon, de care a rămas legat, în mod deosebit, numele său. Mîniată pe Oeneus, care o jignise lipsind-o de un sacrificiu, zeiţa Artemis trimite un mistreţ fioros care pustieşte ţinutul Aetoliei. Ca să-l prindă şi să-l ucidă, fiul regelui, Meleager, organizează o vînătoare la care îi cheamă să participe pe cei mai viteji eroi. Printre aceştia se numărau: Theseus, dioscurii — Castor şi Pollux, Pirithous, Idas şi Lynceus, Iphicles — fratele lui Heracles, Iason, Amphiaraus, Telamon, precum şi o femeie, Atalanta. Atalanta este cea care răneşte prima, cu o săgeată, mistreţul. Lovitura de graţie i-o dă însă Meleager, aşa încît lui îi revine drept pradă fiara. Îndrăgostit de Atalanta, Meleager îi oferă pielea şi capul mistreţului, dar gestul lui stîrneşte revolta celorlalţi vînători, care vor să fie şi ei părtaşi la vînat. Se iscă o luptă, în cursul căreia Meleager îi ucide pe cei doi fraţi ai Althaeei, unchii săi.

La naşterea lui Meleager, moirele îi preziseseră că va trăi numai atît cît va dăinui un tăciune care era aprins în vatră. Înspăimîntată, Althaea a stins atunci tăciunele care ardea şi l-a păstrat cu grijă. Or, în ziua în care Meleager şi-a ucis unchii, fraţii Althaeei, aceasta, cuprinsă de mî-

nie şi de desperare, a dat foc tăciunelui fatal şi l-a lăsat să se mistuie, curmînd în felul acesta firul vieţii lui Meleager. Mai apoi, venindu-şi în fire şi dîndu-şi seama de fapta ei, îndurerată, Althaea şi-a pus singură capăt zilelor, spînzurîndu-se.

Meleagru = *Meleager*.

Meliboeus, nume purtat de Philoctetes, datorită faptului că a domnit în cetatea Meliboea.

Melia, una dintre oceanide, căsătorită cu Inachus.

Melicerte = *Melicertes*.

Melicertes (*sau* **Melicerta**), fiul lui Athamas şi al lui Ino (v. *Ino*). După moarte a fost transformat, ca şi mama sa, într-o divinitate marină, primind numele de *Palaemon*.

Melisa = *Melissa*.

Melissa, una dintre preotesele lui Demeter, iniţiată de zeiţă în misterele acesteia. Fiindcă n-a vrut să le destăinuiască şi celorlalte femei, ea a fost ucisă de către ele. În amintirea ei, Demeter a făcut ca din trupul celei ucise să se nască un roi de albine.

Melpomene, una dintre muze, fiica lui Zeus şi a Mnemosynei. Patrona tragedia (v. şi *Musae*).

Memnon, regele Aethiopiei, era fiul troianului Tithonus şi al zeiţei Eos. A participat la războiul troian, de partea lui Priamus, şi l-a ucis în luptă pe Antilochus, fiul lui Nestor (v. şi *Antilochus*). Moartea lui Antilochus e răzbunată însă de prietenul acestuia, Achilles, care-l provoacă pe Memnon la luptă. În Olympus Thetis şi Eos vin deopotrivă la Zeus spre a-i cere îndurare pentru fiii lor. Talerul stăpînului lumii înclină greu însă de partea lui Memnon, arătînd prin aceasta că eroul e sortit să moară. Memnon cade într-adevăr ucis şi Eos îi răpeşte cadavrul de pe cîmpul de luptă. Prin rugăminţi, ea l-a înduplecat între timp pe Zeus să-i facă fiul nemuritor. Se spunea că după moartea lui Memnon, tovarăşii săi de luptă au fost transformaţi în nişte păsări, numite *Memnonides*, nedespărţite de atunci încolo de mormîntul său. Lacrimile mamei îndurerate stropeau în fiecare dimineaţă ţărîna sub forma picăturilor de rouă, iar statuia uriaşă ridicată în amintirea lui — spunea legenda — cînta de fiecare dată la ivirea zorilor.

Menade = *Maenades*.

Meneceu = *Menoeceus*.

Menelau = *Menelaus*.

Menelaus, urmaş al lui Atreus (v. şi *Atreus*) şi frate cu Agamemnon. Alungat împreună cu Agamemnon din cetatea Mycenae de către Ae-

gisthus, Menelaus se refugiază la Sparta. Aici, cei doi frați se căsătoresc cu fetele regelui Tyndareus. O dată cu mîna Helenei, Tyndareus îi dăruiește lui Menelaus și tronul său, făcîndu-și-l urmaș. Menelaus domnește mulți ani în pace asupra Lacedaemonului, alături de Helena — cu care are și o fiică, Hermione — pînă în ziua în care sosește la curtea sa Paris, fiul regelui Priamus. Cu sprijinul Aphroditei, care-i făgăduise lui Paris drept soție pe cea mai frumoasă dintre muritoare (v. și *Aphrodite*), acesta din urmă o răpește pe Helena și fuge cu ea la Troia. Menelaus cere atunci sprijinul celorlalte căpetenii argiene și pornește expediția împotriva Troiei. Comandantul suprem al armatei și al flotei astfel înjghebate este Agamemnon, fratele lui Menelaus. În luptele care au loc, Menelaus e mereu în primele rînduri. El îl rănește pe Paris, ucide nenumărați eroi troieni, se bate cu Aeneas și, în sfîrșit, pătrunde în cetate închis fiind, împreună cu ceilalți greci, în pîntecele calului de lemn. În noaptea incendierii cetății, el asaltează casa lui Deiphobus, fratele lui Paris, cu care se căsătorise Helena după moartea acestuia din urmă, și îl ucide. Cînd se află însă, în sfîrșit, față în față cu propria sa soție, e copleșit de sentimentul dragostei profunde pe care o nutrește încă față de ea și o iartă. După distrugerea Troiei cei doi iau din nou calea mării, spre a se întoarce acasă. Voința zeilor și vînturile potrivnice îi abat însă din drum, făcîndu-i să rătăcească mult timp pe meleaguri străine. După multe

opriri vremelnice (în Lesbos, Creta etc.) şi după un popas mai îndelungat în Aegyptus, Menelaus şi Helena ajung, în sfîrşit, după opt ani de rătăciri, acasă în Lacedaemon, unde-şi petrec apoi liniştiţi tot restul vieţii.

Menesteu = *Menestheus*.

Menestheus 1. Fiul lui Peteus, regele cetăţii Athenae. S-a numărat printre pretendenţii la mîna Helenei şi, ca atare, a participat şi el, în fruntea atenienilor, la expediţia organizată împotriva Troiei. 2. Unul dintre vizitiii lui Diomedes.

Menetiadul = *Menoetiades*.

Menetiu = *Menoetius*.

Menoeceus 1. Tatăl lui Creon şi al Iocastei. 2. Fiul regelui Creon. Deoarece Tiresias prorocise că victoria împotriva „celor şapte“ şi salvarea cetăţii Thebae depindea de viaţa lui Menoeceus, acesta din urmă s-a oferit de bunăvoie spre a fi sacrificat. După o altă versiune, Menoeceus ar fi fost sacrificat în aceleaşi împrejurări de însuşi Creon.

Menoetiades, denumire purtată de Patroclus, fiul lui Menoetius.

Menoetius 1. Fiul lui Actor şi al Aeginei şi tatăl lui Patroclus. A participat la expediţia argonauţilor. 2. Unul dintre titani, fiul lui Iapetus

şi al Clymenei şi frate cu Atlas, cu Epimetheus şi cu Prometheus. A fost fulgerat de către Zeus şi prăvălit în Tartarus.

Mentor, fiul lui Alcimus şi prietenul credincios al lui Odysseus. A fost lăsat de către erou la plecarea sa spre Troia să-i păzească casa şi familia în Ithaca.

Meoniana = *M a e o n i s.*

Mera = *M a e r a.*

Mercur = *M e r c u r i u s.*

Mercurius, divinitate romană, identificată cu zeul *Hermes* din mitologia greacă (v. *H e r m e s*).

Merione = *M e r i o n e s.*

Meriones, fiul lui Molus, era un erou originar din Creta. S-a numărat printre pretendenţii la mîna Helenei şi a participat la războiul troian. Era prietenul şi vizitiul lui Idomeneus, regele Cretei.

Meropa = *M e r o p e.*

Merope 1. Una dintre pleiade, căsătorită cu Sisyphus, regele Corinthului, şi mama lui Glaucus. **2.** Una dintre heliade. **3.** Fiica lui Cypselus şi soţia lui Cresphontes. După împărţirea Peloponnesului, Cresphontes, căruia îi revenise Messenia, a fost ucis de către Polyphontes, unul

dintre heraclizi. O dată cu coroana, acesta din urmă a luat-o în căsătorie cu sila şi pe Merope. După mulţi ani, unul dintre fiii ei îl ucide însă pe Polyphontes, eliberîndu-şi mama şi răzbunînd în acelaşi timp şi moartea lui Cresphontes.

Merops, rege al Aethiopiei, căsătorit cu oceanida Clymene.

Mesena = *Messene.*

Messene, fiica lui Triopas, regele Argosului. S-a căsătorit cu Polycaon, cel mai mic dintre fiii lui Lelex, regele Laconiei. La îndemnul ei, Polycaon a cucerit un ţinut asupra căruia şi-a exercitat puterea, numindu-l în amintirea soţiei lui — *Messenia.*

Mestra, fiica lui Erysichthon. Pentru a-i aduce mîncare, ca să satisfacă foamea veşnic nepotolită a tatălui ei, Mestra obişnuia să se vîndă ca sclavă. Apoi, datorită darului pe care-l avea de a-şi schimba ori de cîte ori voia chipul şi înfăţişarea, fugea de la stăpînul ei şi se vindea din nou, altuia.

Metanira, soţia lui Celeus, regele din Eleusis, cu care a avut doi fii: pe Triptolemus şi pe Demophon. Metanira a găzduit-o pe Demeter în timpul peregrinărilor zeiţei care-şi căuta fiica (v. şi *Demopho(o)n*).

Metida = *Metis.*

Metis, fiica lui Oceanus şi a lui Tethys şi prima soţie a lui Zeus. Cu ajutorul ei, Zeus l-a silit pe Cronus să-şi verse înapoi copiii înghiţiţi (v. şi *Cronus*). Fiindcă i se prezisese că avea să fie detronat de copilul pe care i-l va naşte Metis, Zeus a înghiţit-o la rîndu-i pe Metis, care era însărcinată. La împlinirea termenului, din capul cerescului părinte s-a născut Athena (v. şi *Athena*).

Mezentius, rege etrusc care a luptat alături de Turnus împotriva troienilor. A fost ucis în luptă de către Aeneas, atît el cît şi fiul său, Lausus.

Mezenţiu = *Mezentius.*

Miceniana = *Mycenis.*

Midas (*sau* **Mida**), rege frigian şi fiul lui Gordius. Fiindcă s-a purtat bine cu Silenus, care se rătăcise din cortegiul lui Dionysus, zeul i-a făgăduit drept răsplată să-i îndeplinească orice dorinţă. Lacom de bogăţii, Midas a cerut ca tot ceea ce va atinge să se transforme în aur. Voia i s-a împlinit. Cînd a vrut însă să se ospăteze n-a putut pune nimic în gură căci, de îndată ce le atingea, băutura şi bucatele se transformau în aur. Însetat şi înfometat, bogatul rege i-a cerut atunci lui Dionysus să-l scape de darul său împovărător. Zeul l-a îndemnat să se scalde în apele Pactolului. Midas s-a supus şi a redevenit muritor de rînd. În schimb, apele

în care s-a scăldat au rămas de atunci aurite. O altă întîmplare atribuită regelui frigian este judecata la care a fost chemat de către Apollo și Pan, ca să-și spună părerea. Cei doi se întreceau odată în măiestrie cîntînd. Întrebat care cîntă mai frumos, Midas i-a dat întîietate lui Pan. Mînios, Apollo a făcut atunci să-i crească, de o parte și de alta a capului, o pereche de urechi de măgar. Cuprins de rușine, Midas și le-a ascuns sub o scufie. Nimeni nu știa de existența lor, în afară de un sclav care venea să-l tundă. Acesta, martor al unui lucru atît de neobișnuit, nu s-a putut abține și, fiindcă fusese oprit să vorbească sub amenințarea pedepsei cu moartea, a făcut o gaură în pămînt și a șoptit acolo că „regele Midas are urechi de măgar“. Din pămînt a răsărit însă o trestie, ale cărei crengi, la adierea vîntului, spuneau tuturor secretul aflat. În felul acesta, în scurt timp toată lumea a aflat de pățania regelui.

Migdon = *M y g d o n*.

Milanion, tînăr care s-a căsătorit cu Atalanta (v. *A t a l a n t a*).

Milet = *M i l e t u s*.

Miletus, fiul Deionei (*sau* al Ariei) și al zeului Apollo. A avut, la rîndul lui, doi copii: pe Caunus și pe Byblis (v. și *B y b l i s*). De teama regelui Minos, care voia să-l prindă, Miletus s-a refugiat în Asia Mică, unde a întemeiat cetatea cu același nume.

Mimante = *M i m a s*.

Mimas 1. Unul dintre giganții care au luptat împotriva olimpienilor. A fost ucis de trăsnetul lui Zeus. **2.** Prietenul nedespărțit al lui Paris și unul dintre troienii care l-au întovărășit pe Aeneas în Italia.

Minerva, la romani, zeița înțelepciunii, a artelor și a strategiei războinice. La origine ea a fost o veche divinitate etruscă, identificată mai tîrziu cu *Athena*, din mitologia greacă (v. *A t h e n a*).

Minia = *M i n y a s*.

Minieni = *M i n y a e*.

Minos, fiul lui Zeus și al Europei și frate cu Rhadamanthus și cu Sarpedon. Ca să domnească singur asupra Cretei, fără să mai împartă tronul cu frații săi, Minos a implorat ajutorul lui Poseidon. Pentru a-i cîștiga încrederea supușilor, zeul a făcut să iasă din apele mării, la porunca lui Minos, un taur de o frumusețe neobișnuită. Datorită acestei minuni săvîrșite, Minos a devenit rege al Cretei. El făgăduise în schimb să-i sacrifice animalul lui Poseidon, lucru pe care nu l-a mai făcut, atrăgîndu-și în felul acesta mînia zeului. Poseidon îl pedepsește: el face ca taurul să devină furios și să-i pustiască întreaga țară. Totodată, Pasiphaë, soția lui Minos, cu care acesta avea numeroși fii și fiice, e

mistuită de o dragoste nefirească față de taur, cu care se împreună, dînd naștere unui copil monstruos, Minotaurul. În ajutorul regelui sosește însă Heracles, care izbutește să prindă animalul (v. și *Heracles — prinderea taurului din Creta*). De numele lui Minos este legată și o expediție, întreprinsă de el împotriva atenienilor ca să răzbune moartea fiului său, Androgeos (v. *Androgeos*). Cu ocazia înfrîngerii lor, atenienii sînt siliți să-i plătească ca lui Minos un tribut anual: acest tribut consta din șapte tineri și șapte tinere, pe care Minos îi ucidea dîndu-i ca hrană Minotaurului. Cu ajutorul Ariadnei, fiica lui Minos, Theseus răpune Minotaurul și-i izbăvește pe atenieni de sîngerosul tribut (v. și *Ariadne, Theseus*). O altă expediție legată de numele lui Minos este cea întreprinsă împotriva regelui Cocalus. Ca să-l pedepsească pe Daedalus, constructorul faimosului labirint, pentru complicitatea sa cu Pasiphaë, Minos a pornit război împotriva lui Cocalus, care-l adăpostea pe Daedalus la curtea sa. Acolo însă își găsește moartea, fiind ucis, la îndemnul fugarului, de către fetele lui Cocalus. În timpul vieții, regele Minos se deosebise prin destoinicia cu care-i cîrmuise pe cretani și prin calitățile sale de bun organizator și legiuitor. După moarte, se spunea că ar fi fost pus, datorită spiritului său de dreptate, să judece sufletele morților în Hades alături de Aeacus și de Rhadamanthus.

Minotaur = *Minotaurus*.

Minotaurus, ființă monstruoasă — jumătate taur și jumătate om — născută din dragostea nefirească nutrită de Pasiphaë, soția regelui Minos, pentru un taur (v. și *M i n o s*). Închis de regele Minos în faimosul labirint (v. și *D a e d a l u s*), Minotaurul constituia spaima întregului ținut. Îi era adus, drept hrană, tributul pe care Minos îl pretindea atenienilor. Acest tribut consta din șapte tineri și șapte tinere, pe care Minotaurul îi devora în fiecare an. Theseus a fost cel care a pus capăt acestei fărădelegi: el a ucis Minotaurul, izbăvindu-i totodată pe atenieni de sîngerosul tribut (v. *T h e s e u s*).

Minta = *M i n t h a*.

Mintha, fiica lui Cocytus, iubită de zeul Pluto. Geloasă, Persephone a transformat-o într-o plantă — *menta*.

Minyae, denumire purtată de locuitorii cetății Orchomenus, din Boeotia, după numele lui Minyas, primul lor rege.

Minyas, erou eponim al minienilor și fiul lui Chryses (*sau* al lui Poseidon). A avut trei fiice: Alcithoë, Leucippe și Arsippe care au fost transformate de către Dionysus în lilieci, drept pedeapsă pentru faptul că le-au interzis sclavelor lor să participe la serbările date în cinstea zeului.

Mira = *M y r r h a*.

Mirmidoni = *Myrmidones.*

Mirtil = *Myrtilus.*

Misenus, ostaş troian, trîmbiţaşul lui Hector. După distrugerea Troiei, l-a însoţit pe Aeneas în Italia. De la el îşi trăgea numele *Capul Misenum* din Campania, pe ale cărui meleaguri a murit.

Mnemosina = *Mnemosyne.*

Mnemosyne, una dintre titanide, fiica lui Uranus şi a lui Gaea. Din unirea ei cu Zeus s-au născut cele nouă muze. Mnemosyne personifica Memoria.

Mnesteu = *Mnestheus.*

Mnestheus, unul dintre troienii care l-au însoţit pe Aeneas în Italia.

Moerae, zeiţe care călăuzeau destinele omeneşti. Puterea lor era implacabilă şi mai presus de voinţa zeilor. Moirele, născute din unirea lui Zeus cu Themis, erau trei la număr: Atropos, Clotho şi Lachesis, supranumite „torcătoarele“, deoarece una torcea, alta depăna, iar cea de-a treia curma firul vieţii muritorilor. În mitologia romană ele purtau numele de *Parce.*

Moire = *Moerae.*

Molos = *Molossus.*

Molossus, fiul regelui Pyrrhus și al Andromachăi și frate cu Pielus și cu Pergamus. După moartea tatălui său, Molossus a fost o vreme persecutat de Hermione și era cît pe ce să fie ucis. A reușit însă să scape cu viață, iar după căsătoria mamei sale cu Helenus și după moartea acestuia, i-a urmat la tronul Epirului. În amintirea lui, o parte dintre locuitorii Epirului au luat numele de *moloși*.

Molus, unul dintre fiii lui Deucalion și tatăl lui Meriones.

Momus, personificare a sarcasmului și a zeflemelii răutăcioase.

Moneta, în mitologia romană, denumire purtată de Iuno.

Mopsus 1. Fiul lui Manto și al zeului Apollo, era un prezicător vestit care a trăit pe vremea războiului troian (v. și *Calchas*). **2.** Unul dintre fiii lui Ampycus, care i-a însoțit pe argonauți în expediția lor către Colchis. A murit în Libya, pe drumul de întoarcere, fiind mușcat de un șarpe.

Morfeu = *Morpheus*.

Morpheus, zeul viselor și unul dintre cei o mie de fii ai lui Hypnus. Li se înfățișa oamenilor în timpul somnului.

Mors, la romani, zeiţa morţii şi una dintre divinităţile Infernului. Mai tîrziu ea a fost identificată cu zeul *Thanatos*, din mitologia greacă (v. şi *Thanatos*).

Mulciber, denumire purtată de zeul Vulcanus, datorită faptului că topea metalele.

Musae, fiicele lui Zeus şi ale Mnemosynei, considerate drept inspiratoare ale muzicii, ale dansului şi ale poeziei şi patroane ale artelor în general. Ele îi desfătau pe zeii Olympului cu cîntecele lor la ospeţe şi la serbări. Au participat, de pildă, în această calitate, la nunta Harmoniei cu Cadmus, la cea a lui Thetis cu Peleus etc. Se născuseră în Thracia, anume în Pieria (de unde şi denumirea pe care o purtau, de *Pierides*), şi sălăşluiau în pădurile umbroase ale Heliconului şi ale Parnassului. Erau nouă surori: *Clio* — muza istoriei, *Euterpe* — muza poeziei lirice, *Thalia* — muza comediei, *Melpomene* — muza tragediei, *Terpsichore* — muza dansului, *Erato* — muza poeziei erotice, *Poly(hy)mnia* — muza retoricii, *Urania* — muza astronomiei şi *Calliope(a)* — muza poeziei epice. În mitologia romană muzele purtau numele de *Camene*.

Musaeus, tînăr înrudit (*sau* prieten) cu Orpheus, de la care deprinsese măiestria muzicii. Se spunea că Musaeus cînta atît de frumos, încît viersul său îi vindeca pe cei bolnavi.

Museu = *Musaeus*.

Muze = *Musae*.

Mycenis, denumire purtată de Iphigenia, pentru faptul că se născuse în cetatea Mycenae.

Mygdon, unul dintre fraţii Hecubei, participant la războiul troian.

Myrmidones, popor din Thessalia, al cărui erou eponim a fost Myrmidon, unul dintre fiii lui Zeus. Mirmidonii au participat la războiul troian sub conducerea lui Achilles.

Myrrha, mama lui Adonis, pe care l-a născut din dragostea incestuoasă pe care a nutrit-o pentru tatăl ei, Cinyras (v. şi *Adonis*). A fost metamorfozată într-un arbore de smirnă.

Myrtilus, fiul lui Hermes şi vizitiul lui Oenomaus, regele Pisei. A ajutat-o pe Hippodamia, fiica regelui, să se căsătorească cu Pelops, punînd la cale un vicleşug care a atras moartea lui Oenomaus (v. şi *Hippodamia*). După căsătoria celor doi se spunea că Myrtilus, şi el la rîndul său îndrăgostit de Hippodamia, ar fi fost ucis de către Pelops, care l-a aruncat în mare. Înainte de a muri, el l-a blestemat pe Pelops împreună cu întregul neam al pelopizilor. După moarte, Myrtilus a fost transformat de către divinul său părinte într-o constelaţie — a *Vizitiului*.

N

Naiade = *N a i (a) d e s.*

Nai(a)des, nimfe ale izvoarelor şi ale apelor în mijlocul cărora trăiau (v. şi *N y m p h a e*). Naiadele erau genii ale naturii, fiicele lui Zeus, după o versiune, după o alta ale lui Oceanus. (Uneori naiadele unei ape curgătoare erau socotite drept fiice ale zeului apei respective.) De numele naiadelor erau legate numeroase episoade amoroase ale zeilor olimpieni. Veşnic tinere şi frumoase, ele erau înzestrate cu darul profeţiei şi deţineau tainele apelor tămăduitoare şi ale vindecărilor miraculoase.

Narcis = *N a r c i s s u s.*

Narcissus, fiul regelui Cephisus şi al nimfei Liriope. Narcissus era un tînăr frumos care, deşi iubit de multe fete tinere şi de nimfe (v. şi *E c h o*), dispreţuia dragostea. Drept pedeapsă Nemesis l-a făcut să se uite o dată într-o fîntînă şi, văzîndu-şi chipul în apă, să se îndrăgostească de propria-i înfăţişare. Cucerit de imaginea tînărului frumos pe care-l vedea, dar pe care nu-l putea ajunge, Narcissus s-a stins în cele din urmă de durere. Pe locul unde a murit nefericitul tînăr a răsărit o floare — *narcisa*.

Naupliades, denumire purtată de Palamedes, fiul lui Nauplius.

Naupliadul = *N a u p l i a d e s*.

Naupliu = *N a u p l i u s*.

Nauplius, regele eubeenilor şi tatăl lui Palamedes. Aflînd de moartea fiului său, care căzuse nevinovat, ucis cu pietre, datorită vicleniei lui Odysseus, Nauplius pune la cale un plan de răzbunare. Cînd flota grecească, întorcîndu-se de la Troia, trecea noaptea prin dreptul capului Caphareus — loc stîncos şi plin de primejdii — Nauplius aprinde focuri pe înălţimile prăpăstioase. Crezînd că se află în apropierea unui port, grecii şi-au îndreptat corăbiile către uscat, zdrobindu-le de stînci. Şi-a găsit moartea astfel, printre alţii, şi Aiax, fiul lui Oileus. Odysseus însă, principalul vinovat de moartea lui

Palamedes, a scăpat. Aflînd că e teafăr, Nauplius s-a sinucis, aruncîndu-se în valuri.

Nausicaa, frumoasa fiică a lui Alcinous, regele feacilor, și a reginei Arete. Cînd Odysseus a naufragiat mînat de furtună pe țărmurile Phaeaciei, Nausicaa l-a întîmpinat pe malul mării și l-a condus la palatul tatălui ei (v. și *Alcinous*).

Nausithous 1. Fiul zeului Poseidon și al Periboeei și rege al feacilor. A avut, la rîndul lui, un fiu, pe Alcinous. 2. Fiul lui Odysseus și al lui Calypso (*sau* Circe).

Nausitou = *Nausithous.*

Necessitas, în mitologia romană, zeița și personificarea Necesității absolute. L-a hrănit pe Iupiter cînd era copil.

Nefela = *Nephele.*

Neleu = *Neleus.*

Neleus 1. Fiul zeului Poseidon și al lui Tyro și frate geamăn cu Pelias. Abandonați de mama lor imediat după naștere, cei doi copii au fost găsiți și crescuți de niște ciobani. Mai tîrziu ei și-au regăsit mama. Refuzînd să-l purifice însă pe Heracles după uciderea nedreaptă a lui Iphitus, Neleus a atras asupră-și mînia eroului. Heracles l-a ucis împreună cu cei unsprezece

fii ai săi, cruţîndu-i viaţa unuia singur doar, lui Nestor. 2. Fiul lui Codrus şi întemeietorul legendar al cetăţii Miletus.

Nemesis, fiica lui Nyx (*Noaptea*), era, în mitologia greacă una dintre divinităţile infernale. Slujitoare a echilibrului şi a ordinii din univers, ea cîntărea fericirea şi nenorocirile oamenilor, faptele lor bune şi fărădelegile săvîrşite şi abătea asupra lor pedeapsa cuvenită, călăuzindu-le soarta. Mai tîrziu, datorită acestui atribut, Nemesis devine personificarea răzbunării divine. Ea îi urmăreşte şi-i pedepseşte pe muritori, ca şi eriniile, pentru crimele săvîrşite.

Neoptolem = *Neoptolemus.*

Neoptolemus (*sau* **Pyrrhus**), fiul lui Achilles şi al Deidamiei (v. şi *Deidamia*), şi rege al Epirului. După moartea lui Achilles, prorocul Helenus le-a spus grecilor că Troia nu va putea fi cucerită pînă cînd nu vor fi aduse armele lui Heracles şi pînă cînd tînărul Neoptolemus nu va lua locul tatălui său în luptă. În acest scop, au fost trimişi Odysseus şi Diomedes la curtea lui Lycomedes, unde se afla Neoptolemus, să-l aducă pe acesta din urmă. La întoarcere ei s-au abătut prin Lemnos, unde zăcea Philoctetes, posesorul armelor lui Heracles, şi l-au luat şi pe acesta cu ei. Ajuns la Troia, Neoptolemus se vădeşte demn urmaş al lui Achilles, pe care îl depăşeşte chiar în cruzime. În afara multor altor troieni care-i cad victime,

el îl ucide pe Priamus şi-l azvîrle din înaltul stîncilor pe Astyanax, fiul lui Hector. Apoi o jertfeşte pe Polyxena, sacrificînd-o pe mormîntul lui Achilles. După terminarea războiului, Neoptolemus se întoarce şi el acasă. Spre deosebire de majoritatea grecilor însă, care naufragiaseră pe mare, el se înapoiază, sfătuit de Helenus (v. şi *Helenus*), pe uscat şi ajunge teafăr în Epirus. Acolo, deşi căsătorit cu Hermione, fiica lui Menelaus şi a Helenei, se îndrăgosteşte de Andromacha, văduva lui Hector, care-i revenise ca pradă de război. Cu Andromacha Neoptolemus are trei copii (v. şi *Andromacha*), fapt care suscită gelozia Hermionei. Ea îl aţîţă pe Orestes, fostul ei logodnic, împotriva soţului ei. Neoptolemus cade ucis de mîna lui Orestes, nu fără să le fi lăsat, înainte de moarte, tronul şi regatul său lui Helenus şi Andromachăi.

Nephele, prima soţie a lui Athamas, regele din Orchomenus, cu care a avut doi copii: pe Phrixus şi pe Helle.

Neptun = *Neptunus*.

Neptunus, la romani, zeul Mării, identificat cu *Poseidon* din mitologia greacă (v. *Poseidon*).

Nereide = *Nereides*.

Nereides, cele cincizeci de fiice ale zeului marin Nereus şi ale lui Doris, ele însele divinităţi marine, închipuite ca nişte fecioare frumoase

care sălăşluiau în fundul apelor, în palatul tatălui lor. Cele mai cunoscute dintre nereide erau Thetis — mama lui Achilles şi Amphitrite — soţia lui Poseidon.

Nereu = *N e r e u s.*

Nereus, zeu marin, fiul lui Oceanus şi al lui Gaea. Făcea parte din generaţia de zei precedentă olimpienilor şi era socotit divinitate protectoare a corăbierilor. Cu soţia sa, Doris, o altă divinitate marină, a avut cincizeci de fiice, numite *nereide.*

Nerio, în mitologia romană, zeiţa şi personificarea Curajului, considerată drept soţia zeului Mars.

Nes(us) = *N e s s u s.*

Nessus, fiul lui Ixion şi unul dintre centauri (v. şi *I x i o n*). A luptat alături de ceilalţi centauri împotriva lui Heracles şi Pholus. Mai tîrziu, voind s-o violeze pe Deianira, soţia lui Heracles, a fost ucis cu o săgeată de către erou. Înainte de a muri, Nessus i-a lăsat în dar cu limbă de moarte Deianirei un filtru miraculos, menit să i-l aducă înapoi pe Heracles atunci cînd eroul avea s-o părăsească pentru altă femeie. Darul centaurului a fost însă viclean şi, unit cu gelozia Deianirei, avea să pricinuiască mai tîrziu moartea lui Heracles (v. şi *D e i a n i r a*).

Nestor, cel mai tînăr dintre cei doisprezece fii ai lui Neleus şi singurul cruţat de Heracles atunci

cînd eroul, mînios pe Neleus, l-a ucis pe acesta din urmă împreună cu toată familia lui. Vestit prin cumpătarea şi înţelepciunea lui (mai tîrziu, datorită acestor calităţi el avea să devină simbolul înţelepciunii însăşi), Nestor a trăit foarte mult şi a cîrmuit Pylosul. A participat la expediţia argonauţilor, la vînătoarea mistreţului din Calydon şi la războiul întreprins de greci împotriva Troiei. Cuvîntul lui, în timpul celor zece ani de lupte, este hotărîtor pentru greci, care-i urmează întocmai îndemnurile. Cînd izbucneşte cearta dintre Agamemnon şi Achilles, de pildă, Nestor a căutat să-i împace. Mai tîrziu el a fost atacat de Memnon şi era să fie ucis dacă nu i-ar fi sărit în ajutor fiul său, Antilochus, care şi-a dat viaţa pentru a-şi salva părintele. După terminarea războiului, Nestor s-a înapoiat în Pylos, unde a domnit pînă la adînci bătrîneţi.

Nestorides, denumire purtată de Antilochus, fiul lui Nestor.

Nestoridul = *Nestorides.*

Nicteida = *Nycteis.*

Nicteu = *Nycteus.*

Nike, zeiţa şi personificarea Victoriei. Făcea parte din generaţia de zei anterioară olimpienilor şi era fiica lui Pallas şi a lui Styx. Prietenă şi însoţitoare a Athenei, ea a ajuns să fie

identificată adesea cu aceasta din urmă. În mitologia romană, Nike purta numele de *Victoria*.

Nimfe = *Nymphae*.

Nin = *Ninus*.

Ninus, unul dintre fiii lui **Belus** şi soţul Semiramidei, considerat drept întemeietorul mitic al cetăţii Ninive.

Nioba = *Niobe*.

Niobe, fiica lui Tantalus şi soţia lui Amphion, cu care a avut, spune legenda, şase fii şi şase fiice. Mîndră de copiii ei, Niobe a avut îndrăzneala s-o sfideze pe Leto. Jignită, aceasta şi-a rugat copiii s-o răzbune. Apollo şi Artemis au plătit umilinţa adusă mamei lor ucigînd cu săgeţile lor divine pe toţi cei doisprezece copii ai Niobei. De desperare, nefericita mamă a vărsat şiroaie de lacrimi, pînă cînd, în cele din urmă, a fost preschimbată într-o stîncă.

Nireu = *Nireus*.

Nireus, unul dintre grecii care au rîvnit la mîna Helenei şi au luptat sub zidurile Troiei. Era vestit pentru frumuseţea lui. A căzut în război, ucis de Eurypylus, fiul lui Telephus.

Nis = = *Nisus*.

Niseide = *Nyseides*.

Nisianul = *Nysaeus*.

Nisus 1. Unul dintre însoțitorii lui Aeneas și prieten nedespărțit cu Euryalus. A murit, cu ocazia unui atac al rutulilor, luptînd ca să-și răzbune prietenul ucis. 2. Fiul lui Pandion și rege al Megarei. A murit în urma trădării fiicei lui, Scylla. Nisus avea în creștetul capului un fir de păr din aur, care-l făcea de neînvins. Cînd Minos a atacat cetatea Megarei, Scylla, îndrăgostindu-se de el, a tăiat firul de păr de care atîrna victoria și viața tatălui ei și a predat cetatea dușmanului. După moarte, Nisus a fost transformat într-un vultur de mare.

Nomius, denumire purtată de zeii Apollo, Hermes și Pan, în calitatea lor de divinități protectoare ale păstorilor.

Nonacria, denumire purtată de Atalanta fiindcă s-a născut în cetatea Nonacris.

Nonacriana = *Nonacria*.

Nortia, veche divinitate etruscă, de origine obscură, despre care se credea că ar fi cîrmuit destinele omenești.

Not = *Notus*.

Notus, personificare divină a vîntului cald din sud. Era fiul lui Astraeus și al lui Eos și frate cu Boreas, Eurus și Zephyrus.

Nox = *Nyx*.

Numa Pompilius, cel de-al doilea rege legendar al Romei, căruia i se atribuiau puteri supranaturale. Era considerat drept inițiatorul a numeroase reforme cu caracter religios și administrativ, pe care i le-a dictat camena Aegeria (v. și *Aegeria*). A avut o fiică, Pompilia, mama lui Ancus Marcius. Numa Pompilius a cîrmuit Roma pînă la adînci bătrîneți.

Numitor, fiul și urmașul regelui Procas la tronul Albei și frate cu Amulius. Detronat de către acesta și aruncat în închisoare (v. și *Amulius*), Numitor a fost eliberat în cele din urmă de către nepoții săi, Romulus și Remus, și repus în toate drepturile anterioare.

Nycteis, denumire purtată de Antiope, fiica lui Nycteus.

Nycteus, fiul lui Hyrieus și al Cloniei și tatăl Antiopei. Fiindcă fiica sa fusese răpită de Epopeus, regele din Sicyon, Nycteus a pornit cu război împotriva acestuia din urmă. A pierit răpus în luptă.

Nymphae, genii ale naturii, pe care cei vechi și le închipuiau ca pe niște fecioare tinere și frumoase. Ele locuiau în grotele de pe vîrfurile munților, în codrii deși, pe cîmpii sau în ape și erau de mai multe categorii: nimfele apelor purtau numele de *oceanide*, *nereide* și *naiade*,

cele ale munţilor, de *oreade* iar cele ale pădurilor, de *driade* şi *hamadriade* (v. şi *numirile respective*). Nimfele erau înzestrate cu darul profeţiei. De cele mai multe ori oamenii le invocau în calitate de genii protectoare, implorîndu-le sprijinul. Legendele legate de numele lor sînt numeroase, ele fiind iubite de zei şi nu arareori şi de muritori (de exemplu, Daphne, Callisto etc.).

Nysaeus (*sau* **Nysius**), denumire purtată de zeul Dionysus care, conform tradiţiei, ar fi crescut pe muntele Nysa.

Nyseides (*sau* **Nysiades**), nimfe alese de Zeus ca să-l crească pe micul Dionysus. Sălăşluiau pe muntele Nysa.

Nysius = *Nysaeus*.

Nyx, zeiţa şi personificarea Nopţii, considerată de cei vechi drept una dintre divinităţile infernale. Sălăşluia în Hades şi era fiica lui Chaos şi soră cu Erebus. Zeiţa Nyx i-a zămislit, la rîndu-i, pe Aether (*Aerul*), pe Hemera (*Ziua*), pe Nemesis (*Soarta*), pe Eris (*Vrajba*) etc.

O

Ocean = *Oceanus*.

Oceanide = *Oceanides*.

Oceanides, nimfe ale apelor, fiicele lui Oceanus şi ale lui Tethys (v. şi *Nymphae*). Unindu-se cu muritorii, dar mai ales cu zeii, oceanidele au avut numeroşi copii. Dintre ele, cele mai cunoscute erau: Doris — mama nereidelor (v. şi *Nereides*), Clymene — mama lui Prometheus, Philyra — mama centaurului Chiron etc.

Oceanus, zeul şi personificarea marilor ape care înconjurau — în concepţia celor vechi — lumea locuită, iar mai tîrziu personificarea Oceanului Atlantic, socotit hotarul vestic al lumii vechi. Oceanus era cel mai mare dintre titani, fiul lui

Uranus și al lui Gaea. Din unirea lui cu sora sa Tethys s-au născut oceanidele (v. și *Oceanides*). El era socotit deopotrivă tatăl tuturor apelor curgătoare — peste trei mii la număr — al marilor fluvii, al rîurilor și al izvoarelor.

Ocipete = *Ocypete*.

Ociroe = *Ocyrhoë*.

Ocnus 1. Fiul rîului Tiber. L-a ajutat pe Aeneas în luptă împotriva lui Turnus. 2. Damnat, înfățișat ca un om sortit să împletească veșnic în Infern o funie al cărei capăt era fără încetare ros de o măgăriță. Simboliza strădania irosită zadarnic.

Ocypete, fiica lui Thaumas și a oceanidei Electra, și una dintre harpii (v. și *Harpyae*).

Ocyrhoë 1. Fiica centaurului Chiron și a unei nimfe. Era înzestrată cu darul profeției. 2. Una dintre oceanide, iubită de Helius. A avut un fiu, Phasis, zeul rîului cu același nume din Colchis.

Odiseu = *Odysseus*.

Odysseus (*sau* **Ulysses**), celebru erou grec (cunoscut din *Iliada*, dar mai ales din *Odiseea*) care a participat la războiul troian. Odysseus era regele Ithacăi și fiul lui Laërtes (după o versiune, după o alta, al lui Sisyphus) și al Anticleei. S-a căsătorit cu Penelope, fiica lui Ica-

rius, cu care a avut un fiu, pe nume Telemachus. În războiul troian Odysseus are un rol important. Vestit pentru mintea sa isteață și pentru prudența și vorbele frumoase pe care știa să le rostească, el este trimis adeseori în solii sau i se dau diverse însărcinări. De pildă, este trimis la regele Lycomedes să-l aducă pe Achilles, îl însoțește pe Menelaus atunci cînd acesta se duce s-o ceară pe Helena de la troieni, mijlocește împăcarea lui Agamemnon cu Achilles, o aduce pe Iphigenia la Aulis, e trimis să-l caute pe Philoctetes împreună cu armele lui Heracles, pătrunde ca iscoadă în Troia și se înțelege pe ascuns cu Helena să-i trădeze pe troieni etc. Tot lui Odysseus, care pe cîmpul de luptă a dat în același timp dovadă de mult curaj și vitejie făcînd numeroase victime, îi aparține și ideea calului de lemn în pîntecele căruia s-a ascuns împreună cu alți cinci sute de soldați greci și a pătruns în cetatea Troiei, reușind să-i deschidă astfel porțile în fața grecilor. După terminarea războiului, Odysseus o pornește și el, ca și ceilalți, spre casă. Calea de întoarcere îi va fi însă lungă și presărată cu multe peripeții. O primă furtună pe mare îl abate pe țărmurile Thraciei; se oprește apoi pe meleagurile lotofagilor și zăbovește mai mult în țara ciclopilor de unde scapă cu viață, din nou, numai datorită agerimii minții sale. Reușește să fugă de acolo orbindu-l pe Polyphemus (v. și *Polyphemus*) și-și atrage în felul acesta mînia lui Poseidon, care era tatăl ciclopului. Ajuns în insula lui Aeolus, Odysseus

capătă în dar de la acesta un burduf în care sînt închise vînturile. Crezînd că înăuntru se află vin, însoţitorii lui Odysseus deschid burduful şi dezlănţuie în felul acesta o groaznică furtună pe mare. Purtate de valuri, vasele rătăcesc la întîmplare şi ajung pe meleagurile lestrigonilor, neam de antropofagi, care-i ucid pe greci şi le distrug corăbiile. Singur Odysseus reuşeşte să-şi desprindă corabia de ţărm şi să scape cu fuga. În insula Aeaea, la magiciana Circe (v. şi *Circe*) — cu care are şi un fiu, pe Telegonus — eroul zăboveşte un an încheiat, după care o porneşte din nou la drum, nu înainte de a fi stat de vorbă cu umbra lui Tiresias, care-i dezvăluie viitorul. Izbuteşte să treacă teafăr de insula sirenelor (v. şi *Sirenes*), apoi printre Scylla şi Charybdis, dar încep să-i lipsească merindele şi tovarăşii săi de drum se plîng de foame. Încălcîndu-i porunca, ei înjunghie cîteva animale din cirezile zeului Apollo, ca să aibă cu ce se ospăta. Mînia zeilor le este acum fatală. Uraganul dezlănţuit cu acest prilej îneacă corăbii şi oameni. Singur Odysseus e cruţat. Agăţat de un catarg, el e purtat pe ape, la voia întîmplării şi dus în insula lui Calypso (v. şi *Calypso*). Aici eroul va zăbovi şapte (într-o altă versiune zece) ani încheiaţi, înlănţuit de dragostea frumoasei nimfe, pe care numai porunca lui Zeus o va determina să-l lase să plece mai departe. O nouă furtună pe mare, de data aceasta iscată de Poseidon, îl aruncă pe Odysseus, din nou naufragiat, pe ţărmul insulei feacilor. Găsit de Nausicaa, fiica regelui Alci-

nous, este călăuzit de către aceasta la palatul tatălui ei. Mişcat de istorisirea tuturor întîmplărilor nefericite prin care a trecut şi a nenorocirilor care s-au abătut asupră-i, regele feacilor îi dăruieşte eroului o corabie, cu ajutorul căreia izbuteşte să ajungă, în sfîrşit, în patrie. În Ithaca pe Odysseus îl aşteaptă însă noi încercări. În timpul îndelungii lui absenţe, cu toată dragostea şi credinţa nestrămutată pe care o nutreşte faţă de el soţia sa, Penelope (v. şi *Penelope*), peţitorii acesteia au pus stăpînire pe avutul şi pe palatul lui. Ei petrec aici, ca la ei acasă, în nesfîrşite ospeţe. După douăzeci de ani, nimeni nu-şi mai aduce aminte de Odysseus, aşa încît eroul, sosit în mijlocul lor, trece neobservat cu atît mai mult cu cît s-a deghizat în cerşetor. Îşi dezvăluie adevărata-i identitate numai bătrînului porcar Eumaeus şi propriului său fiu, Telemachus, cu ajutorul cărora îi încercuieşte şi-i ucide pe toţi peţitorii. Între timp el este recunoscut şi de Penelope, alături de care va domni de acum înainte, din nou, în Ithaca.

Oeagrus, rege al Thraciei. Din unirea lui cu muza Calliope s-a născut Orpheus.

Oeax, unul dintre cei trei fii ai lui Nauplius şi ai Clymenei şi frate cu Palamedes, pe care l-a însoţit în războiul troian.

Oebalus 1. Fiul lui Cynortas şi rege al Lacedaemonului. S-a căsătorit cu Gorgophone şi a

avut mai mulţi copii, printre care pe Icarius şi pe Tyndareus. 2. Fiul lui Telon şi al nimfei Sebethis. A luptat împotriva lui Aeneas la sosirea eroului în Italia.

Oecleus, unul dintre urmaşii lui Melampus şi tatăl lui Amphiaraus. După ce nepotul său, Alcmaeon, şi-a ucis mama pentru a răzbuna moartea lui Amphiaraus, Oecleus i-a dat găzduire la curtea sa.

Oeclides, denumire purtată de Amphiaraus ca fiu al lui Oecleus.

Oedipus, fiul lui Laius, regele cetăţii Thebae, şi al Iocastei. Un oracol îi prezisese lui Laius că va pieri ucis de mîna fiului său, aşa încît, atunci cînd regina Iocasta l-a născut pe Oedipus, Laius s-a grăbit să îndepărteze copilul. El l-a încredinţat unui slujitor, cu porunca să-l abandoneze undeva, cît mai departe. Oedipus e găsit însă de nişte păstori corintieni, care-l duc la curtea regelui Polybus. Polybus îi va fi tată adoptiv pînă cînd copilul va atinge vîrsta bărbăţiei. Atunci Oedipus părăseşte casa lui Polybus şi merge la Delphi să consulte oracolul. Pe drum are loc un incident. Într-un loc strîmt şi povîrnit, nişte călători care vin din partea opusă îi poruncesc să se dea la o parte şi să le lase drumul liber să treacă. Oedipus se împotriveşte. Are loc o încăierare, în cursul căreia el omoară doi oameni: unul dintre aceştia este Laius, propriul său tată, pe care însă Oedipus nu-l cu-

noaşte. În felul acesta oracolul s-a împlinit. Luînd calea cetăţii Thebae, unde după moartea lui Laius fusese ales rege Creon, Oedipus se măsoară cu Sfinxul (v. şi *C r e o n*). Cu mintea sa ageră el izbuteşte să descifreze enigma pusă de Sfinx şi obţine răsplata făgăduită: tronul cetăţii Thebae şi mîna reginei Iocasta, despre care nimeni — şi cu atît mai puţin el — nu ştie că e propria sa mamă. Din căsătoria lui Oedipus cu Iocasta se nasc patru copii: Eteocles, Polynices, Antigone şi Ismene. Dar cetatea Thebae e bîntuită de o molimă cumplită, căreia nimeni nu-i ştie leacul. Supuşii săi mor seceraţi şi regele Oedipus, îndurerat, îl trimite pe Creon să consulte oracolul pentru a afla care e motivul mîniei zeilor. Oracolul răspunde că trebuie răzbunată moartea lui Laius şi Oedipus porneşte pe dată cercetările pentru a-l descoperi pe vinovat. Se dovedeşte însă a fi el însuşi ucigaşul şi, îngrozit de propria-i faptă precum şi de căsătoria incestuoasă cu Iocasta, Oedipus se pedepseşte singur: el îşi scoate ochii şi, lipsit de vedere, porneşte într-o tristă pribegie, în straie de cerşetor, călăuzit de fiica sa Antigone, spre alte meleaguri. Găseşte ospitalitate în Attica şi moare, bătrîn şi îndurerat, la Colonus.

Oeneus, fiul lui Portheus şi rege al Aetoliei. S-a căsătorit cu Althaea, cu care a avut mai mulţi copii, printre care pe Meleager, pe Gorge şi pe Deianira. După moartea Althaeei, care s-a sinucis (v. şi *M e l e a g e r*), Oeneus s-a recăsătorit cu Periboea, cu care a mai avut un fiu, pe

Tydeus. Oeneus l-a găzduit o vreme la curtea sa pe Heracles, pe vremea cînd eroul era căsătorit cu Deianira. Tot el a fost cel care a atras asupra Calydonului mînia zeiței Artemis și a făcut ca întreaga Aetolie să fie pustiită de un mistreț fioros (v. *Meleager*). Mai tîrziu, Oeneus a fost izgonit de la domnie de către fiii fratelui său, Agrius. Nepotul lui, Diomedes, îi alungă însă la rîndu-i pe uzurpatori și-l întronează pe Andraemon, soțul lui Gorge, la curtea căruia Oeneus găsește azil la bătrînețe. E ucis însă, în cele din urmă, de fiii lui Agrius.

Oenides, denumire purtată de Meleager, fiul lui Oeneus.

Oenomaus, unul dintre fiii zeului Ares. A domnit asupra Pisei și a avut o fiică, pe nume Hippodamia. Nevoind s-o căsătorească, el născocise o stratagemă cu ajutorul căreia izbutise să-i ucidă toți pețitorii: îi provoca la o întrecere de care și, cum caii săi, dăruiți de Ares, erau foarte iuți, întrecîndu-i, îi ucidea. Cu ajutorul și prin trădarea vizitiului său, Myrtilus, e învins însă de Pelops, care în felul acesta obține mîna Hippodamiei (v. și *Hippodamia*). Întrecerea cu Pelops îi este fatală lui Oenomaus, care-și găsește moartea în timpul cursei, zdrobit sub copitele cailor.

Oenone, nimfă iubită de Paris pe muntele Ida, înainte ca acesta s-o fi cunoscut pe Helena. Mai tîrziu, auzind de moartea lui, Oenone s-a sinucis (v. *Paris*).

Oenopion, unul dintre fiii zeului Dionysus şi, la rîndul său, tatăl Meropei. Nevoind să-şi dea fiica de soţie gigantului Orion, Oenopion l-a îmbătat pe acesta din urmă şi, în timp ce dormea, l-a lipsit de vedere.

Oenotrus, unul dintre fiii lui Lycaon, regele Arcadiei. Nemulţumit de moştenirea pe care i-a lăsat-o tatăl său, Oenotrus a emigrat în Italia şi acolo a întemeiat o nouă ţară — *Oenotria.*

Oeonus, fiul lui Licymnius şi văr cu Heracles. L-a întovărăşit pe erou în multe dintre expediţiile sale, dar a fost ucis, în cele din urmă, de către Hippocoon. Ca să răzbune moartea lui, Heracles a declarat război Lacedaemonului.

Ofelte = *Opheltes.*

Ofion = *Ophion.*

Ogig = *Ogyges.*

Ogyges (*sau* **Ogygus**) **1.** Rege străvechi, care a domnit în Boeotia înainte de potopul lui Deucalion. **2.** Căpetenia titanilor pe vremea războiului acestora cu olimpienii.

Oileu = *Oileus.*

Oileus, regele locrienilor şi tatăl lui Aiax. Acesta din urmă era denumit *Oileus* după numele tatălui său şi ca să se deosebească de Aiax, fiul lui

Telamon. Oileus a participat la expediţia argonauţilor.

Olen = *Olenus.*

Olenus, unul dintre fiii lui Hephaestus.

Olimp = *Olympus.*

Olimpianul = *Olympius.*

Olimpieni = *Olympii.*

Olympii, denumire purtată de cei doisprezece zei principali care îşi aveau lăcaşul pe muntele Olympus şi care, ei înşişi sub ocîrmuirea lui Zeus, guvernau, la rîndul lor, lumea. Aceştia erau: Zeus însuşi, Poseidon, Hades, Ares, Hephaestus, Apollo, Hera, Hestia, Athena, Demeter, Artemis şi Aphrodite. Înainte de a deveni stăpînul absolut al universului, Zeus a trebuit să se războiască mai întîi cu titanii, apoi cu giganţii. Intervenţia sa îndeosebi şi a celorlalţi olimpieni, în general, în destinele şi în acţiunile muritorilor era deseori pomenită în numeroase mituri şi legende (Pentru diverse episoade legate de numele olimpienilor v. *Gaea, Zeus, Titanes, Gigantes, Typhon* etc.)

Olympius, denumire purtată de fiecare dintre zeii care sălăşluiau în Olympus şi, mai ales, de către Zeus.

Olympus 1. Lanţ de munţi care separă Macedonia de Thessalia şi care, în concepţia celor vechi, era considerat drept lăcaşul zeilor. 2. Cîntăreţ din fluier, originar din Mysia.

Omfala = *Omphale.*

Omphale, fiica lui Iardanus şi soţia regelui Tmolus, după a cărui moarte a domnit ca regină în Lydia. Cînd Heracles a fost nevoit să se vîndă ca sclav (v. şi *Heracles*), el a fost cumpărat de regina Omphale. La curtea ei, eroul a zăbovit timp de trei ani, ducînd o viaţă de plăceri şi de huzur. După împlinirea termenului, Omphale i-a redat libertatea şi eroul s-a înapoiat în Grecia. Cu Omphale, Heracles a avut un fiu, pe nume Lamus.

Onchestus, unul dintre fiii lui Poseidon şi întemeietorul oraşului cu acelaşi nume din Boeotia.

Onhest = *Onchestus.*

Onir = *Onirus.*

Onirus, la greci, zeul şi personificarea Somnului.

Opheltes v. *Archemorus.*

Ophion 1. Unul dintre conducătorii titanilor. A fost prăvălit de către Cronus în Tartarus. 2. Unul dintre giganţii care au luptat împotriva olimpienilor.

Ops, la romani, zeița abundenței, identificată adesea cu *Rhea* din mitologia greacă (v. *R h e a*).

Orc = *O r c u s*.

Orcus, la romani, în credința populară, zeul morții, identificat mai tîrziu cu *Hades* (v. *H a d e s*). De la el, sub numele de *Orcus*, era desemnat Infernul însuși.

Ore = *H o r a e*.

Oreade = *O r e a d e s*.

Oreades, nimfe ale munților (v. și *N y m p h a e*).

Oreste = *O r e s t e s*.

Orestes, fiul lui Agamemnon și al Clytaemnestrei și frate cu Iphigenia, Chrysothemis și Electra (v. și *n u m i r i l e r e s p e c t i v e*). Pentru a-l feri de mînia lui Aegisthus, după moartea tatălui lor Agamemnon, Electra își ascunde fratele, pe Orestes, trimițîndu-l la curtea regelui Strophius în Phocis. Acolo Orestes e crescut alături de fiul regelui, Pylades, de care-l va lega mai tîrziu o trainică prietenie. Cînd atinge vîrsta bărbăției, Orestes se înapoiază acasă pentru a răzbuna, la îndemnul Electrei, moartea tatălui său. El îi ucide pe Aegisthus și pe Clytaemnestra, dar în urma acestei crime e chinuit de erinii și-și pierde mințile. Ca să se purifice de păcatul care apasă asupra lui, se

duce la Delphi, unde este purificat de însuşi Apollo, după care se înfăţişează înaintea unui tribunal atenian. Iertat de zei şi de muritori pentru fapta sa, Orestes, vindecat, e trimis de Apollo în Tauris ca să aducă de acolo statuia lui Artemis. În templul acesteia el o întîlneşte pe Iphigenia, devenită între timp slujitoarea zeiţei (v. şi *Iphigenia*). Cei doi fraţi care s-au regăsit se înapoiază în patrie, întovărăşiţi de Pylades şi ducînd cu ei preţioasa statuie. Întors în Argolida, Orestes se căsătoreşte cu Hermione — după ce-l ucide mai întîi pe Pyrrhus, soţul acesteia — alături de care trăieşte pînă la adînci bătrîneţe. Cu Hermione, Orestes a avut un fiu, Tisamenus.

Orfeu = *Orpheus*.

Orion, gigant care se îndeletnicea cu vînătoarea. Chemat de Oenopion, tatăl Meropei, să stîrpească fiarele care-i bîntuiau ţara, Orion s-a îndrăgostit de fiica acestuia, pe care a încercat s-o necinstească. Drept pedeapsă Oenopion l-a lipsit de vedere. Atunci Orion s-a dus în insula Lemnos, la fierăria lui Hephaestus. Acesta i-a dat un copil ca să-l călăuzească spre soarerăsare: aşa arătase oracolul că trebuie să facă pentru ca să se vindece. Orion a făcut întocmai şi şi-a recăpătat vederea. El s-a îndrăgostit însă din nou, de data aceasta de însăşi zeiţa Artemis, şi dragostea aceasta i-a atras moartea. După o versiune a fost ucis de Apollo, fratele zeiţei, pentru cutezanţa lui, după o alta de însăşi cruda

fecioară. După moarte, Orion a fost transformat într-o constelaţie.

Orithyia, fiica lui Erechtheus, regele cetăţii Athenae. A fost răpită de către Boreas, cu care a avut mai mulţi copii: pe Chione, pe Cleopatra, pe Zetes şi pe Calais.

Oritia = *Orithyia.*

Orpheus, fiul lui Oeagrus, regele Thraciei, şi al muzei Calliope. Orpheus era un cîntăreţ şi un poet neîntrecut: el fusese iniţiat de muze în arta muzicii, iar zeul Apollo îi dăruise lira sa. Cîntecul lui Orpheus era atît de frumos, încît clintea pietrele din loc, îmblînzea fiarele sălbatice şi înmuia inimile celor mai aspri oameni. A participat la expediţia argonauţilor, pe care i-a salvat de la pieire datorită măiestriei sale: iscîndu-se o furtună pe mare, care ameninţa să înece corabie şi oameni, Orpheus a început să cînte atît de minunat, încît valurile, vrăjite, s-au domolit. Cel mai cunoscut episod legat de numele său este cel al dragostei lui pentru soţia sa, Eurydice (v. şi *Eurydice*). Neconsolat de moartea ei, se spunea că Orpheus s-ar fi dus după ea în Infern ca s-o readucă pe pămînt. Mişcaţi de cîntecul său divin, zeii subpămînteni s-au înduplecat şi au consimţit s-o redea pe Eurydice vieţii, cu o singură condiţie: pe tot drumul care ducea prin lăcaşul morţii spre lumea pămîntenilor Orpheus, urmat de Eurydice, nu avea voie să se întoarcă şi s-o privească. Cei doi au pornit la drum. De la o vreme însă

în sufletul lui Orpheus s-a cuibărit o bănuială: dacă cea care îl urmează nu e Eurydice? Pradă îndoielii, el s-a întors s-o privească. În clipa aceea Eurydice s-a destrămat ca o umbră, întorcîndu-se pentru totdeauna în lăcaşul morţii. Nemîngîiat de pierderea ei definitivă, Orpheus a trăit tot restul vieţii îndurerat şi singur. A fost ucis, spunea legenda, de către femeile trace, care l-au sfîşiat în bucăţi pentru că a refuzat să le împărtăşească dragostea. Aruncate în apele rîului Hebrus, capul şi lira sa au fost purtate departe, pe mare. Ele au fost duse de valuri pe ţărmurile insulei Lesbos, care de atunci a devenit leagănul poeziei lirice.

Orthrus, cîinele monstruos al lui Geryon. A fost ucis de către Heracles (v. şi *Heracles — Aducerea boilor lui Geryon*).

Ortru = *Orthrus*.

Ot = *Otus*.

Otus, gigant, frate cu Ephialtes şi fiul lui Poseidon şi al Iphimediei (v. *Aloidae*).

Oxil = *Oxylus*.

Oxylus, urmaş al lui Aetolus şi una dintre căpeteniile heraclizilor, pe care i-a călăuzit spre Peloponnesus. După aceea Oxylus s-a stabilit în Elida, unde a domnit multă vreme, preluînd tronul strămoşilor săi.

P

Paean, zeu străvechi, priceput în arta tămăduirii. De la el, mai tîrziu, atît zeul Apollo cît şi Asclepius, care vindecau şi ei bolile, au primit denumirea de *Paean.*

Paladiu = *Palladium.*

Palaemon, fiul lui Athamas şi al lui Ino. Se numea iniţial Melicertes (v. *Ino*) dar, fiind transformat după moarte într-o divinitate marină, a primit denumirea de *Palaemon.*

Palamede = *Palamedes.*

Palamedes, erou grec care a participat la războiul troian. Palamedes era fiul lui Nauplius şi al Clymenei şi unul dintre oamenii de încredere

ai lui Menelaus. Cu ocazia războiului a făcut parte din mai multe solii: una care avea menirea s-o ceară pe Helena de la troieni, alta care avea drept scop să-l aducă pe Odysseus pe cîmpul de luptă. Cu această ocazie Palamedes a dat în vileag nebunia simulată de Odysseus ca să nu participe la război, fapt pentru care acesta din urmă nu-l va ierta niciodată. Într-adevăr, răzbunarea lui Odysseus atrage moartea lui Palamedes. Odysseus ticluieşte o scrisoare, din care reieşea că Palamedes s-ar fi pregătit să-i trădeze pe greci şi să treacă de partea lui Priamus. El aranjează ca această scrisoare să cadă în mîinile lui Agamemnon. Planul său perfid izbuteşte: Palamedes este lapidat de către greci. Moartea sa constituie un exemplu de moarte injustă, iar el însuşi e prototipul omului integru care cade victimă uneltirilor mîrşave. Mai tîrziu, uciderea lui Palamedes a fost răzbunată, în parte, de către tatăl său (v. *Nauplius*).

Palante = *Pallas*[2].

Palantida = *Pallantias*.

Palas = *Pallas*[1].

Palemon = *Palaemon*.

Pales, la romani, divinitate pastorală considerată drept ocrotitoare a turmelor.

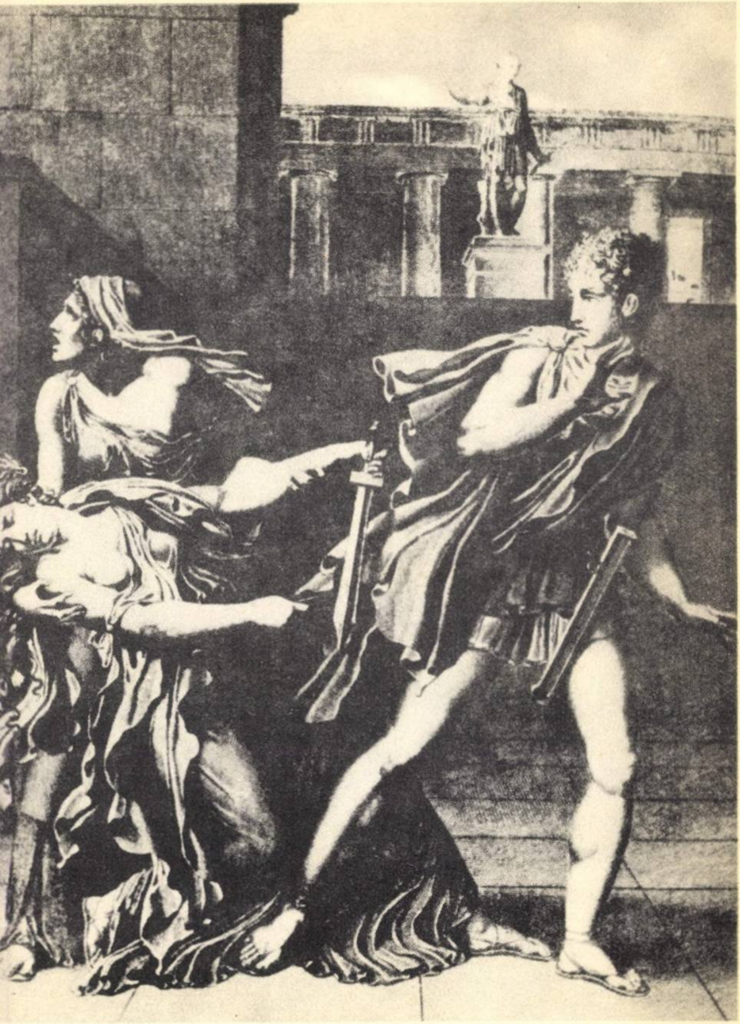

DECLARAȚIA FEDREI CĂTRE HIPOLIT

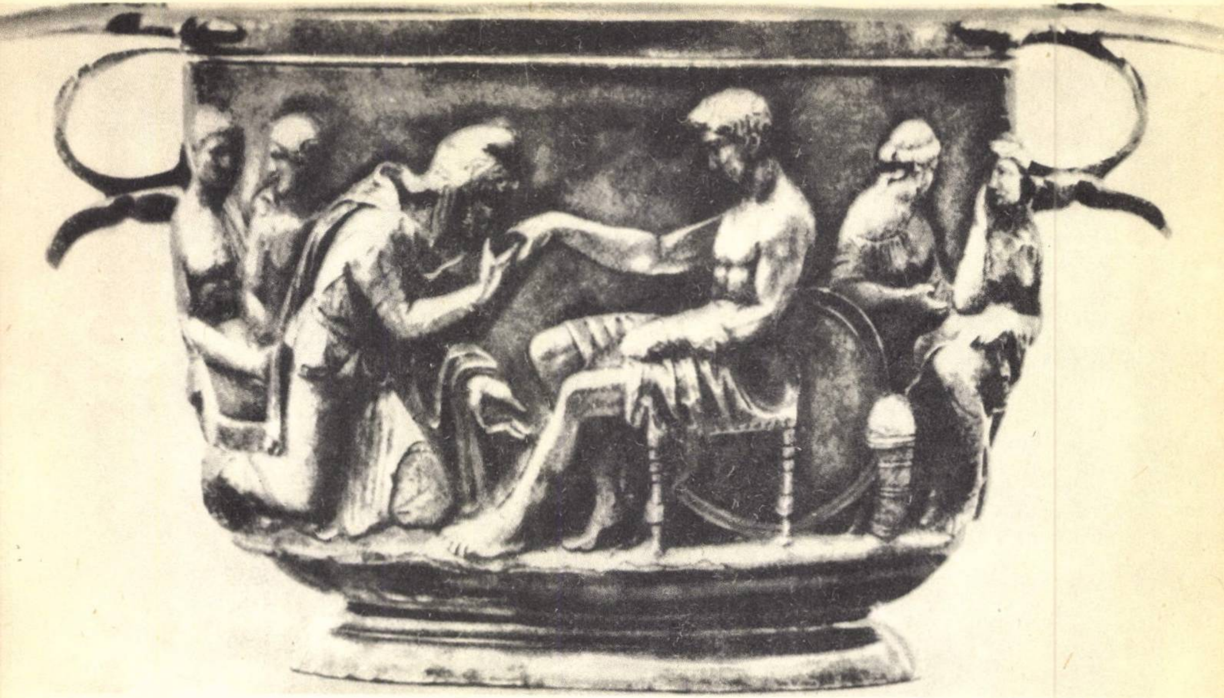

PRIAM LA AHILE

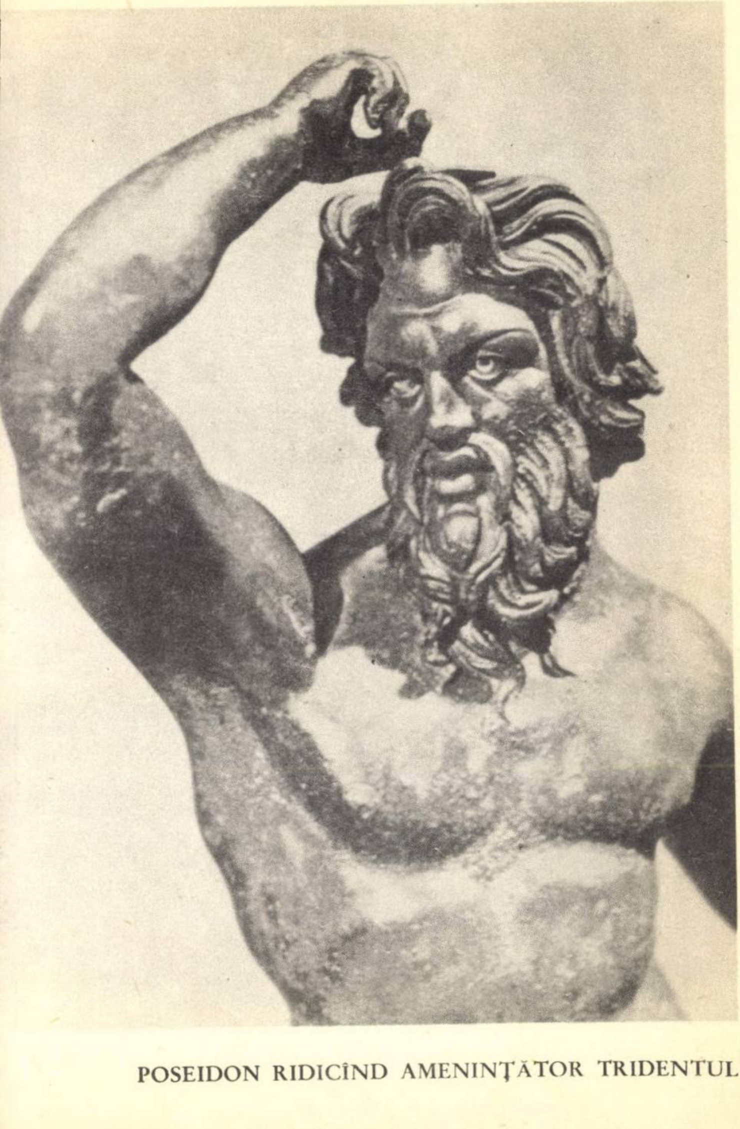

POSEIDON RIDICÎND AMENINȚĂTOR TRIDENTUL

RĂPIREA SABINELOR

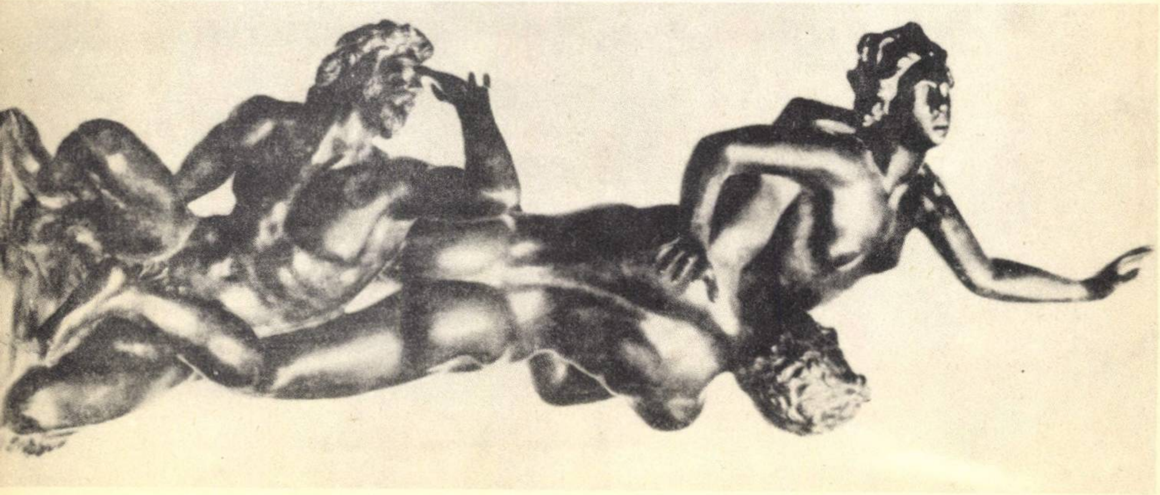

TELLUS

VENUS ŞI ADONIS

VENUS DIN MILO

Palici, doi zei, fraţi gemeni, de origine siciliană. Erau fiii lui Zeus şi ai lui Thalea. Se spunea că, temîndu-se de gelozia Herei, Thalea s-ar fi ascuns sub pămînt ca să-i poată naşte.

Palinur = *Palinurus*.

Palinurus, cîrmaciul corăbiei lui Aeneas. Într-o noapte, fiind cuprins de oboseală, Palinurus a adormit la cîrmă şi a căzut în mare. Purtat de valuri, a reuşit să ajungă pe coasta Italiei, unde însă a fost ucis de către localnici. Cînd Aeneas a întreprins călătoria în Infern, el l-a întîlnit acolo şi a stat de vorbă cu umbra lui Palinurus.

Palladium, veche statuie a zeiţei Pallas Athena. Se spunea că ar fi căzut din cer pe vremea lui Ilus şi că de ea depindea soarta cetăţii Troia (v. şi *Ilus*). Pentru a putea cuceri oraşul, grecii i-au trimis pe Odysseus şi pe Diomedes s-o fure. Numai astfel a putut fi Troia distrusă. După o altă versiune însă, ar fi existat două statui asemănătoare: după ce prima a fost furată, cea de-a doua — cea adevărată — a fost luată de Aeneas cu sine şi dusă în Italia.

Pallantias (*sau* **Pallantis**), denumire purtată de zeiţa Eos, socotită — după o versiune — drept fiica titanului Pallas.

Pallas [1] 1. Denumire purtată de zeiţa Athena. 2. Fiica zeului Triton, despre care se spunea

că ar fi copilărit împreună cu Athena. Omorînd-o din greşeală, zeiţa neconsolată a închipuit după înfăţişarea ei o statuie, numită *Palladium*. După o altă versiune, statuia ar fi înfăţişat-o pe însăşi Athena (v. şi *P a l l a d i u m*).

Pallas [2] **1.** Unul dintre titani. **2.** Unul dintre fiii lui Lycaon, considerat — după o versiune — drept bunicul lui Evander. **3.** Fiul lui Evander. A participat alături de Aeneas la lupta împotriva lui Turnus, dar a fost ucis de către acesta din urmă. **4.** Unul dintre giganţi. **5.** Unul dintre fiii lui Pandion (2). A fost ucis de către Theseus, împotriva căruia încercase să lupte alături de cei cincizeci de fii ai săi (v. şi *T h e s e u s*).

Pan, fiul lui Hermes şi al Dryopei, socotit drept protector al turmelor şi al păstorilor. Îşi avea reşedinţa în Arcadia şi era considerat drept inventatorul unui instrument de suflat numit *syrinx* (naiul). Pan avea o înfăţişare ciudată, jumătate de om şi jumătate de animal; avea coarne, barbă şi copite de ţap, iar trupul îi era acoperit de păr. Trăia în desişul codrilor, în umbra cărora pîndea nimfele, şi adeseori îl întovărăşea pe zeul Dionysus, din cortegiul căruia făcea parte. În mitologia romană, Pan era identificat cu *Faunus* şi cu *Lupercus*.

Pandar = *P a n d a r u s.*

Pandareos fiul lui Merops. Fiindcă a furat un cîine de aur din templul lui Zeus a fost pre-

schimbat de părintele zeilor într-o stîncă. Rămase orfane, cele trei fete ale lui Pandareos au fost răpite, la rîndul lor, de harpii. Acestea le-au dus în Infern, unde le-au dăruit, drept slujitoare, eumenidelor.

Pandarus 1. Lician, fiul lui Lycaon şi arcaş în armata troienilor. A căzut ucis de către Diomedes. 2. Fiul lui Alcanor. L-a însoţit pe Aeneas în peregrinările sale şi a murit în Italia, ucis de mîna lui Turnus.

Pandion 1. Fiul lui Erichthonius şi rege al cetăţii Athenae. A avut, la rîndul său, patru copii: pe Erechtheus, pe Butes, pe Procne şi pe Philomela. Pandion a căsătorit-o pe Procne cu regele Tereus, în schimbul alianţei pe care i-o făgăduise acesta din urmă. A murit, copleşit de durere din cauza nenorocirilor care s-au abătut asupra fetelor lui (v. şi *Philomela*). **2.** Strănepotul lui Pandion (**1.**) şi fiul lui Cecrops. Gonit din cetatea Athenae de către verii săi, Pandion s-a stabilit la Megara. Acolo s-a căsătorit cu fiica regelui Pylas, căruia i-a urmat la tron. Cu soţia sa, pe nume Pylia, Pandion a avut patru copii: Aegeus, Lycus, Nisus şi Pallas (**5.**).

Pandora, întîia femeie din lume, creată de către Hephaestus şi de către Athena, la porunca lui Zeus. Cînd Prometheus a furat focul din ceruri ca să-l dăruiască oamenilor, părintele zeilor a hotărît să-l pedepsească, dăruindu-i-o pe Pandora. Fiind respinsă de Prometheus, Pandora

a izbutit însă să-l cucerească pe fratele acestuia, pe Epimetheus, care a luat-o de soție. Drept dar de nuntă, Pandora, pe care zeii o împodobiseră cu toate farmecele, a adus o cutie în care olimpienii închiseseră toate relele omenești. Ajunsă pe pămînt, ea le-a dat drumul, umplînd lumea cu ele. După o altă variantă, în cutia Pandorei ar fi fost închise toate lucrurile bune pe care zeii le-au dăruit muritorilor. Deschizînd cutia, ea le-a lăsat să iasă și să se întoarcă din nou în lăcașul zeilor, de unde veniseră. Singură Speranța a rămas pe pămînt, pentru muritori, căci ea, aflîndu-se la fund, cînd Pandora a închis din nou cutia, a rămas acolo, nemaiavînd timp să iasă.

Pandrosos, fiica lui Cecrops și soră cu Aglauros și cu Herse. A fost pedepsită, împreună cu surorile ei, de către zeița Athena, pentru că i-a încălcat porunca (v. *Aglauros*).

Panope(a), una dintre nereide.

Panopeea = *Panope(a).*

Panopeu = *Panopeus.*

Panopeus, fiul lui Phocus și frate geamăn cu Crisus, față de care nutrea o ură devenită celebră.

Panthoides, denumire purtată de Euphorbus și de Polydamas, fiii lui Panthous.

Panth(o)us, preot al lui Apollo la Troia şi prieten cu Priamus. A avut doi fii, pe Euphorbus şi pe Polydamas. Panthous şi-a aflat moartea în timpul incendierii cetăţii.

Pantoidul = *Panthoides*.

Pantou = *Panth(o)us*.

Paphus, fiul lui Pygmalion (**1.**) şi al unei statui de care se îndrăgostise acesta din urmă şi căreia zeiţa Aphrodite i-a dat viaţă. Paphus a fost, la rîndul său, tatăl lui Cinyras.

Parcae, trei surori, considerate de către romani drept zeiţe ale sorţii. Ele erau identice cu moirele, din mitologia greacă (v. şi *Moerae*).

Parce = *Parcae*.

Paris, cel mai mic dintre fiii lui Priamus şi ai Hecubei. Înainte de naşterea sa, Hecuba visase că viitorul ei copil va atrage pieirea Troiei. Cînd Paris vine pe lume, Priamus dă poruncă să fie ucis dar, într-ascuns, Hecuba, făcîndu-i-se milă de el, îi cruţă viaţa şi-l abandonează pe muntele Ida. Crescut în sălbăticie de nişte păstori, Paris, care între timp atinsese vîrsta bărbăţiei, revine în cele din urmă în cetatea Troiei, unde este recunoscut, cu multă bucurie, de către părinţii săi. Un episod celebru este cel al *judecăţii lui Paris*, fapt care avea să ducă la izbucnirea războiului troian. La nunta lui Thetis cu

Peleus au fost poftiţi toţi zeii Olympului, cu excepţia unei singure zeiţe, Eris — zeiţa vrajbei. Ca să se răzbune, cînd petrecerea era în toi, ea a aruncat în mijlocul nuntaşilor un măr pe care stătea scris „celei mai frumoase". Aceste cuvinte aveau să constituie un motiv de vrajbă între trei zeiţe: Pallas Athena, Hera şi Aphrodite. Cel sortit să le facă dreptate este Paris. El este muritorul ales de zei să hotărască. Zeiţele se grăbesc fiecare în parte să-i făgăduiască un dar în schimbul mărului dorit, pe care Paris, în cele din urmă, îl dăruieşte însă Aphroditei (v. şi *Aphrodite*). Zeiţa la rîndul ei înţelege să-şi ţină făgăduiala făcută, anume să i-o dea de soţie lui Paris pe cea mai frumoasă dintre femei. Or, cea care le întrecea în frumuseţe pe toate celelalte muritoare este Helena, fiica lui Tyndareus şi soţia lui Menelaus, regele Spartei. Cu ajutorul Aphroditei, Paris reuşeşte s-o răpească pe Helena în lipsa soţului ei şi s-o ducă cu el la Troia. Răpirea Helenei de către Paris a constituit motivul izbucnirii războiului troian. În ajutorul soţului abandonat sar toate căpeteniile grecilor. Comanda tuturor o preia Agamemnon care, în fruntea unei flote puternice, se îndreaptă spre Troia. Războiul durează zece ani, în care timp sorţii izbînzii sînt îndoielnici. În cursul luptelor Paris se bate la început singur cu Menelaus, dar e înfrînt şi scapă numai datorită Aphroditei, care-i vine într-ajutor. Mai tîrziu el revine, la chemarea lui Hector, în primele rînduri şi-i răneşte pe rînd pe Diomedes, pe

Machaon şi pe Eurypylus. În sfîrşit, îl ucide pe Achilles, ochindu-l cu o săgeată în călcîi, singurul loc unde eroul era vulnerabil. În cele din urmă, Paris cade lovit însă şi el de o săgeată înveninată a lui Philoctetes. Înainte de a muri, el o imploră pe fosta sa soţie, nimfa Oenone (v. şi *Oenone*), pe care o părăsise de dragul Helenei, să-i vindece rana. La început aceasta şovăie şi cînd se hotărăşte s-o facă, ajutorul ei vine prea tîrziu, căci Paris se stinge răpus de veninul ucigător.

Partenopeu = *Parthenopaeus.*

Parthenopaeus, fiul Atalantei şi al lui Meleager (*sau* Milanion). A fost unul dintre cei şapte eroi care l-au însoţit pe Adrastus în expediţia organizată împotriva cetăţii Thebae, cu toată împotrivirea mamei sale, Atalanta, care ştia că va muri în luptă. A pierit, ucis în faţa porţilor cetăţii Thebae, de mîna lui Periclymenus.

Pasifae = *Pasiphaë.*

Pasiphaë, fiica lui Helios şi a oceanidei Perse şi soţia regelui Minos. Episodul cel mai cunoscut legat de numele ei este dragostea nefirească pe care a nutrit-o faţă de taurul furios care devasta ţara lui Minos (v. şi *Minos*). Din unirea monstruoasă dintre taur şi Pasiphaë s-a născut Minotaurul. Cu regele Minos, Pasiphaë a avut trei copii: Androgeos, Ariadne şi Phaedra. Ca şi sora sa Circe, Pasiphaë avea darul profeţiei şi se pricepea la vrăji.

Pasiteea = *P a s i t h e a.*

Pasithea (*sau* **Pasithee**) **1.** Una dintre grații, numită și *Aglaia.* **2.** Una dintre fiicele lui Nereus.

Patareanul = *P a t a r e u s.*

Patareus, denumire purtată de zeul Apollo pentru faptul că avea un templu și un oracol vestit în orașul Patara.

Patroclu = *P a t r o c l u s.*

Patroclus, unul dintre comandanții grecilor în războiul troian. Era fiul lui Menoetius (**1.**) și prieten cu Achilles. Cînd eroul, supărat pe Agamemnon, a refuzat să mai lupte, Patroclus, văzînd că troienii seamănă moartea în rîndurile grecilor, i-a cerut îngăduința să lupte în locul lui în fruntea mirmidonilor. Achilles s-a învoit și i-a dăruit armele sale. Astfel deghizat, și luat drept Achilles, Patroclus a săvîrșit un adevărat masacru printre troieni. În cele din urmă însă este descoperit și ucis de către Hector, cu ajutorul lui Apollo. Îndurerat de moartea bunului său prieten, Achilles se avîntă din nou în luptă și-l răzbună pe Patroclus ucigîndu-l pe Hector (v. și *A c h i l l e s*). Prietenia dintre Patroclus și Achilles a rămas legendară.

Patulcius, denumire purtată de zeul Ianus în vreme de război, cînd porțile templului său erau în permanență larg deschise.

Pax, la romani, zeiţa păcii, identificată cu *Irene* din mitologia greacă (v. şi *Irene*).

Pean = *Paean.*

Peante = *Poeas.*

Pefredo = *Pephredo.*

Pegasus, cal înaripat care s-a născut din picăturile de sînge căzute pe pămînt atunci cînd Perseus i-a retezat capul Meduzei. Imediat după aceea, Pegasus s-a înălţat la ceruri şi, ajungînd în Olympus, a devenit slujitorul lui Zeus. Mai tîrziu, dăruit de zeiţa Athena lui Bellerophon, Pegasus şi-a slujit cu credinţă noul stăpîn, ajutîndu-l să ucidă Himera şi să le învingă pe amazoane (v. şi *Bellerophon(tes)*. După moartea lui Bellerophon, Pegasus s-a înapoiat în Olympus, intrînd din nou în slujba zeilor. El era considerat drept calul muzelor şi se spunea că izvorul Hippocrene de pe Helicon ar fi luat fiinţă pe locul unde Pegasus ar fi lovit, la porunca lui Poseidon, pămîntul cu copita. După moarte, Pegasus a fost transformat într-o constelaţie.

Peirithous = *Pirithous.*

Pelasg = *Pelasgus.*

Pelasgus, fiul lui Zeus şi al Niobei şi tatăl lui Lycaon. Era considerat strămoşul mitic al neamului pelasgilor.

Peleu = *Peleus.*

Peleus, fiul lui Aeacus şi frate cu Telamon şi cu Phocus. Pentru că a pus la cale împreună cu Telamon uciderea lui Phocus, Peleus a fost gonit din Aegina de către tatăl său. El s-a dus la Phthia în Thessalia, unde a fost purificat, în urma crimei săvîrşite, de către regele Eurytion. Căsătorindu-se apoi cu Antigone, fiica acestuia, Peleus a devenit rege al Thessaliei. Cu ocazia vînătorii mistreţului din Calydon, la care participă, el îşi ucide din greşeală socrul şi trebuie să se exileze din nou. Caută un refugiu, de data aceasta în Iolcus, la curtea lui Acastus. Învinuit pe nedrept de soţia acestuia că ar fi vrut s-o dezonoreze (v. şi *Acastus*), Peleus e părăsit de către rege la o vînătoare pe muntele Pelion, pradă fiarelor sălbatice. Scapă însă cu viaţă, datorită centaurului Chiron, şi se răzbună crunt pe Acastus şi pe soţia acestuia. După aceea — Antigone murind între timp — se căsătoreşte cu Thetis, fiica lui Nereus. La nunta lor au venit toţi zeii Olympului şi, printre darurile primite, s-au numărat şi caii nemuritori Balius şi Xanthus, care mai tîrziu aveau să-i aparţină lui Achilles. Cu Thetis, Peleus a avut mai mulţi copii, ucişi toţi de mama lor care, vrînd să-i facă nemuritori, îi ardea în foc. Singur Achilles a scăpat, ca prin minune, supravieţuind celorlalţi (v. şi *Achilles*). După moartea eroului, singur şi bătrîn, Peleus, gonit din Phthia, este readus şi reîntronat de către nepotul său, Neoptolemus.

Pelia = *P e l i a s*.

Peliade = *P e l i a d e s*.

Peliades, denumire purtată de fiicele lui Pelias, după numele tatălui lor.

Pelias, fiul lui Poseidon şi al lui Tyro şi frate geamăn cu Neleus (v. şi *N e l e u s*), pe care-l goneşte din Iolcus, uzurpîndu-i tronul. Mai tîrziu însă Pelias, devenit rege, trebuie să dea socoteală de actul săvîrşit în faţa nepotului său, Iason, care revendică şi el coroana. Cu gîndul ascuns să-l piardă, Pelias i-o făgăduieşte, în schimbul Lînii de Aur pe care îl trimite s-o aducă din Colchis. Aşa porneşte Iason faimoasa expediţie a argonauţilor (v. şi *I a s o n*). Întors victorios, după ce a învins numeroasele piedici care i-au stat în cale, Iason, căsătorit între timp cu Medea, află că în timpul absenţei sale Pelias i-a ucis tatăl şi fratele. Prin intermediul Medeei el pune la cale o răzbunare cruntă. Medea le determină pe fiicele lui Pelias să-şi taie tatăl în bucăţi şi să-l arunce într-un cazan cu apă clocotită, sub cuvînt că, prin vrăjile sale, ea ar fi capabilă să-l reînvie, redîndu-i totodată tinereţea. Atunci cînd fiicele lui Pelias însă, supunîndu-se îndemnurilor ei prefăcute, îşi ucid tatăl, răzbunarea ei iese la iveală. Urmaşul la tron al lui Pelias este fiul său, Acastus.

Pelides, denumire purtată de Achilles şi de Neoptolemus, în calitatea lor de urmaşi direcţi ai lui Peleus.

Pelidul = *P e l i d e s.*

Pelopia 1. Una dintre fiicele lui Pelias, regele din Iolcus. 2. Soţia lui Atreus. Din dragostea incestuoasă a Pelopiei pentru tatăl său, Thyestes, s-a născut Aegisthus.

Pelopidae, urmaşii lui Pelops.

Pelopizi = *P e l o p i d a e.*

Pelops, fiul lui Tantalus, regele Phrygiei. Se spunea că în tinereţe Pelops ar fi fost tăiat în bucăţi de către tatăl său, care le-ar fi oferit zeilor să se ospăteze din ele. Aceştia însă, ştiind adevărul, au pus bucăţile la loc şi i-au redat viaţa lui Pelops. Singură Demeter, din greşeală, apucase să-i mănînce un umăr, în schimbul căruia Pelops a căpătat un umăr de fildeş. Mai tîrziu el s-a stabilit la Pisa, unde s-a numărat printre peţitorii Hippodamiei pe care, cu ajutorul lui Poseidon şi cu complicitatea lui Myrtilus, a reuşit s-o ia de soţie (v. *H i p p o d a m i a, M y r t i l u s*). Cu Hippodamia Pelops a avut numeroşi copii, printre care pe Atreus şi pe Thyestes. Pelops era considerat întemeietorul *Jocurilor Olimpice.* Urmaşii lui purtau numele de *Pelopizi.*

Penates, în mitologia romană, divinităţi protectoare ale familiei şi ale casei, în mijlocul căreia ardea, în cinstea lor, o flacără veşnică. Statul roman avea şi el penaţii săi, aduşi de Aeneas de la Troia.

Penaţi = *Penates.*

Peneia (*sau* **Peneis**), denumire purtată de Daphne, fiica lui Peneus.

Peneida = *Peneia.*

Penelopa = *Penelope.*

Penelope, fiica lui Icarius (v. şi *Icarius* **2.**) şi soţia lui Odysseus, regele Ithacăi. Curînd după ce Penelope i-a dăruit un fiu, pe Telemachus, Odysseus a fost nevoit să plece la războiul troian. În timpul absenţei sale îndelungate, Penelope — spre deosebire de celelalte soţii ale grecilor — a rămas credincioasă timp de douăzeci de ani amintirii soţului ei. Aflată singură în Ithaca, în palatul lui Odysseus, împreună cu fiul ei, ea e asaltată de numeroşi peţitori. În faţa refuzului ei constant, aceştia îi împînzesc casa şi, puşi pe petreceri şi pe ospeţe, urmăresc s-o ruineze. Ca să scape de insistenţele şi de ameninţările lor, Penelope e nevoită, în cele din urmă, să recurgă la un vicleşug: ea le făgăduieşte că atunci cînd va isprăvi de ţesut o pînză la care lucrează, se va hotărî să se căsătorească cu unul dintre ei. Pentru a amîna cît mai mult termenul, desface însă noaptea tot ceea ce lucrează ziua. E descoperită în cele din urmă şi constrînsă să se decidă, dar o salvează sosirea lui Odysseus (v. şi *Odysseus*). După ce-i ucide pe peţitori, Odysseus se înfăţişează Penelopei, alături

de care va trăi fericit tot restul vieţii. După o altă versiune, după moartea lui Odysseus, Penelope s-ar fi căsătorit cu Telegonus, fiul eroului cu Circe.

Peneu = *Peneus*.

Peneus, zeul apei cu acelaşi nume din Thessalia, era fiul lui Oceanus şi al lui Tethys. A avut mai multe fiice, printre care şi pe Daphne.

Pentesileea = *Penthesilea*.

Penteu = *Pentheus*.

Penthesilea, fiica zeului Ares şi a Otrerei şi regină a amazoanelor. A participat la războiul troian venind în ajutorul lui Priamus, dar a fost ucisă de către Achilles. Se spunea că, văzînd-o murind, atît de tînără şi frumoasă, Achilles s-ar fi îndrăgostit de ea.

Pentheus, fiul lui Echion (1.) şi al Agavei. După moartea bunicului său Cadmus, i-a urmat la tron, devenind rege al cetăţii Thebae. Mai tîrziu, pentru că s-a opus introducerii cultului lui Dionysus, Pentheus a fost pedepsit de către zeu. În timp ce iscodea bacchantele care celebrau misterele lui Dionysus pe muntele Cithaeron, Pentheus a fost descoperit de către acestea. Femeile furioase, cărora zeul le luase minţile, s-au năpustit asupra lui Pentheus, sfîşiindu-l în bucăţi. În fruntea lor se afla însăşi Agave, care însă, pradă rătăcirii, nu şi-a mai recunoscut fiul.

Pephedro, una dintre cele trei fiice monstruoase ale lui Phorcys și Ceto (v. și *Graeae*).

Perenna = *Anna Perenna.*

Peribeea = *Periboea.*

Periboea 1. Soția lui Oeneus, regele Calydonului, și mama lui Tydeus. **2.** Soția lui Polybus, regele Corinthului. Cînd Oedipus a fost adus la curtea lui Polybus, Periboea l-a primit cu bucurie și l-a crescut ca pe propriul ei fiu. **3.** Mama lui Nausithous, regele feacilor. **4.** Soția lui Icarius (**2.**) și mama Penelopei. **5.** Fiica lui Alcathous, regele Megarei, și soția lui Telamon, cu care a avut un fiu, pe Aiax.

Periclimen = *Periclymenus.*

Periclymenus 1. Unul dintre argonauți și fiul regelui Neleus. A fost ucis de către Heracles împreună cu ceilalți frați ai săi. **2.** Fiul lui Poseidon și al lui Chloris. A participat la apărarea cetății Thebae împotriva expediției „celor șapte".

Perifante = *Periphas.*

Periphas 1. Unul dintre lapiți. **2.** Unul dintre primii regi ai Atticei. Vestit pentru spiritul său de dreptate, era venerat de către supușii săi, asemenea unui zeu. Gelos, Zeus l-a transformat într-un vultur.

Pero, fiica regelui Neleus şi a lui Chloris. Cu ajutorul fratelui său Melampus, care a reuşit să fure cirezile lui Phylacus — preţul cerut pentru mîna lui Pero — Bias s-a căsătorit cu ea (v. şi *B i a s*).

Persa = *P e r s e.*

Perse (*sau* **Persa**), una dintre oceanide. Din unirea ei cu Helios s-au născut Aeetes, Circe, Perses şi Pasiphaë.

Persefona = *P e r s e p h o n e.*

Perseida = *P e r s e i s.*

Perseis, denumire purtată de Hecate, fiica lui Perses.

Persephone, numită în mitologia romană *Proserpina,* era fiica lui Zeus şi a lui Demeter. O dată, în timp ce culegea flori la marginea unui cîmp, pămîntul s-a deschis şi a înghiţit-o pe Persephone. Îndurerată, zeiţa Demeter a cutreierat pămîntul în lung şi-n lat în căutarea fiicei sale. În cele din urmă a aflat că Persephone fusese răpită cu buna ştire a lui Zeus, de către unchiul ei, Pluto. Acesta o luase cu el în împărăţia umbrelor. Deşi Demeter îl convinge în cele din urmă pe Zeus să-i înapoieze fiica, Persephone nu se mai poate întoarce pe pămînt. Ea apucase să mănînce un sîmbure de rodie (v. şi *A s c a l a p h u s*) şi se legase în felul acesta o dată pentru totdeauna de lăcaşul

umbrelor. Ulterior ea devine soţia lui Pluto şi stăpîna Infernului, dar i se va da încuviinţarea ca o parte din an să o petreacă pe pămînt alături de Demeter (v. şi *Demeter*).

Perses, fiul lui Helios şi al lui Perse şi frate cu Aeetes, Circe şi Pasiphaë. A avut mai mulţi fii şi fiice, printre care şi pe zeiţa Hecate. După o altă versiune, Perses ar fi fost fiul lui Crius şi al Eurybiei.

Perseu = *Perseus*.

Perseus, erou de origine argiană, fiul lui Zeus şi al lui Danaë, fiica regelui Acrisius. Pentru a pătrunde în turnul înalt în care era închisă Danaë şi pentru a se uni cu ea, Zeus s-a transformat într-o ploaie de aur (v. şi *Danaë*). Descoperind existenţa copilului despre care un oracol îi prezisese că va fi ucigaşul său, Acrisius îi închide pe Danaë şi pe Perseus într-un cufăr şi le dă drumul pe mare. Purtaţi de valuri, cei doi sînt aruncaţi pe ţărmurile insulei Seriphus. Acolo îşi găsesc refugiu la curtea regelui Polydectes. Cu trecerea anilor, Perseus creşte şi devine un tînăr frumos şi curajos. Îndrăgostit de Danaë, Polydectes vede însă în Perseus o piedică în calea dragostei lui. Cu gîndul ascuns să-l piardă, el îl trimite pe viteazul tînăr să-i aducă capul Meduzei, una dintre gorgone. Perseus o porneşte la drum, însoţit de calul înaripat Pegasus. El le întîlneşte mai întîi pe graie, surorile gorgonelor, datorită cărora reuşeşte să

afle unde sălăşluiau acestea din urmă. Ajuns pe meleagurile gorgonelor, Perseus le găseşte adormite. Zeul Hermes şi zeiţa Athena îl ajută. Ei îl feresc pe Perseus să zărească chipul Meduzei, la vederea căruia oricine e transformat în stană de piatră. El se îndreaptă către ea, privind-o prin oglinda unui scut pe care zeiţa protectoare i-l ţine în faţă şi, dintr-o singură lovitură, îi retează capul (v. şi *Gorgones*). Îl ia apoi cu sine şi face cale-ntoarsă. Pe drum, Perseus trece prin Aethiopia. Acolo o întîlneşte pe Andromeda, fiica regelui Cepheus, şi se îndrăgosteşte de ea. Andromeda — la cererea unui oracol (v. şi *Andromeda*) — a fost înlănţuită de o stîncă şi lăsată acolo pradă unui monstru îngrozitor ca să o devoreze. Cînd monstrul se apropie de ea, Perseus îi arată chipul Meduzei şi-l împietreşte pe loc. Andromeda e astfel salvată. Dar Cepheus refuză să o dea drept răsplată lui Perseus, aşa cum făgăduise. Atunci eroul se răzbună. El îl transformă şi pe rege în stană de piatră, după care o ia cu el pe Andromeda. În drum spre Argos cei doi se abat prin insula Scriphus. Sosesc acolo la momentul potrivit pentru a o salva pe Danaë: tiranul Polydectes vrea s-o necinstească. Lipsită de apărare, Danaë se refugiase, căutînd ocrotire, la altarul zeiţei Athena. La sosirea lui Perseus tiranul îşi primeşte şi el pedeapsa cuvenită: vederea chipului înspăimîntător al Meduzei îl împietreşte. După ce o eliberează pe Danaë de urmăritorul ei, Perseus îşi continuă drumul împreună cu Andromeda. El doreşte

să-și revadă cît mai grabnic bunicul. Înainte de a sosi în Argos face un ultim popas în cetatea Larissa, unde participă la niște întreceri. Din greșeală lovește cu discul pe unul dintre cei ce priveau desfășurarea întrecerilor. Or, cel lovit e tocmai Acrisius. Fără să știe și fără să vrea, Perseus își ucide în felul acesta bunicul, împlinind oracolul. După omorul astfel săvîrșit, eroul nu mai cutează să domnească asupra Argosului. El pleacă, după ce schimbă coroana cu Megapenthes, vărul său, și domnește în locul acestuia în cetatea Tirynthului.

Phaeaces, populație care trăia în insula Scheria, pe vremea cînd Odysseus a fost aruncat acolo de valuri. Regele feacilor era Alcinous.

Phaedra, fiica regelui Minos și a Pasiphaëi. Phaedra s-a căsătorit cu Theseus, cu care a avut doi fii: pe Acamas și pe Demophon. Stăpînită însă de o dragoste nefirească pentru tînărul Hippolytus, fiul lui Theseus dintr-o căsătorie anterioară a acestuia, Phaedra, respinsă de Hippolytus și temîndu-se că va fi descoperită, s-a grăbit să-l învinuiască în mod perfid, ea cea dintîi, în fața lui Theseus, că ar fi vrut s-o necinstească. Învinuirea ei atrage moartea nevinovatului Hippolytus (v. și *Hippolytus*). Cuprinsă de remușcări, la rîndul ei, Phaedra se spînzură.

Phaëthon, fiul lui Helios și al nereidei Clymene (după o altă versiune, al lui Cephalus și al zeiței Eos). Tînărul Phaëthon a cerut părintelui

său să-i dăruiască pentru o zi carul cu armăsarii înaripați în care zeul Soarelui obișnuia să traverseze bolta cerească. Înduplecat de rugăciunile lui, Helios se învoiește. Cu toate recomandările primite, Phaëthon nu e în stare să țină piept iureșului cailor, care zboară la înălțimi amețitoare. El părăsește drumul indicat și, fiind cît pe ce să dea foc cerului și pămîntului, este lovit de Zeus cu fulgerul său și precipitat în apele Eridanului. Acolo-și află moartea preacutezătorul și necugetatul tînăr, jelit îndelung de către surorile sale (v. și *H e l i a d e s*).

Phaëthonti(a)des, surorile lui Phaëthon, numite și *heliade* (v. *H e l i a d e s*).

Phaëthusa, una dintre heliade. După moartea fratelui ei Phaëthon, pe care l-a jelit îndelung, Phaëthusa a fost metamorfozată în plop, ca și celelalte surori ale ei.

Phaon, luntraș bătrîn și sărman, originar din insula Lesbos. Fiindcă odată a trecut-o peste mare pe Aphrodite, fără să știe cine e, și nu i-a cerut plata cuvenită, zeița, drept recunoștință, i-a dăruit un filtru cu ajutorul căruia Phaon a redevenit tînăr și frumos. Despre frumusețea lui s-a dus în scurt timp vestea. Însăși poeta Sappho se spunea că s-ar fi îndrăgostit de el și s-ar fi sinucis, fiindcă Phaon nu i-a împărtășit dragostea.

Phegeus, rege din Psophis și preot al zeului Dionysus. L-a purificat pe Alcmaeon în urma cri-

mei săvîrşite de către acesta (v. şi *A l c m a e o n*) şi i-a dat-o în căsătorie pe fiica sa, Arsinoë (*sau* Alphesiboea).

Phemius, unul dintre cîntăreţii la citeră care le cîntau peţitorilor la ospeţe, în casa lui Odysseus.

Pheres, unul dintre fiii lui Cretheus şi tatăl lui Admetus. Era socotit întemeietorul cetăţii Pherae, din Thessalia.

Philammon, fiul zeului Apollo. Moştenise de la tatăl său darul profeţiei şi era vestit pentru priceperea sa în arta muzicii.

Philemon, ţăran bătrîn din Phrygia, căsătorit cu Baucis (v. *B a u c i s*).

Philoctetes, fiul lui Poeas şi al Demonassei, era un arcaş vestit care moştenise de la Heracles arcul şi săgeţile eroului. S-a numărat printre pretendenţii la mîna Helenei şi a pornit, datorită acestui fapt, şi el, alături de ceilalţi greci, în expediţia organizată împotriva Troiei. Nu a apucat să ajungă însă la Troia. Pe drum, cu prilejul unui popas pe o insulă, a fost muşcat la picior de un şarpe. Rana sa răspîndea un miros atît de respingător încît, la îndemnul lui Odysseus, grecii l-au abandonat pe Philoctetes în insula Lemnos şi şi-au continuat călătoria. Zece ani — toată durata războiului — a zăcut acolo Philoctetes trăind în sălbăticie şi

în singurătate, pînă cînd, la îndemnul unui oracol care spusese că Troia nu va putea fi cucerită pînă nu vor fi aduse arcul şi săgeţile lui Heracles, grecii i-au trimis după el pe Odysseus şi pe Diomedes, care l-au adus pe cîmpul de bătălie. Acolo Philoctetes, vindecat de Machaon, s-a aruncat vitejeşte în luptă. Printre cei ucişi de el se număra şi Paris. După terminarea războiului, Philoctetes s-a înapoiat acasă. Mai tîrziu el s-a stabilit în Italia, unde a întemeiat mai multe cetăţi.

Philomela, fiica lui Pandion, regele cetăţii Athenae, şi soră cu Procne. Sedusă de Tereus, cumnatul ei (v. şi *Tereus*), care i-a tăiat apoi limba ca să nu-i poată da în vileag fărădelegea, Philomela a găsit totuşi un mijloc prin care i-a dezvăluit adevărul lui Procne: ea a ţesut trista întîmplare pe o pînză, pe care i-a arătat-o surorii ei. Pradă desperării, Procne a pus atunci la cale o răzbunare cumplită: ea şi-a ucis propriul copil născut cu Tereus şi l-a tăiat în bucăţi, pe care apoi i le-a servit la masă nelegiuitului ei soţ. Tereus descoperă crima şi o porneşte în căutarea celor două surori, care între timp fugiseră. Le dă de urmă, le ajunge şi e pe punctul de a le ucide, cînd, implorînd ajutorul şi mila zeilor, Philomela şi Procne sînt metamorfozate în păsări: Philomela în rîndunică, iar Procne în privighetoare; după o altă versiune, Procne în rîndunică şi Philomela în privighetoare).

Philyra, una dintre oceanide, mama centaurului Chiron.

Philyrides, denumire purtată de centaurul Chiron, fiul Philyrei.

Phineus 1. Fiul lui Belus şi al lui Anchinoë şi frate cu Cepheus. Voia să se căsătorească cu Andromeda — nepoata sa — dar a fost transformat în stană de piatră de către Perseus, care i-a arătat chipul Meduzei. **2.** Fiul lui Agenor şi rege al Thraciei. Deşi înzestrat cu darul profeţiei, Phineus n-a fost în stare să discearnă adevărul atunci cînd a fost vorba de proprii săi fii. Acuzaţi pe nedrept de către mama lor vitregă — soţia lui Phineus — că ar fi vrut s-o necinstească, cei doi tineri au fost lipsiţi de vedere de către tatăl lor, fără ca acesta din urmă să fi avut probe suficiente ca să le dovedească vinovăţia. Drept pedeapsă, zeii l-au lipsit şi pe el, la rîndul său, de vedere şi au pus harpiile să-l chinuiască, dîndu-i neîncetat tîrcoale şi spurcîndu-i hrana (v. şi *Harpyae*). Cînd argonauţii, în drum spre Colchis, i-au cerut lui Phineus să le arate drumul, acesta s-a învoit, rugîndu-i în schimb să-l scape de harpii. Drept mulţumire, boreazii au răpus harpiile şi l-au eliberat pe Phineus.

Phlegethon, unul dintre rîurile Infernului, alături de Cocytus şi de Acheron, al cărui afluent era.

Phlegyas, fiul zeului Ares şi al lui Chryse şi rege în Orchomenus. A avut, la rîndul său, doi

copii: pe Ixion și pe Coronis. Cînd a aflat că fiica lui a fost sedusă de către zeul Apollo (v. și *Coronis*), Phlegyas a dat foc templului lui Apollo de la Delphi. Și-a atras în felul acesta asupră-și mînia zeului, care l-a prăvălit în Infern.

Phoebe 1. Una dintre leucipide. 2. Una dintre titanide, mama lui Leto și a Asteriei. 3. Denumire purtată de zeița Artemis.

Phoebus, denumire purtată de zeul Apollo.

Phoenissa, denumire purtată de Dido, fiindcă era originară din Phoenicia.

Phoenix 1. Fiul lui Amyntor, regele din Argos, era dascălul și prietenul lui Achilles. L-a întovărășit pe erou la Troia și, ulterior, după terminarea războiului, l-a însoțit pe Neoptolemus pe calea de întoarcere. A murit pe drum fără să ajungă să-și revadă patria. 2. Unul dintre fiii lui Agenor. A fost trimis de către tatăl său împreună cu Cilix și cu Cadmus s-o caute pe Europa. Negăsind-o, nu s-a mai întors acasă, ci a întemeiat o țară, Phoenicia, și s-a stabilit acolo. 3. Pasăre fabuloasă despre care vechii egipteni credeau că ar fi trăit peste cinci sute de ani și că ar fi murit aruncîndu-se în foc, pentru a renaște apoi din propria sa cenușă.

Pholus, unul dintre centauri, fiul lui Silenus și al Meliei (*sau*, într-o altă variantă, al lui Ixion).

Odată, Pholus l-a găzduit pe Heracles în peştera sa, l-a ospătat şi i-a dat să bea într-ascuns dintr-un burduf cu vin care aparţinea celorlalţi centauri. Atraşi de mirosul vinului, aceştia dau năvală în peştera lui Pholus. Se-ncinge o luptă, din care Heracles iese victorios după ce ucide mulţi dintre adversari. Cînd încăierarea ia sfîrşit, Pholus se apleacă să scoată o săgeată înveninată din trupul unui centaur ucis. Din nebăgare de seamă se înţeapă el însuşi cu ea şi cade mort.

Phorbas 1. Unul dintre fiii regelui Priamus, ucis în luptă de către Menelaus, sub zidurile Troiei. **2.** Erou tesalian şi unul dintre lapiţi. A domnit în Elida şi a avut doi fii, Alector şi Augias.

Phorcys (*sau* **Phorcus**) **1.** Divinitate marină care aparţinea generaţiei de zei dinaintea olimpienilor. Era fiul lui Pontus şi al lui Gaea. Din unirea lui Phorcys cu sora sa Ceto s-au născut gorgonele, graiele şi alte fiinţe monstruoase. **2.** Unul dintre tovarăşii lui Priamus, ucis de către Aiax în timpul războiului troian.

Phoroneus, fiul lui Inachus şi al Meliei, şi frate cu Io. A fost unul dintre primii regi ai Argosului. De la numele lui, locuitorii Argolidei se mai numeau şi *foronei.*

Phoronis, denumire purtată de Io, sora lui Phoroneus.

Phosphorus, fiul lui Eos, personifica steaua dimineţii. În mitologia romană purta numele de *Lucifer.*

Phrixus, fiul lui Athamas şi al Nephelei (v. şi *Athamas*). Fiind persecutat împreună cu sora sa Helle de către mama lor vitregă Ino, care voia să-i ucidă, Phrixus a fugit împreună cu Helle încălecînd pe un berbec înaripat, cu lîna de aur, pe care-l primiseră în dar de la Nephele. Purtată cu repeziciune prin văzduh, Helle a ameţit, a căzut de pe spinarea animalului şi s-a înecat în apele mării, care de atunci îi poartă numele: *Hellespontul.* Phrixus a ajuns în schimb teafăr în Colchis, la regele Aeetes. Acesta i-a îngăduit să rămînă la curtea lui şi, mai tîrziu, i-a dat-o în căsătorie pe fiica sa, Chalciope. Drept mulţumire că a fost salvat de la moarte, Phrixus a sacrificat berbecul lui Zeus, iar Lîna de Aur a acestuia a dăruit-o regelui Aeetes. Mai tîrziu, faimoasa lînă avea să devină ţelul expediţiei întreprinse de argonauţi.

Phyleus, unul dintre fiii regelui Augias, care s-a împotrivit hotărîrii nedrepte luate de tatăl său de a nu-i da lui Heracles plata cuvenită (v. şi *Heracles*). Drept răsplată, după moartea lui Augias, eroul l-a înscăunat în locul lui pe Phyleus.

Phyllis, fiica lui Lycurgus, regele Thraciei, care l-a găzduit pe Demophon, fiul lui Theseus, la întoarcerea sa din războiul troian. Îndrăgos-

tindu-se de tînărul erou, Phyllis i-a îngăduit să-şi continue drumul spre patrie, dar să se lege prin jurămînt că se va întoarce la ea. Demophon a făgăduit, însă o dată plecat şi-a călcat jurămîntul şi nu s-a mai înapoiat. Phyllis l-a aşteptat îndelung şi, cînd a pierdut orice speranţă că-l va mai revedea, s-a spînzurat.

Picumn = *Picumnus.*

Picumnus (şi Pilumnus), vechi divinităţi romane, de origine obscură. Ocroteau casele şi pe noii născuţi.

Picus, fiul lui Saturnus şi rege în Latium în vremurile străvechi ale aborigenilor. Picus avea darul profeţiei şi era considerat drept tatăl lui Faunus. Iubit, printre altele, de Circe, a cărei dragoste nu a voit să o împărtăşească, Picus a fost metamorfozat de către temuta magiciană într-o pasăre.

Pier = *Pierus.*

Pieride = *Pierides.*

Pierides 1. Cele nouă fiice ale lui Pierus, regele Emathiei. Neîntrecute cîntăreţe, pieridele, mîndre de măiestria lor, s-au încumetat să se ia la întrecere cu muzele. Au fost învinse însă de către acestea din urmă şi, drept pedeapsă, metamorfozate în păsări. **2.** Denumire purtată de cele nouă muze, care-şi trăgeau obîrşia din ţinutul Pieriei.

Pierus, rege al Emathiei (Macedoniei) şi tatăl pieridelor (v. şi *Pierides*).

Pigmalion = *Pygmalion*.

Pigmei = *Pygmaei*.

Pilade = *Pylades*.

Pilumn = *Pilumnus*.

Pilumnus v. *Picumnus*.

Pinariu = *Pinarius*.

Pinarius (şi Potitius), doi bătrîni din Arcadia care l-au însoţit pe Evander în Italia. Au devenit slujitorii cultului lui Heracles la Roma.

Pir = *Pyrrhus*.

Pira = *Pyrrha*.

Piracmon = *Pyracmon*.

Piram = *Pyramus*.

Pirithous (*sau* **Peirithous**), erou tesalian, fiul lui Ixion, regele lapiţilor, şi al Diei. A participat la vînătoarea mistreţului din Calydon, iar nunta lui cu Hippodamia a prilejuit faimoasa luptă dintre lapiţi şi centauri (v. şi *Centauri*). Celebră a rămas, de asemenea, prietenia dintre Pirithous şi Theseus. Cei doi eroi

s-au cunoscut cu prilejul unei încăierări (Pirithous furase cirezile de vite ale lui Theseus și le ascunsese), în urma căreia însă s-au împăcat și s-au legat cu jurămînt să rămînă veșnic prieteni. Ei și-au făgăduit, de asemenea, să se ajute reciproc pentru a găsi și a lua de soții zeițe sau fete de zei. Astfel, cu sprijinul lui Pirithous, Theseus a răpit-o pe Helena (v. și *Helena*), iar Theseus, la rîndul său, l-a întovărășit pe Pirithous în Infern pentru ca acesta din urmă s-o răpească pe Persephone, fiica lui Demeter. Cei doi eroi au rămas însă în Infern, prizonierii lui Hades, pînă la sosirea lui Heracles. Acesta l-a readus pe Theseus printre muritori, dar — supunîndu-se voinței zeilor — l-a lăsat în schimb pe Pirithous printre umbre.

Piritou = *Pirithous.*

Pistor, în mitologia romană, denumire purtată de Iupiter, datorită ajutorului pe care l-a dat odată Romei în timpul asedierii ei de către gali. El s-a arătat atunci într-o noapte în vis romanilor și, îndemnîndu-i să le arunce galilor tot ce aveau mai de preț, le-a făgăduit în schimb victoria. Or, cum la Roma bîntuia o foamete cumplită și făina era lucrul cel mai de preț, romanii au făcut din puțina făină care le rămăsese pîini, pe care le-au aruncat, de sus din cetate, asupra galilor. Înspăimîntați de această dovadă de belșug, galii, care sperau să-i învingă pe cei asediați prin înfometare, au renunțat la planul lor și n-au mai continuat lupta. În felul acesta îndemnul lui Iupiter a adus

victoria. Drept recunoştinţă şi în amintirea acestui eveniment, romanii l-au supranumit „brutarul“ (*pistor*) şi i-au ridicat un altar.

Piteu = *Pittheus.*

Piton = *Python.*

Pittheus, fiul lui Pelops şi al Hippodamiei şi rege în cetatea Troezen, din Argolida. A pus la cale unirea fiicei sale, Aethra, cu Aegeus şi a devenit în felul acesta bunicul lui Theseus.

Pleiade = *Pleiades.*

Pleiades, cele şapte fiice ale lui Atlas şi ale Pleionei. Se numeau: Alcyone, Asterope, Celaeno, Electra, Maia, Merope şi Taygeta. Cît au trăit s-au numit *atlantide*, adică „fiicele lui Atlas“. Lovite crunt de moartea fratelui lor Hyas (după o versiune, după o alta neputînd îndura gîndul că părintele lor a fost pedepsit să poarte o veşnică povară pe umeri), ele s-au stins de durere. După moarte au fost transformate într-o constelaţie şi au primit numele de *pleiade.*

Pleiona = *Pleione.*

Pleione, una dintre oceanide, soţia lui Atlas şi mama pleiadelor şi a hiadelor. A fost transformată o dată cu fiicele ei într-o constelaţie.

Pleisthenes = *Plisthenes.*

Plexippus 1. Fiul lui Phineus (**2.**). A fost lipsit de vedere de către propriul său părinte, împreună cu celălalt frate al său. **2.** Unul dintre cei doi unchi al lui Meleager, ucis de către erou cu ocazia vînătorii mistrețului din Calydon (v. și *Meleager*).

Plisthenes, unul dintre fiii lui Atreus, regele cetății Mycenae, și, — după o versiune — tatăl lui Agamemnon și al lui Menelaus. Murind de tînăr, și-a lăsat copiii în grija părintelui său, Atreus, ca să-i crească.

Plut = *Plutus*.

Pluto (*sau* **Pluton**), denumire purtată de zeul Hades, considerat posesorul bogățiilor nemăsurate care se ascundeau în măruntaiele pămîntului (v. *Hades*).

Plutus, fiul lui Iasion și al lui Demeter, era zeul și personificarea bogățiilor nemăsurate care se aflau pe pămînt. Plutus era „zeul orb“ căruia părintele zeilor îi luase vederea ca să le împartă muritorilor, buni și răi deopotrivă, bogățiile la întîmplare.

Pluvius, denumire purtată de Zeus, în calitatea sa de stăpîn al ploilor.

Podaliriu = *Podalirius*.

Podalirius, fiul lui Asclepius și frate cu Machaon, împreună cu care a participat la războiul tro-

ian. Priceput în arta tămăduirii, a vindecat acolo pe mulţi dintre cei răniţi în luptă, printre care şi pe Patroclus. După terminarea războiului s-a stabilit în Caria.

Podarce = *P o d a r c e s.*

Podarces 1. Denumire purtată de regele Priamus în copilărie, datorită sprintenelii picioarelor sale (v. şi *P r i a m u s*). 2. Fiul lui Iphiclus, regele Thessaliei, şi fratele mai mic al lui Protesilaus, alături de care a participat la războiul troian. A fost ucis de către Penthesilea, regina amazoanelor.

Podarge, una dintre harpii (v. şi *H a r p y a e*). Din unirea ei cu Zephyrus s-au născut Balius şi Xanthus — caii lui Achilles.

Poeas, tatăl lui Philoctetes. A participat la expediţia argonauţilor şi a fost prieten bun cu Heracles.

Poliada = *P o l i a s.*

Polias, denumire purtată de zeiţa Athena, în calitatea ei de protectoare a cetăţilor.

Polib = *P o l y b u s.*

Polibote = *P o l y b o t e s.*

Polidamante = *P o l y d a m a s.*

Polidecte = *P o l y d e c t e s.*

Polideuce = *P o l y d e u c e s.*

Polidor = *P o l y d o r u s.*

Polifem = *P o l y p h e m u s.*

Polifonte = *P o l y p h o n t e s.*

Polimnestor = *P o l y m n e s t o r.*

Polimnia = *P o l y (h y) m n i a.*

Polinice = *P o l y n i c e s.*

Polipemon = *P o l y p e m o n.*

Polite = *P o l i t e s.*

Polites 1. Fiul regelui Priamus şi al Hecubei. A fost ucis printre ultimii, în prezenţa tatălui său, de către Pyrrhus. **2.** Unul dintre însoţitorii lui Odysseus.

Polixena = *P o l y x e n a.*

Pollux, unul dintre dioscuri, fratele lui Castor (v. şi *D i o s c u r i*). În mitologia greacă, Pollux se numea *Polydeuces.*

Polux = *P o l l u x.*

Polybotes, unul dintre giganţii care s-au luptat cu olimpienii. A fost ucis de către Poseidon.

Zeul a prăvălit deasupra lui Polybotes insula Nisyrus şi l-a strivit sub ea.

Polybus, regele Corinthului, care l-a crescut pe Oedipus (v. şi *O e d i p u s*).

Polydamas, fiul lui Panthous, vestit pentru înţelepciunea şi judecata lui dreaptă. A participat la războiul troian luptînd alături de Hector şi a căzut ucis de către Aiax.

Polydectes, fiul lui Magnes şi rege în insula Seriphus. A găzduit-o pe Danaë, aruncată de valuri pe ţărmurile insulei sale şi s-a îndrăgostit de ea. Pentru a-i cuceri dragostea şi ca să-l îndepărteze pe Perseus, Polydectes l-a trimis — cu gîndul ascuns să-l piardă — să ucidă Meduza. La întoarcere, eroul l-a ucis însă pe Polydectes, împietrindu-l cu chipul Meduzei, pentru vina de a fi încercat s-o necinstească, în absenţa sa, pe Danaë (v. şi *P e r s e u s*).

Polydeuces v. *P o l l u x*.

Polydorus 1. Fiul lui Cadmus şi al Harmoniei. S-a căsătorit cu Nicteis, fiica regelui Nicteus, cu care a avut un fiu, pe Labdacus (v. şi *L a b d a c u s*). Printre urmaşii lui Polydorus se număra şi Oedipus. 2. Unul dintre fiii regelui Priamus. În timpul războiului troian tatăl său l-a încredinţat pe Polydorus, pe atunci încă copil, împreună cu o parte însemnată din tezaur, pe care a vrut s-o pună la adăpost, lui

Polymnestor, regele Thraciei. Mînat de lăcomie şi ca să poată pune mîna pe bani, acesta l-a ucis pe Polydorus şi l-a aruncat în mare. Purtat de valuri, cadavrul lui Polydorus a fost aruncat pe ţărm tocmai în locul unde mama sa, Hecuba, se pregătea să urce pe corabia care avea s-o ducă în robie. Recunoscîndu-şi fiul ucis, înainte de plecare Hecuba găseşte totuşi răgaz şi-i răzbună moartea (v. şi *Hecuba*).

Poly(hy)mnia, una dintre muze, fiica lui Zeus şi a Mnemosynei. Patrona retorica (v. şi *Musae*).

Polymnestor, rege al Thraciei şi, prin căsătoria cu Ilione, fiica regelui Priamus, ginerele acestuia. Făcîndu-se vinovat de uciderea lui Polydorus (v. şi *Polydorus*), pe care l-a sacrificat ca să-şi însuşească bogăţiile lui Priamus, Polymnestor a fost la rîndul său pedepsit de către Hecuba, mama lui Polydorus, şi de către celelalte femei troiene, care i-au scos ochii şi l-au omorît împreună cu cei doi fii ai săi.

Polynices, fiul lui Oedipus şi al Iocastei şi frate cu Eteocles. După moartea lui Oedipus, cei doi fraţi — blestemaţi de către părintele lor pentru că nu voiseră să-l sprijine atunci cînd fusese izgonit de către Creon — hotărăsc să-şi împartă tronul, domnind fiecare cîte un an. La împlinirea termenului fixat însă, Eteocles refuză să-i cedeze domnia fratelui său, aşa cum fusese învoiala. Polynices se refugiază atunci în Argos, la curtea lui Adrastus (v. şi *Adrastus*).

Cu sprijinul acestuia el porneşte expediţia celor şapte, pentru a pune mîna prin forţă pe tronul rîvnit. În lupta care are loc, cei doi fraţi se ucid reciproc (v. şi *Eteocles*), împlinind în felul acesta blestemul lui Oedipus. Dar, în timp ce Eteocles e înmormîntat cu mare cinste, Polynices, socotit uzurpator şi trădător, e sortit să putrezească în ţărînă neîngropat, pradă fiarelor sălbatice. Mînată de sentimentul datoriei şi de dragostea de soră pe care a nutrit-o pentru fraţii ei, fără deosebire, Antigone încalcă porunca şi oficiază ritualul înmormîntării. Pentru păcatul săvîrşit ea plăteşte, la rîndu-i, cu viaţa (v. şi *Antigone*).

Polypemon, tîlhar vestit, cunoscut şi sub numele de *Procrustes* sau *Damastes* (v. *Damastes*).

Polyphemus, ciclop din insula Sicilia şi fiul zeului Poseidon. Polyphemus locuia într-o peşteră, în apropiere de muntele Aetna, şi se îndeletnicea cu păstoritul. Cînd Odysseus a ajuns în Sicilia (v. şi *Odysseus*), el a fost prins împreună cu doisprezece dintre însoţitorii săi de către ciclop şi închis în peştera lui. Polyphemus a început prin a-i devora însoţitorii — doi cîte doi — zilnic. El i-a făgăduit lui Odysseus că-l va lăsa la urmă, drept mulţumire pentru faptul că-i dăruise un burduf cu vin. Îngrozit la vederea cruntei morţi la care erau supuşi ceilalţi, Odysseus, împreună cu cei rămaşi în viaţă, îi iau vederea ciclopului, orbindu-l cu un par înroşit în foc pe care, în

timpul somnului, i-l înfig în unicul ochi. Apoi, cum ciclopul nebun de durere şi de furie caută să-i prindă bîjbîind cu mîinile la întîmplare, ei reuşesc să iasă din peşteră, ascunşi fiecare sub pîntecul cîte unui berbec din turma lui Polyphemus. Ajunşi la lumină, aleargă pe ţărm, se urcă în corăbii şi vîslesc din toate puterile spre larg, în timp ce Polyphemus îşi strigă în van deznădejdea, neputincios, pe ţărm şi aruncă în mare cu bolovani uriaşi, care însă nu-şi mai ating ţinta. Un alt episod legat de numele lui Polyphemus este cel al dragostei sale nefericite pentru Galatea (v. şi *A c i s*).

Polyphontes, unul dintre heraclizi. După împărţirea Peloponnesului, Polyphontes l-a ucis pe Cresphontes, căruia îi revenise Messenia, ca să pună mîna pe coroană. El a luat-o apoi cu sila în căsătorie pe Merope, văduva lui Cresphontes, dar a fost la rîndu-i ucis de către unul dintre fiii ei.

Polyxena, cea mai mică dintre fiicele regelui Priamus şi ale Hecubei. A fost iubită de Achilles, printre sclavele căruia s-a numărat. După moartea eroului a fost sacrificată pe mormîntul său de către Neoptolemus, fiul lui Achilles.

Pomona, în mitologia romană, divinitate protectoare a grădinilor şi a pomilor roditori.

Pompilia, fiica regelui Numa Pompilius şi mama lui Ancus Marcius.

Pompilius (Numa) v. *Numa (Pompilius).*

Pont = *Pontus.*

Pontus, fiul lui Gaea, era o veche divinitate care personifica Marea. Din unirea lui Pontus cu propria sa mamă s-au născut o serie de divinități marine, printre care se numărau Ceto, Nereus și Thaumas.

Porfirion = *Porphyrion.*

Porphyrion, unul dintre giganții care au luptat împotriva olimpienilor. A murit săgetat de Apollo (v. și *Gigantes*).

Porrima, una dintre surorile (*sau* însoțitoarele) nimfei Carmenta.

Porsen(n)a, rege etrusc. S-a luptat cu romanii pentru a-l reîntrona pe Tarquinius Superbus, care-i ceruse ajutor. El atacă Roma în fruntea unei armate puternice, dar e respins de vitejia romanilor, care-i țin piept. Uimit și mișcat de patriotismul și de curajul lor, dar mai ales de gestul unuia dintre ei — C. Mucius, supranumit ulterior *Scaevola,* care încercase să-l ucidă pe împărat și, fiind prins, își arsese în văzul tuturor mîna dreaptă drept pedeapsă că greșise ținta, — Porsenna a încheiat în cele din urmă pace cu romanii.

Portu(m)nus, la romani, divinitate marină identificată cu *Palaemon* din mitologia greacă (v. *Palaemon*).

Poseidon, zeul mării, fiul lui Cronus şi al lui Rhea. Ca şi ceilalţi fraţi ai săi, cînd s-a născut Poseidon a fost înghiţit de către tatăl său şi apoi dat afară (v. şi *Cronus*). Mai tîrziu a luptat alături de olimpieni împotriva titanilor. Cînd, în urma victoriei, s-a făcut împărţirea Universului, lui Zeus i-a revenit Cerul, lui Hades Lumea subpămînteană, iar lui Poseidon Împărăţia apelor. El sălăşluia în fundul mării împreună cu soţia sa, nereida Amphitrite, alături de care, uneori, urmat de un întreg cortegiu marin şi purtat de un car tras de cai înaripaţi, spinteca valurile. Poseidon stîrnea furtunile sau făcea ca apele mării să devină liniştite, el scotea insule la iveală sau le cufunda pe altele lovindu-le cu tridentul său, făcea să izvorască rîuri sau să se-nchege lacuri. O dată, de mult, el a încercat împreună cu Hera şi cu Athena să-l pună în lanţuri pe Zeus, dar încercarea a dat greş. De atunci Poseidon a fost mereu alături de preaputernicul său frate care cîrmuia destinele lumii. Legat de numele său este episodul întrecerii care a avut loc între Poseidon şi Athena atunci cînd a fost să-şi împartă între ei pămîntul Atticei (v. *Athena*). Un alt episod îl înfăţişează pe zeul mării lucrînd cot la cot cu Apollo, ca să înalţe zidurile Troiei. Faptul că nu a fost răsplătit pentru munca sa (v. *Laomedon*) a atras mînia lui Poseidon asupra troienilor. Această mînie, şi faptul că Odysseus i-a ucis un fiu, pe ciclopul Polyphemus, l-a determinat pe puternicul zeu

să-l urmărească pe erou cu răzbunarea sa, nimicindu-i rînd pe rînd corăbiile şi aruncîndu-l de pe un ţărm pe altul. Cu zeiţele sau cu muritoarele de rînd Poseidon a avut numeroşi fii şi fiice, majoritatea înfăţişaţi ca nişte fiinţe monstruoase sau a căror forţă era de temut. Printre aceştia se numărau: ciclopul Polyphemus, gigantul Chrysaor, aloizii, Lamus — regele lestrigonilor, Triton etc.

Postvorta, în mitologia romană, divinitate care proteja naşterile. Era una dintre surorile (*sau* însoţitoarele) nimfei Carmenta.

Potitius, unul dintre slujitorii cultului lui Heracles la Roma (v. *Pinarius*).

Potiţiu = *Potitius.*

Pret = *Proetus.*

Pretide = *Proetides.*

Priam = *Priamus.*

Priamides, denumire purtată de Hector, Deiphobus, Helenus etc. dar mai ales de către Paris, ca fii ai regelui Priamus.

Priamidul = *Priamides.*

Priamus, fiul lui Laomedon (v. şi *Laomedon*) şi ultimul rege al Troiei. Copil fiind, cînd He-

racles a cucerit Troia, Priamus, — numit pe atunci Podarces — a fost luat în captivitate de către erou împreună cu fraţii şi surorile sale. La rugămintea Hesionei însă, el a fost cumpărat de către aceasta, dobîndindu-şi libertatea şi totodată noul nume de Priamus (v. *Podarces* 1. şi *Hesione*). Mai tîrziu Heracles i-a dăruit tronul Troiei, asupra căreia Priamus a domnit mulţi ani. S-a căsătorit mai întîi cu Arisba, apoi cu Hecuba şi a avut numeroşi copii (după o versiune, cincizeci la număr). Printre ei se numărau Hector — cel mai viteaz dintre troieni — apoi Paris, Creusa, Cassandra, Polyxena, Helenus, Deiphobus, Polydorus, Troilus etc. La războiul troian Priamus n-a participat direct, pe cîmpul de luptă, fiind prea bătrîn. Au luptat însă vitejeşte fiii săi, sub conducerea lui Hector. La moartea acestuia din urmă (v. şi *Hector*), bătrînul îndurerat n-a pregetat să se furişeze noaptea din cetate şi, ajungînd pînă în tabăra ahee, în cortul lui Achilles, să-l roage pe erou să-i înapoieze trupul neînsufleţit al fiului său. În momentul incendierii cetăţii, Priamus se refugiază împreună cu Hecuba în fundul palatului său, pe treptele protectoare ale unui altar. E smuls însă de acolo de către Pyrrhus, care-l sugrumă. Astfel, după ce asistase cu durere la uciderea pe rînd a tuturor fiilor lui, bătrînul rege îşi află şi el o moarte crudă şi nedreaptă iar cadavrul său rămîne neîngropat.

Priap *Priapus*.

Priapus, zeul fecundităţii şi al rodirii grădinilor şi a livezilor, păzitorul viilor şi al pomilor fructiferi, era fiul lui Dionysus şi al Aphroditei. Originar din Lampsacus, cultul său a fost introdus de timpuriu în Grecia. El era înfăţişat ca făcînd parte din cortegiul lui Dionysus, alături de satiri.

Priscus, denumire purtată de Tarquinius, al cincilea rege al Romei (v. *Tarquinius* 1).

Procas (*sau* **Proca**), tatăl lui Amulius şi al lui Numitor şi rege în cetatea Alba Longa.

Procle = *Procles*.

Procles, fiul lui Aristodemus şi al Argiei şi frate geamăn cu Eurysthenes. Între cei doi fraţi a existat un permanent conflict pentru tronul Spartei.

Proclidae, urmaşii lui Procles.

Proclizi = *Proclidae*.

Procna = *Procne*.

Procne, fiica lui Pandion, regele cetăţii Athenae, şi soţia lui Tereus. Soarta nenorocită pe care Procne a împărtăşit-o cu sora ei constituia subiectul unei triste legende (v. şi *Philomela*).

Procrida = *Procris*.

Procris, fiica lui Erechtheus, regele cetății Athenae, și soția lui Cephalus. Gelozia ei față de acesta din urmă i-a atras moartea (v. *Cephalus*).

Proc(r)ust = *Procrustes*.

Procrustes v. *Damastes*.

Proetides, denumire purtată de Iphianassa, Iphinoë și Lysippe, fiicele lui Proetus, regele Tiryntului. Fiindcă o sfidaseră cu frumusețea lor, Hera, mînioasă, le-a luat mințile celor trei surori. Pradă rătăcirii care le stăpînea, ele cutreierau în lung și-n lat munții și pădurile. Îndurerat, părintele lor l-a chemat în ajutor pe prezicătorul Melampus (v. și *Melampus*), care a reușit să le purifice. Drept răsplată, regele Proetus le-a dăruit, atît lui Melampus cît și fratelui său, Bias, cîte o treime din regatul său. Cei doi s-au căsătorit cu două dintre Pretide.

Proetus, fiul lui Abas și rege al Tiryntului. Dușmănia și rivalitatea pentru tron dintre Proetus și fratele său geamăn, Acrisius, au rămas celebre. În cele din urmă cei doi și-au împărțit pămîntul Argolidei, împărțire în urma căreia lui Proetus i-a revenit Tiryntul. De numele lui Proetus e legat și un episod din viața lui Bellerophon (v. și *Bellerophon(tes)*. Pentru a-și vindeca fiicele de nebunia care le chinuia, Proetus a dăruit două treimi din regatul său (v. *Proetides*). În afară de cele trei fiice

el a mai avut un fiu, pe nume Megapenthes (v. şi *Perseus*).

Prometeu = *Prometheus*.

Prometheus, unul dintre titani, fiul lui Iapetus şi al Clymenei şi frate cu Atlas, cu Epimetheus şi cu Menoetius. A avut la rîndul său un fiu, pe nume Deucalion. Prometheus era considerat drept binefăcătorul oamenilor, în pofida lui Zeus. Făcîndu-le acestora partea cea mai bună la împărţirea unei victime destinate lui Zeus, titanul şi-a atras pentru prima dată asupră-şi mînia acestuia din urmă. Drept răzbunare, părintele zeilor le-a luat muritorilor focul. Din nou însă Prometheus a găsit mijlocul de a le veni într-ajutor. El fură focul din ceruri şi-l redă oamenilor. Acum pedeapsa lui Zeus este şi mai aspră. El răspîndeşte în lume toate relele şi nenorocirile, trimiţînd-o pe pămînt pe Pandora, pe care o ia de soţie Epimetheus (v. *Pandora*), pe de o parte, iar pe de altă parte îl înlănţuie pe Prometheus de o stîncă pe muntele Caucasus. Un vultur uriaş, pasăre monstruoasă zămislită de Typhon şi de Echidna, îi devorează zilnic ficatul, care peste noapte se regenerează. În felul acesta titanul e sortit unui chin veşnic. Din întîmplare însă trece pe acolo Heracles, în drum spre Grădina Hesperidelor (v. şi *Heracles*). El ucide vulturul cu una din săgeţile sale otrăvite şi-l eliberează pe Prometheus, ale cărui chinuri iau, în felul acesta, sfîrşit. Într-o altă variantă, Prometheus nu s-ar fi mulţumit numai să le dea

oamenilor focul, ci ar fi creat el însuşi oameni din humă, însufleţindu-i cu ajutorul focului.

Promethides, denumire purtată de urmaşii titanului Prometheus: Deucalion etc.

Prometidul = *P r o m e t h i d e s.*

Pronax, fiul lui Talaus şi frate cu Adrastus, regele Argosului. A fost ucis de către vărul său Amphiaraus. Cu ocazia morţii sale au fost organizate nişte jocuri funebre somptuoase, care au stat — se zicea — le originea *Jocurilor Nemeiene* de mai tîrziu.

Pronou = *P r o n o u s.*

Pronous, unul dintre fiii lui Phegeus, regele din Psophis.

Pronuba, în mitologia romană, denumire purtată de Iuno, ca protectoare a căsătoriilor.

Proserpina, la romani, fiica zeiţei Ceres şi soţia zeului Hades, alături de care cîrmuia Împărăţia subpămînteană. A fost identificată de timpuriu, cu Persephone, din mitologia greacă (v. *P e r s e p h o n e*).

Protesilau = *P r o t e s i l a u s.*

Protesilaus, fiul lui Iphiclus, regele Thessaliei, şi frate cu Podarces (**2.**), alături de care a participat la războiul troian. A fost primul dintre

greci care a păşit pe ţărmul troian şi a fost ucis de către Hector.

Proteu = *Proteus*.

Proteus, zeu marin, înzestrat de către Poseidon cu darul profeţiei. Proteus avea, de asemenea, puterea de a se metamorfoza (în foc, pămînt, apă sau în diverse animale) ori de cîte ori voia să se sustragă întrebărilor puse de muritori. Sălaşul său era insula Pharos. Acolo l-a trimis, de pildă, Idothea, fiica lui Proteus, pe Menelaus să-l consulte pe tatăl ei cu privire la viitorul care-l aştepta. După o altă versiune, Proteus ar fi fost nu un zeu, ci un rege egiptean care avea doi fii, Telegonus şi Polygonus, vestiţi pentru cruzimea şi răutatea lor.

Psamata = *Psamathe*.

Psamathe 1. Fiica lui Crotopus, regele din Argos, şi mama lui Linus, pe care l-a născut unindu-se în taină cu zeul Apollo. Aflînd de existenţa copilului, Crotopus l-a ucis împreună cu Psamathe (v. şi *Linus*). 2. Una dintre nereide. Cu Aeacus, regele Aeginei, a avut un fiu, pe nume Phocus. Cum acesta s-a dovedit deosebit de înzestrat la întrecerile sportive, a trezit duşmănia fraţilor săi vitregi — Telamon şi Peleus — care l-au ucis. Drept răzbunare, Psamathe a trimis un lup uriaş care a devorat cirezile lui Peleus. Mai tîrziu ea s-a căsătorit din nou, de data aceasta cu Proteus, regele Aegyptului.

Psihe = *Psyche*.

Psyche, tînără vestită pentru frumusețea ei și care, datorită acestui fapt, și-a atras asupră-și gelozia Aphroditei. Pentru a împlini porunca unui oracol, părinții lui Psyche au părăsit-o pe un munte înalt, de unde — spunea oracolul — avea să vină s-o ia de nevastă un monstru înspăimîntător. Într-adevăr, Psyche a fost luată de vînt și dusă într-un palat îndepărtat. Acolo un necunoscut, care n-o întîlnea decît noaptea și al cărui chip în felul acesta Psyche nu putea să-l vadă — a făcut-o soția sa și stăpîna unor bogății nemăsurate. Psyche a trăit astfel o vreme, fericită. Condiția acestei fericiri era însă ca ea să nu caute să vadă, niciodată, chipul soțului iubit. Împinsă de curiozitate, Psyche a încălcat însă legămîntul. O dată, noaptea, ea a aprins în taină un opaiț și la lumina lui a văzut, în locul unui monstru îngrozitor cum bănuia, un tînăr nespus de frumos care dormea alături de ea. Zeul Eros — căci acesta era frumosul tînăr — mînios pe faptul că Psyche i-a încălcat porunca, a părăsit-o în acel moment, dispărînd în văzduh. Cuprinsă de desperare, Psyche a pornit atunci să cutreiere lumea pe urmele lui. După multe căutări zadarnice, ea a poposit în palatul Aphroditei. Acolo zeița cea geloasă a pus-o la multe încercări și trude pînă în ziua cînd, făcîndu-i-se milă de nenorocirea ei, zeul Eros, care o iubea totuși, a luat-o cu sine pe Psyche în ceruri unde, cu voia lui Zeus, a făcut-o nemuritoare, trăind veșnic alături de ea.

Pudicitia, în mitologia romană, divinitate protectoare şi personificare a Modestiei şi a Castităţii.

Pygmaei, neam de pitici care sălăşluiau în partea centrală a Africii.

Pygmalion 1. Sculptor din insula Cyprus, care cu dalta lui măiastră a cioplit o statuie reprezentînd o femeie atît de frumoasă, încît s-a îndrăgostit el însuşi de ea. La rugămintea sa, Aphrodite a dat viaţă pietrei. Ea a devenit o femeie în carne şi oase, cu care Pygmalion s-a căsătorit. 2. Rege tirian, şi frate cu Dido. Pentru a pune mîna pe bogăţiile nemăsurate ale cumnatului său, Pygmalion la asasinat (v. şi *D i d o*).

Pylades, fiul lui Strophius şi al Anaxibiei, văr şi prieten nedespărţit cu Orestes. După moartea lui Agamemnon, cei doi copii au crescut împreună, la curtea lui Strophius, unde Orestes s-a refugiat ca să scape de mînia lui Aegisthus. Mai tîrziu, Pylades l-a întovărăşit pe Orestes în Taurida şi s-a căsătorit cu sora prietenului său, Electra (v. şi *O r e s t e s*).

Pyracmon, unul dintre făurarii care lucrau în fierăria zeului Hephaestus.

Pyramus, tînăr babilonean, îndrăgostit de Thisbe. Încălcînd voia părinţilor, care se opuneau căsătoriei lor, cei doi tineri comunicau într-ascuns noaptea prin crăpătura unui zid care despărţea casele lor. O dată, ei au hotărît să se întîlnească

în afara cetății, în apropierea unui mormînt. Ajungînd acolo prima, Thisbe a dat cu ochii de o leoaică, care venise să se adape la un izvor apropiat. Îngrozită, fata a luat-o la fugă și s-a ascuns. În grabă ea și-a pierdut însă vălul, pe care leoaica, găsindu-l, l-a sfîșiat în bucăți. Pyramus sosește și el. N-o vede pe Thisbe la locul cuvenit, dar zărește vălul sfîșiat de ghiarele fiarei, își închipuie că iubita sa a fost ucisă și, cuprins de desperare, se sinucide, străpungîndu-se cu sabia. Thisbe iese între timp din ascunzătoarea ei și se înapoiază la locul hotărît. Îl găsește însă acolo pe Pyramus mort și-i împărtășește soarta, folosindu-se de aceeași sabie.

Pyrrha, fiica titanului Epimetheus și a Pandorei. S-a căsătorit cu Deucalion, fiul lui Prometheus. După potopul dezlănțuit de Zeus împotriva omenirii, Pyrrha, singura femeie supraviețuitoare, a creat din nou, împreună cu soțul ei, neamul oamenilor (v. *Deucalion*).

Pyrrhus, fiul lui Achilles și al Deidamiei, numit și Neoptolemus (v. *Neoptolemus*).

Python, balaur fabulos, zămislit din măruntaiele pămîntului pe vremea lui Deucalion și a potopului, și înzestrat cu darul profeției. La porunca Herei, Python a chinuit-o pe Leto, fapt pentru care a fost mai tîrziu ucis de către Apollo pe muntele Parnassus. În amintirea victoriei sale asupra monstrului, Apollo a instituit *Jocurile Pitice*.

Q

Quirinus 1. În mitologia romană, veche divinitate războinică, de origine sabină, identificată uneori cu zeul Mars, alteori cu Ianus. 2. Denumire purtată de Romulus după moarte, cînd a fost trecut în rîndul zeilor.

R

Radamant = *Rhadamanthus.*

Ramnunţiana = *Rhamnusia.*

Rea = *Rhea.*

Rea Silvia, fiica lui Numitor, regele cetăţii Alba Longa, şi nepoata lui Amulius (v. şi *Amulius*). Unindu-se într-ascuns cu zeul Mars, Rea-Silvia, care era vestală, zămisleşte doi gemeni: pe Romulus şi pe Remus. Datorită acestui fapt, ea este aruncată în închisoare (unde moare, după o versiune, sau, după o alta) de unde e scoasă şi eliberată mai tîrziu de către fiii ei.

Remus, fiul Reei Silvia şi al zeului Mars şi frate geamăn cu Romulus, alături de care apare în

legenda întemeierii Romei (v. *Amulius*, *Rea Silvia* şi *Romulus*). Luînd în derîdere şi încălcînd brazda trasă de plugul lui Romulus pentru a hotărnici incinta viitoarei cetăţi a Romei, Remus a fost ucis de către fratele său.

Res = *Rhesus*.

Ret = *Rhoetus*.

Rhadamanthus, erou cretan, fiul lui Zeus şi al Europei şi frate cu Minos şi cu Sarpedon. Era vestit pentru înţelepciunea şi spiritul său de dreptate. Datorită acestui fapt, după moarte, Rhadamanthus a devenit, alături de Minos şi de Aeacus, unul dintre cei trei judecători din Hades, înaintea cărora se înfăţişau sufletele morţilor spre a li se cîntări faptele.

Rhamnusia, denumire purtată de zeiţa Nemesis datorită faptului că avea un templu şi o statuie vestită în cetatea Rhamnus din Attica.

Rhea, identificată adesea cu zeiţa Cybele (v. şi *Cybele*), era fiica lui Uranus şi a lui Gaea şi una dintre titanide. Rhea s-a căsătorit cu titanul Cronus şi a avut şase copii: Demeter, Hades, Hera, Hestia, Poseidon şi Zeus. Deoarece pe măsură ce se năşteau copiii erau înghiţiţi de tatăl lor, ca să-şi salveze măcar unul dintre ei, la naşterea lui Zeus Rhea a recurs la un şiretlic. Ea a ascuns copilul, dîndu-i în

schimb lui Cronus să înghită un bolovan înfăşurat în scutece (v. *Cronus* şi *Zeus*). În felul acesta, cel mai mic dintre copiii ei a reuşit să devină mai tîrziu stăpînul lumii.

Rhesus, rege trac care a venit în ajutorul troienilor în cel de-al zecelea an de luptă. Un oracol prezisese că dacă caii săi vor apuca să mănînce iarbă de pe cîmpiile Ilionului şi se vor adăpa din apele rîului Xanthus, Troia nu va putea fi niciodată cucerită de către greci. Ca să nu dea răgaz oracolului să se-mplinească, grecii au trimis, chiar în noaptea următoare sosirii lui Rhesus pe cîmpul de luptă, pe doi dintre cei mai pricepuţi comandanţi ai lor, pe Odysseus şi pe Diomedes, ca să-l ucidă. Aceştia l-au surprins pe Rhesus în timp ce dormea, l-au omorît şi i-au luat caii, ducîndu-i cu el în tabăra ahee.

Rhoetus 1. Unul dintre giganţii care au participat la lupta împotriva olimpienilor. 2. Centaur care a luat parte la lupta cu lapiţii, cu ocazia căsătoriei lui Pirithous (v. şi *Centauri*).

Robig *Robigus.*

Robigus, veche divinitate romană, care proteja holdele de grîu.

Roma, soţia (*sau* sora) lui Ascanius (într-o altă versiune una dintre însoţitoarele lui Aeneas pe

țărmurile Italiei și) de la care-și trăgea numele, conform tradiției, cetatea Roma.

Romulus, în mitologia romană, urmașul lui Aeneas și întemeietorul cetății Roma. Era fiul vestalei Rea Silvia și al zeului Mars și frate geamăn cu Remus. (Pentru împrejurările nașterii lor, v. *Amulius*.) Cruțați de la moarte de către slujitorii unchiului lor, care primiseră porunca să-i ucidă, cei doi copii sînt abandonați într-un coș pe apa rîului Tiber. Purtați de valuri, ei sînt aruncați pe un mal, unde-i găsește o lupoaică. Ea îi hrănește cu laptele ei în sălbăticie, pînă în ziua cînd trece prin partea locului un păstor, pe nume Faustulus. Acesta, minunîndu-se de ciudata întîmplare, ia cu sine copiii și-i duce la el acasă, unde soția sa îi crește pînă se fac mari, alături de copiii ei (v. și *Acca La(u)rentia*). Cînd ajung la vîrsta bărbăției, Romulus și Remus în fruntea cetelor lor atacă și pradă împrejurimile. O dată, în timp ce prădau turmele regelui Amulius, Remus este prins și dus la palatul acestuia. Bătrînul Faustulus îi dezvăluie atunci lui Romulus taina nașterii lor minunate și-l trimite pe urmele fratelui său. Romulus atacă cetatea, îl eliberează pe Remus și, ucigîndu-l pe Amulius, îl întronează din nou pe bunicul său, Numitor. Cei doi frați hotărăsc după aceea să întemeieze o nouă cetate. Pentru a vedea cui îi este soarta mai favorabilă, ei se urcă pe două coline apropiate — Remus pe Aventinus și Romulus pe Palatinus — și de acolo scrutează zarea: lui Remus i se înfățișează șase vulturi,

iar lui Romulus doisprezece, fapt care arată că lui au hotărît zeii să-i încredinţeze soarta noii cetăţi. În timp ce acesta din urmă trage cu plugul brazda care avea să delimiteze aşezarea viitoarei Rome, Remus îl ia în derîdere. Acest fapt îi atrage moartea (v. şi *Remus*). Rămas singur, Romulus domneşte asupra noii cetăţi. Un episod legat de domnia sa este răpirea sabinelor — dintr-un neam vecin Romei — cu care romanii se căsătoresc, sporindu-şi neamul. Romulus a cîrmuit îndelung cetatea Romei — peste treizeci de ani — şi a dispărut, se spunea, în mod misterios, în urma unei furtuni. Dispariţia aceasta, precum şi amintirea frumoasă lăsată de el supuşilor săi i-a făcut pe aceştia să-l divinizeze după moarte, dîndu-i numele de *Quirinus*.

Rumina, în mitologia romană, divinitate care-i proteja pe copiii nou-născuţi.

Rutuli, neam de locuitori din centrul Italiei care, sub conducerea lui Turnus, l-au înfruntat pe Aeneas la sosirea eroului în Italia.

S

Salacia, veche divinitate romană, protectoare și personificare a Apelor mării. Era identificată uneori cu *Tethys.*

Salmoneu *Salmoneus.*

Salmoneus, fiul lui Aeolus și fratele lui Sisyphus. A domnit în Elis, unde a întemeiat cetatea Salmonia. Pretinzînd că este egal cu Zeus, Salmoneus a cerut să i se aducă jertfe și a început să arunce, asemeni stăpînului lumii, torțe aprinse imitînd fulgerele. Urît de supuși pentru trufia sa, el și-a atras curînd asupră-și și mînia lui Zeus, care l-a ucis cu trăsnetul său divin. Salmoneus a avut o fiică, pe nume Tyro.

Salmonida *Salmonis.*

Salmonis, denumire purtată de Tyro, fiica lui Salmoneus.

Salus, la romani, divinitate protectoare şi personificare a Sănătăţii şi a Prosperităţii în general, identificată de timpuriu cu *Hygiea,* din mitologia greacă.

Sancus (*sau* **Semo Sancus**), la romani, veche divinitate de origine sabină şi cu atribuţii nedefinite, identificată adesea cu *Heracles* din mitologia greacă.

Sarpedon 1. Erou lician, fiul lui Zeus şi al Laodamiei. A participat la războiul troian luptînd împotriva grecilor şi a căzut ucis de către Patroclus. **2.** Fiul lui Zeus şi al Europei şi frate cu Minos şi cu Rhadamanthus. S-a luptat cu Minos pentru tronul Cretei şi, fiind înfrînt, a emigrat pe ţărmurile Asiei Mici, unde a întemeiat, după o tradiţie, cetatea Miletus.

Satiri = *Satyri.*

Saturniana = *Saturnina.*

Saturnianul = *Saturnius.*

Saturnina, denumire purtată de Iuno, în calitate de fiică a lui Saturnus.

Saturnius, denumire purtată de Iupiter, de Neptunus şi de Pluto, ca fii ai lui Saturnus.

Saturnus, veche divinitate de origine italică, care patrona muncile agricole și roadele pămîntului. Saturnus a fost identificat de timpuriu cu titanul Cronus, din mitologia greacă (v. *C r o n u s*).

Satyri, genii cîmpenești sau ale pădurilor, legate de cultul lui Dionysus. Se mai numeau și *sileni*, iar în mitologia romană *fauni*. Satirii erau reprezentați fie cu coarne, copite și coadă de țap, în rest avînd înfățișare omenească, fie jumătate oameni și jumătate(a de jos a trupului de) cai.

Scamandriu = *S c a m a n d r i u s*.

Scamandrius, fiul lui Hector și al Andromachăi, denumit și *Astyanax*. După moartea tatălui său a fost ucis de către greci.

Scheneida = *S c h o e n e i s*.

Scheneu = *S c h o e n e u s*.

Schoeneis, denumire purtată de Atalanta, fiica lui Schoeneus.

Schoeneus, tatăl Atalantei (după o versiune).

Sciron, tîlhar care oprea trecătorii la hotarul dintre Attica și Megaris și, forțîndu-i să-i spele picioarele în apa mării, le făcea vînt din înaltul stîncilor în valuri, unde erau înghițiți de o broască țestoasă uriașă. A fost ucis de către Thesus.

Scylla 1. Fiica lui Nisus, regele Megarei. Cînd Minos a venit cu război împotriva lui Nisus, Scylla şi-a trădat tatăl (tăindu-i din cap firul de aur care-l făcea de neînvins) de dragul frumosului străin şi în schimbul făgăduielii acestuia că o va lua în căsătorie. Scîrbit de trădarea ei, Minos însă a ucis-o. 2. Întruchipare monstruoasă, cu înfăţişare de femeie şi cu partea de jos a corpului formată din mai mulţi cîini, zămislită de Phorcys şi de Ceto (după o versiune, după o alta de către Typhon şi Echidna). Înainte de a deveni temutul monstru marin care nimicea corăbiile şi-i înghiţea pe corăbierii care se aventurau în strîmtoarea Messinei, Scylla fusese o fecioară iubită de Glaucus. Trezind gelozia şi mînia Circei, ea a fost metamorfozată de puternica vrăjitoare într-un monstru marin, care străjuia alături de Charybdis trecătoarea îngustă ce despărţea Italia de Sicilia. Scylla a fost ucisă de Heracles, drept pedeapsă pentru că a furat o parte din boii lui Geryon, cînd eroul îi mîna spre casă (v. şi *Heracles*).

Selena = *Selene*.

Selene, la greci, zeiţa şi personificarea *Lunii* din mitologia romană, identificată mai tîrziu cu Artemis (v. şi *Artemis*). Selene era înfăţişată ca o femeie strălucitor de frumoasă, purtată printre nouri într-un car de argint. Un episod cunoscut legat de numele ei era cel al dragostei sale pentru Endymion (v. şi *Endymion*).

Semela = *Semele.*

Semele, fiica lui Cadmus şi a Harmoniei. A fost iubită de către Zeus, cu care a avut un fiu, pe Dionysus. Trezind gelozia Herei, Semele a fost sfătuită în mod perfid de către aceasta să-i ceară lui Zeus să i se înfăţişeze în toată splendoarea sa zeiască. Stăpînul zeilor i-a îndeplinit ruga dar, la vederea lui, Semele a căzut fulgerată şi a murit (v. şi *Dionysus*). Mai tîrziu ea a fost luată din Infern de către fiul ei şi dusă în Olympus.

Semiramida = *Semiramis.*

Semiramis, celebră regină a Babylonului şi întemeietoarea mitică a imperiului Assyriei. Semiramis era fiica zeiţei Derceto şi a unui muritor de rînd. Abandonată de mama ei de mică, ea a fost găsită şi crescută de păstori pînă în ziua în care, luată de nişte slujitori împărăteşti, a fost dusă la curte. Acolo, datorită frumuseţii ei fără seamăn şi agerimii minţii, cîştigă dragostea regelui Ninus, care o ia în căsătorie. Curînd Ninus moare şi Semiramis preia conducerea. Sub cîrmuirea ei pricepută, Assyria a cunoscut o înflorire extraordinară. În afara faptului că şi-a extins hotarele mult spre răsăritul lumii, pînă în India, a fost împodobită de către regină cu numeroase construcţii mărețe, printre care se numărau şi faimoasele „grădini suspendate". Se spunea că după moarte Semiramis ar fi fost metamorfozată într-o pa-

săre. Ea era identificată adesea cu zeița syriană *Astarte.*

Semo v. *Sancus.*

Semon = *Semo.*

Serapis, veche divinitate de origine egipteană, al cărui cult a fost introdus de timpuriu în Grecia și ulterior la Roma. Serapis, confundat adeseori cu Apis, era socotit drept zeul vindecărilor miraculoase.

Servius Tullius, cel de-al șaselea rege al Romei, fiul lui Tarquinius Priscus și al unei sclave, pe nume Ocrisia. Crescut în palatul lui Tarquinius de către soția acestuia — regina Tanaquil— Servius Tullius a urmat la tron după moartea lui Tarquinius Priscus, cu a cărui fiică legitimă se căsătorise între timp.

Sfinx = *Sphinx.*

Sibile = *Sibyllae.*

Sibyllae, femei înzestrate cu darul profeției. În general, erau preotese ale lui Apollo, iar numărul lor de-a lungul timpurilor și în diverse locuri varia de la patru la zece. Cea mai vestită era sibila din Cumae, în Italia, pe care se credea că ar fi consultat-o și Aeneas. Ea a trăit nemăsurat de mult și, pe măsură ce îmbătrînea, devenea tot mai mică la trup. Se spunea că pe vremea lui Tarquinius Superbus i-a oferit

acestuia „cărţile sibiline“, în care erau adunate toate oracolele, precum şi o sumă de prescripţii religioase, respectate la Roma pînă tîrziu, în vremea Republicii. În afara sibilei din Cumae, au mai existat sibile, la Erythrae — în Lydia, la Delphi, în Samos etc.

Sicelus, fiul lui Italus (*sau* al zeului Poseidon însuşi), era un rege străvechi, considerat drept întemeietorul neamului sicilienilor.

Sichaeus (*sau* **Sychaeus**), preot fenician, slujitor al templului lui Heracles şi posesor al unor bogăţii nemăsurate. S-a căsătorit cu prinţesa Elissa (v. *Dido*) şi a fost ucis de către cumnatul său, Pygmalion, care urmărea să-i fure averea.

Sicharbas v. *Sichaeus*.

Siheu = *Sichaeus*.

Silen = *Silenus*.

Silenus **1.** Fiul lui Pan, era un semizeu din ceata lui Dionysus. Se spunea că l-ar fi crescut şi educat pe acesta din urmă. Silenus avea darul profeţiei şi era considerat drept inventatorul flautului. Era reprezentat ca un bătrîn caraghios şi beat, călare pe un măgar. **2.** Denumire purtată de satiri la bătrîneţe (v. şi *Satyri*).

Silvan = *Silvanus*.

Silvanus, veche divinitate romană, adeseori confundată cu Faunus (şi cu Pan din mitologia greacă). Silvanus era zeul pădurilor şi al cîmpurilor, protectorul culturilor de orice fel.

Silvia v. *Rea Silvia.*

Silviu = *Silvius.*

Silvius, rege în cetatea Alba şi urmaşul lui Ascanius la tron. Era fiul acestuia din urmă (*sau,* după o altă tradiţie, al lui Aeneas şi al Laviniei). A avut o domnie lungă — de aproape cincizeci de ani.

Sinis, tîlhar faimos din regiunea Corinthului, care ataca trecătorii şi-i ucidea, spînzurîndu-i de vîrfurile brazilor de prin partea locului. A fost ucis de către Theseus.

Sinon, fiul lui Aesimus şi văr cu Odysseus, pe care l-a însoţit în războiul troian. Cînd, descurajaţi de a fi luptat timp de zece ani în faţa zidurilor Troiei fără s-o poată cuceri, grecii au recurs la un şiretlic născocind calul troian ca să pătrundă cu ajutorul lui în cetate, ei l-au lăsat pe Sinon pe ţărm şi s-au prefăcut că pornesc în larg. Acesta a fost găsit de nişte păstori şi dus înaintea regelui Priamus. Pus anume de către greci să-i iscodească şi să-i atragă în cursă pe troieni, Sinon s-a prefăcut a fi un fugar, învrăjbit cu grecii. Folosind cuvinte ticluite, el i-a îndemnat să dărîme zidurile ca

să introducă în cetate calul, care — după spusele lui — era o ofrandă adusă de greci zeiţei Athena. Apoi, în timpul nopţii, cînd troienii dormeau beţi de fericirea victoriei, Sinon a deschis pe ascuns uşa tainică din pîntecele calului şi le-a dat drumul soldaţilor greci ascunşi înăuntru. În acelaşi timp, el le-a făcut semne celor de pe mare cu o torţă aprinsă, dînd semnalul începerii atacului. Figura lui Sinon a rămas ca prototip al iscoadei prefăcute.

Sinopa = *Sinope.*

Sinope, fiica lui Asopus, zeul apei cu acelaşi nume. A fost iubită de către Apollo, care i-a făgăduit să-i împlinească orice dorinţă. Sinope i-a cerut să o lase să rămînă pururea fecioară şi zeul i-a împlinit vrerea. El a dus-o pe coasta asiatică a Pontului Euxin şi i-a dăruit o cetate, denumită de atunci, după numele ei, — *Sinope.*

Sirene = *Sirenes.*

Sirenes, nimfe ale mării, înfăţişate cu trup de păsări şi chip de femei, care locuiau într-una din insulele Mării Mediterane. Ele aveau — se spunea — un glas atît de melodios, încît vrăjeau cu cîntecele lor pe toţi corăbierii care se abăteau prin apropierea insulei lor şi-i făceau să-şi zdrobească navele de stînci. Cînd argonauţii au trecut prin dreptul sirenelor, ei erau cît pe ce să le cadă victime de n-ar fi fost

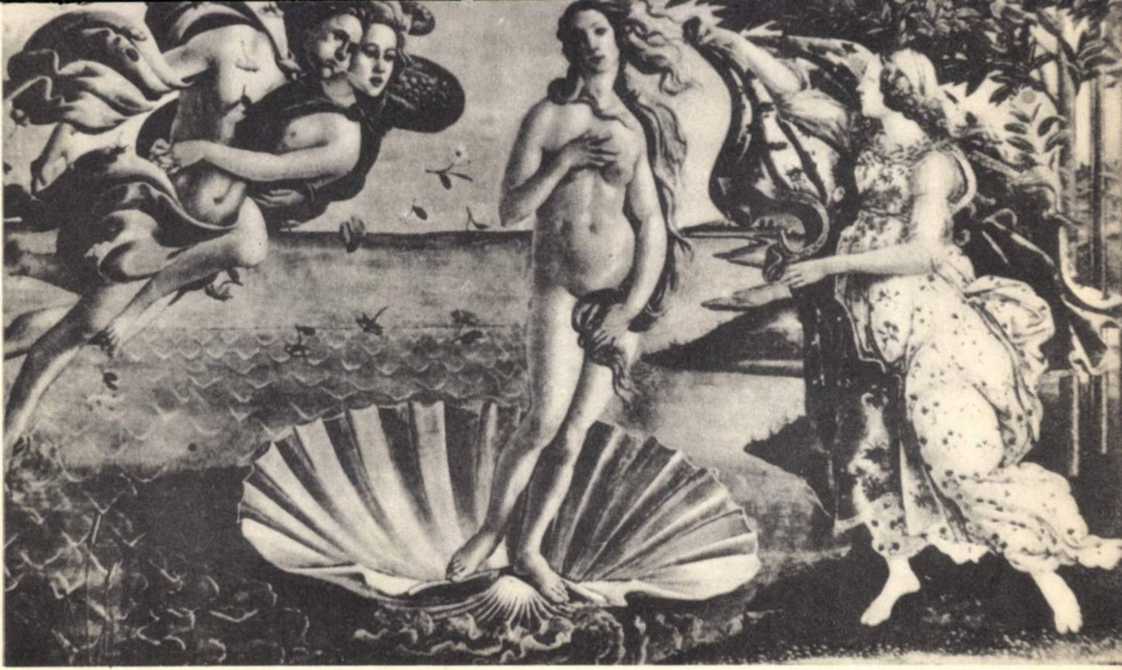

NAŞTEREA VENEREI

VICTORIA DIN SAMOTHRAKE

Orpheus, care — cu cîntecele sale minunate, întrecîndu-le în măiestrie — i-a determinat să nu-şi plece urechea la chemările lor. Mai tîrziu, cînd s-a abătut prin partea locului, Odysseus, îndemnat de Circe, le-a poruncit corăbierilor săi să-şi astupe urechile cu ceară şi să vîslească din toate puterile prin locurile acelea. El singur a stat să asculte cîntecele sirenelor, dar nu le-a putut urma chemarea, căci era legat de catarg, aşa cum le ceruse mai înainte tovarăşilor săi. Şi, fiindcă sirenelor le era sortit să trăiască numai pînă în ziua în care un muritor avea să treacă teafăr dincolo de ele, se spunea că — Odysseus scăpînd — acestea au fost metamorfozate în stînci.

Sirinx = *Syrinx.*

Sisif = *Sisyphus.*

Sisyphus, fiul lui Aeolus, întemeietor şi rege al cetăţii Corinthus. Cu Merope, fiica lui Atlas, a avut mai mulţi copii: pe Glaucus, Halmus şi Thersander. (După o versiune, ar fi fost şi tatăl lui Odysseus.) Pentru vina de a fi dat în vileag răpirea Aeginei de către Zeus, Sisyphus şi-a atras asupră-şi mînia acestuia din urmă şi a fost supus în Infern la o caznă perpetuă: el a fost sortit să urce un deal împingînd veşnic o stîncă uriaşă, care o dată ajunsă în vîrf, se rostogolea din nou la vale şi cazna era reluată de la început.

Sminteu = *Smintheus.*

Smintheus, denumire sub care frigienii îl desemnau pe Apollo. Ea se datora, probabil, faptului că o dată zeul a stîrpit o mulțime de șoareci care invadaseră pămîntul Phrygiei.

Smirna = *Smyrna*.

Smyrna **1.** Una dintre amazoane, întemeietoarea cetății cu același nume. **2.** Mama lui Adonis, cunoscută și sub numele de Myrrha (v. și *Adonis*).

Sol, la romani, veche divinitate de origine sabină, identificată cu Helios din mitologia greacă (v. *Helios*).

Somnus, în mitologia romană, zeul somnului. Era fiul Nopții (*Nox*) și frate cu Moartea (*Mors*).

Soran = *Soranus*.

Soranus, zeu obscur din mitologia romană, identificat uneori cu Apollo. I se aduceau jertfe pe muntele Soracte.

Spes v. *Elpis*.

Sphinx (*sau* **Sphinga**), ființă monstruoasă, zămislită din unirea Echidnei cu Typhon (*sau*, după o altă versiune, cu Orthros), și trimisă de Hera să-i pedepsească pe tebani, al căror rege, Laius, își atrăsese asupră-și mînia zeiței. Sfinxul avea chip de femeie, aripi de pasăre, trup de

cîine, coadă de şarpe şi gheare de leu. Obişnuia să le pună tebanilor cîte o întrebare şi, cum nu puteau răspunde, îi ucidea. Fiindcă devenise spaima ţinutului, regele Creon a făgăduit coroana şi mîna surorii sale, Iocasta, aceluia care avea să scape ţara de urgia sfinxului. Cînd s-a înfăţişat Oedipus (v. şi *Oedipus*), Sfinxul l-a pus să dezlege următoarea enigmă: „Cine merge dimineaţa în patru picioare, la amiază în două şi seara în trei?“ Oedipus a izbutit să dea răspunsul cuvenit: el a ghicit că era vorba de om, care în copilărie, adică în zorii vieţii, merge de-a buşilea, slujindu-se de mîini şi de picioare, la amiază, adică în floarea vîrstei, merge în două picioare, iar seara, adică la bătrîneţe, se sprijină şi într-un baston. De îndată ce a auzit răspunsul lui Oedipus, Sfinxul s-a sinucis, aruncîndu-se din înaltul unei stînci.

Stator, denumire purtată de Iupiter în mitologia romană pentru faptul că o dată, de mult, pe vremea lui Romulus, a stăvilit un atac al romanilor împotriva sabinilor.

Stenebeea = *Stheneboea*.

Stenel = *Sthenelus*.

Steno = *Stheno*.

Stentor, erou grec care a participat la războiul troian. Cînd striga, Stentor acoperea cu vocea sa glasurile a cincizeci de oameni.

Steropa = *Sterope.*

Sterope 1. Una dintre pleiade, soţia (*sau* mama) lui Oenomaus. 2. Fiica lui Acastus, regele din Iolcus.

Stheneboea = *Sthenoboea.*

Sthenelus 1. Fiul lui Perseus şi al Andromedei, căsătorit cu Nicippe, fiica lui Pelops, cu care a avut mai mulţi copii: printre aceştia se număra şi Eurystheus (v. *Eurystheus*). 2. Fiul lui Capaneus şi unul dintre epigoni (v. şi *Epigoni*). A participat deopotrivă şi la războiul troian. 3. Fiul lui Actor. L-a întovărăşit pe Heracles în expediţia împotriva amazoanelor. 4. Fiul lui Androgeos şi nepotul lui Minos. L-a însoţit pe Heracles cînd eroul a pornit să caute cingătoarea Hyppolitei. 5. Rege al ligurilor şi tatăl lui Cycnus.

Stheno, denumire purtată de către una dintre gorgone (v. *Gorgones*).

Sthenoboea, soţia lui Proetus, regele Tiryntului, denumită şi Antea (v. *Bellerophon(tes)*).

Stimfalide = *Stymphalides.*

Stix = *Styx.*

Strofiu = *Strophius.*

Strophius 1. Rege al Phocidei, era fiul lui Crissus şi al Antipathiei. S-a căsătorit cu Anaxibia, sora lui Agamemnon, cu care a avut doi copii: pe Astydamia şi pe Pylades. Cînd Orestes a fost silit să fugă din casa părintească ca să scape de urgia lui Aegisthus, el a găsit adăpost la regele Strophius, care l-a găzduit şi l-a crescut alături de Pylades, ca pe propriul său fiu. 2. Fiul lui Pylades şi al Electrei, denumit astfel în amintirea bunicului său.

Stymphalides, păsări monstruoase care se hrăneau cu carne de om. Populau împrejurimile lacului Stymphalis din Arcadia şi erau spaima ţinutului. Au fost ucise de către Heracles (v. şi *Heracles*).

Styx, unul dintre fluviile Infernului, cu ape tulburi şi noroioase, despre care se spunea că făcea înconjurul pămîntului (după o versiune de şapte, după alta) de nouă ori. Pe Styx îl luau drept martor olimpienii atunci cînd se legau cu jurămînt faţă de muritorii de rînd. Încălcarea unui astfel de jurămînt era aspru pedepsită. Se spunea că nimfa acestui rîu, care era la rîndul ei fiica lui Oceanus şi a lui Tethys şi purta acelaşi nume — Styx —, i-ar fi dat odinioară ajutor lui Zeus în lupta lui împotriva titanilor, fapt pentru care părintele zeilor o înconjura cu multă cinste şi recunoştinţă.

Summanus, veche divinitate romană, de origine sabină. Summanus era considerat drept zeul trăsnetelor nocturne, al întunecimilor nopţii, şi

cultul său se suprapunea în parte cu cel al lui Zeus, fără a avea însă aceeaşi importanţă şi amploare.

Superbus v. *Tarquinius* (2.).

Sychaeus = *Sichaeus*.

Syrinx, nimfă din Arcadia, iubită de Pan. Ca să scape de urmărirea zeului, Syrinx s-a aruncat în apele rîului Ladon şi, la rugămintea ei, a fost metamorfozată de zei într-o trestie. Se spunea că în amintirea ei Pan ar fi inventat instrumentul muzical cu acelaşi nume, făcut din trestie (*naiul*).

T

Tafiu = *T a p h i u s.*

Tages, în mitologia romană, ființă miraculoasă născută dintr-o brazdă de pămînt care a luat forma și înfățișarea unui copil. Tages se trăgea din Iupiter. În timpul scurtei sale șederi printre muritori, se spunea că i-ar fi inițiat pe etrusci în arta prorocirilor.

Tagete = *T a g e s.*

Talasion = *T a l a s s i u s.*

Talassius (*sau* **Talassio**), în mitologia romană, veche divinitate de origine sabină care proteja căsătoria.

Talau = *T a l a u s.*

Talaus, rege din Argos şi unul dintre argonauţi. Era fiul lui Bias şi al lui Pero şi tatăl lui Adrastus. A murit ucis de către Melampus.

Talia = *Thalia*.

Talos 1. Nepotul lui Daedalus, ucis, din gelozie, de către unchiul său (v. *Daedalus*). **2**. Fiinţă monstruoasă pusă de către Zeus să străjuiască insula Creta. Talos era dotat cu o forţă uriaşă. El era reprezentat ca un colos de metal care se înroşea în foc şi-şi ardea apoi duşmanii cu dogoarea trupului său. A fost ucis, la rîndu-i, prin vrăjile Medeei.

Talthybius, unul dintre crainicii lui Agamemnon în războiul troian. În această calitate el a fost trimis de către stăpînul său s-o aducă pe Briseis din cortul lui Achilles.

Taltibiu = *Talthybius*.

Talus = *Talos*.

Tamira = *Thamyras*.

Tanat = *Thanatos*.

Tantal = *Tantalus*.

Tantalides, denumire purtată de urmaşii lui Tantalus: Atreus, Thyestes, Agamemnon şi Menelaus.

Tantalidul = *Tantalides.*

Tantalus, fiul lui Zeus şi al nimfei Pluto şi rege al Lydiei. Cu pleiada Dione, Tantalus a avut mai mulţi fii şi fiice, printre care se numărau: Pelops, Niobe, Broteas etc. Iubit de către zei şi admis la început la ospeţele olimpienilor. Tantalus şi-a atras în cele din urmă mînia lor, fie pentru că le-ar fi destăinuit secretele în faţa muritorilor, fie pentru că le-ar fi dat acestora din urmă să bea din ambrozia pe care o furase la unul din ospeţe. Datorită acestui fapt, el a fost sortit să fie veşnic chinuit în Infern de o sete şi de o foame cumplită. Supliciul său consta în faptul că era cufundat pînă la gît în apă fără să poată totuşi să soarbă o înghiţitură, iar deasupra capului îi atîrnau crengi încărcate cu poame care însă se îndepărtau de el ori de cîte ori încerca să întindă mîna ca să le culeagă.

Taphius, unul dintre fiii lui Poseidon, considerat drept erou eponim al insulei numite *Taphos* (din Marea Ionică).

Tarpeia, fiica unui comandant roman pe care Romulus îl lăsase să apere Roma în timpul războiului cu sabinii. Îndrăgostindu-se de regele sabin Tatius, Tarpeia şi-a trădat patria şi a predat Roma sabinilor. Aceştia i-au pedepsit însă perfidia, ucigînd-o.

Tarquiniu = *Tarquinius.*

Tarquinius 1. *Tarquinius Priscus*, cel de-al cincilea rege al Romei. Era fiul unui grec, pe nume Demaratus, stabilit în Italia. S-a căsătorit cu Tanaquil, o prinţesă de origine etruscă. La moartea lui Ancus Marcius a fost ales drept succesor al acestuia. Domnia sa lungă, de aproape patruzeci de ani, a fost marcată de prosperitate şi de succese atît în războaie, cît şi în organizarea statului. 2. *Tarquinius Superbus*, nepotul lui Tarquinius Priscus, s-a distins prin cruzime şi trufie, fapt datorită căruia şi-a cîştigat renumele de *Superbus*. Alungat de la domnie, s-a zbătut în van să-şi recapete tronul cerînd ajutor străin, de la Porsenna. 3. *Tarquinius Sextus*, fiul lui Tarquinius Superbus. A necinstit-o pe Lucreţia, soţia vărului său, determinînd-o să se sinucidă. În felul acesta a atras ura romanilor asupra întregii sale familii. Datorită mîrşăviei lui, Tarquinii au fost alungaţi de la domnie. 4. *Tarquinius Collatinus*, nepotul lui Tarquinius Superbus şi soţul Lucreţiei. Cînd soţia sa a fost necinstită de către Tarquinius Sextus, el s-a aliat cu Brutus şi i-a izgonit pe Tarquini din Roma.

Tartarus, în concepţia celor vechi, unul dintre elementele primordiale ale Universului, alături de Chaos (*Haosul*), de Eros şi de Gaea (*Pămîntul*). Din unirea lui Tartarus cu aceasta din urmă s-au născut nişte fiinţe monstruoase: Typhon şi Echidna (v. şi *G a e a*). Într-o perioadă mai îndepărtată Tartarus simboliza o regiune subpămînteană, situată mai jos decît Infernul, unde zeii obişnuiau să arunce, spre o veşnică

pedeapsă, pe toţi duşmanii lor. În Tartarus au fost prăvăliţi, de pildă, succesiv şi copiii lui Uranus, şi ciclopii, şi titanii (v. şi *numirile respective*). Mai tîrziu, Tartarus a ajuns să fie identificat cu însuşi Infernul.

Taumante = *Thaumas*.

Taumantida = *Thaumanti(a)s*.

Teano = *Theano*.

Tecmesa = *Tecmessa*.

Tecmessa, fiica lui Teleutas, regele Phrygiei. În urma unei incursiuni a grecilor în ţara ei, Tecmessa a fost prinsă şi dusă în captivitate. A devenit sclava lui Aiax Telamon, pe care mai tîrziu l-a urmat la Troia, dăruindu-i şi un fiu, pe nume Eurysaces.

Teiresias = *Tiresias*.

Telamon, fiul lui Aeacus şi al lui Endeis şi rege al Aeginei. Pentru că a pus la cale, împreună cu fratele său, Peleus, uciderea lui Phocus, Telamon a fost gonit din Aegina şi silit să se refugieze în Salamis unde, după o vreme, a ajuns să domnească. Din unirea lui cu Periboea, fiica lui Alcathous, s-a născut Aiax, zis Telamon (v. şi *numirile respective*). Telamon a participat la vînătoarea mistreţului din Calydon şi la expediţia argonauţilor. Cu ocazia războiului întreprins de Heracles împotriva

Troiei, Telamon a fost cel dintîi ostaş care a pătruns în cetate, unde s-a luptat vitejeşte. Ca răsplată, Heracles i-a dăruit-o drept soţie pe Hesione, fiica regelui Laomedon. Cu ea Telamon a avut încă un fiu, pe nume Teucer.

Telchines, neam mitic de fiinţe monstruoase — jumătate oameni şi jumătate peşti — care populau insula Rhodos. Erau înzestraţi cu darul profeţiei şi pricepuţi în arta prelucrării metalelor.

Telef = *Telephus.*

Telefasa = *Telephassa.*

Telegon = *Telegonus.*

Telegonus, fiul lui Odysseus şi al magicienei Circe. Părăsit de mic de către tatăl lui, cînd atinge vîrsta bărbăţiei Telegonus pleacă în căutarea acestuia. Ajunge în Ithaca şi, fără să ştie, îl ucide pe Odysseus din greşeală, în cursul unei încăierări. Aflînd apoi că şi-a omorît propriul părinte, Telegonus este copleşit de durere. Mai tîrziu — după o versiune — el se căsătoreşte cu Penelope, văduva lui Odysseus, cu care are un fiu, pe nume Italus, erou eponim al Italiei.

Telem = *Telemus.*

Telemachus, fiul lui Odysseus şi al Penelopei. În timpul absenţei tatălui său, Telemachus a crescut acasă în Ithaca sub îndrumarea credinciosului

Mentor. Mai tîrziu, cînd Odysseus s-a înapoiat după îndelunga sa absenţă, Telemachus l-a ajutat să-i gonească şi să-i pedepsească pe nepoftiţii peţitori ai Penelopei (v. şi *Odysseus*). După moartea eroului, Telemachus s-a căsătorit cu una dintre fiicele lui Circe (după o versiune, după o alta cu însăşi puternica magiciană iubită odinioară de către tatăl său).

Telemah = *Telemachus*.

Telemus, fiul lui Eurymus, era un prezicător vestit din ţara ciclopilor.

Telephassa, soţia lui Agenor, cu care a avut mai mulţi copii: pe Cadmus, pe Cilix, pe Europa şi pe Phoenix.

Telephus, fiul lui Heracles şi al lui Auge. Abandonat imediat după naştere de către mama sa pe muntele Parthenius, Telephus a fost găsit şi crescut de nişte păstori. Gonită între timp de acasă de regele Aleus, care descoperise dragostea vinovată a fiicei lui pentru Heracles, Auge află adăpost la curtea lui Teuthras, regele Mysiei. Acolo o regăseşte Telephus, îndrumat de un oracol, după trecerea anilor. Mai tîrziu el se căsătoreşte cu una dintre fiicele regelui Priamus. E rănit o dată de către Achilles, dar eroul îl vindecă apoi el însuşi, deoarece oracolul prezisese că Troia nu va putea fi cucerită, dacă, printre altele, nu se va recurge la ajutorul lui Telephus. Într-adevăr, o dată vindecat, Telephus a fost cel care le-a servit drept

călăuză grecilor, arătîndu-le drumul şi conducîndu-i de la Aulis spre Troia.

Telhini = *Telchines*.

Tellus (*sau* **Terra**), la romani, veche divinitate şi personificare a Pămîntului, identificată cu Gaea din mitologia greacă (v. *Gaea*).

Temen = *Temenus*.

Temenus, unul dintre heraclizi, fiul lui Aristomachus. A cucerit Peloponnesul împreună cu fratele său Cresphontes şi a domnit asupra Argosului.

Temis = *Themis*.

Ten(n)es, fiul regelui Cycnus şi frate cu Hemithea. Iubit în taină de Philonome, cea de-a doua soţie a lui Cycnus, şi nevrînd să-i împărtăşească dragostea, Tenes a fost pe nedrept învinovăţit de către aceasta în faţa tatălui său. Cycnus l-a închis, atît pe el cît şi pe sora sa Hemithea, într-un cufăr şi le-a dat drumul pe mare. Salvaţi de la înec ca prin minune, cei doi au fost purtaţi de valuri pînă la ţărmul unei insule. Locuitorii de acolo l-au ales pe Tenes rege şi, de la el, insula s-a numit *Tenedos*.

Teoclimen = *Theoclymenus*.

Teonoe = *Theonoë*.

Teras = *Theras*.

Tereu = *Tereus*.

Tereus, rege trac, căsătorit cu Procne, fiica regelui Pandion. Şi-a necinstit cumnata şi a împărtăşit soarta nefericită a celor două surori (v. *Philomela*).

Termin = *Terminus*.

Terminus, în mitologia romană, divinitate protectoare a haturilor dintre ogoare şi a hotarelor în general.

Terpsichore (*sau* **Terpsichora**), una dintre muze, fiica lui Zeus şi a Mnemosynei. Patrona dansul (v. şi *Musae*).

Terpsihora = *Terpsichore*.

Terra v. *Tellus*.

Tersandru = *Thersander*.

Tersit = *Thersites*.

Teseu = *Theseus*.

Testiada = *Thestias*.

Testiu = *Thestius*.

Testor = *Thestor*.

Tethys, una dintre titanide, fiica lui Uranus şi a lui Gaea. Din unirea ei cu zeul Oceanus s-au născut toate marile ape ale lumii (peste trei mii la număr), precum şi oceanidele. În timpul luptei dintre Zeus şi titani, Rhea a încredinţat-o pe Hera, pe atunci copil, lui Tethys, s-o crească. Datorită acestui fapt, Hera i-a rămas întotdeauna recunoscătoare, atît ei cît şi urmaşelor sale (v. şi *Thetis*).

Tetis = *Tethys* şi *Thetis*.

Teucer (*sau* **Teucrus**) **1.** Fiul lui Scamander, zeul apei cu acelaşi nume, şi al nimfei Idaea. Teucer era socotit primul rege al Troiei. **2.** Cel mai iscusit dintre arcaşii greci veniţi să lupte pe cîmpiile Troiei. Teucer era fiul lui Telamon, regele din Salamis, şi al Hesionei şi frate cu Aiax. A luptat vitejeşte în războiul troian, unde a făcut numeroase victime printre duşmani. După terminarea războiului s-a întors acasă, în Salamis, unde însă a fost primit cu răceală de către tatăl său. Telamon l-a învinuit pentru faptul că nu a răzbunat moartea lui Aiax şi Teucer a fost silit să se exileze. El s-a dus în insula Cyprus, unde s-a căsătorit cu Eune, fiica regelui de prin partea locului, şi s-a stabilit acolo.

Teucri, denumire purtată de troieni în amintirea regelui Teucer, întemeietorul mitic al dinastiei lor.

Teucru = *Teucer*.

Teuthras, rege al Mysiei, care a găzduit-o pe Auge, gonită de acasă de către tatăl ei (v. şi *Telephus*). Neavînd moştenitor, Teuthras l-a lăsat ca urmaş la tron pe Telephus, fiul lui Auge.

Teutrante = *Teuthras*.

Thalassius = *Talassius*.

Thalia 1. Una dintre muze, fiica lui Zeus şi a Mnemosynei. Patrona comedia (v. şi *Musae*). 2. Una dintre graţii, fiica lui Zeus şi a Eurynomei (v. şi *Charites*).

Thamyras (*sau* **Thamyris**), vestit cîntăreţ trac, fiul lui Philammon şi al nimfei Argiope. Prea încrezător în măiestria sa, Thamyras s-a luat la întrecere cu muzele. Acestea au cîntat însă mai frumos decît el, l-au învins şi, drept pedeapsă, l-au lipsit de vedere şi i-au sfărîmat lira.

Thanatos, zeu protector şi personificare a Morţii, identificat cu zeiţa *Mors* din mitologia romană. Thanatos era fiul lui Nyx şi frate cu Hypnus.

Thaumanti(a)s, denumire purtată de Iris, mesagera zeilor, în calitatea ei de urmaşă a lui Thaumas.

Thaumas, zeu marin, fiul lui Pontus şi al lui Gaea. Din unirea lui cu oceanida Electra s-au născut Iris, mesagera zeilor, şi harpiile.

Thea = *Theia*.

Theano, fiica lui Cisseus, regele Thraciei, şi soţia lui Antenor. Era preoteasa zeiţei Athena la Troia. După cucerirea cetăţii a fost cruţată de către greci. A părăsit Troia împreună cu soţul şi cu copiii ei şi s-a stabilit în nordul Italiei (v. şi *Antenor*).

Theia, una dintre titanide. Din unirea ei cu Hyperion s-au născut Helios, Eos şi Selene.

Themis, una dintre titanide, fiica lui Uranus şi a lui Gaea. A fost a doua soţie a lui Zeus după Metis şi a avut cu părintele zeilor mai mulţi copii (v. şi *Zeus*). Themis era personificarea ordinii naturale stabilite prin legea divină, precum şi a dreptăţii divine. Ea stăpînea arta prorocirii în care, se zicea, l-ar fi iniţiat pe însuşi zeul Apollo. Era sfătuitoarea lui Zeus, alături de care locuia în Olympus.

Theoclymenus, urmaş al lui Melampus, înzestrat şi el, ca şi strămoşul său, cu darul profeţiei. I-a prezis, de pildă, Penelopei întoarcerea apropiată a lui Odysseus. Theoclymenus era unul dintre prietenii apropiaţi ai lui Telemachus.

Theonoë 1. Una dintre fiicele lui Proteus, regele Aegyptului, şi a Psamathei. **2.** Fiica lui Thestor. Dusă în sclavie de nişte piraţi, a ajuns în Caria. Acolo a fost regăsită, în cele din urmă, de către tatăl şi sora ei care plecaseră s-o caute.

Theras, fiul unui spartan, pe nume Autesion, şi urmaş al lui Cadmus. A colonizat insula Callista, care s-a numit, de la el, *Thera*.

Thersander, unul dintre epigoni, fiul lui Polynices şi al Argiei. L-a întovărăşit pe Agamemnon în prima expediţie organizată împotriva Troiei şi a fost ucis, înainte de a ajunge acolo, în Mysia, de către Telephus.

Thersites, fiul lui Agrius şi unul dintre grecii care au participat la războiul troian. Thersites era vestit pentru caracterul său laş şi pentru înfăţişarea sa hidoasă. Cînd Achilles plîngea, copleşit de durerea de a fi ucis-o pe Penthesilea, frumoasa regină a amazoanelor, Thersites şi-a bătut joc de slăbiciunea eroului, fapt care i-a atras moartea: el a fost ucis de către Achilles.

Theseus, erou legendar, originar din Attica, vestit pentru faptele sale de vitejie. Theseus s-a născut din unirea lui Aegeus, regele cetăţii Athenae (după o altă versiune, a zeului Poseidon însuşi), cu Aethra, fiica regelui Pittheus. Imediat după naşterea copilului, temîndu-se de uneltirile celor care-i rîvneau tronul, Aegeus i-a lăsat pe Theseus şi pe Aethra la Troezen şi s-a înapoiat singur la Athenae. Înainte de a pleca, el i-a poruncit însă Aethrei să-i ascundă lui Theseus originea sa pînă în ziua în care, crescînd mare, se va dovedi vrednic urmaş al tatălui său. În acest scop el a ascuns sub o stîncă uriaşă o pereche de sandale şi o sabie, pe care Theseus urma să le scoată de acolo atunci cînd avea să pornească în lume, în căutarea tatălui său. La vîrsta de şaisprezece ani, înzestrat cu o forţă neobişnuită, Theseus a izbutit să urnească piatra şi să scoată la iveală darurile

făcute de Aegeus. Atunci Aethra îi mărturisește cine îi este părinte și-și trimite fiul să-și caute tatăl la Athenae. Pe drum, Theseus înfruntă nenumărate primejdii. El se luptă cu numeroși monștri, fiare sălbatice sau tîlhari, pe care-i învinge pe rînd, ucigîndu-i, ca de pildă: Sinis, Sciron, Cercyon, Damastes etc. (v. și *numirile respective*). Ajuns la Athenae, Theseus poposește, fără să-și dezvăluie identitatea, la curtea tatălui său. Îl află însă pe acesta subjugat cu totul de farmecele Medeei. La porunca ei, eroul ucide taurul de la Marathon. Apoi, după victorie, se înfățișează lui Aegeus arătîndu-i sabia lăsată odinioară de către acesta Aethrei. Părintele își recunoaște astfel fiul, pe care-l declară urmașul său de drept la tronul cetății Athenae. Faptul acesta atrage însă asupra lui Theseus ura verilor săi, fiii lui Pallas (v. și *Pallas*[2] 5.), care au, și ei, pretenții la tron. Theseus îi provoacă la luptă și-i învinge. După victorie, el cere și reușește să fie trimis în Creta, alături de ceilalți tineri care alcătuiau tributul datorat lui Minos (v. și *Minos*). Închis în faimosul labirint, din care o dată intrat nimeni nu mai ajungea să vadă lumina zilei, Theseus izbutește să iasă din nou afară, datorită ajutorului dat de Ariadne, fiica regelui, care se îndrăgostise de el. Ea îi dăruise la intrare un ghem pe care, pe măsură ce înainta în coridoarele întortocheate ale labirintului, Theseus l-a depănat. Cînd a fost să facă calea-ntoarsă, eroul s-a călăuzit după firul lăsat în urmă și a izbutit să iasă teafăr afară. După ce ucide Minotaurul, Theseus fuge, luînd-o cu sine și pe

Ariadne, căreia îi făgăduise s-o ia în căsătorie. O părăseşte însă, nu mult după aceea, pe drumul de întoarcere, în insula Naxos (v. şi *Ariadne*). Ajunge victorios la Athenae, dar bucuria victoriei este umbrită de moartea tatălui său (v. *Aegeus*). Theseus rămîne acum singur moştenitor al tronului şi stăpîn al întregii Attice. Cîrmuieşte îndelung şi domnia sa e marcată de o serie de reforme şi de o fericită prosperitate atît pe plan intern cît şi extern. Un eveniment important care urmează este războiul împotriva amazoanelor. Cu prilejul unei vizite făcute acestora, în regatul lor, Theseus o răpeşte pe una dintre ele, pe nume Antiope. Amazoanele invadează atunci Attica, dar sînt învinse în cele din urmă de către erou şi silite să se retragă. Antiope moare cu această ocazie, luptînd alături de Theseus, cu care între timp avusese şi un fiu, pe Hippolytus. După moartea Antiopei eroul se căsătoreşte cu Phaedra, cu care mai are doi copii: pe Acamas şi pe Demophon (v. şi *Phaedra*). O serie de alte episoade importante din viaţa eroului sînt legate de prietenia sa cu eroul lapit Pirithous. Împreună cu acesta Theseus o răpeşte pe Helena, fiica lui Tyndareus (v. şi *Helena*), pe care, dorind s-o ia de soţie, o aduce în Attica. O lasă însă acasă, în grija mamei lui, Aethra, şi pleacă din nou cu Pirithous, pentru a-i găsi şi acestuia o soţie. De data aceasta expediţia e mult mai primejdioasă: cei doi coboară în Infern cu gîndul s-o răpească pe Persephone. Mîniat de îndrăzneala lor necugetată, Hades îi opreşte însă acolo prizonieri pentru totdeauna. Şi poate că

Theseus ar fi împărtăşit veşnic soarta nefericită a prietenului său, rămas în Infern şi ţintuit în Jilţul Uitării, dacă n-ar fi trecut pe acolo Heracles. Acesta l-a luat pe erou cu sine şi l-a readus înapoi pe pămînt. În lipsa lui Theseus însă, Helena fusese răpită de dioscuri, bătrîna mamă a eroului dusă în robie, şi el însuşi, deposedat de tron de către nobilii nemulţumiţi de conducerea sa, fusese înlocuit cu Menestheus. Theseus se retrage atunci la Scyros, la curtea regelui Lycomedes. Acolo moare, bătrîn şi uitat (ucis — după o versiune — de însăşi mîna regelui) (v. şi *Lycomedes*).

Thestias, denumire purtată de Althaea, fiica lui Thestius.

Thestius, erou aetolian, fiul zeului Ares şi al lui Demonice şi rege în cetatea Pleuron. Thestius a avut, la rîndul lui, mai mulţi copii, printre care se numărau: Leda, Althaea — mama lui Meleager, — Hypermnestra, apoi Plexippus şi Eurypylus — unchii eroului din Calydon, care aveau să fie ucişi de mîna acestuia (v. şi *Meleager*).

Thestor, fiul lui Idmon şi tatăl prorocului Calchas. El însuşi îl slujea la altar pe Apollo, în calitate de preot al zeului, şi era înzestrat cu darul profeţiei.

Thetis, divinitate marină, una dintre fiicele lui Nereus şi ale lui Doris (v. şi *Nereides*) şi nepoata titanidei Tethys (v. şi *Tethys*), cu

care e adeseori confundată. Thetis a fost crescută în copilărie de Hera, de care o va lega întotdeauna — ca şi pe bunica ei, titanida — o strînsă prietenie. Ea a fost curtată atît de Poseidon cît şi de Zeus dar, aflînd că soarta îi urzise nereidei să nască un fiu care avea să fie mai puternic decît tatăl său, cei doi zei, temători pentru puterea lor, s-au retras, cedîndu-i locul unui muritor de rînd, Peleus. La nunta lui Thetis cu Peleus au fost poftiţi toţi zeii, în afară de o singură zeiţă, a vrajbei (v. şi *Eris*). Din unirea lui Thetis cu Peleus s-a născut Achilles (v. şi *Achilles*).

Thia = *Theia*.

Thisbe, tînără frumoasă din Babylon, iubită de Pyramus. A murit în împrejurări tragice (v. *Pyramus*).

Thoas 1. Fiul zeului Dionysus şi al Ariadnei şi rege în insula Lemnos. Cînd femeile din Lemnos au hotărît să-şi ucidă bărbaţii, singur Thoas a scăpat cu viaţă, cruţat fiind de fiica sa Hypsipyle (v. *Hypsipyle*). El a stat o vreme ascuns de către aceasta în templul lui Dionysus, pentru ca mai tîrziu să se salveze luînd drumul mării. **2.** Fiul lui Iason şi al Hypsipylei, denumit astfel în amintirea bunicului său dinspre mamă (v. *Hypsipyle*). **3.** Rege în Tauris pe vremea cînd Orestes şi Pylades au sosit acolo. El i-a poruncit Iphigeniei să-i sacrifice pe cei doi străini pe altarul zeiţei Artemis, aşa cum cerea obiceiul pămîntului. Apoi, după ce Iphi-

genia, încălcîndu-i porunca, a fugit împreună cu Orestes şi cu Pylades luînd cu sine şi statuia zeiţei, Thoas s-a luat după fugari pe mare, fără să reuşească însă să-i prindă. A fost ucis, în cele din urmă, de către Orestes. 4. Fiul lui Andraemon şi al lui Gorge. A participat la războiul troian.

Thrasymedes, unul dintre fiii lui Nestor, regele Pylosului. A participat, alături de tatăl său, la războiul troian.

Thyestes, fiul regelui Pelops şi al Hippodamiei şi frate geamăn cu Atreus. Thyestes este unul dintre protagoniştii dramei care a atras blestemul zeilor asupra întregului neam al atrizilor (v. *Atreus*).

Thyia, nimfă, fiica lui Cephissus, zeul apei cu acelaşi nume. A fost iubită de Apollo, cu care a avut un fiu, Delphus. Thyia a fost cea dintîi care i-a adus sacrificii lui Dionysus pe muntele Parnassus, fapt în amintirea căruia femeile care au celebrat mai tîrziu cultul zeului au primit denumirea de *Thyiades*.

Thymoetes, unul dintre troieni, ai cărui soţie şi copil au fost ucişi din ordinul lui Priamus. Ca să se răzbune, Thymoetes a insistat să fie introdus calul de lemn în cetate, deşi ştia că va atrage pieirea ei.

Thyone, denumire purtată de Semele după ce a fost dusă de către fiul ei în Olympus (v. *Semele*).

Tia = *Theia*.

Tiburtus, unul dintre fiii lui Amphiaraus. S-a stabilit în Italia, unde a întemeiat cetatea Tibur.

Tideu = *Tydeus*.

Tididul = *Tydides*.

Tieste = *Thyestes*.

Tifon = *Typhon*.

Timoete = *Thymoetes*.

Tindar(eu) = *Tyndareus*.

Tindarida = *Tyndaris*.

Tindarizi = *Tyndaridae*.

Tione = *Thyone*.

Tiren = *Tyrrhenus*.

Tiresias, prezicător vestit, originar din cetatea Thebae. A trăit foarte mult (şapte generaţii) şi a fost martor la o serie de evenimente importante din viaţa tebanilor: expediţia celor şapte, războiul împotriva epigonilor etc. Lipsit de vedere de către Hera, a cărei mînie şi-o atrăsese odinioară, Tiresias era ajutat în interpretarea oracolelor de către fiica sa, Manto,

pricepută şi ea, deopotrivă, în arta profeţiei. A murit, foarte bătrîn, în drum spre Delphi, luînd calea pribegiei în urma înfrîngerii suferite de tebani în faţa epigonilor. Dintre prorocirile sale, cele mai însemnate sînt cele cu privire la vinovăţia lui Oedipus, la sacrificiul lui Menoeceus (**2.**), la victoria epigonilor etc.

Tiro = *Tyro*.

Tisamen = *Tisamenus*.

Tisamenus **1.** Fiul lui Orestes şi al Hermionei. A domnit deopotrivă asupra Argosului şi asupra Lacedaemonului pînă la sosirea heraclizilor, care l-au alungat. A murit ucis în luptă. **2.** Fiul lui Thersander şi al Demonassei. A cîrmuit, pentru scurt timp, cetatea Thebae.

Tisbe = *Thisbe*.

Tisifona = *Tisiphone*.

Tisiphone, una dintre furii (v. *Erinyes*).

Titanes **1.** Denumire purtată de către cei şase fii ai lui Uranus şi ai lui Gaea: Coeus, Crius, Cronus, Hyperion, Iapetus şi Oceanus. Ei alcătuiau prima generaţie divină, precedentă olimpienilor. La îndemnul mamei lor, unul dintre ei, Cronus, şi-a mutilat tatăl şi i-a luat locul, devenind stăpînul Universului (v. şi *Gaea*). Cînd Cronus a fost detronat la rîndul său de către Zeus, fraţii săi, titanii, i-au venit în ajutor şi

le-au declarat război olimpienilor. Lupta — cunoscută sub numele de *titanomahie* — a durat zece ani şi s-a sfîrşit cu victoria olimpienilor. Drept pedeapsă titanii au fost precipitaţi de către Zeus în Tartarus. 2. Denumire purtată de cîţiva zei şi semizei, care se trăgeau din titani, ca, de pildă, de fiii lui Iapetus şi ai Clymenei.

Titani = *Titanes.*

Titanide = *Titanides.*

Titanides, denumire purtată de către cele şase fiice ale lui Uranus şi ale lui Gaea: Mnemosyne, Phoebe, Rhea, Thia, Themis şi Tethys.

Tithonus, unul dintre fiii regelui troian Laomedon şi frate cu Priamus. Înzestrat cu o mare frumuseţe, Tithonus a fost îndrăgit de către Eos, care i-a dăruit doi fii: pe Emathion şi pe Memnon. La rugămintea ei, părintele zeilor l-a făcut pe Tithonus nemuritor (v. şi *Eos*).

Titon = *Tithonus.*

Tityus, gigant din Euboea, fiul lui Zeus şi al Elarei. Fiindcă a încercat s-o necinstească pe Leto, părintele zeilor l-a precipitat pe Tityus în Infern.

Tlepolem = *Tlepolemus.*

Tlepolemus, erou argian, fiul lui Heracles şi al Astydamiei. A participat la războiul troian şi a căzut ucis de mîna lui Sarpedon.

Tmol = *Tmolus*.

Tmolus 1. Rege lidian, căsătorit cu regina Omphale. După o versiune, era tatăl lui Tantalus. 2. Rege lidian, considerat drept fiul zeului Ares. De la el îşi trăgea denumirea muntele cu acelaşi nume, din care izvora Pactolus.

Toante = *Thoas*.

Trasimede = *Thrasymedes*.

Triopas, fiul zeului Poseidon şi al lui Canace (v. şi *Canace*).

Triptolem = *Triptolemus*.

Triptolemus, rege din Eleusis, fiul regelui Celeus şi al Metanirei şi frate cu Demopho(o)n. Drept mulţumire pentru faptul că părinţii lui Triptolemus i-au oferit găzduire cînd rătăcea prin lume în căutarea fiicei sale, zeiţa Demeter i-a dăruit acestuia din urmă un car tras de armăsari înaripaţi. Cu acest car Triptolemus cutreiera pămîntul în lung şi-n lat, învăţîndu-i pe oameni cum să lucreze pămîntul şi iniţiindu-i în agricultură. Se mai spunea că atunci cînd era copil, zeiţa ar fi încercat să-l facă nemuritor, trecîndu-l prin foc — fie pe el fie

pe fratele său — fără să izbutească însă (v. şi *Demopho(o)n*). Triptolemus a fost cel care a instituit în Attica, în cinstea zeiţei, sărbătorile numite *Thesmophoria.*

Trito(genia), denumire purtată de zeiţa Athena.

Triton 1. Divinitate marină, fiul lui Poseidon şi al Amphitritei. Lăcaşul lui Triton se afla în fundul mării, printre ale cărei valuri înspumate zeul trecea adesea, dezlănţuind furtuni. **2.** Denumire purtată de însoţitorii lui Poseidon. Tritonii alcătuiau cortegiul zeului mării şi erau nişte fiinţe fantastice, cu înfăţişări de oameni şi cu partea de jos a trupului terminată în coadă de peşte.

Tritonia, denumire purtată de zeiţa Athena care, după o veche tradiţie, s-ar fi născut în Libya, pe ţărmurile lacului Tritonis.

Trivia, denumire purtată de zeiţa Artemis, (sau de Hecate) a cărei statuie se afla la întretăierile de drumuri.

Trofoniu = *Trophonius.*

Troiani, locuitorii cetăţii Troia (*sau* Ilium) numiţi şi *dardani* (v. şi *Achilles*, *Agamemnon*, *Hector*, *Menelaus*, *Paris* şi *Priamus*).

Troianus Equus („Calul troian") v. *Odysseus.*

Troieni = *Troiani.*

Troilus, cel mai mic dintre fiii regelui Priamus şi ai Hecubei. A fost ucis de către Achilles în timpul războiului troian.

Trophonius, fiul lui Erginus, regele din Orchomenus. Meşter neîntrecut în construcţii, Trophonius a înălţat, împreună cu fratele său Agamedes, un templu lui Apollo, la Delphi. În legătură cu moartea sa tragică, existau mai multe variante (v. şi *Agamedes*).

Tros, fiul regelui troian Erichthonius şi urmaş al lui Dardanus. S-a căsătorit cu Callirrhoë şi a avut mai mulţi copii: pe Assaracus, Cleopatra, Ganymedes şi Ilus. De la el întreaga ţară a primit numele de *Troas*, iar cetatea de scaun — *Troia* (v. şi *Ilus*).

Tullius Servius v. *Servius Tullius.*

Tullus Hostilius, al treilea rege al Romei, înscăunat după moartea lui Numa. Domnia sa a fost marcată de numeroase lupte cu neamurile vecine, în special cu albanii, pe care i-a supus. Pe timpul lui s-a dat faimoasa luptă între Horatii şi Curiatii.

Turnus, fiul lui Daunus şi al Veniliei şi rege al rutulilor. S-a luptat cu Aeneas pentru mîna Laviniei şi a pierit, ucis în luptă (v. şi *Aeneas*).

Tyche, zeiţa şi personificarea „Sorţii", identificată cu *Fortuna* din mitologia romană. Ea le împărţea oamenilor, după bunul său plac, binele sau răul, fericirea sau nenorocirile.

Tydeus, fiul lui Oeneus, regele Calydonului, şi al Periboeei. Săvîrşind o crimă, Tydeus a fost alungat din patria sa şi silit să se refugieze la curtea regelui Adrastus (v. şi *Adrastus*). Acolo s-a căsătorit cu fiica acestuia, pe nume Deiphyle, cu care a avut, la rîndul său, un fiu, Diomedes. A participat la expediţia celor şapte împotriva cetăţii Thebae şi s-a distins în luptă prin vitejia, dar şi prin cruzimea sa. Rănit mortal de Melanippus, a reuşit, înainte de a muri, să-şi ucidă adversarul. El i-a despicat capul şi i-a sorbit creierul, fapt care a dezgustat-o într-atîta pe zeiţa Athena, protectoarea sa, încît a determinat-o să nu-i mai dăruiască nemurirea pe care o obţinuse de la zei pentru el, ci să-l lase să moară ca orice om de rînd.

Tydides, denumire purtată de Diomedes, fiul lui Tydeus.

Tyndareus, fiul lui Oebalus şi rege al Lacedaemonului. S-a căsătorit cu Leda, fiica lui Thestius. Din unirea Ledei cu Tyndareus şi cu Zeus în aceeaşi noapte s-au născut două perechi de gemeni: Castor şi Pollux, Helena şi Clytaemnestra. Helena şi Pollux erau consideraţi drept copiii lui Zeus. Cu toate acestea, ei au fost

crescuţi de către Tyndareus, tatăl lor lumesc, împreună cu fraţii lor în casa acestuia din urmă (v. şi *D i o s c u r i*).

Tyndaridae, denumire purtată de Castor, Pollux, Helena şi Clytaemnestra, copiii lui Tyndareus.

Tyndaris, denumire purtată de Helena, fiica lui Tyndareus.

Typhoeus v. *T y p h o n.*

Typhon (*sau* **Typhoeus**), fiinţă monstruoasă zămislită de Gaea şi de Tartarus (v. şi *G a e a*). Typhon era un monstru înspăimîntător, cu o sută de capete şi cu trupul uriaş, presărat cu şerpi. Asmuţit de mama sa împotriva olimpienilor, el a reuşit să-l învingă pe Zeus, să-i taie tendoanele muşchilor de la mîini şi de la picoare şi, făcîndu-l inofensiv, să-l ţină prizonier într-o grotă. Cu ajutorul lui Hermes şi Pan, Zeus îşi recapătă însă muşchii care-i fuseseră tăiaţi. El îşi redobîndeşte totodată şi forţa, îl atacă din nou pe Typhon şi-l nimiceşte cu trăsnetul său, prăvălind deasupra monstrului muntele Aetna. Unindu-se cu Echidna, Typhon a zămislit mai mulţi copii monstruoşi, printre care se numărau: Cerberus, Himera, Gorgonele, Hidra din Lerna, Ladon, leul din Nemea, Scylla etc.

Tyro, fiica lui Salmoneus, regele din Elis, şi a Alcidicei. Tyro era o nimfă de o rară frumuseţe. Ea a fost îndrăgită de Poseidon care,

ZEUS (DE LA HISTIAEA)

TEMPLUL LUI ZEUS, DE LA ATENA

unindu-se cu ea, a zămislit doi copii: pe Neleus şi pe Pelias. Mai tîrziu Tyro s-a căsătorit cu regele Cretheus, fratele tatălui ei.

Tyrrhenus, fiul regelui lidian Atys şi al Callitheei (*sau*, după o altă versiune, fiul lui Heracles şi al reginei Omphale). S-a stabilit în Italia, unde a întemeiat seminţia etruscilor.

Tyrrh(e)us, unul dintre păstorii regelui Latinus. După moartea lui Aeneas i-a dat adăpost Laviniei, cînd aceasta aştepta să-l nască pe Silvius.

U

Ucalegon, troian bătrîn, a cărui casă a fost arsă — cea dintîi — cu ocazia incendierii şi a distrugerii Troiei.

Ufens, unul dintre războinicii care l-au ajutat pe Turnus în lupta împotriva lui Aeneas.

Ufente = *U f e n s.*

Ulise = *U l y x e s.*

Ulyxes (*sau* **Ulysses**), denumire latină a celebrului erou grec Odysseus (cunoscut din *Iliada*, dar mai ales, din *Odiseea*) care a participat la războiul troian (v. *O d y s s e u s*).

Upida = *U p i s.*

Upis, divinitate protectoare a naşterilor, identificată adesea cu *Artemis*.

Urania 1. Una dintre muze, fiica lui Zeus şi a Mnemosynei. Patrona astronomia (v. şi *M u s a e*). 2. Una dintre însoţitoarele Persephonei.

Uranus, personificare a Cerului, socotit soţul (*alteori* tatăl) lui Gaea, cu care a avut mai mulţi copii. Printre aceştia se numărau titanii, titanidele şi ciclopii (v. şi *G a e a*). Toţi aceşti copii îl urau însă de moarte pe Uranus, fiindcă-i silea să trăiască în adîncimile pămîntului şi nu le îngăduia să vadă lumina zilei. La îndemnul ascuns al mamei lor, cel mai mic dintre ei, Cronus, şi-a mutilat tatăl şi i-a luat locul, devenind el stăpînul universului (v. şi *C r o n u s*). Din picăturile de sînge care s-au scurs în urma mutilării lui Uranus s-a născut o nouă generaţie de copii: eriniile, giganţii şi nimfele (v şi *n u m i r i l e r e s p e c t i v e*).

V

Vacuna, în mitologia romană, veche divinitate de origine sabină. Proteja grădinile şi livezile.

Veiovis, în mitologia romană, veche divinitate infernală, de origine etruscă.

Venera = *Venus.*

Venilia, nimfă, soţia lui Daunus şi mama lui Turnus şi a Iuturnei.

Venti („Vînturile"), erau reprezentate de către cei vechi drept personificări, ca şi, de altfel, mai toate celelalte fenomene ale naturii. Ele fuseseră date de către Zeus în stăpînirea lui Aeolus (v. şi *Aeolus* **2.**), care le ţinea închise într-o peşteră (*sau,* după o altă versiune, într-un burduf), de unde le dădea drumul pe

rînd. Odinioară, cînd Odysseus a ajuns în insula lui Aeolus, zeul i-a dăruit vînturile şi, fără voia lui, eroul le-a pus în libertate, dezlănţuind, în felul acesta, o groaznică furtună pe mare (v. *O d y s s e u s*). Vînturile se numeau: *Notus* (lat. *Auster*) — *vîntul de miazăzi*, *Boreas* (lat. *Aquilo*) — vîntul de miazănoapte, *Eurus* (lat. *Vulturnus*) — vîntul de răsărit şi *Zephyrus* (lat. *Favonius*) — vîntul de apus (v. şi *B o r e a s*).

Venus, veche divinitate de origine latină, considerată iniţial drept protectoare a vegetaţiei şi a fertilităţii şi identificată de timpuriu cu *Aphrodite* din mitologia greacă (v. *A p h r o d i t e*).

Vergiliae, în mitologia romană, denumire purtată de şapte surori, transformate într-o constelaţie şi numite de greci *Pleiade* (v. *P l e i a d e s*).

Vertumnus (*sau* **Vortumnus**), veche divinitate romană, de origine etruscă, obscură. Vertumnus era socotit drept protectorul fertilităţii şi al creşterii plantelor şi, ca atare, trecea drept zeul iubit, cu precădere, de către Pomona.

Vesper, steaua înserării, denumită şi *Hesperus* (v. *H e s p e r u s*).

Vesta, fiica lui Saturnus, era o veche divinitate romană, considerată drept protectoare a focului din cămin şi a căminului în general şi iden-

tificată de timpuriu cu *Hestia* din mitologia greacă (v. *Hestia*).

Victoria, la romani, zeiţa şi personificarea Victoriei, identificată cu *Nike* din mitologia greacă (v. *Nike*).

Vînturile = *Venti*.

Virbiu = *Virbius*.

Virbius, în mitologia romană, divinitate al cărui cult era strîns legat de cel al Dianei. Se credea că, la rugămintea zeiţei, Asclepius l-ar fi readus la viaţă pe nefericitul Hippolytus care murise ucis de propriii săi cai (v. şi *Hippolytus*, 1.). Reînviat, Hippolytus a fost dus de Diana în Italia, unde a continuat să trăiască, datorîndu-i veşnică recunoştinţă, sub numele de *Virbius*.

Virtus, în mitologia romană, zeiţa şi personificarea Curajului şi a Bărbăţiei.

Virtutea = *Virtus*.

Volscens, războinic latin care l-a ucis pe Euryalus la întoarcerea acestuia din tabăra rutulilor, pe care se dusese s-o spioneze. A fost ucis, la rîndul său, de către Nisus.

Vulcan = *Vulcanus*.

Vulcanus, veche divinitate romană, identificată de timpuriu cu *Hephaestus*, din mitologia greacă (v. *Hephaestus*).

X

Xant = *X a n t h u s.*

Xanthus 1. Unul dintre caii nemuritori ai lui Achilles (v. şi *Z e p h y r u s*). 2. Rîu care curgea prin apropierea Troiei. Zeii îl numeau *Xanthus*, iar muritorii *Scamander.* 3. Localitate din Lycia.

Xut = *X u t h u s.*

Xuthus, fiul lui Hellen şi al nimfei Orseis, şi frate cu Dorus şi cu Aeolus. Alungat din Thessalia de către fraţii săi, Xuthus s-a refugiat la Athenae, unde s-a căsătorit cu Creusa, fiica regelui Erechtheus (v. şi *C r e u s a*), şi l-a adoptat pe Ion, fiul acesteia născut cu zeul Apollo. După moartea socrului său, Xuthus s-a retras în Peloponnesus, unde a trăit pînă la adînci bătrîneţi.

Z

Zagreu = *Zagreus.*

Zagreus, fiul lui Zeus şi al Persephonei. Fiindcă îi fusese hărăzit de către tatăl său să devină stăpînul Universului, Hera, din gelozie, le-a poruncit titanilor să-l ucidă. Zagreus — denumit şi *primul Dionysus* — a fost tăiat în bucăţi şi devorat de către titani. Zeus a reuşit să-i salveze doar inima, rămasă încă vie. Pe aceasta, părintele său divin a înghiţit-o şi, unindu-se ulterior cu Semele, a dat naştere unui nou fiu, reîncarnare a lui Zagreus, anume zeului Dionysus (v. şi *Dionysus*).

Zefir = *Zephyrus.*

Zephyrus, vîntul de apus, numit de către romani *Favonius* (v. şi *Venti*). Cu nimfa Chloris, Zephyrus a avut un fiu, pe nume Carpus.

El era, de asemenea, considerat drept tatăl lui Balius şi al lui Xanthus — caii lui Achilles, născuţi cu una dintre harpii.

Zerintianul = *Zerynthius.*

Zerynthius, denumire purtată de zeul Apollo, care avea un templu în cetatea Zerynthus din Thracia.

Zet = *Zethus.*

Zete = *Zetes.*

Zetes, unul dintre boreazi, frate cu Calais. Zetes şi Calais erau fiii lui Boreas, vîntul de miază-noapte, şi ai Orithyiei. Ca atare, erau socotiţi şi ei genii înaripate. Au participat la expediţia argonauţilor şi cu această ocazie l-au scăpat pe regele Phineus de harpii (v. şi *Phineus*).

Zethus, fiul lui Zeus şi al Antiopei şi frate geamăn cu Amphion (v. *Amphion*).

Zeus, cel mai puternic dintre olimpieni, socotit drept stăpînul suprem al oamenilor şi al zeilor. Zeus făcea parte din cea de-a doua generaţie divină (v. şi *Gaea*). El era cel mai mic dintre fiii lui Cronus şi ai Rheei. Ca să-l scape de urgia tatălui său, care-şi înghiţea rînd pe rînd copiii de îndată ce se năşteau (v. *Cronus*), Rhea l-a ascuns pe Zeus trimiţîndu-l în Creta, unde a fost îngrijit de nimfe (v. şi *Amalthea*). Cînd a crescut mare, Zeus a pus

la cale, cu ajutorul Gaeei și al lui Metis, detronarea tatălui său. După ce l-a silit pe Cronus să-și verse înapoi copiii înghițiți, Zeus, împreună cu frații săi acum reîntorși la viață, i-a declarat război lui Cronus. În ajutorul acestuia au sosit însă frații săi, titanii. Lupta a durat zece ani încheiați și a luat sfîrșit cu victoria olimpienilor. Zeus a devenit stăpînul întregului Univers. El a dăruit Lumea subpămînteană fratelui său Hades, iar Marea lui Poseidon, păstrîndu-și pentru sine Pămîntul. Pînă să dobîndească pacea, a avut de înfruntat însă noi vrăjmași, de data asta pe giganții asmuțiți împotriva sa de către Gaea. Lupta cu Typhon (v. și *Typhon*) a fost cea mai grea dar, în cele din urmă, Zeus a ieșit din nou și definitiv biruitor.

Cu prima sa soție, Metis, Zeus a născut-o pe zeița Athena (asupra împrejurărilor în care s-a produs nașterea ei, v. *Athena*), cu Themis a avut mai multe fiice, numite Ore și Moire, cu Eurynome — Grațiile, cu titanida Dione a avut o fiică, pe zeița Aphrodite, cu altă titanidă — pe nume Mnemosyne — a avut drept fiice cele nouă Muze, cu Leto, doi copii — pe Artemis și pe Apollo, cu sora sa Demeter, pe Persephone etc. Dintre soții, cea sortită să-i fie egală și regină alături de el în Olympus a fost sora sa, Hera. Cu ea Zeus a avut trei copii: pe Ares, pe Hebe și pe Ilithyia. Zeus a zămislit numeroși copii unindu-se, în egală măsură, și cu muritoarele de rînd: Alcmene, Danaë, Io, Europa, Niobe etc. (v. *numirile respective*). Ca stăpîn suprem

şi ca deţinător al puterii supreme absolute, Zeus era cel care împărţea dreptatea printre oameni şi zei, el era expresia echilibrului şi a ordinii din natură şi din societate. Era socotit zeul luminii, al fenomenelor naturale, deţinătorul fulgerelor şi, mai ales, al trăsnetelor — manifestare cu precădere a forţei şi a mîniei sale divine. El domnea în palatul său care se afla pe crestele înalte ale Olimpului şi de acolo, înconjurat de ceilalţi zei, cîrmuia destinele lumii, împărţind binele şi răul printre muritori şi veghind asupra împlinirii destinelor lor. În mitologia romană Zeus purta numele de *Iupiter* (v. şi *I u p i t e r*).

Index

Abae 11, 12
Abaeus 11
Abantiades 11
Abantiadul 11
Abanul 11
Abaris 11
Abas 11, 18, 136, 202, 331
Abeona 12, 20
Abia 12
Aborigeni 12
Aborigines 12, 76
Absirt 12
Absyrtus 12, 24, 60, 64, 102, 240
Abydos 226
Abyla 12, 106
Academia 13
Academus 13
Acamante 13
Acamas 13, 123, 136, 307, 373
Acarnan 13
Acarnania 13
Acast 13
Acastus, 13, 14, 49, 70, 206. 223, 241, 298, 299, 356
Acca La(u)renţia 14, 156, 225, 226, 342
Aceste 14
Acestes 14
Ach(a)emenides 14, 15, 33
Achates 14, 33
Acheloides 15, 33

Achelous 15, 33, 37, 41, 87, 92, 119, 188
Acheron 15, 33, 68, 98, 311
Achilles 12, 16, 17, 23, 26, 31, 33, 34, 42, 48, 51, 55, 62, 78, 82, 86, 99, 100, 112, 119, 120, 134, 150, 171, 172, 173, 175, 176, 178, 180, 193, 214, 216, 233, 247, 260, 264, 265, 266, 267, 274, 295, 296, 298, 299, 302, 312, 320, 325, 329, 337, 360, 365, 371, 375, 381, 391, 393
Achilleus 16
Achillides 17, 33
Acidalia 17
Acis 17, 162, 325
Acmonides 18
Acoetes 18
Acontius 18
Aconţiu 18
Acrisiu 18
Acrisius 11, 12, 18, 19, 116, 305, 307, 331
Acron 19
Acronte 19
Acropolis 33, 143
Actaeon 19, 66, 67, 76, 78
Actaeus 19, 20, 32, 92
Acteon 19
Acteu 20
Actor 20, 249, 356
Adeona 12, 20
Admet 20
Admetus 20, 35, 59, 148, 187, 309
Adonis 21, 22, 56, 101, 260, 354
Adrast 22
Adrastus 22, 23, 25, 44, 108, 126, 140, 144, 147, 198, 223, 295, 323, 333, 360, 383
Aea 23, 132
Aeacides 23, 132
Aeacus 23, 34, 132, 255, 298, 334, 340, 363
Aeaea 23, 102, 275
Aëdon 23
Aeëtes 12, 23, 24, 52, 63, 64, 97, 102, 177, 206, 209, 240, 241, 304, 305, 314
Aegaeon 24, 82, 134
Aegeria 24, 134, 270
Aegesta 14
Aegeus 25, 50, 51, 134, 241, 291, 318, 371, 372, 373
Aegiale 126
Aegialeus 23, 25, 134, 140, 223
Aegina 23, 249, 298, 334, 353, 363
Aegisthus 25, 30, 31, 39, 75, 104, 123, 134, 135, 143, 247, 283, 300, 336, 357
Aegypt 128

Aegyptus 26, 80, 83, 117, 134, 140, 162, 212, 334, 370
Aëllo 26, 171
Aelo 26
Aeneades 26, 138
Aeneas 12, 14, 15, 20, 26, 27, 41, 48, 49, 50, 51, 53, 57, 68, 76, 81, 88, 90, 103, 109, 119, 125, 138, 150, 154, 169, 171, 176, 210, 217, 226, 241, 248, 252, 254, 257, 269, 273, 277, 289, 291, 300, 341, 342, 343, 349, 351, 382, 385, 386
Aeolides 27, 139
Aeolus 27, 28, 38, 71, 88, 109, 111, 139, 178, 198, 199, 235, 244, 274, 344, 353, 388, 389, 391
Aepytus 28, 141
Aeropa 28
Aërope 28, 74
Aerul 271
Aesacus 29, 146
Aesculapius 29, 68
Aesimus 351
Aeson 29, 36, 109, 146, 205
Aesonides 29, 147
Aethalides 29
Aether 97, 141, 271
Aethiopia 52, 91, 95, 139, 148, 247, 251, 306
Aethra 29, 174, 175, 318, 371, 372, 373
Aetna 17, 111, 178, 324, 384
Aetolia 15, 29, 88, 245, 278
Aetolus 29, 286
Afaretizi 30
Afareu 30
Africa 26, 78, 113, 336
Afrodita 30
Agamede 30
Agamedes 30, 382
Agamemnon 12, 16, 25, 28, 30, 31, 32, 52, 53, 75, 82, 91, 100, 101, 104, 123, 126, 135, 150, 169, 213, 214, 224, 247, 267, 274, 283, 294, 296, 319, 336, 357, 360, 371, 381
Agamemnonides 32
Aganippe 32, 177
Agava 32
Agave 32, 76, 85, 128, 133, 302
Agenor 32, 64, 80, 84, 101, 150, 311, 312, 365
Aglaia 32, 97, 296
Aglauros 32, 33, 36, 92, 142, 169, 193, 292
Agraulos 32, 33
Agrius 94, 279, 371
Agyleus 33
Ahate 33
Aheloide 33
Ahelou 33

Ahemenide 33
Aheron(te) 33
Ahile 33
Ahilidul 33
Aiax 13, 17, 33, 34, 61, 91, 142, 152, 164, 199, 241, 262, 280, 303, 313, 322, 363, 368
Aius Locutius 34
Alba (Longa) 27, 68, 270, 330, 351
Albunea 34
Alcaeus 35, 36, 46
Alcander 35
Alcandru 35
Alcanor 291
Alcathoë 35, 36
Alcathous 35, 59, 60, 242, 303, 363
Alcatou 35
Alcesta 35
Alcestis 20, 21, 35, 148, 187
Alceu 35
Alceus 35
Alcides 36
Alcidice 384
Alcidul 36
Alcimeda 36
Alcimede 36
Alcinou 36
Alcinous 36, 63, 123, 223, 263, 276, 307
Alciona 36
Alcioneu 36
Alcippe 36, 62, 169
Alcithoë 35, 36, 256
Alcmaeon 13, 37, 38, 40, 43, 44, 66, 87, 140, 144, 223, 277, 308, 309
Alcmena 37
Alcmene 37, 38, 46, 136, 162, 180, 210, 214, 230, 394
Alcmeon 38
Alc(u)mena 38
Alcyone 36, 38, 74, 97, 169, 318
Alcyoneus 36, 38, 163, 187
Alea 38
Alecto 38, 144
Alector 313
Alectrion 39
Alectryon 39
Alete 39
Aletes 39, 135, 143
Aleus 38, 95, 365
Alexander 39, 173
Alexandru 39
Alfesibea 39
Alfeu 39
Aloeu 39
Alöeus 39, 89, 215
Aloidae 39, 40, 140, 286
Aloizi 39, 40, 215
Alomena 161
Alphesiboea 37, 39, 40, 309
Alpheus 39, 40, 63, 183
Alteea 40

Althaea 40, 41, 165, 202, 245, 278, 374
Amalteea 41
Amalthea 41, 89, 393
Amata 41, 226
Amathusia 41
Amazoane 41
Amazonides 41
Ambrosia 200
Amfiaraidul 42
Amfiarau 42
Amfiction 42
Amfiloh 42
Amfinom 42
Amfion 42
Amfitrion 43
Amfitrioniadul 43
Amfitrite 43
Amintor 43
Amitaonicul 43
Amithaon 43
Ammon 43
Ammothea 43
Amor 43, 110, 145
Ampelus 43
Amphiaraides 42, 43
Amphiaraus 22, 37, 42, 43, 44, 45, 78, 85, 144, 151, 170, 202, 245, 277, 333, 377
Amphictyon 42, 44
Amphilochus 42, 44, 140
Amphimedon 45
Amphinomus 45
Amphion 42, 45, 55, 100, 130, 210, 268, 393
Amphiro 46
Amphissus 131
Amphithoë 46
Amphitrite 43, 46, 266, 327, 381
Amphitruo 46
Amphitryon 35, 38, 43, 46, 47, 180, 181, 214
Amphitryoniades 43, 47
Ampic 47
Ampicidul 47
Ampycides 47
Ampycus 47, 258
Amuliu 47
Amulius 47, 48, 209, 226, 270, 330, 340, 342
Amyclas 100, 199
Amycus 48
Amymone 48
Amyntor 43, 48, 312
Amythaon 43, 48, 81, 109, 243
Amythaonius 43, 48
Anaces 48
Anaxarete 48, 49, 215
Anaxibia 49, 336, 357
Ancaeus 49
Anceu 49
Anchinoë 311
Anchise 49
Anchises 26, 27, 49, 50, 56, 57, 90

Anchisiades 50
Anchisiadul 50
Anchius 94
Ancile 50
Ancus Marcius 270, 325, 362
Andraemon 50, 279, 376
Androgeos 50, 51, 255, 295, 356
Androgeu 51
Androgeus 50, 51
Andromaca 51
Andromacha 51, 70, 97, 134, 172, 176, 193, 258, 265, 346
Andromache 51
Andromeda 52, 91, 92, 95, 136, 306, 311, 356
Andromede 52
Andropompus 244
Ang(u)itia 52
Anius 52, 53
Anna 205
Anna Perenna 53, 125, 303
Antaeus 53, 54, 161, 187
Antea 79, 356
Antenor 13, 32, **53,** 54, 164, 224, 370
Anteros 54, 56, 145
Anteu 54
Anthedon 164
Anticlea 54, 76, 221, 273
Anticlia 54
Antigona 54
Antigone 54, 55, 108, 147, 169, 216, 220, 278, 298, 324
Antilochus 55, 247, 267
Antiloh 55
Antinoë 49
Antinou 55
Antinous 55
Antiope 42, 45, **55,** 56, 130, 197, 234, 270, 373, 393
Antipathia 357
Antiphates 56
Antiphus 173
Anubis 56
Apharetidae 30, **56**
Aphareus, 30, **56,** 196, 207, 208
Aphrodite 17, 21, 26, 27, 30, 39, 41, 49, 54, **56,** 57, 63, 71, 85, 98, 113, 126, 127, 139, 145, 146, 164, 170, 175, 179, 191, 193, 198, 199, 207, 248, 281, 293, 294, 308, 330, 335, 336, 389, 394
Apia 58
Apis 29, **58,** 349
Apollo 11, 17, 20, 30, 33, 35, 45, 52, **58,** 59, 60, 65, 66, 67, 68, 69, 78, 82, 85, 90, 91, 92, 98, 99, 100, 104, 107, 109, 111, 112, 113, 118, 121, 122, 131, 145, 146, 151, 154, 167, 175, 177, 182, 188, 191, 192, 193, 195, 199, 201,

203, 207, 208, 213, 216, 222, 224, 228, 231, 232, 238, 239, 253, 258, 268, 269, 275, 281, 284, 285, 287, 293, 296, 309, 312, 326, 327, 334, 337, 349, 352, 354, 370, 374, 376, 382, 391, 393, 394
Apolo **60**
Apsyrtos 60
Apulia 119
Aquilo 389
Arachne **60**, 61
Arahne **61**
Arcadia 28, 38, 40, 61, 87, 90, 132, 146, 183, 184, 191, 233, 234, 280, 290, 316, 357, 358
Arcas **61**, 62, 87, 234
Arcesius **61**, 221
Archemorus **61**, 202, 282
Archeptolemus **61**, 65
Archias **62**
Arctos 61, **62**
Ardoarea 80
Areopagus 62, 169
Ares 21, 36, 39, 40, 54, 56, 57, **62**, 63, 67, 85, 112, 126, 131, 139, 145, 154, 169, 170, 179, 184, 187, 197, 233, 239, 244, 279, 281, 302, 311, 374, 380, 394
Arestor 64
Arete 36, **63**, 263
Arethusa 40, **63**
Aretusa **63**
Arges 111
Argia 22, 152, 330, 371
Argiope 369
Argo 49, **63**, **65**, 206
Argolida 284, 313, 318, 331
Argonautae 13, **63**, 64, **72**, 105, 206, 240
Argonauţi **64**
Argos 11, 18, 19, 22, 26, 44, 52, 58, 81, 104, 106, 116, 117, 144, 162, 169, 181, 210, 211, 230, 231, 251, 306, 307, 312, 323, 333, 334, 360, 366, 378
Argus 63, **64**, 65, 133, 206, 212
Arheptolem **65**
Ariadna **65**
Ariadne 25, **65**, 128, 165, 253, 255, 295, 372, 373, 375
Arion **65**, 66
Arisba 29, 202, 329
Aristaeus 19, **66**, **76**, 113, 151
Aristeu **66**
Aristodemus 108, 152, 190, 330
Aristomachus 108, 190, 366
Arsinoë 37, **66**, 229, 309
Arsippe 256
Artemida **66**

Artemis 18, 19, 31, 40, 42, 58, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 87, 99, 100, 112, 113, 118, 121, 124, 138, 165, 172, 183, 214, 228, 245, 268, 279, 281, 284, 312, 347, 375, 381, 387, 394
Artemis din Ephesus 67
Aruns 88
Ascalaphus 67, 122, 186, 304
Ascaniu 68
Ascanius 26, 27, 68, 109, 217, 341, 351
Asclepiades 68
Asclepiadul 68
Asclepius 29, 58, 59, 68, 99, 107, 111, 146, 200, 235, 287, 319, 390
Ascra 40
Asia 165
Asia Mică 101, 118, 236, 253, 345
Asiria v. *Assyria*
Asopus 352
Assaracus 87, 162, 382
Assyria 348
Astacus 244
Astarte 349
Asteria 58, 69, 172, 312
Asterion 69, 150
Asterius 69
Asterope 74, 318
Astianax 69
Astraea 69, 70
Astraeus 69, 70, 81, 139, 269
Astrea 70
Astreu 70
Astyanax 51, 69, 70, 172, 346
Astydamia 14, 70, 357, 380
Astyoche 67, 152
Astypalaea 49, 152
Atalanta 70, 91, 94, 198, 200, 234, 245, 253, 269, 295, 346
Atalante 70
Atamante 71
Atamantida 71
Atamantidul 71
Atena 71
Athamantia 72
Athamantides 71
Athamantis 71
Athamas 27, 28, 71, 72, 128, 177, 178, 205, 211, 227, 229, 240, 246, 265, 287, 314
Athena 32, 33, 34, 38, 57, 60, 62, 65, 71, 72, 73, 85, 92, 107, 142, 143, 145, 166, 170, 179, 185, 188, 221, 239, 242, 252, 254, 267, 281, 290, 291, 292, 297, 306, 320, 327, 352, 370, 381, 383, 394
Athenae 18, 25, 44, 50, 62, 65, 71, 73, 83, 92, 94, 105, 106, 109, 114, 116, 123, 142, 241, 244, 249, 285,

291, 310, 330, 331, 371, 372, 373, 391
Athene 72
Atica v. *Attica*
Atlantiades 73, 74
Atlantiadul 74
Atlantic 13
Atlantide 74, 318
Atlantides 74, 135
Atlas 29, 38, 73, 74, 92, 103, 107, 135, 141, 185, 194, 195, 200, 204, 237, 250, 318, 332, 353
Atreu 74
Atreus 25, 28, 29, 30, 74, 75, 101, 197, 247, 300, 319, 360, 376
Atridae 75
Atrizi 75
Atropos 75, 257, 293
Atthis 142
Attica 13, 19, 32, 42, 44, 129, 136, 152, 174, 201, 278, 303, 327, 340, 346, 373, 381
Attis 73, 76, 111
Atys 23, 76, 385
Auge 365, 369
Augeas 76
Augias 76, 183, 186, 313, 314
Augustus 60
Aulida v. *Aulis*
Aulis 16, 31, 214, 274, 366
Aurora 17, 69, 76, 139, 177, 201
Auson 76
Auster 389
Autesion 370
Autochthones 76
Autolicus 76
Autolycus 54, 76, 99
Automedusa 213, 214
Autonoë 19, 32, 66, 76, 85
Aventin v. *Aventinus*
Aventinus 84, 342

Babilon v. *Babylon*
Babylon 80, 348, 375
Bacanale 77
Bacante 77
Bacchae 77
Bacchanalia 77, 128
Bacchantes 77
Bacchus 77, 78, 127, 229
Bacus 77
Baius 77
Balius 78, 171, 298, 320, 393
Barce 78
Bassareus 78
Baton 78
Battus 78, 191
Baucis 78, 309
Bărbăţia 390
Bebrici 79
Bebryces 79
Belerofon 79

Bellerophon(tes) 42, 79, 99, 164, 297, 331, 356
Bellona 80, 139
Belus 26, 53, 80, 95, 117, 268, 311
Benthesicyme 148
Beoţia *v. Boeotia*
Berecynthus 80
Berecyntia 80
Berenice 80
Beroë 80
Bia 80
Bias 48, 81, 243, 304, 331, 360
Bifrons 81
Bithynia 79, 208
Bitias 81
Bitinia v. *Bithynia*
Biton 81, 103
Boeotia 17, 30, 32, 72, 85, 103, 164, 177, 256, 280, 282
Bona Dea 81, 156
Boreades 82, 103
Boreas 81, 82, 83, 99, 103, 139, 269, 285, 389, 393
Boreazi 82
Bosfor 212
Briareu 82
Briareus 24, 82
Briseis 16, 82, 100, 150
Brises 82
Briseus 82
Britomartis 82, 90, 124
Bromius 82, 127
Brontes 82, 111
Broteas 361
Brutus 362
Busiris 83
Butes 83, 141, 291
Byblis 83, 92, 209, 253

Cabiri 84
Cacus 84, 191
Cadmus 32, 66, 71, 76, 84, 85, 127, 133, 169, 170, 211, 220, 229, 259, 302, 312, 322, 348, 365, 370
Caduceu 85
Caduceus 85, 86
Caeculus 86
Caenina 19
Caenis 86
Caeneus 86, 93
Calaeno 74
Calais 82, 86, 103, 171, 285, 393
Calchas 16, 86, 214, 258, 374
Calhas 86
Calidon v. *Calydon*
Caliope 87
Calipso 87
Calisto 87
Calliope 87, 201, 203, 259, 276, 285
Callirrhöe 13, 37, 87, 163, 210, 236, 382

Callista 370
Callisto 61, 62, **87**, 146, 180, 271
Callitheea 385
Calpe 12, 106
Calul Troian **87**, 381
Calydon 22, 40, 50, 70, **88**, 119, 165, 188, 245, 279, 303, 383
Calypso 76, 87, **88**, 263, 275
Camenae **88**, 90
Camene **88**, 259
Camilla **88**
Camillus 34
Campania 257
Canace **88**, 89, 235, 380
Canens **89**
Capaneu **89**
Capaneus 22, **89**, 154, 356
Capella **89**
Caphareus 262
Capitolinul **89**
Capitolinus **89**, 217
Capitoliu 204, 217
Capra **89**
Capua 90
Capul Misenum 257
Capys 49, **90**
Cardea **90**
Caria 320, 370
Caribda **90**
Carmanor 101
Carme **90**
Carmenta **90**, 154, 326, 328
Carna **90**
Carneul **90**
Carneus **90**
Carnus **90**
Caron **90**
Carpus 392
Cartagina v. *Carthago*
Carthago 27, 125, 205
Casandra **90**
Casiopeea **90**, 92
Casmenae **91**
Cassandra 31, 34, 59, 90, **91**, 106, 173, 175, 329
Cassiopea 52
Cassiope(a) 90, **91**, 92
Castalia **92**
Castitatea 336
Castor 13, 29, 48, 63, **92**, 104, 129, 130, 175, 207, 208, 227, 245, 321, 383, 384
Caucasus 80, 179, 185, 187, 332
Caunus 83, **92**, 209, 253
Cecropia 73
Cecrops 32, 73, **92**, 141, 142, 143, 193, 291, 292
Cefal **92**
Cefeu **92**
Celaeno **92**, 171, 318
Celaenus **92**
Celeno **92**
Celeus **93**, 122, 123, 251, 380
Ceneu **93**

Centauri 93, 99, 197, 219, 225, 316, 341
Ceos 18
Cephalus 27, 92, 94, 95, 104, 139, 193, 221, 307, 331
Cepheus 52, 91, 92, 95, 306, 311
Cephisus 262, 376
Cerber 95
Cerberus 95, 96, 133, 185, 186, 384
Cercopes 96, 188
Cercopi 96
Cercyon 96, 199, 372
Ceres 96, 122, 333
Cerul 160, 168, 387
Cestrinus 52, 97, 176
Ceto 97, 126, 161, 165, 166, 242, 303, 313, 326, 347
Ceyx 38, 97, 190
Chalciope 97, 314
Chalcomedusa 221
Chaos 97, 141, 160, 170, 271, 362
Charis 97
Charites 32, 97, 149, 152, 166, 170, 369
Charon 15, 90, 98
Charybdis 90, 98, 161, 275, 347
Chelone 98, 99
Chimaera 79, 99, 133, 196, 297
Chione 99, 103, 148, 285
Chiron 14, 16, 50, 58, 68, 93, 94, 99, 110, 187, 205, 272, 273, 298, 311
Chloris 100, 158, 303, 304, 392
Chrysaor 100, 163, 166, 328
Chryse 311
Chryses 100, 101, 109, 256
Chryseis 100, 101, 104, 109
Chrysippus 74, 101, 109
Chrysothemis 31, 101, 283
Chthonia 142
Cibele 101
Ciclade v. *Cyclade*
Ciclopi 101
Cilicia 101
Cilix 32, 101, 312, 365
Cintia 101
Cintianul 101
Cinyras 21, 101, 260, 293
Cipriana 101
Cipru v. *Cyprus*
Circe 23, 24, 89, 102, 137, 151, 177, 192, 240, 263, 275, 295, 302, 304, 305, 315, 347, 353, 364, 365
Cirene 102
Ciseida 102
Cisseis 102
Cisseus 102, 173, 370
Citeriana 102
Citeron 102
Cithaeron 19, 35, 45, 102, 103, 181, 222, 242, 302

Citera v. *Cythera*
Cîmpiile Elizee 103, 137
Claros 60
Clausus 103
Cleobis 81, 103
Cleopatra 103, 162, 245, 285, 382
Clio 103, 201, 259
Clitemnestra 103
Cloanthus 103
Clonia 270
Clotho 103, 257, 293
Clymene 70, 74, 103, 141, 176, 177, 204, 250, 251, 272, 276, 287, 307, 332, 379
Clytaemnestra 25, 31, 91, 101, 103, 104, 123, 129, 135, 143, 214, 224, 227, 283, 383, 384
Clytia 104
Clytie 104
Clytius 163
Cnidus 57
Cocalus 105, 115, 255
Cocit 105
Cocytus 105, 256, 311
Codrus 105, 264
Coeus 69, 105, 228, 378
Colchida 105
Colchis 12, 23, 24, 29, 63, 72, 97, 102, 105, 177, 205, 206, 209, 240, 241, 258, 273, 311, 314
Colhida v. *Colchida* şi *Colchis*
Coloanele lui Heracles 13, 105
Colonus 54, 106, 278
Colophon 60, 86
Columnae Herculis 105, 106
Concordia 106
Consus 106
Copia 106
Copreus 106
Cora 106
Core 106
Corint v. *Corinthus*
Corinthus 39, 65, 79, 107, 109, 164, 206, 241, 250, 303, 322, 351, 353
Cornul Abundenţei 15, 41, 159
Cornul Amaltheei 41
Coroebus 106
Coroneus 107
Coronis 68, 107, 200, 312
Corycia 107
Corythus 107
Cos 152
Cosiţa Berenicei 80
Cottus 24
Crantor 107
Cratus 80
Creon 54, 55, 107, 108, 109, 151, 163, 164, 169, 182, 198, 206, 222, 241, 242, 249, 278, 323, 355

Creta 65, 69, 82, 110, 111, 114, 150, 165, 184, 221, 250, 254, 298, 345, 360, 372, 393
Cresphontes 28, 108, 190, 250, 251, 325, 366
Cretheus 28, 29, 109, 309, 385
Creusa 26, 68, 109, 141, 163, 173, 213, 329, 391
Crimisus 14
Criseis 109
Crises 109
Crisip 109
Crisus 292, 357
Crius 305, 378
Crocus 109
Croesus 23
Cronos 109
Cronus 41, 97, 99, 109, 110, 111, 112, 121, 152, 160, 161, 168, 176, 179, 195, 282, 327, 340, 341, 346, 378, 387, 393, 394
Crotopus 231, 334
Cumae 27, 120, 349, 350
Cupido 43, 110
Cupidon 110
Curajul 390
Curetes 111
Cureţi 111
Curiatii 382
Cyane 111, 236
Cybele 76, 80, 101, 111, 161, 162, 205, 237, 340
Cyclade 121
Cyclopes 101, 111, 160
Cycnus 112, 187, 356, 366
Cydippe 18, 103
Cyllarus 112
Cyllene 191, 237
Cymodoce 112
Cymothoe 112
Cynortas 276
Cynosura 112
Cynthia 101, 112
Cynthius 101, 113
Cynthus 112, 113
Cyparissus 59, 113
Cypris 101, 113
Cyprus 41, 48, 58, 101, 113, 336, 368
Cypselus 28, 250
Cyrene 59, 66, 78, 102, 113, 208
Cythera 58, 113
Cytheraea 102, 113

Dactili 114
Dactyli 114
Daedalion 99
Daedalus 105, 114, 115, 119, 205, 207, 221, 255, 256, 360
Dafne 115
Dafnis 115
Damaste 115
Damastes 115, 324, 331, 372

Danaë 19, **116**, 119, **151**, **305**, 306, 322, 394
Danae **116**
Danai **117**
Danaide 26, 117
Danaides 26, 117, 202
Danaus 26, 48, 80, 92, **117**, 162, 202, 234
Daphne 59, 115, **117**, 118, 229, 271, 301, 302
Daphnis 115, **118**
Dardan **118**
Dardani **118**, 381
Dardania 118
Dardanus 26, 107, **118**, 135, 210, 382
Dares **119**
Daulia **119**
Daulis **119**
Daunia 119
Daunus 119, 126, 218, 382, 388
Dedal **119**
Deianira 15, 93, 94, **119**, 120, 165, 185, 187, 188, 189, 190, 201, 213, 235, 266, 278, 279
Deidamia 16, 120, 337
Deifob 120
Deion 94
Deione **120**, 253
Deïoneus 218
Deionides 120
Deiphobe 120
Deiphobus 68, 120, 173, 175, 248, 328, 329
Deiphyle 22, 126, 383
Delia 121
Deliana 121
Delianul 121
Delfi 121
Delius 121
Delos 18, 52, 53, 57, 58, 60, 69, **121**, 139, 228
Delphi 30, 37, 58, 59, 60, 85, 109, 121, 135, 182, 188, 222 238, 277, 284, 312, 350, 378, 382
Delphus 121, 376
Demaratus 362
Demeter 68, 93, 96, 106, 110, 121, 122, 123, 136, 146, 161, 168, 203, 205, 234, 246, 251, 281, 300, 304, 305, 317, 319, 340, 380, 394
Demetra **123**
Demodoc **123**
Demodocus **123**
Demofonte **123**
Demonassa 44, 309, 378
Demonice 374
Demophoen 251
Demophon 93, 136, 314, 315, 373
Demopho(o)n 56, 122, **123**, 251, 307, 380
Deo **123**

Derceto 348
Destinul 156
Deucalion 44, 124, 131, 178, 208, 258, 280, 332, 333, 337
Dia 218, 316
Diana 24, 66, 67, 124, 232, 390
Dice 199
Dictynna 82, 124
Dido 27, 53, 125, 137, 205, 312, 336, 350
Didona 125
Diespiter 126
Dino 126, 166
Diomede 126
Diomedes 13, 26, 57, 62, 126, 130, 140, 164, 184, 249, 264, 279, 291, 294, 310, 341, 383
Diona 126
Dionaea 127
Dione 56, 126, 127, 200, 361, 394
Dioneea 127
Dionisii 127
Dionis(os) 127
Dionysia 77, 127, 128
Dionysus 18, 32, 36, 43, 52, 53, 56, 65, 77, 82, 83, 94, 98, 103, 107, 127, 128, 129, 133, 134, 143, 153, 154, 180, 191, 192, 199, 200, 203, 206, 207, 211, 227, 228, 234, 236, 238, 252, 256, 271, 280, 290, 302, 308, 330, 346, 348, 350, 375, 376, 392
Dios 129
Dioscuri 13, 92, 129, 206, 207, 227, 321, 384
Dirae 130, 144
Dirce 45, 55, 56, 130, 234,
Dire 130
Disciplina 199
Discordia 130, 144
Dis (Pater) 130
Dolon 130
Dolopes 130
Dolopi 16, 130
Dorida 131
Doris 46, 104, 131, 265, 266, 272, 374
Dorus 131, 178, 391
Dreptatea 199
Driade 131, 271
Driante 131
Driopi 131
Dryades 131
Dryas 131, 234
Dryope 50, 52, 131, 290
Dryopes 131
Dryops 131
Dymas 131, 173

Ea 23, 132
Eac 132
Eacidul 132

Eagru 132
Eax 132
Ebal 132
Echemus 132, 134, 190, 201
Echidna 99, 132, 134, 161, 182, 221, 332, 347, 354, 362, 384
Echinade 15
Echion 133, 134, 302
Echionides 133, 134
Echo 133, 134, 262
Ecleu 133
Eclidul 133
Ecoul 133
Edip 133
Edones 133
Edoni 133
Edonides 134
Edoniene 134
Eetion 51, 134
Efes v. *Ephesus*
Efialte 134
Egeon 134
Egeria 24, 134
Egeu 134
Egialeu 134
Egina 82
Egipt 134
Egist 134
Ehalia v. *Oechalia*
Ehem 134
Ehidna 134
Ehion 134
Ehionidul 134
Eho 134
Eidotea 134
Eidothea 134, 135
Elais 52
Elara 379
Elatus 135
Electra 31, 39, 74, 107, 118, 135, 170, 171, 205, 216, 224, 273, 283, 318, 336, 357, 369
Electrion 136
Electryon 38, 136, 230
Elena 136
Elephenor 136
Eleusin 136
Eleusis 93, 122, 136, 142, 148, 251, 380
Elias 384
Elicius 137
Elida 286, 313
Elis 61, 76, 106, 183, 186, 344
Elis(s)a 137
Elissa 125, 350
Elpenor 137
Elpis 137, 354
Elysii Campi 137
Elysium 103, 137
Emathia 315
Emathion 139, 379
Empusa 137
Enarete 88
Encelad 138
Enceladus 48, 138, 163
Endeis 363

Endimion 138
Endymion 29, 67, **138,** 347
Enea 138
Eneadul 138
Eneida 26, 125
Eneu 138
Enidul 138
Enio 138
Enomau 138
Enona 138
Enopion 138
Enotru 139
Enyalius 139
Enyo 80, 138, **139,** 166
Eol 139
Eolidul 139
Eon 139
Eos 55, 69, 76, 81, 94, 95, **139,** 140, 177, 201, 247, 269, 289, 307, 314, 370, 379
Epaf 140
Epaphus 140, **212**
Epeus 140
Ephesus 42
Ephialtes 39, 134, **140,** 163, 215, 286
Epicaste 140, **212**
Epidaur v. *Epidaurus*
Epidaurus 69
Epigoni 13, 23, 25, 140, 356
Epimeteu 141
Epimetheus 74, 103, 124, **141,** 204, 250, 292, 332, 337
Epimethis 141
Epimetida 141
Epir v. *Epirus*
Epirus 51, 105, 176, 258, 265
Epit 141
Epius 140
Epopeus 270
Erato 141, 259
Ereb 141
Erebus 97, 98, **141,** 202, 271
Erechtheus 82, 94, 109, 114, 141, 142, 148, 213, 285, 291, 331, 391
Erehteu 142
Erginus 30, 47, **142,** 182, 382
Eriboea 142
Erichtho 142, 145
Erichthonius 33, **142,** 143, 179, 291, 382
Ericiana 143
Eridan 143
Eridanus 143, 308
Erifila 143
Erigona 143
Erihto 145
Erihtoniu 145
Erigone 143, 206, 207, 236
Erimant 144
Erimantida 144
Erinii 144
Erinyes 38, 130, 142, **144,** 148, 159, 160, 242, 378
Eriphyle 37, 44, 143, **144,** 151, 170

Eris 57, 130, 143, **144**, 145, 271, 294, 375
Erisihton **145**
Eros 43, 54, 56, 110, **145**, 335, 362
Erycina 143, **146**
Erymanthis 144, **146**
Erymanthus 144, **146**, 183
Erysichthon 145, **146**, 251
Erythia 163, 184
Erythraea 350
Eryx 14, 50, 145, **146**
Esac **146**
Esculap **146**
Eson **146**
Esonidul **147**
Eteocle **147**
Eteocles 22, 54, 108, **147**, 220, 223, 278, 323, 324
Etiopia v. *Aethiopia*
Etna v. *Aetna*
Etolia v. *Aetolia*
Euaemon 152
Eubea v. *Euboea*
Euboea 136, 379
Eudora 200
Euergetes 80
Eufem **147**
Euforb **147**
Eufrosina **147**
Eumaeus **147**, 148, 276
Eumelus **148**
Eumenide 144, **148**
Eumenides 144, **148**
Eumeu **148**
Eumolp **148**
Eumolpus 99, **148**
Eunaeus **148**, 202
Eune 368
Eunoë 131
Eunomia **149**, 199
Euphemus 147, **149**, 150
Euphorbus 147, **149**, 292, 293
Euphrosyne 97, 147, **149**
Eurial **149**
Euribate **149**
Euricleea **149**
Euridice **149**
Euriloh **149**
Eurimah **149**
Eurinome **149**
Euripil **149**
Euristene **149**
Euristenizi **149**
Euristeu **150**
Europa 32, 69, 85, 101, **149**, 150, 254, 312, 340, 345, 365, 394
Eurus 81, 269, 389
Euryale 165
Euryalus 140, 149, **150**, 269, 390
Eurybates 149, **150**
Eurybia 305
Euryclea 149, **150**
Eurydice 44, 66, 116, 149, **151**, 202, 285, 286
Eurylochus 149, **151**

Eurymachus 149, 152
Eurymede 79
Eurymus 365
Eurynome 97, 149, 152, 369, 394
Eurypylus 97, 149, 152, 236, 268, 295, 374
Eurysaces 152, 363
Eurysthenes 149, 152, 330
Eurysthenidae 149, 152
Eurystheus 74, 75, 97, 106, 126, 150, 152, 163, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 190, 197, 201, 213, 215, 230, 235, 356
Euryte 169
Eurythus 213
Eurytion 185, 298
Eurytus 128, 133, 153, 163, 188, 189, 215
Euterpe 153, 259
Evadne 89, 154, 203
Evaechme 35, 243
Evander 90, 154, 290, 316
Evandru 154
Evandrus 154
Evanthes 238
Evenus 154, 207, 238
Evius 154
Exadius 154

Faeton(te) 155
Faetontide 155
Faetusa 155
Faima 155
Fama 155
Faon 156
Fatum 156
Faun 156
Fauna 156
Fauni 156
Faunus 17, 81, 156, 238, 290, 315
Faunus Lupercus 232
Faustulus 14, 156, 158, 342
Favonius 389, 392
Feacia v. *Pheacia*
Feaci(eni) 157
Febe 157
Februus 157
Febus 157
Fedra 157
Fegeu 157
Femiu 157
Fenicia v. *Phoenicia*
Fenisa 157
Fenix 157
Ferete 157
Feretrius 157
Feronia 157
Fides 157
Fidius Dius 158
Filamon 158
Filemon 158
Fileu 158
Filida 158
Filira 158

Filiridul **158**
Filoctet **158**
Filomela **158**
Fineu **158**
Flegia **158**
Flegeton(te) **158**
Flora 100, **158**
Floralia 159
Fluierul lui Pan 64
Focida v. *Phocis*
Fol(us) **159**
Forcis **159**
Fornacalia 159
Fornax **159**
Foroneu **159**
Foronida **159**
Fortuna **159**, 383
Fosfor **159**
Frigia v. *Phrygia*
Frix(us) **159**
Fulgurator 217
Fulminator 217
Furiae 144, **159**
Furii 144, **159**

Gaea 24, 53, 97, 98, 105, 109, 110, 142, **160**, 161, 162, 163, 167, 171, 185, 194, 201, 204, 257, 266, 273, 281, 313, 326, 340, 362, 366, 368, 369, 370, 378, 379, 384, 387, 393, 394
Galanthis **161**, 162
Galantida **162**
Galatea, 17, **162**, 325
Galateea **162**
Galinthias **162**
Galintiada 162
Galli **162**
Ganimede **162**
Ganymedes 87, **162**, 171, 382
Ge 160
Geea **162**
Gelanor 117, **162**
Gemeni 130
George 50
Gerion **163**
Geryon 84, 87, **163**, 184, 185, 286, 347
Geryones 163
Gibraltar 12, 106
Gigant 198
Gigantes 160, **163**, **186**, **281**, 326
Giganţi **163**
Ginta Iulia 68
Glauc **163**
Glauce 107, 109, **163**, **206**, 241
Glaucus 79, 120, **163**, **164**, 250, 347, 353
Gnosiana **164**
Gnossia **165**
Gnossis 164, **165**
Gnossus **165**
Gordias **165**
Gordiu **165**
Gordium 165

Gordius 23, 165, 252
Gorge 50, 165, 278, 279, 376
Gorgone 73, 133, 165, 384
Gorgones 165, 242, 306, 356
Gorgophone 276
Graeae 126, 166, 303
Gradivus 166
Graie 166
Gratiae 97, 166
Graţii 166
Graţiile 394
Grădina Hesperidelor 71, 166, 185, 187, 194, 221, 332
Grecia 15, 56, 63, 73, 127, 163, 194, 212, 214, 282, 349
Grifon 167
Gryps 167
Gyes 167
Gyges 24, 167

Hades 23, 95, 96, 110, 111, 117, 128, 167, 168, 186, 225, 255, 271, 281, 283, 317, 319, 327, 333, 340, 373, 394
Haemon 55, 151, 169, 178
Haemonia 169
Haemus 81
Halaessus 169
Halcyone 169
Halesus 169
Haliroţiu 169
Halirrhothius 36, 62, 169
Halmus 353
Hamadriade 169, 271
Hamadryades 169, 170
Haos 170
Haosul 160, 362
Harite 170
Harmonia 32, 37, 44, 56, 85, 127, 135, 144, 170, 179, 211, 259, 322, 348
Harpalic 170
Harpalyca 170
Harpalyce 170, 171
Harpalycus 170, 171
Harpii 171
Harpyae 26, 92, 171, 273, 311, 320
Hebe 162, 171, 189, 218, 394
Hebrus 286
Hecale 171
Hecate 69, 137, 172, 173, 304, 305
Hector 17, 51, 55, 61, 62, 70, 119, 130, 164, 172, 173, 175, 257, 265, 294, 296, 322, 328, 329, 334, 346, 382
Hecuba 91, 102, 109, 131, 172, 173, 174, 175, 202, 210, 224, 260, 293, 321, 323, 325, 329, 381
Hecube 173
Hefaistos 174
Hele 174
Helen 174

Helena 13, 29, 31, 54, 57, 91, 104, 107, 120, 129, 136, 174, 175, 192, 227, 236, 243, 248, 249, 250, 265, 268, 274, 279, 288, 294, 295, 309, 317, 373, 374, 383, 384
Helene 174
Helenus 51, 52, 91, 97, 173, 174, 175, 176, 258, 264, 265, 328, 329
Heliade 176
Heliades 176, 177, 222, 308
Helicaon 224
Helice 176, 213
Helicon 40, 177, 197, 259, 297
Heliconi(a)des 177
Helios 24, 67, 176, 177, 201, 295, 304, 305, 307, 308, 354, 370
Helius 102, 139, 177, 273
Helle 71, 72, 174, 177, 178, 265, 314
Hellen 28, 131, 178, 244, 391
Hellespontus 178, 193, 226, 314
Hemera 97, 141, 271
Hemithea 366
Hemon 178
Hephaestus 16, 17, 18, 39, 56, 57, 63, 65, 67, 84, 96, 97, 111, 142, 170, 174, 178, 179, 281, 284, 291, 336, 390
Hera 38, 46, 57, 58, 61, 62, 64, 87, 98, 110, 127, 128, 133, 145, 153, 161, 171, 178, 179, 180, 181, 182, 185, 187, 189, 192, 194, 195, 199, 200, 210, 211, 212, 216, 217, 218, 228, 242, 281, 289, 294, 327, 331, 337, 340, 348, 354, 368, 375, 377, 392, 394
Heracles 12, 15, 20, 22, 36, 38, 42, 46, 47, 48, 53, 62, 63, 70, 76, 83, 84, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 106, 112, 119, 120, 125, 126, 131, 142, 145, 146, 152, 153, 162, 163, 168, 171, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 194, 196, 197, 200, 201, 213, 214, 215, 221, 222, 224, 230, 231, 233, 235, 242, 244, 245, 255, 263, 264, 266, 279, 280, 282, 286, 303, 309, 310, 313, 314, 316, 317, 320, 328, 332, 345, 347, 350, 356, 357, 363, 364, 365, 374, 380, 385
Heraclidae 153, 190, 201
Heraclizi 190
Hercule 190

Hercules 180, 190
Hermafrodit 191
Hermaphroditus 191
Hermes 33, 40, 45, 56, 64, 72, 73, 76, 78, 86, 98, 99, 102, 109, 118, 122, 136, 145, 153, 154, 185, **191**, 192, 193, 198, 212, 237, 250, 260, 269, 290, 306, 384
Hermiona 192
Hermione 175, **192**, 193, 248, 258, 265, 284, 378
Hero **193**, 226
Herse 32, 33, 92, **193**, 292
Hersilia 193
Hesiona 193
Hesione 186, **193**, 194, 224, 329, 364, 368
Hesper 194
Hesperia 29, **194**
Hesperide 194
Hesperides 74, **194**
Hesperis 74, 194
Hesperus 194, **195**, 232, 389
Hestia 110, **195**, 281, 340, 390
Hiacint 195
Hiade 195
Hiante 195
Hidra din Lerna 95, 133, 182, **195**, 213, 384
Higia 195
Hil 195
Hila 195
Hilaira **195**, 207, 209, 229
Hileu 196
Himeneu 196
Himera 196
Hiperbore(en)i 196
Hiperion 196
Hipermestra 196
Hipodamia 196
Hipolit 196
Hipolita 196
Hipomedonte 196
Hipomene 196
Hipotadul 196
Hipote 196
Hippocoon 187, **196**, 214, 280
Hippocrene 177, **197**, 297
Hippodame(a) 197
Hippodamia 35, 74, 93, 101, 196, **197**, 225, 260, 279, 300, 316, 318, 376
Hippolochus 164
Hippolyte 14, 42, 70, 109, 184, 196, **197**, 244
Hippolytus 56, 163, 196, **197**, 198, 307, 373, 390
Hippomedon 22, 196, **198**
Hippomenes 196, **198**
Hipponous 89
Hippotades 196, **198**
Hippotas 39
Hippotes 28, 196, **198**
Hippothous 199

Hipsipila 199
Hirtac 199
Hispania 12, 194
Homer 26
Honor 199
Honos 199
Hora 193
Horae 149, 199, 216, 283
Horatii 382
Hore 199
Hyacinthus 59, 195, 199
Hyade 200
Hyades 128, 195, 200
Hyas 195, 200, 318
Hydra Lernaea 195, 200
Hygiea 68, 195, 200, 345
Hylaeus 196, 200
Hylas 195, 201
Hyllus 12, 119, 132, 187, 188, 189, 190, 195, 201, 213
Hylonome 112
Hymen(aeus) 196, 201
Hymenaeus 203
Hyperborei 196, 201
Hyperion 139, 177, 196, 201, 370, 378
Hyperm(n)estra 11, 26, 44, 117, 196, 202, 234, 374
Hypnus 202, 258, 369
Hyppolite 14, 356
Hypseus 113
Hypsipyle 61, 148, 199, 202, 375
Hyrieus 30, 270
Hyrtacus 199, 202

Iacchus 203
Iacus 203
Ialem 203
Ialemus 203
Iam 203
Iamidae 204
Iamizi 204
Iamus 154, 203
Ianta 204
Ianthe 204, 215
Ianus 81, 204, 296, 338
Iapet 204
Iapetus 74, 103, 141, 204, 249, 332, 378, 379
Iapigi 205
Iapyx 205
Iarbas 125, 205
Iardanus 205, 282
Iasion 135, 205, 319
Iasius 107, 205
Iason 12, 24, 29, 36, 63, 64, 99, 102, 107, 129, 148, 164, 202, 205, 206, 240, 241, 245, 299, 375
Iasus 70
Icar 206
Icariu 206

Icarius 143, 196, 206, 207, 236, 273, 277, 301, 303
Icarus 115, 206, 207
Ida 26, 41, 50, 57, 107, 111, 112, 114, 175, 191, 192, 207, 293
Idaea 368
Idas 56, 103, 129, 154, 196, 207, 208, 229, 238, 245
Idia 208
Idmon 60, 208, 374
Idomeneu 208
Idomeneus 208
Idoteea 209
Idothea 135, 209, 334
Idyia 209
Ifianasa 209
Ificle 209
Ifigenia 209
Ifimedia 209
Ifis 209
Ifit 209
Ilaira 195, 209
Ilia 209
Iliada 16, 30, 172, 273, 386
Ilion 210, 341
Iliona 209, 210
Ilione 209, 210, 323
Ilioneu 210
Ilioneus 210
Iliria v. *Illyria*
Ilithyia 179, 181, 210, 228, 232, 394
Ilitia 210
Ilium 210, 381
Illyria 85
Illyrius 85
Ilus 87, 162, 210, 224, 289, 382
Imbros 84
Inachidae 210, 211
Inachis 211
Inachus 210, 211, 246, 313
Inah 211
Inahida 211
Inahizi 211
India 128, 348
Infern 15, 20, 27, 119, 121, 129, 137, 144, 151, 175, 185, 188, 192, 219, 242, 283, 285, 289, 305, 317, 353, 357, 361, 362, 379
Ino 71, 72, 85, 128, 211, 227, 240, 287, 314
Insula Albă 214
Insula Ciclopilor 15
Io 64, 140, 211, 212, 313, 394
Iobates 79, 99
Iocasta 54, 108, 140, 147, 212, 222, 249, 277, 278, 323
Iola 212
Iolau 212
Iola(u)s 183, 212, 213, 214
Iole 120, 153, 189, 201, 212, 213, 215

Iolcus 13, 35, 49, 129, 205, 206, 240, 241, 298, 299, 300, 356
Ion 109, 176, 178, 213, 391
Ionia 67, 213
Iphianassa 29, 31, 209, **213**, 331
Iphicles 38, 46, 180, 181, 209, 213, **214**, 245
Iphiclus **214**, 320, 333
Iphigenia 31, 100, 104, 126, 209, 213, **214**, 260, 274, 283, 284, 375
Iphitus 61, 188, 209, **215** 286
Iphinoë 331
Iphis 49, 154, 204, 209, **215**
Iphitus 61, 188, 209, **215**
Irena **215**
Irene 199, 215, **216**, 297
Iris 135, **216**, 228, 369
Irus **216**
Ismarus **148**
Ismena **216**
Ismene 54, **216**, 278
Issa **216**, 235
Itaca v. *Ithaca*
Italia 12, 14, 15, 27, 53, 54, 56, 57, 68, 76, 81, 90, 98, 107, 119, 129, 140, 154, 194, 209, 210, 216, 218, 254, 257, 277, 280, 289, 291, 310, 316, 342, 343, 347, 349, 364, 377, 385, 390
Italus 216, 350, 364
Ithaca, 88, 147, 151, 216, 221, 244, 273, 275, 301, 364
Itis **216**
Itylus 23
Itys **216**
Iulus 68, **217**
Iuno 180, **217**, 258, 333, 345
Iuno Lucina 210
Iunona **217**, 225, 239
Iupiter 43, 89, 110, 126, 137, 157, 159, 217, 225, 239, 263, 281, 317, 345, 359, 395
Iup(p)iter **217**, 218
Iuturna **218**, 225, 388
Iuventas 171, **218**
Ixion **218**, 219, 242, 266, 312, 316
Ixionides **219**
Ixionidul **219**

Jocurile Nemeiene 61, 182, 333
Jocurile Olimpice 186, 300
Jocurile Pitice 58, 337
Juga(lis) 217
Jupiter-Ammon 205

Labdacidae 220
Labdacizi 55, 220
Labdacus 220, 222, 322
Labirint 220
Labyrinthus 220, 221
Lacedemona v. *Lacedaemonus*
Lacedaemonus 129, 207, 227, 248, 249, 276, 378, 383
Lachesis 221, 222, 257, 293
Laconia 227, 251
Ladon 117, 133, 221, 358, 384
Laelaps 221
Laerte 221
Laërtes 54, 61, 221, 273
Laestrygones 56, 102, 221, 222, 227
Lahesis 222
Laius 108, 212, 220, 222, 277, 278, 354
Lamia 222
Lampetia 222
Lampsacus 330
Lamus 222, 282, 328
Laocoon 222, 223
Laodamante 223
Laodamas 223
Laodamia 223, 345
Laodice 31, 173, 224
Laomedon 186, 193, 194, 210, 224, 229, 327, 328, 364, 379
Laomedontiadae 224
Laomedontiazi 224
Lapithae 93, 225
Lapiţi 225
Lara 225
Larentia 225
Lares 225
Lari 225
Larissa 225, 307
Larvae 226, 227
Latinus 12, 27, 41, 102, 156, 226, 238, 385
Latium 12, 27, 89, 156, 204, 218, 226, 238, 315
Latona 226, 228
Laurentia 226
Lausus 47, 226, 252
Lavinia 27, 41, 53, 226, 351, 382, 385
Lavinium 27
Leander 193, 226
Leandru 226
Learchus 72, 211, 227
Learh 227
Leda 104, 129, 174, 202, 227, 374, 383
Lede 227
Lelex 227, 251
Lemnos 84, 126, 148, 202, 264, 284, 375
Lemur(al)ia 226
Lemures 226, 227
Lemuri 227
Lenaeus 227
Leneu 227
Lerna 200

Lesbos 65, 216, 235, 286, 308
Lestrigoni 227
Lete 227
Lethe 227
Lethus 199
Leto 58, 67, 69, 105, 210, 226, 228, 268, 312, 337, 379, 394
Leucip 228
Leucipa 228
Leucipide 228
Leucippe 228, 256
Leucippides 228, 229
Leucippus 196, 228, 229, 234
Leucoteea 229
Leucothea 104, 211, 229, 240
Leucothoë 229
Leul din Nemea 95, 133, 182, 384
Liber 127, 229
Libertas 229
Libertatea 229
Libethrides 229
Libetridele 229
Libia v. *Libya*
Libitina 229
Libya 32, 43, 53, 113, 117, 185, 258, 381
Licaon 230
Licia v. *Lycia*
Licianul 230
Licimniu 230
Licomede 230
Licurg 230
Lic(us) 230
Licymnius 230, 280
Lidia v. *Lydia*
Lieu 230
Ligdus 215
Lin 230
Linceu 230
Linus 181, 231, 334
Liparus 111
Liriope 262
Litierse 231
Lityerses 231
Lîna de Aur 12, 24, 63, 64, 72, 102, 105, 205, 206, 240, 299, 314
Lotis 231
Lotofagi 231
Lotophagi 231, 232
Lotos 231
Loxias 232
Lua 232
Lucifer 195, 232, 314
Lucina 217, 232
Lucretia 362
Ludi Apollinares 60
Luna 67, 124, 138, 201, 232, 347
Lupercalia 232
Lupercalii 232
Lupercur 233, 290
Lyaeus 127, 230, 233
Lycaon 61, 87, 119, 171, 187, 205, 230, 233, 280, 290, 291, 297

Lycareus 107
Lycia 99, 233, 391
Lycian 291
Lycius 233
Lycomedes 16, 120, 216, 230, 233, 264, 274, 374
Lycurgus 49, 61, 128, 131, 202, 230, 234, 314
Lycus 45, 55, 130, 230, 234, 242, 291
Lydia 60, 188, 282, 350, 361
Lynceus 11, 26, 56, 117, 129, 202, 207, 208, 230, 234, 245
Lyncus 234
Lyrnessus 82, 100
Lysianassa 83
Lysippe 331

Macareu 235
Macareus 88, 235
Macaria 235
(Alexandru) Macedon 165
Macedonia 282, 316
Machaon 68, 235, 236, 237, 295, 310, 319
Maeander 236, 240
Maenades 236, 247
Maeandrus 236
Maeonia 236
Maeonis 236, 250
Maera 236, 250
Magaera 144
Magna Mater 237
Magnes 322
Magnesia 28, 42
Magnezia v. *Magnesia*
Mahaon 237
Maia 74, 191, 237, 318
Mamerc 237
Mamercus 237
Mamers 237
Manes 237, 238
Mani 238
Mania 238
Manto 238, 258, 377
Maraton v. *Marathon*
Marathon 51, 172
Marea 97, 160, 326
Marea Ionică 15, 212, 361
Marea Mediterană 352
Marica 238
Maron 238
Marpesa 238
Marpessa 36, 59, 103, 154, 207, 238, 239
Mars 43, 47, 50, 63, 80, 110, 159, 166, 209, 237, 239, 240, 266, 338, 339, 342
Marsia(s) 239
Marsyas 239
Marte 239
(Mater) Matuta 240
Matronalia 217
Mauritania 12
Mavors 240
Meandru 240

Medea 12, 13, 24, 29, 35, 36, 52, 64, 102, 105, 107, 164, 198, 206, 209, 240, 241, 299, 360, 372
Medeea 241
Medeius 241
Mediterana 13
Medon 241, 242
Medonte 242
Medusa 52, 74, 100, 116, 165, 166, 242, 297, 305, 306, 311, 322
Meduza 242
Megaera 242, 243
Megapenthes 307, 332
Megara 35, 59, 96, 106, 116, 182, 214, 242, 269, 291, 303, 347
Megareu 242
Megareus 35, 242, 243
Megaris 346
Megera 243
Melamp 243
Melampus 48, 81, 243, 277, 304, 331, 360, 370
Melanip 243
Melanipa 244
Melanippe 197, 244
Melanippus 243, 244, 383
Melant 244
Melanthius 244
Melanthus 244
Melantiu 244
Melas 245
Meleager 40, 41, 70, 88, 103, 119, 129, 185, 188, **245**, 246, 278, 279, 295, 319, 374
Meleagru 246
Meleagrus 245
Melia 246, 312, 313
Melibea v. *Meliboea*
Meliboea 246
Meliboeus 246
Melicerta 246
Melicerte 246
Melicertes 71, 72, 211, **246**, 287
Melisa 246
Melissa 246
Melpomene 246, 259
Memfis v. *Memphis*
Memnon 17, 55, 139, **247**, 267, 379
Memnonides 247
Memoria 257
Memphis 58, 140
Menade 77, **247**
Meneceu 247
Menelau 247
Menelaus 28, 30, 31, 53, 75, 120, 149, 175, 180, 192, 236, **247**, 265, 274, 288, 294, 313, 319, 334, 360, 382
Menesteu 249
Menestheus **249**, 374
Menetiadul 249

Menetiu 249
Menoeceus 108, 247, **249**, 378
Menoetiades 249
Menoetius 20, 103, 141, 204, 249, 296, 332
Mentor 250, 365
Meonia v. *Maeonia*
Meoniana 250
Mera 250
Mercur 43, 250
Mercurius 110, 192, 225, 250
Merion 141
Merione 250
Meriones 13, 250, 258
Meropa 250
Merope 28, 74, **250**, 251, 280, 284, 318, 325, 353
Merops 251, 290
Mesena 251
Mesenia v. *Messenia*
Mesina v. *Messina*
Messene 251
Messenia 12, 28, 56, 250, 251, 325, 347
Messina 98
Mestra 251
Metanira 93, 123, 251, 380
Metida 251
Metis 72, 73, 110, 251, **252**, 370, 394
Mezenţiu 252
Mezentius 226, **252**
Micene v. *Mycenae*
Miceniana 252
Mida 252
Midas 231, 252, 253
Migdon 253
Milanion 71, 198, 253, 295
Milet 253
Miletus 83, 92, 120, 209, **253**, 264, 345
Mimante 254
Mimas 163, 254
Minerva 72, 254
Minia 254
Minieni 254
Minos 25, 50, 51, 65, 82, 105, 114, 124, 150, 164, 184, 207, 221, 243, 253, **254**, 255, 256, 269, 295, 307, 340, 345, **347**, 356, 372
Minotaur 25, 51, 65, 115, 221, 255, 295, 372
Minotaurus 255, **256**
Minta 256
Mintha 256
Minyae 254, **256**
Minyas 36, 113, 228, 254, **256**
Mira 256
Mirmidoni 16, 257
Mirtil 257
Misenus 257
Misia v. *Mysia*

Misterele Eleusine 136, 148, 203
Mistreţul din Calydon 13, 20, 44, 49, 88, 124, 129, 207, 225, 234, 267, 298, 316, 319, 363
Mnemosina 257
Mnemosyne 87, 103, 141, 153, 246, **257**, 259, 323, 367, 369, 379, 387, 394
Mnesteu 257
Mnestheus 257
Moartea 354
Modestia 336
Moerae 75, 103, 221, **257**, 293
Moire 75, 103, **257**, 394
Molos 257
Molossus 51, 257, **258**
Molus 250, **258**
Momus 258
Moneta 217, **258**
Mopsus 47, 86, 238, **258**
Morfeu 258
Morpheus 258
Mors 259, 354, 369
Mulciber 259
Musae 24, 87, 88, 103, 141, 153, 246, 259, 260, 323, 367, 369, 387
Musaeus 259
Museu 259
Muze 260
Mycenae 25, 30, 31, 38, 74, 86, 91, 135, 136, 152, 214, 230, 247, 260, 319
Mycenis 252, **260**
Mygdon 253, **260**
Myrmidon 260
Myrmidones 257, **260**
Myrrha 21, 256, **260**, 354
Myrtilus 197, 257, **260**, 279, 300
Mysia 52, 201, 282, 365, 369, 371

Naiade 15, 201, 261, 270.
Nai(a)des 261
Naiul 358
Narcis 261
Narcissus 133, 261, **262**
Naupliades 262
Naupliadul 262
Naupliu 262
Nauplius 48, **262**, 263, 276, 287, 288
Nausicaa 36, 63, **263**, 276
Nausithous 36, **263**, 303
Nausitou 263
Naxos 25, 46, 65, 128, 373
Neaera 222
Necesitatea 263
Necessitas 263
Nefela 263
Neleu 263

Neleus 81, 100, 186, 243, **263**, 266, 267, 299, 303, 304, 385
Nemea 61, 202
Nemesis 262, **264**, 271, 340
Neoptolem 264
Neoptolemus 16, 51, 120, **264**, 265, 298, 299, 312, 325, 337
Nephele 71, 72, 177, 263, **265**, 314
Neptun **265**
Neptunus **265**, 345
Nereide **265**, 270
Nereides 43, 112, **265**, 266, 272, 374
Nereu **266**
Nereus 46, 104, 131, 161, 265, **266**, 296, 298, 326, 374
Nerio **266**
Nessus 93, 94, 119, 120, 188, 189, **266**
Nes(us) **266**
Nestor 55, 100, 187, 247, 264, **266**, 267, 376
Nestorides **267**
Nestoridul **267**
Nice 80
Nicippe 152, 356
Nicteida **267**
Nicteu **267**
Nicteus 322
Nilus 26
Nimfe 15, **268**
Nin 268
Ninive 268
Ninus **268**, 348
Nioba 268
Niobe 23, 45, 67, 100, 210, 228, **268**, 297, 361, 394
Nike 267, 268, 390
Nireu **268**
Nireus **268**
Nis 268
Niseide **268**
Nisianul **269**
Nisus 150, 268, **269**, 291, 347, 390
Nisyrus 322
Noaptea 141, 264, 271, 354
Nomius **269**
Nonacria **269**
Nonacriana **269**
Nonacris 269
Nortia **269**
Not **269**
Notus 81, 139, **269**, 389
Nox 254, 270, 369
Numa (Pompilius) 24, 50, **270**, 325, 326, 382
Numicius 27, 53
Numitor 47, 48, 226, **270**, 330
Nycteis 220, 267, **270**
Nycteus 55, 220, 234, 267, **270**
Nymphae 131, 160, 170, 261, 268, **270**, 272, 283
Nysa 128, 271
Nysaeus 269, **271**

Nyseides 268, **271**
Nysiades 271
Nysius 271
Nyx 97, 98, 141, 202, 264, 270, 271

Ocean **272**
Oceanide 270, **272**
Oceanides **272**, 273
Oceanul 185
Oceanul Atlantic 272
Oceanus 15, 74, 87, 103, 104, 131, 135, 143, 179, 211, 236, 252, 261, 266, **272**, 302, 357, 368, 378
Ocipete **273**
Ociroe 273
Ocnus **273**
Ocrisia 349
Ocypete 171, 273
Ocyrhoë **273**
Odiseea 102, 273, 386
Odiseu **273**
Odysseus 13, 14, 16, 17, 27, 28, 34, 36, 54, 55, 56, 61, 76, 77, 87, 88, 98, 102, 119, 123, 126, 130, 137, 147, 150, 151, 152, 173, 177, 192, 207, 216, 221, 222, 232, 238, 244, 262, 263, 264, **273**, 274, 275, 276, 288, 301, 302, 307, 309, 310, 321, 324, 327, 341, 351, 353, 364, 365, 370, 381, 386, 389
Oeagrus 132, **276**, 285
Oeax 132, **276**
Oebalus 132, 207, **276**, 383
Oechalia 153, 213, 215
Oecleus 44, 133, **277**
Oeclides 133, **277**
Oedipus 54, 106, 108, 133, 147, 212, 216, 220, 222, **277**, 278, 303, 322, 323, 324, 355, 378
Oeneus 15, 40, 50, 88, 119, 138, 165, 245, **278**, 279, 303, 383
Oenides 138, **279**
Oeno 52
Oenomaus 138, 197, 229, 260, **279**, 356
Oenone 138, **279**, 295
Oenopion 138, **280**, 284
Oenotria **280**
Oenotrus 139, **280**
Oeonus 139, **280**
Oeta 213
Ofelte **280**
Ofion **280**
Ogig **280**
Ogyges **280**
Ogygia 88
Ogygus **280**
Oileu **280**
Oileus 33, 91, 241, 262, **280**, 281

Olen 281
Olenus 281
Olimp 281
Olimpianul 281
Olimpieni 281
Olympii 281
Olympius 281
Olympus 27, 38, 40, 57, 60, 62, 93, 97, 122, 128, 152, 162, 168, 178, 189, 195, 199, 247, 259, 281, 282, 297, 348, 370, 376, 394
Omfala 282
Omphale 188, 192, 205, 215, 222, 236, 245, 282, 380, 385
Onchestus 282
Onhest 282
Onir 282
Onirus 282
Opheltes 61, 280, 282
Ophion 152, 280, 282
Ops 283
Optimus Maximus 218
Orc 283
Orchomenus 30, 47, 71, 107, 113, 142, 256, 265, 311, 382
Orcus 283
Ore 283, 394
Oreade 271, 283
Oreades 283
Oreste 283
Orestes 25, 31, 32, 66, 104, 135, 144, 192, 193, 214, 265, 283, 284, 336, 357, 375, 376, 378
Orfeu 284
Orion 67, 139, 280, 284, 285
Orithyia 81, 99, 103, 142, 285, 393
Oritia 285
Oropos 44
Orpheus 63, 66, 87, 96, 151, 259, 276, 284, 285, 286, 353
Orseis 178, 391
Orthros 132, 354
Orthrus 185, 286
Ortru 286
Ortygia 40, 69, 121
Ossa 40
Ot 286
Otrera 197, 302
Otus 39, 140, 215, 286
Oxil 286
Oxylus 50, 286

Pacea 199
Pactol 252
Pactolus 380
Paean 287, 297
Pafos v. *Paphus*
Paladiu 287
Palaemon 71, 246, 287, 288, 326
Palamede 287

Palamedes 262, 263, 276, **287**, 288
Palante **288**
Palas **288**
Palatinus 342
Palemon 288
Pales **288**
Palici **289**
Palinur **289**
Palinurus **289**
Palladium 176, 210, 287, **289**, 290
Pallanteum 154
Pallantias **289**
Pallantis **289**
Pallas 72, 80, 154, 163, 169, 267, 288, **289**, **290**, 291, 372
Pallas Athena 72, 289, 294
Pămîntul 97, 160, 186, 362, 366
Pan 67, 156, 233, 253, 269, **290**, 350, 358, 384
Pandar **290**
Pandareos 23, 171, **290**, 291
Pandarus 290, **291**
Pandion 25, 83, 141, 142, 143, 234, 269, 290, **291**, 310, 330, 367
Pandora 124, 137, 141, 179, **291**, 292, 332, 337
Pandorus 141
Pandrosos 32, 92, 193, **292**
Panope(a) **292**
Panopeea **292**
Panopeu **292**
Panopeus 140, **292**
Panthoides **292**, 293
Panth(o)us 292, **293**, 322
Pantoidul **293**
Pantou **293**
Paphos 57
Paphus **293**
Parcae 221, **293**
Parce 75, 103, 257, **293**
Paris 17, 29, 31, 39, 57, 73, 107, 120, 145, 152, 173, 175, 180, 207, 248, 254, 279, **293**, 294, 295, 310, 328, 329, 382
Parnas v. *Parnassus*
Parnassus 59, 92, 259, 337, 376
Partenopeu **295**
Parthenius 365
Parthenopaeus 22, **295**
Pasifae **295**
Pasiphaë 50, 51, 65, 115, 124, 164, 177, 254, 255, 256, **295**, 304, 305, 307
Pasiteea **296**
Pasithea 32, **296**
Pasithee **296**
Patara 60, 233, 296
Patareanul **296**
Patareus **296**
Patroclu **296**
Patroclus 17, 20, 55, 148, 149, 164, 172, 249, **296**, 320

Patulcius 296
Pax 216, 297
Pean 297
Peante 297
Pedile 200
Pefredo 297
Pegasus 79, 166, 197, 297, 305
Peirithous 297, 316, 317
Pelasg 297
Pelasgus 225, 233, 297
Peleu 298
Peleus 14, 16, 23, 99, 107, 130, 145, 206, 259, 294, 298, 299, 334, 363, 375
Pelia 299
Peliade 299
Peliades 299
Pelias 13, 20, 29, 35, 47, 49, 63, 112, 164, 205, 206, 240, 241, 263, 299, 300, 385
Pelides 299, 300
Pelidul 300
Pelion 14, 16, 40, 93, 99, 205, 298
Pelopia 25, 75, 112, 300
Pelopidae 300
Pelopizi 300
Pelopones v. *Peloponnesus*
Peloponnesus 58, 108, 190, 200, 213, 250, 286, 325, 366, 391
Pelops 35, 74, 91, 101, 176, 197, 260, 279, 300, 318, 356, 361, 376
Penates 300, 301
Penaţi 301
Peneia 301
Peneida 301
Peneis 301
Penelopa 301
Penelope 45, 55, 147, 152, 207, 216, 241, 244, 273, 276, 301, 302, 303, 364, 365, 370
Peneu 302
Peneus 117, 183, 301, 302
Pentesileea 302
Penteu 302
Penthesilea 17, 42, 62, 302, 320, 371
Pentheus 32, 128, 133, 302
Pephredo 166, 297, 303
Perdix 114
Perenna 303
Periander 65, 66
Peribeea 303
Periboea 142, 263, 278, 303, 363, 383
Periclimen 303
Periclymenus 44, 295, 303
Perieres 229
Perifante 303
Periphas 303
Pergam 52
Pergamus 51, 52, 258

Permessus 32
Pero 81, 243, 304, 360
Persa 304
Perse 24, 102, 177, 295, 304, 305
Persefona 304
Perseida 304
Perseis 304
Persephone 21, 68, 93, 106, 111, 121, 122, 168, 175, 203, 256, 304, 317, 333, 373, 387, 392, 394
Perses 69, 172, 177, 304, 305
Perseu 305
Perseus 11, 19, 35, 52, 74, 116, 136, 153, 166, 181, 242, 297, 305, 306, 311, 322, 332, 356
Peteus 249
Phaeaces 157, 307
Phaeacia 36, 223, 263
Phaedra 13, 123, 157, 198, 295, 307, 373
Phaëthon 94, 112, 139, 155, 176, 307, 308
Phaëthonti(a)des 155, 308,
Phaëthusa 155, 308
Phaon 156, 308
Pharos 334
Phasis 23, 273
Phegeus 37, 40, 66, 157, 308, 333
Phemius 157, 309
Pherae 20, 309
Pheres 109, 157, 309
Philammon 99, 158, 309, 369
Philemon 78, 158, 309
Philoctetes 126, 158, 189, 236, 246, 264, 274, 295, 309, 310, 320
Philomela 119, 141, 158, 216, 291, 310, 330, 367
Philonome 366
Philyra 110, 158, 272, 311
Philyrides 158, 311
Phineus 103, 171, 311, 319, 393
Phlegethon 158, 311
Phlegyas 107, 158, 218, 311, 312
Phocis 11, 12, 119, 121, 283, 357
Phocus 23, 292, 298, 334, 363
Phoebe 69, 105, 157, 196, 207, 228, 229, 312, 379
Phoebus 60, 157, 312
Phoenicia 84, 312
Phoenissa 157, 312
Phoenix 32, 48, 157, 312, 365
Pholus 93, 94, 159, 187, 266, 312, 313
Phorbas 313
Phorcis 97
Phorcus 313
Phorcys 126, 159, 165, 166, 242, 303, 313, 347
phoronei 313

Phoroneus 29, 58, 159, 211, **313**
Phoronis 159, **313**
Phosphorus 154, **314**
Phrixus 27, 63, 65, 71, 72, 97, 159, 177, 205, 206, 265, **314**
Phrygia 76, 78, 80, 128, 162, 165, 231, 239, 300, 309, 354, 363
Phthia 298
Phylacus 81, 214, 243, 304
Phyleus 158, **314**
Phyllis 123, 158, **314**, 315
Phyto 200
Picumn **315**
Picumnus **315**, 316
Picus 89, 156, **315**
Pielus 51, 258
Pier **315**
Pieria 259, 315
Pieride **315**
Pierides 259, **315**, 316
Pierus 315, **316**
Pigmalion **316**
Pigmei **316**
Pilade **316**
Pilos v. *Pylos*
Pilumn **316**
Pilumnus 119, **315**, **316**
Pinariu **316**
Pinarius **316**, 328
Pind 15
Pir 316
Pira **316**
Piracmon 316
Piram **316**
Pirithous 93, 112, 186, 197, 218, 219, 225, 245, 297, **316**, 317, 341, 373
Piritou **317**
Pisa 74, 197, 260, 279, 300
Pistor **317**
Piteu **318**
Piton **318**
Pittheus **318**, 371
Pleiade 200, **318**, 389
Pleiades 74, **318**, 389
Pleiona **318**
Pleione 38, 74, 92, 135, 200, 237, **318**
Pleisthenes **318**
Pleuron 374
Plexippus **319**, 374
Plisthenes 28, 318, **319**
Plut **319**
Pluto 93, 121, 122, 130, **168**, 169, 256, 304, 305, **319**, 329, 345, 361
Pluton **319**
Plutus 205, **319**
Pluvius **319**
Podaliriu 319
Podalirius 68, 235, **319**
Podarce 320
Podarces **320**, 329, 333
Podarge **320**
Poeas 297, 309, 320

Poliada 320
Polias 320
Polib 320
Polibote 320
Polidamante 320
Polidecte 321
Polideuce 321
Polidor 321
Polidorus 321, 322
Polifem 321
Polifonte 321
Polimnestor 321
Polimnia 321
Polinice 321
Polipemon 321
Polite 321
Polites 321
Polixena 321
Pollux 13, 29, 48, 63, 92, 104, 129, 130, 175, 207, 208, 227, 321, 322, 383, 384
Polux 321
Polybotes 163, 320, 321, 322
Polybus 22, 222, 277, 303, 320, 322
Polycaon 251
Polydamas 292, 293, 320, 322
Polydectes 116, 305, 306, 321, 322
Polydeuces 321, 322
Polydorus 85, 169, 173, 174, 220, 321, 322, 323, 329
Polygonus 334
Polymnestor 174, 210, 321, 323
Poly(hy)mnia 259, 321, 323
Polynices 22, 44, 54, 108, 147, 220, 278, 321, 323, 324, 371
Polypemon 116, 321, 324
Polyphemus 17, 135, 274, 321, 324, 325, 327, 328
Polyphontes 28, 250, 251, 321, 325
Polyxena 173, 174, 265, 321, 325, 329
Polyxo 200
Pomona 325
Pompilia 270, 325
Pompilius (Numa) 326
Pont 326
Pontul Euxin 352
Pontus 41, 97, 160, 161, 313, 326, 369
Porfirion 326
Porphyrion 163, 326
Porrima 326
Porsen(n)a 326, 362
Portheus 278
Portu(m)nus 326
Poseidon 16, 26, 28, 32, 34, 39, 46, 48, 49, 52, 53, 56, 58, 62, 73, 78, 80, 83, 86, 89, 91, 92, 96, 98, 99, 100, 107, 110, 112, 121, 140, 142, 148, 149, 152, 154,

164, 166, 168, 169, 184, 193, 195, 198, 208, 215, 224, 254, 256, 263, 265, 266, 274, 275, 281, 282, 286, 290, 297, 300, 303, 321, 324, **327**, 328, 334, 340, 350, 361, 371, 375, 380, 381, 384, 394
Postvorta **328**
Potitius 316, **328**
Potițiu **328**
Praeneste 86
Praxithea 143
Pret **328**
Pretide **328**
Priam **328**
Priamides **328**
Priamidul **328**
Priamus 17, 26, 27, 29, 31, 39, 42, 51, 53, 59, 91, 109, 120, 131, 154, 172, 173, 175, 202, 210, 224, 229, 248, 265, 288, 293, 302, 313, 320, 321, 322, 323, 325, 328, 329, 351, 365, 376, 379, **381**, **382**
Priap **329**
Priapus 231, 329, **330**
Primăvara 237
Priscus **330**
Proca **330**
Procas 47, 270, **330**
Procle **330**
Procles 152, **330**
Proclidae **330**
Proclizi **330**
Procna **330**
Procne 119, 141, 216, 291, 310, **330**, 367
Procrida **330**
Procris 94, 95, 104, 142, 221, 330, **331**
Proc(r)ust **331**
Procrustes 116, 324, **331**
Proetides 243, 328, **331**
Proetus 12, 79, 81, 209, 213, 243, 328, **331**, 356
Promachus 140
Prometeu **332**
Prometheus 74, 80, 100, 103, 124, 133, 141, 185, 187, 194, 204, 250, 272, 291, **332**, 333, 337
Promethides **333**
Prometidul 333
Pronax **333**
Pronou **333**
Pronous **333**
Pronuba **333**
Proserpina 229, 304, **333**
Prosperitatea 345
Protesilau **333**
Protesilaus 223, 320, **333**
Proteu **334**
Proteus 135, 161, **334**, 370
Psamata **334**
Psamathe 231, **334**, 370

Psihe **335**
Psophis 308, 333
Psyche 145, **335**
Ptolemaeus 80
Pudicitia **336**
Puterea 80
Pygmaei 316, **336**
Pygmalion 125, 293, 316, **336**, 350
Pylades 135, 136, 214, 283, 284, 316, **336**, 357, 375, 376
Pylas 291
Pylia 291
Pylos 81, 100, 186, 244, 267, 376
Pyracmon 316, **336**
Pyramus 316, **336**, 337, 375
Pyrena 233
Pyrene 187, 233
Pyrrha 44, 124, 131, 141, 178, 316, **337**
Pyrrhus 16, 17, 23, 51, 120, 152, 176, 193, 258, 264, 284, 316, 321, 329, **337**
Pythius 58
Python 58, 67, 228, 318, 337

Quirinus 193, 239, **338**, 343

Radamant **339**
Ramnunțiana **339**
Rea **339**
Rea Silvia 47, 209, 339, 342, 351
Remus 14, 47, 156, 209, 270, **339**, 342, 343
Res **340**
Ret **340**
Rhadamanthus 38, 150, 254, 255, 339, **340**, 345
Rhamnus 340
Rhamnusia 339, **340**
Rhea 109, 110, 111, 121, 152, 161, 168, 179, 195, 283, 327, 339, **340**, 368, 379, 393
Rhesus 340, **341**
Rhodos 364
Rhoeo 52
Rhoetus 340, **341**
Robig **341**
Robigus **341**
Roma 27, 50, 57, 90, 137, 204, 217, 218, 239, 270, 316, 317, **341**, 342, 343, 349, 350, 361, 362, 382
Romulus 14, 19, 27, 47, 48, 156, 193, 209, 239, 270, 338, 339, **342**, 343, 361
Rumina **343**
Rutuli **343**

Salacia **344**
Salamis 34, 363, 368
Salii 50
Salmacis 191
Salmoneu **344**
Salmoneus 27, 28, **344**, 345, 384
Salmonia 344
Salmonida **344**
Salmonis 344, **345**
Salus **345**
Samos 350
Samothrace 84, 118
(Semo)Sancus 158, **345**, 349
Sancus 345
Sappho 308
Sarpedon 35, 150, 154, 164, 254, 340, **345**, 380
Satiri **345**
Saturnalia
Saturniana **345**
Saturnianul **345**
Saturnina **345**
Saturnius **345**
Saturnus 315, 345, **346**, 389
Satyri 156, 345, **346**, 350
Scamander 87, 391, 368
Scamandriu **346**
Scamandrius 51, 172, **346**
Scheneida **346**
Scheneu **346**
Scheria 36, 307
Schoeneis **346**
Schoeneus **346**
Scila v. *Scylla*
Sciron **346**, 372
Sciţia v. *Scythia*
Scylla 98, 133, 269, 275, **347**, 384
Scyros 374
Scythia 234
Sebethis 277
Segesta 14
Selena **347**
Selene 67, 139, 177, 201, 232, **347**, 370
Selinus 176, 213
Semela **348**
Semele 80, 85, 127, 128, **348**, 376, 392
Semiramida **348**
Semiramis 268, **348**
Semo **349**
Semon **349**
Semo Sancus **345**
Septimius Marcellus 237
Serapis **349**
Seriphus 116, 305, 306, **322**
Sestus 193
Servius Tullius 349, 382
Sfinx **349**
Sibile **349**
Sibyllae **349**
Sicelus **350**
Sichaeus 78, 125, 336, **350**, 358
Sicharbas 125, **350**

Sicilia 14, 17, 50, 56, 65, 98, 105, 111, 115, 118, 178, 221, 347
Sicyon 22, 57, 270
Siheu **350**
Silen **350**
Sileni 346
Silenus 312, **350**
Silvan **350**
Silvanus 350, **351**
Silvia 237, **351**
Silviu **351**
Silvius **351**, 385
Sinis **351**, 372
Sinon **351**, 352
Sinopa **352**
Sinope **352**
Siracuza v. *Syracusa*
Sirene **352**
Sirenes 15, 275, **352**
Siria v. *Syria*
Sirinx **353**
Sisif **353**
Sisyphus 27, 28, 164, 250, 273, 344, **353**
Smilax 109
Sminteu **353**
Smintheus 353, **354**
Smirna 354
Smyrna 42, **354**
Soarele 60, 67, 177, 201
Soarta 271, 383
Sol 177, **354**
Somnul 282
Somnus **354**
Soracte **354**
Soran **354**
Soranus **354**
Spania v. *Hispania*
Sparta 11, 31, 152, 175, 187, 196, 199, 248, 294, 330
Speranța 137, 292
Spermo 52
Spes 137, **354**
Sphinga **354**
Sphinx 108, 133, 278, 349, **354**, 355
Staphylus 143
Stator **355**
Stenel **355**
Steno **355**
Stentor **355**
Steropa **356**
Sterope **356**
Steropes 111
Stheneboea 355, **356**
Sthenelus 112, 140, 152, **181**, 355, **356**
Stheno 165, 355, **356**
Stimfalide **356**
Stix **356**
Strofiu **356**
Strophius 136, 283, 336, 356, **357**
Stymphalides 356, **357**
Stymphalis 184, **357**
Styx 16, 68, 267, 356, 357
Summanus **357**

Superbus 358, 362
Sychaeus 350, 358
Symaethis 17
Syracusa 62
Syria 80, 94, 128, 139
Syrinx 290, 353, 358

Tafiu 359
Tages 359
Tagete 359
Talasion 359
Talassio 359
Talassius 359, 369
Talau 359
Talaus 22, 144, 333, 359, 360
Talia 360
Talos 114, 360
Taltibiu 360
Talthybius 360
Talus 360
Tamira 360
Tanaquil 349, 362
Tanat 360
Tantal 360
Tantalides 360, 361
Tantalidul 361
Tantalus 45, 104, 268, 300, 360, 361, 380
Taphius 359, 361
Taphos 361
Tarpeia 361
Tarquiniu 361
Tarquinius 330, 358, 361, 362
Tarquinius Collatinus 362
Tarquinius Priscus 349, 362,
Tarquinius Superbus 326, 349, 362
Tarquinius Sextus 362
Tartarus 40, 161, 163, 167, 204, 250, 282, 362, 363, 379, 384
Tatius 361
Taumante 363
Taumantida 363
Taurida v. *Tauris*
Tauris 135, 214, 284, 336, 375
Taurul de la Marathon 372
Taygeta 74, 318
Teano 363
Teba v. *Thebae*
Tecmesa 363
Tecmessa 152, 363
Tegea 95
Tegirius 148
Teiresias 363
Telamon 13, 23, 34, 142, 152, 164, 186, 194, 244, 245, 280, 298, 303, 334, 363, 364, 368
Telchines 364, 366
Teledamus 91
Telef 364
Telefasa 364
Telegon 364
Telegonus 102, 275, 302, 334. 364
Telem 364

Telemachus 45, 55, 274, 276, 301, 364, 365, 370
Telemah 365
Telemus 364, 365
Telephassa 32, 84, 150, 364, 365
Telephus 113, 152, 236, 268, 364, 365, 369, 371
Telephusa 215
Telhini 366
Tellus 161, 366, 367
Telon 277
Teleutas 363
Temen 366
Temenus 108, 190, 366
Temis 366
Teoclimen 366
Teonoe 366
Tenedos 366
Ten(n)es 366
Teras 367
Tereu 367
Tereus 216, 291, 310, 330, 367
Termin 367
Terminus 367
Terpsichore 259, 367
Terpsihora 367
Terra, 366, 367
Tersandru 367
Tersit 367
Tesalia v. *Thessalia*
Teseu 367
Testiu 367
Testiada 367
Testor 367
Tetis 368
Tethys 15, 87, 103, 104, 131, 135, 143, 178, 179, 200, 211, 236, 252, 272, 273, 302, 344, 357, 368, 374, 379
Teucer 118, 152, 364, 368
Teucri 368
Teucru 368
Teucrus 368
Teuthras 365, 369
Teutrante 369
Thalassius 369
Thalea 289
Thalia 97, 259, 360, 369
Thamyras 360, 369
Thamyris 369
Thanatos 259, 360, 369
Thaumanti(a)s 363, 369
Thaumas 161, 171, 216, 273, 326, 363, 369
Thea 177, 369
Theano 164, 363, 370
Thebae 22, 23, 37, 44, 45, 51, 54, 55, 85, 89, 108, 126, 130, 134, 140, 142, 144, 147, 169, 170, 198, 211, 212, 220, 222, 223, 238, 242, 249, 277, 278, 295, 302, 303, 377, 378, 383
Theia 96, 139, 369, 370, 375, 377

Themis 49, 69, **149**, **199**, **216**, 257, 366, **370**, 379, 394
Theoclymenus 366, **370**
Theonoë 366, **370**
Thera 370
Theras 367, **370**
Thermodon 41
Thersander 140, 353, 367, **371**, 378
Thersites 367, **371**
Theseus 13, 25, 29, 42, 56, 63, 65, 93, 96, 116, 123, 124, 128, 129, 171, 172, 174, 186, 197, 198, 221, 233, 241, 245, 255, 256, 290, 307, 314, 316, 317, 318, 346, 351, 367, **371**, 372, 373, 374
Thesmophoria 381
Thespius 181
Thesprotus 75
Thessaia 93
Thessalia 19, 20, 28, 72, 124, 130, 169, 191, 225, 260, 282, 298, 302, 309, 320, 391
Thessalus 97, 169
Thestias 367, **374**
Thestius 40, 202, 227, 245, 367, **374**, 383
Thestor 86, 367, 370, **374**
Thetis 16, 29, 145, 259, 266, 294, 298, 368, **374**, 375
Thia **375**, 379
Thisbe 336, 337, **375**, 378
Thoas 50, 163, 202, **375**, 376, 380
Thracia 63, 81, 102, 123, 128, 133, 148, 171, 184, 210, 216, 259, 274, 276, 285, 311, 314, 323, 393
Thrasymedes **376**, 381
Thyene 200
Thyestes 25, 29, 74, 75, 101, 104, 197, 300, 360, **376**, 377
Thyia **376**
Thyades 376
Thymoetes 244, **376**, 377
Thyone **376**, 377
Tia **377**
Tiber 27, 34, 47, 89, 273, 342
Tibru v. *Tiber*
Tibur 377
Tiburtus **377**
Tideu **377**
Tididul **377**
Tieste **377**
Tifon **377**
Timoete **377**
Tindar(eu) **377**
Tindarida **377**
Tindarizi 377
Tione **377**
Tiphys 49
Tiren **377**
Tiresias 54, 180, 238, 249, 275, 363, **377**
Tiro 378
Tirynt 79, 213, 307, 331, 356

Tisamen **378**
Tisamenus 193, 284, **378**
Tisbe **378**
Tisifona **378**
Tisiphone 144, **378**
Titanes 160, 281, **378**, 379
Titani **379**
Titanide **379**
Titanides 160, **379**
Tithonus 139, 140, 247, **379**
Titon **379**
Tityus 150, 228, **379**
Tlepolem **379**
Tlepolemus 70, 230, 379, **380**
Tmol **380**
Tmolus 282, **380**
Toante **380**
Tonans 217
Trachis 97, 190
Tracia v. *Thracia*
Trasimede **380**
Triopas 89, 146, 251, **380**
Triptolem **380**
Triptolemus 93, 122, 123, 136, 234, 251, **380**
Tritia 244
Triton 46, 289, 328, **381**
Tritonia **381**
Tritonis 381
Trito(genia) 381
Trivia 172, 381
Troas 210, 382
Troezen 318, 371
Trofoniu **381**
Troia 16, 25, 26, 29, 50, 51, 53, 57, 67, 68, 86, 91, 106, 120, 126, 140, 152, 172, 173, 175, 176, 186, 193, 207, 208, 210, 223, **224**, 232, 236, 248, 249, 257, 262, 264, 267, 268, 274, 289, 293, 300, 309, 312, 313, 327, 329, 341, 351, 363, 364, 365, 366, 368, 370, 371, 381, 382, 386, 391
Troiani **381**, 382
Troieni **381**
Troianus Equus **381**
Troilus 173, 329, **381**
Trophonius 30, 381, **382**
Tros 87, 162, 210, **382**
Tullius Servius 382
Tullus Hostilius 382
Turnus 27, 35, 41, 88, 103, 119, 169, 218, 226, 252, 273, 290, 291, 343, **382**, 386, 388
Tyche 159, **383**
Tydeus 22, 126, 279, 303, 377, **383**
Tydides 377, **383**
Tyndareus 31, 104, 129, 174, 175, 196, 207, 227, 248, 277, 294, 373, 377, **383**, **384**
Tyndaridae 377, **384**
Tyndaris 377, **384**
Tyndarizi 129
Typhoeus **384**

Typhon 95, 99, 132, 161, 182, 221, 281, 332, 347, 354, 362, 377, 384, 394
Tyro 29, 263, 299, 344, 345, 378, 384
Tyrrh(e)us 385
Tyrrhenus 377, 385

Ucalegon **386**
Ufens **386**
Ufente 386
Ulise 386
Ulysses **273, 386**
Ulyxes 386
Universul 168
Upida **386**
Upis 386, **387**
Urania 259, **387**
Uranus 24, 105, 109, 144, 160, 161, 163, 167, 201, 204, 257, 273, 340, 363, 368, 370, 378, 379, **387**
Ursa 87
Ursa Major 62, 176
Ursa Minor 62

Vacuna **388**
Veiovis **388**
Venera 388
Venilia 382, **388**
Venti **388**, 390, 392
Venus 43, 56, 57, 116, 146, 229, 232, 388, **389**
Vergiliae **389**
Vergilius 27, 125
Vertumnus **389**
Vesper 389
Vesta 34, 50, 195, **389**
Victoria 80, 267, **268, 390**
Violența 80
Virbiu 390
Virbius 390
Virgo 69
Virtus 390
Virtutea 390
Vînturile 388, **390**
Volscens 390
Vortumnus 389
Vrajba 271
Vulcan 390
Vulcanus 84, 86, 259, **390**
Vulturnus 389

Xant 391
Xanthus 171, 244, 298, 320, 341, **391**, 393
Xut 391
Xuthus 109, 178, 213, **391**

Zagreu **392**
Zagreus 392
Zefir 392
Zelus 80

Zephyrus 28, 78, 81, 139, 171, 199, 269, 320, 389, 391, 392
Zerintianul 393
Zerynthius 393
Zet 393
Zete 393
Zetes 82, 86, 103, 171, 285, 393
Zethus 23, 45, 55, 130, 393
Zeus 19, 20, 21, 23, 24, 28, 32, 38, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 49, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 64, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 78, 79, 83, 85, 87, 89, 97, 98, 103, 107, 110, 111, 112, 114, 116, 118, 121, 124, 127, 128, 129, 130, 133, 135, 138, 139, 140, 141, 142, 145, 148, 149, 150, 152, 153, 161, 162, 163, 165, 168, 170, 171, 172, 174, 176, 178, 180, 181, 185, 191, 192, 194, 195, 199, 200, 203, 204, 205, 207, 208, 210, 211, 212, 216, 217, 218, 227, 228, 233, 237, 239, 246, 247, 250, 252, 254, 257, 259, 260, 261, 271, 275, 281, 289, 290, 291, 297, 303, 304, 305, 308, 314, 319, 323, 327, 332, 335, 339, 340, 341, 344, 345, 348, 353, 357, 358, 360, 361, 367, 368, 369, 370, 375, 378, 379, 383, 384, 387, 388, 392, 393, 395
Ziua 271

Redactor resp. de carte: CECILIA BURGHELEA
Tehnoredactor: ANA SABĂU

Dat la cules 20.07.1966. Bun de tipar 14.12.1966. Tiraj 35.000 ex. broşate + 10.000 ex. legate 1/1. Hîrtie scris I A 63 g/m². Format 70×90/32. Coli editoriale 17,75. Coli de tipar 14,00+6 coliţe. A. 8847. Indici de clasificare zecimală: pentru bibliotecile mari şi mici 292.

Întreprinderea poligrafică Sibiu, str. Nicolae Bălcescu nr. 17
Republica Socialistă România

EDITURA ŞTIINŢIFICĂ

Lei 11.–